

Samen executief

Door inzicht en uitwisseling komen tot passende interventies ter verbetering van executieve functies bij leerlingen.

Carolijn Zopfi
Studentnummer: 2645580
Fontys Master SEN, cohort 2014-2015
Onderzoeksbegeleidster: Petra Lambrichs
Juni 2016

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Hoofdstuk 1. Aanleiding en probleemstelling	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Probleemstelling	6
1.2.1. Doel onderzoek	6
Hoofdstuk 2. Theoretisch kader	7
2.1. Startvraag theoretisch kader	7
2.2. Het leren door leerkrachten	7
2.2.1. Continuüm van interventies	7
2.3. Leren door beeld	8
2.4. Leren door collegiale uitwisseling	8
2.4.1. Intervisie	9
2.4.2. Voorwaarden intervisie	9
2.4.3. Begeleide intervisie	9
2.5. Leren door inzicht in gedrag van leerlingen	10
2.5.1. Inzicht in gedrag door inzicht in executieve functies	10
2.6. Hoofdvraag en deelvragen	11
Hoofdstuk 3. Onderzoeksmethodologie	12
3.1. Onderzoeksparadigma	12
3.2. Onderzoeksstrategie	12
3.3. Respondenten	13
3.4. Plan van aanpak	13
3.5. Verantwoording onderzoeksmethodologie	14
3.5.1. Literatuur onderzoek	14
3.5.2. Presentatie	14
3.5.3. Enquête	14
3.5.4. Vragenlijst executieve functies bij een leerling	13
3.5.5. Interviews	15
3.5.6. Beeldopnamen	15
3.5.7. Begeleide intervisie met beeld	16
3.6. Grondhouding onderzoeker	16
3.7. Ethiek	17
3.8. Validiteit	17
3.9. Triangulatie	17
3.10. Betrouwbaarheid	17
Hoofdstuk 4. Data-analyse	18
4.1. Deelvraag 1	18
4.1.1. Presentatie	18
4.1.2. Enquête	18
4.1.3. Interview 1	19
4.1.4. Interview 2	20
4.1.5. Interview 1 en 2; de doelen	21

4.2. Deelvraag 2	22
4.2.1. Enquête	22
4.2.2. Vragenlijst executieve functies leerling	23
4.2.3. Interview 1	23
4.2.4. Interview 1 en 2	24
4.3. Deelvraag 3	26
4.3.1. Interview 1	26
4.3.2. Interview 1 en 2	27
4.3.3. Begeleide intervisie met beeld 1 en 2	28
4.3.4. Interview 2	28
Hoofdstuk 5. Conclusie, aanbevelingen en reflectie	29
5.1. Conclusies	29
5.1.1. Conclusie deelvraag 1	29
5.1.2. Conclusie deelvraag 2	30
5.1.3. Conclusie deelvraag 3	30
5.1.4. Conclusie hoofdvraag	31
5.2. Bijdrage onderzoek	32
5.3. Kritische reflectie	32
5.3.1. Context onderzoek	32
5.3.2. Participerend onderzoeker	32
5.3.3. Sterke punten onderzoek	32
5.3.4. Zwakke punten onderzoek	32
5.4. Aanbevelingen	33
5.4.1. Aanbevelingen voor de school	33
5.4.2. Aanbevelingen vervolgonderzoek	33
Geraadpleegde literatuur	34
Bijlagen	38
Bijlage 1. Verwerkingsopdracht GSE05a	39
Bijlage 2. Verwerkingsopdracht BBBO3	46
Bijlage 3. Overzicht definitie en voorbeelden executieve functies	53
Bijlage 4. Presentatie team	55
Bijlage 5. Enquête met resultaten	65
Bijlage 6. Vragenlijsten executieve functies bij kinderen	68
Bijlage 7. Formulier Richtlijnen voor kiezen fragment	77
Bijlage 8. Voorbereiding begeleide intervisie met beeld 1, met kijkwijzer 1 en spieksblad	78
Bijlage 9. Voorbereiding begeleide intervisie met beeld 2, met kijkwijzer 2	95
Bijlage 10. Logboek	105
Bijlage 11. Voorbereiding en verslagen interview 1	110
Bijlage 12. Voorbereiding en verslagen interview 2	137
Bijlage 13. Gestelde doelen met reflectie per participant	172
Bijlage 14. Ontwikkelingsformulier	174
Bijlage 15. Inhoud begeleide intervisie met beeld 1 en 2	177
Bijlage 16. Eind presentatie team	179
Bijlage 17. Feedbackformulieren presentatie	183
Bijlage 18. Verwerking feedback op onderzoek	189

Samenvatting

In dit onderzoek is onderzocht wat leerkrachten op Basisschool X nodig hebben aan begeleiding om een passende interventie te bieden voor de ontwikkeling van een executieve functie bij een leerling in de klas.

Hiermee wil het onderzoek bijdragen aan verdere ontwikkeling van het professioneel zelfverstaan van leerkrachten op Basisschool X, door de 'technische know how' (Kelchtermans, 2012) te vergroten. Het onderzoek heeft als doel de leerkrachten te brengen naar 'dubbelslag leren' (Wierdsma & Swieringa, 2011), zodat zij gebaseerd op nieuwe inzichten door verdiepte kennis over het gedrag van de leerling, passende interventies kunnen bieden om een executieve functie bij een leerling te ontwikkelen.

De hoofdvraag;

Wat hebben leerkrachten op Basisschool X nodig aan begeleiding, zodat zij een ondersteunende interventie voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling kunnen bieden?

wordt onderzocht door een enquête, vragenlijst, interviews, beeldmateriaal, kijkwijzers en data uit de begeleide intervisie, daaruit kan het volgende geconcludeerd worden:

Collegiale uitwisseling van expertise, vragenlijst executieve functies bij kinderen en beeldmateriaal met kijkwijzers blijken de elementen te zijn die in de begeleiding van leerkrachten op Basisschool X nodig zijn om te komen tot een ondersteunende interventie bij de ontwikkeling van een executieve functie bij een leerling.

Hoofdstuk 1.

Aanleiding & Probleemstelling

1.1 Aanleiding

In de Salamanca verklaring (UNESCO, 1994) wordt gesteld dat er in het reguliere onderwijs een plek dient te zijn voor alle kinderen, ongeacht hun onderwijsbehoeften. In Nederland is het gevolg van deze verklaring de wet Passend onderwijs. De Salamanca verklaring beschrijft dat, om hieraan te kunnen voldoen, geïnvesteerd dient te worden in een verdieping van de professionalisering van leerkrachten. Om Passend onderwijs mogelijk te maken is het noodzakelijk dat er gekeken wordt naar de beschikbare mogelijkheden binnen de school en vanuit daar gewerkt wordt aan ontwikkeling (Ainscow, Booth & Dyson, 2006). De verdieping van de professionaliteit van de leerkracht is daarbij essentieel, Kelchtermans (2012) doet daarover de volgende uitspraak (p. 10):

‘Naast zelfverstaan bouwen leraren ook een ‘subjectieve onderwijstheorie’ op. Dit persoonlijk geheel van kennis en opvattingen over hoe ze bepaalde beroepstaken of concrete onderwijsmomenten het best vormgeven, vormt als het ware de technische ‘know how’ van leraren: hoe zou ik dit het best aanpakken/waarom zou dat de beste aanpak zijn?’

De verdieping van deze ‘subjectieve onderwijstheorie’ ligt in de basis van de aanleiding van dit onderzoek. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan wat Biesta (2011) beschrijft als de essentie van het werk van de leraar: het vermogen om oordelen te vellen over wat in concrete situaties onderwijs-pedagogisch gezien wenselijk is.

Men zou dus kunnen stellen dat, om gevolg te geven aan de wet Passend onderwijs, ingezet moet worden op verdieping in de professionalisering van leerkrachten met als doel zicht te krijgen op wat wenselijk is in concrete onderwijssituaties, om daarmee vorm te geven aan de technische ‘know how’ van leerkrachten, zodat zij zelf in staat zijn om in complexe situaties antwoord te vinden op de vragen ‘Hoe zou ik het aanpakken?’ en ‘Waarom is dat de beste aanpak?’.

Om te kunnen bepalen waar de verdieping van de professionalisering van leerkrachten op Basisschool X¹ op gericht dient te worden, is er een gesprek geweest met de Intern Begeleidster (IB) en de directie:

Het totaal aantal leerlingen op de school is 390. Daarvan zijn er in totaal 27 leerlingen met een gediagnosticeerde stoornis. Percentueel is dat nog geen 7%, toch betekent het dat in elk leerjaar één of meerdere leerlingen zitten met extra ondersteuningsbehoeften.

De ambitie van Basisschool X ligt in het zo goed mogelijk aansluiten op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen (Zorgplan Basisschool X, 2015)². Basisschool X hanteert daartoe een handelingsgerichte aanpak (Pameijer, Lange & Beukering, 2009) waarbij de cyclus van Signaleren – Analyseren – Voorbereiden – Uitvoeren (- Evalueren) de basis is voor de planmatige aanpak bij pedagogisch en didactisch handelen op school.

IB en directie erkennen dat leerkrachten steeds vaker aangeven moeite te hebben met het aansluiten op de ondersteuningsbehoeften van leerlingen in hun klas. Volgens de directie en IB ligt de oorzaak binnen het Passend onderwijs; leerlingen met zwaardere problematieken worden op school gehouden.

Directie en IB geven aan dat de behoeften aan professionalisering liggen in het verdiepen van leerkrachtvaardigheden, zodat de leerkrachten van Basisschool X beter kunnen aansluiten bij de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen. De interventies moeten door de leerkracht zelfstandig kunnen worden uitgevoerd.

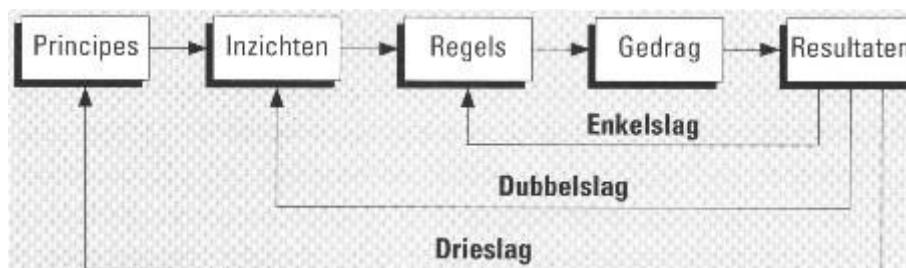
¹ In verband met privacy zijn de gegevens van de basisschool op te vragen bij de student.

² Het zorgplan van Basisschool X is op te vragen bij de student.

1.2 Probleemstelling

De huidige manier van werken van leerkrachten op Basisschool X, is hoofdzakelijk van praktische aard geweest; ze trachtten verbetering in de praktische situatie te brengen door 'hetzelfde beter te doen' (Wierdsma & Swieringa, 2011). Dit wordt door Wierdsma en Swieringa aangeduid als 'enkelslag leren'; er wordt vooral aandacht besteed aan het praktisch verbeteren van de situatie, de verdiepende 'Waarom vragen', blijven achterwege.

Uit reacties van leerkrachten blijkt dat dit onvoldoende werkt; 'Wat eerst prima werkte, lijkt nu niet meer voldoende te zijn' en 'Ik kan er niet de vinger op leggen wat er precies aan de hand is, dus weet ik ook niet goed wat ik moet doen'. Deze uitspraken vragen om een verdiepende aanpak, die past bij dubbelslag leren (figuur 1); waarbij de achterliggende inzichten ontwikkeld worden (Wierdsma & Swieringa, 2011). De 'Waarom vragen' hebben een belangrijke plaats in dit proces, hiervoor is collectiviteit nodig; waar bij enkelslag leren nog individueel gewerkt kan worden, is bij dubbelslag leren het vormen van gezamenlijke uitgangspunten noodzakelijk om te komen tot verdiepende inzichten (Wierdsma & Swieringa, 2011). Het drieslagleren vindt zijn oorsprong in het werk van Argyris & Schön (1978).

Figuur 1. Model drieslagleren, Wierdsma & Swieringa, 2011, p. 73.

De leerkrachten op Basisschool X benoemen niet op zoek te zijn naar 'weer een nieuwe aanpak die meer is van hetzelfde', maar vooral op zoek te zijn naar een manier die ze leert om meer effect uit interventies te halen. Ze geven aan dat inzicht in gedrag van leerlingen en het beter kunnen afstemmen van interventies, de twee punten zijn waar zij zich op zouden willen ontwikkelen. Ze zoeken naar inzichten om hun handelen op te baseren, wat overeenkomstig is met het dubbelslag leren. De leerkrachten op Basisschool X zijn van mening zijn dat er veel individuele kennis is binnen het team en dat er het meest behoefte is aan meer uitwisseling van elkaars expertise.

Op Basisschool X is er tot op heden op twee manieren gewerkt aan professionalisering van leerkrachten:

- Individueel; de leerkracht neemt initiatief om een bepaalde opleiding of cursus te volgen, dat wordt na overleg toegestaan
- Teambreed; wanneer de directie van mening is dat er algemene onderwerpen ontwikkelt moeten worden, zoals bijvoorbeeld het gebruik van groepsplannen, wordt dat gedaan tijdens studiedagen

Het team heeft geen ervaring met begeleide intervisie, peer-coaching of beeldbegeleiding.

1.2.1 Doel onderzoek

Dit onderzoek heeft als doel leerkrachten te ondersteunen in het maken van de stap naar het dubbelslagleren waardoor zij door vernieuwde inzichten in het gedrag van een leerling hun handelen beter kunnen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften van deze leerling, waarmee zij hun technische 'know how' (Kelchtermans, 2012) verdiepen.

Hoofdstuk 2.

Theoretisch kader

In het theoretisch kader wordt de theorie weergegeven die ten grondslag ligt aan dit onderzoek. Ook worden hier centrale begrippen verklaard en verbonden.

2.1 Startvraag theoretisch kader:

Wat hebben leerkrachten op Basisschool X nodig om meer inzicht te krijgen in het gedrag van hun leerlingen en hun handelen daarop af te stemmen?

Met deze vraag is de theoretische verkenning van dit onderzoek gestart. Afsluitend in dit hoofdstuk zullen de onderzoeksvraag en deelvragen geformuleerd worden.

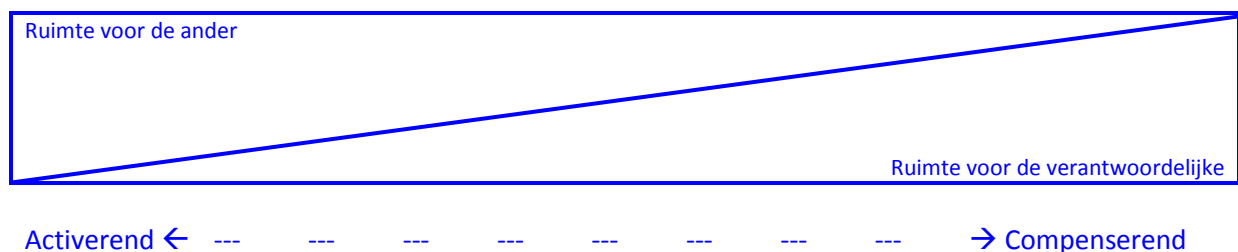
2.2 Het leren door leerkrachten

Onderzoek over leerkracht-coaching heeft uitgewezen dat leerkrachtinterventies waarbij leerkrachten als gelijken met elkaar samenwerken efficiënt zijn. Een casestudy naar 900 studies over effecten van samenwerkend leren bij leerkrachten beschreef de volgende effecten (Thurlings & Brok, 2014):

- Door samenwerkend leren krijgen leerkrachten meer zelfvertrouwen
- Leerkrachten voeren door gelijkwaardig, samenwerkend leren effectieve veranderingen door in hun lessen
- Leerkrachten worden vaardiger in het aanpassen van hun gedrag gedurende de les, waardoor zij beter kunnen aansluiten bij de behoeften van de leerlingen
- De factor 'doen' bleek een bepalende factor; leerkrachten moeten daadwerkelijk handelingen uitvoeren om tot een positief resultaat te komen
- Het leren van leerkrachten als gelijken wordt effectiever als er gebruik wordt gemaakt van beeldmateriaal
- Motivatie en vertrouwen zijn bepalende factoren in het succes van het leren als gelijken

2.2.1 Continuüm van interventies

'Niemand kan iemand iets leren. Dat zal iemand te allen tijden zelf moeten doen. Men kan hooguit iemand helpen te leren,' (Wierdsma & Swieringa, 2011, p. 82). Om te komen tot leren is een gelijkwaardige relatie tussen degene die leert en degene die helpt met leren essentieel (Wierdsma & Swieringa, 2011). Degene die helpt met leren wordt door Wierdsma en Swieringa (2011) leider genoemd. De interventies van de leider kunnen verschillend van aard zijn, afhankelijk van het doel. Bannink (2013) beschrijft dit principe in het continuüm van interventies, weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Continuüm van interventies (Bannink, 2013).

De compenserende interventies (Bannink, 2013) hebben vooral input vanuit de leider, in deze context: de onderzoeker. Daarmee is het mogelijk om kennis over te dragen, wat door Kelchtermans (2010) en Biesta (2011) wordt aangegeven als aspect om verdere professionalisering mogelijk te maken, ook geeft dit verdieping in het komen tot 'dubbelslag leren' (Wierdsma & Swieringa, 2011). De activerende interventies geven de meeste ruimte aan 'de ander', in dit onderzoek: de participant.

Deze activerende interventies zijn noodzakelijk, omdat onderzoek heeft aangetoond dat handelen essentieel is om te komen tot werkelijke ontwikkeling (Thurlings & Brok, 2014).

Om te komen tot een optimale ontwikkeling is een opbouw van compenserende naar activerende interventies wenselijk (Bannink, 2013): Een compenserend begin van een begeleidingsproces schetst als het ware het kader om de activerende activiteiten richting te geven.

2.3 Leren met beeld

Het maken van beeldmateriaal kan een waardevolle aanvulling zijn in het kijken naar de interactie tussen leerkracht en leerling, klassenmanagement en instructie; het kan inzicht geven en leiden tot goede handelingssuggesties. Observaties kunnen met beeldmateriaal specifiek en nauwkeuriger gedaan worden, daarmee kan het beeld dat ontstaat van een leerling vele malen beter geschetst worden (Swet, 2005). De Vries (2011) concludeerde in haar onderzoek dat S-VIB een uitstekend middel is om leerkrachten te ondersteunen bij de omgang met leerlingen met gedragsproblemen omdat hij hiermee leert aan te sluiten bij de mogelijkheden van de leerling. Ook werd ontdekt dat de leerkracht interventies vaak al toepaste, maar dat inzicht door middel van beeldmateriaal maakte dat hij deze bewuster en doelgerichter kon uitvoeren, waardoor het rendement groter werd (Joosse, 2010; Gillet & Cloosterman, 2012). Fukking (2007) concludeerde dat S-VIB een positieve invloed heeft op het competentiegevoel en werkplezier van de deelnemers. Paauwe en Bijstra (2013) doen op basis van hun onderzoek de volgende uitspraak: *'School video interactiebegeleiding (S-VIB) heeft zich bewezen als een krachtig middel om het handelen van leraren te verbeteren'* (p.3).

Coachingtrajecten zijn binnen S-VIB oorspronkelijk individueel. Echter, het gebruik van beeldmateriaal kan ook heel goed ingezet worden bij teamcoachingtrajecten, zoals begeleide intervisie (Heijkant & Wegen, 2005).

Beeldbegeleiding vindt zijn oorsprong in S-VIB (School – Video Interactie Begeleiding). Binnen S-VIB wordt het begrippenkader gebruikt van VHT (Video Home Training), dat begrippenkader vindt zijn oorsprong in het werk van Trevarthen (1979). Het uitgangspunt bij begeleiding met beeld is de leervraag van degene die begeleid wordt. Deze leervraag geeft richting aan het coachingstraject. Het beeldmateriaal wordt gericht op deze leervraag gefilmd en geanalyseerd (Heijkant & Wegen, 2000; Heijkant, 2005). Op het beeldmateriaal wordt een micro-analyse uitgevoerd: een fragment wordt per seconde bekeken om volledig te analyseren wat er in dat fragment precies gebeurt, waarbij er enkel wordt waargenomen (Heijkant & Wegen, 2000).

Om beeldmateriaal goed te kunnen analyseren wordt er binnen beeldbegeleiding veel gebruik gemaakt van kijkwijzers om richting te geven aan de analyse van de beelden (Heijkant & Wegen, 2000).

2.4 Leren door collegiale uitwisseling

Onderzoeken over een combinatie tussen leerkrachtprofessionalisering en samenwerking tussen leerkrachten blijken hoofdzakelijk begeleide intervisie als onderwerp te hebben, ook blijkt het gebruik van beeld daarbij van toegevoegde waarde te zijn. Paauwe en Dijkstra (2013) concludeerden in hun onderzoek dat begeleide intervisie met beeld een krachtig middel is om duidelijk te maken waar verbeteringen mogelijk zijn in het handelingsrepertoire van de leraar; het geeft ruimte om kritisch te zijn. Ook stellen zij dat het een efficiëntere werkwijze is dan individuele S-VIB trajecten: het kost minder begeleidingstijd en men leert van en met elkaar.

Ander onderzoek voegt daar aan toe dat begeleide intervisie met beeld leerkrachten helpt om werkpunten te formuleren, toe te passen in de praktijk en daarop te reflecteren, hierdoor ontstaat meer inzicht in professioneel handelen (Kort, 2010; Deuning-van der Loo, 2011).

2.4.1 Intervisie

Onderzoek heeft uitgewezen dat ontwikkelingsprocessen succesvol zijn wanneer leerkrachten met elkaar samenwerken (Thurling & Brok, 2014). Intervisie is een vorm van ervaringsleren en een manier om leren en werken met elkaar te verbinden, men ontwikkelt het reflectieve leren en vindt daarmee oplossingen voor praktische problemen (Beek & Schaub-De Jong, 2013). Het doel van intervisie is door middel van collegiale consultatie professionaliteit te vergroten (Hendriksen, 2000; Lingsma & Doorn, 2014). Een intervisiegroep werkt volgens een intervisiemethode (Beek & Schaub-de Jong, 2013). Er zijn vele varianten van intervisie mogelijk welke gebaseerd zijn op het basismodel van intervisie (Hendriksen, 2000; Beek & Schaub-de Jong, 2013):

- Introductie
- Fase 1: Inventarisatie; ieder vertelt een inbreng en wordt 1 casus gekozen
- Fase 2: Analyse; de gekozen casus wordt verkend en verduidelijkt
- Fase 3: Adviesronde; deelnemers geven adviezen
- Fase 4: Actieplan; de inbrenger bepaalt met welke adviezen hij aan de slag gaat.
- Fase 5: Evaluatie; leerpunten van de bijeenkomst worden geformuleerd

Intervisie heeft een activerend karakter en zet de leerkracht aan tot reflecteren en toepassen van handelingsalternatieven in de praktijk (Bannink, 2012; Lingsma & Doorn, 2014), daarmee past het in het continuüm van interventies binnen de activerende interventies.

2.4.2 Voorwaarden intervisie

Er worden verschillende voorwaarden genoemd waar een goede intervisie aan zou moeten voldoen:

- Individuele- en groepsverantwoordelijkheid, deze combinatie zorgt voor een groter leerrendement en voor een sterkere band tussen de betrokken leerkrachten (Vugt, 2002).
- De samenstelling van de groep en de duur van de samenwerking dient afgestemd te zijn op de doelen. Tijdens de samenwerking dient daar regelmatig op gereflecteerd te worden (Heijkant & Wegen, 2005).
- Een grondhouding binnen de samenwerking dient gelijkwaardigheid te zijn, niet te verwarren met gelijkheid. Dat wil zeggen dat de individuele leden gelijkwaardig zijn aan elkaar, maar niet dezelfde ontwikkeling doormaken (Heijkant & Wegen, 2005).
- Om de samenwerking te optimaliseren dient er een veilig en respectvol klimaat te zijn waarbij men geïnteresseerd is in de ander en men ruimte geeft voor het denk- en ontwikkelingsproces van de ander (Beek & Schaub- de Jong, 2013; Lingsma & Doorn, 2014).

2.4.3 Begeleide intervisie

Beginnende intervisiegroepen wordt geadviseerd om te werken met een begeleider, deze heeft de rol van voorzitter en zorgt dat de bijeenkomst structureel verloopt (Beek & Schaub-de Jong, 2013). Bij begeleide intervisie kunnen verschillende intervisiemodellen gebruikt worden en wordt het proces ondersteund door een ervaren collega die het proces bewaakt en coördineert (Hendriksen, 2000). Begeleide intervisie heeft het meeste rendement als er gekozen wordt voor een positieve, oplossingsgerichte benadering (Bannink, 2012). Het gebruik van beeldmateriaal tijdens begeleide intervisie is verrijkend omdat het een goede praktijkanalyse mogelijk maakt (Heijkant & Wegen, 2005; Bannink, 2012).

2.5 Leren door inzicht in gedrag van leerlingen

Door kennis over het gedrag van leerlingen kan er afgestemd worden op wat de leerling nodig heeft en wat de leerkracht kan doen om dat te bieden.

2.5.1 Inzicht in gedrag door inzicht in executieve functies

Executieve functies is een verzamelterm voor denkprocessen (functies) die nodig zijn voor het uitvoeren (de executie) van al het sociaal en doelgericht gedrag. Het is de bron van efficiënt en zelfstandig functioneren. De executieve functies kunnen geduid worden als de dirigent, die een mooi geheel maakt van alle losse muziekinstrumenten in het orkest (Ponsioen & Brink, 2014; Smids & Huizinga, 2014). Executieve functies omvatten een aantal functies met een neurologische basis die samenwerken bij het leiden en coördineren van onze inspanningen om een doel te bereiken (Cooper-Kahn & Foster, 2014).

In het brein ontwikkelen de executieve functies zich vanuit de frontale kwabben, met de groei van de hersenen; het begint als baby en gaat door tot in de jongvolwassenheid. Hoe ouder de leerling, hoe complexer en autonomer de uitvoering van de executieve functies wordt. Oefening en herhaling zorgen voor verbindingen in het brein en daarmee voor de ontwikkeling van de executieve functies (Anderson, 2002; Cooper-Kahn & Foster, 2014; Dawson & Guare, 2010; Smids & Huizinga, 2014).

In onderzoek naar de oorzaak van verschillen in executieve functies tussen mensen is ontdekt dat ze worden beïnvloed door erfelijke factoren (Friedman, Miyake, Young, DeFries, Corley & Hewitt, 2008). Het is dus normaal dat leerlingen verschillen in niveau en kwaliteit van executieve functies.

Factoren die een negatief effect hebben op de ontwikkeling van de executieve functies (Zelazo, Müller, Goswami & Usha, 2002; Dawson & Guare, 2010; Smids & Huizinga, 2011; Cooper-Kahn & Foster, 2014):

- Ontwikkelingsstoornissen waarbij de executieve functies moeizaam ontwikkelen: ADHD, autismespectrumstoornis, specifieke leerstoornissen
- Acute en chronische stress
- Depressie, angst en andere psychiatrische stoornissen
- Belemmerende omgeving; slechte instructie over taakpak en verwachtingen die gesteld worden aan de leerlingen
- Ongezonde gewoonten: te weinig slaap, slechte voeding, onvoldoende beweging

In theorie over executieve functies worden verschillende woorden gebruikt om dezelfde executieve functies aan te duiden. In dit onderzoek wordt vanwege de heldere beschrijving de formulering van de 11 executieve functies van Dawson en Guare (2009, 2010) gebruikt:

- Respons-inhibitie
- Werkgeheugen
- Emotieregulatie
- Volgehouden aandacht
- Taakinitiatie
- Planning/ prioritering
- Organisatie
- Timemanagement
- Doelgericht gedrag
- Flexibiliteit
- Metacognitie

In bijlage 3 is een overzicht (Dawson & Guare, 2009) opgenomen waarin de definitie en ontwikkelingsvoorbeelden van deze executieve functies zijn toegelicht.

Onderzoek over ontwikkeling van executieve functies geeft aan dat het kunnen analyseren van executieve functies inzicht geeft in het effect op het gedrag bij leerlingen (Miyake, Friedman, Emerson, Witzkia, Howerter & Wager, 1999; Smids & Huizinga, 2014). Om een goede analyse te

maken van de ontwikkeling van executieve functies kunnen de vragenlijsten opgesteld door Dawson en Guare (2009) inzicht geven, ook bieden deze vragenlijsten handvatten voor passende leerlinginterventies (Dijk, 2011; Wildt, 2013; Hemert, 2015). De vragenlijsten zijn afgestemd op het ontwikkelingsniveau dat verwacht mag worden van een kind op een bepaalde leeftijd.

2.6 Hoofdvraag en deelvragen

Deze theoretische verkenning leidt tot de volgende hoofdvraag met deelvragen:

Hoofdvraag:

Wat hebben leerkrachten op Basisschool X nodig aan begeleiding, zodat zij een ondersteunende interventie voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling kunnen bieden?

Deelvragen

- 1. Welke elementen in de begeleiding sluiten het beste aan bij hoe leerkrachten op Basisschool X leren?**
- 2. Welke elementen uit de begeleiding aan leerkrachten dragen bij aan het ontwikkelen van inzicht in de executieve functies bij een leerling?**
- 3. Welke elementen in de begeleiding dragen bij aan het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling?**

Hoofdstuk 3.

Onderzoeksmethodologie

3.1 Onderzoeksparadigma

Dit onderzoek is een praktijkgericht onderzoek met de volgende doelen (Lange, Schuman, Montesano Montessori, 2011):

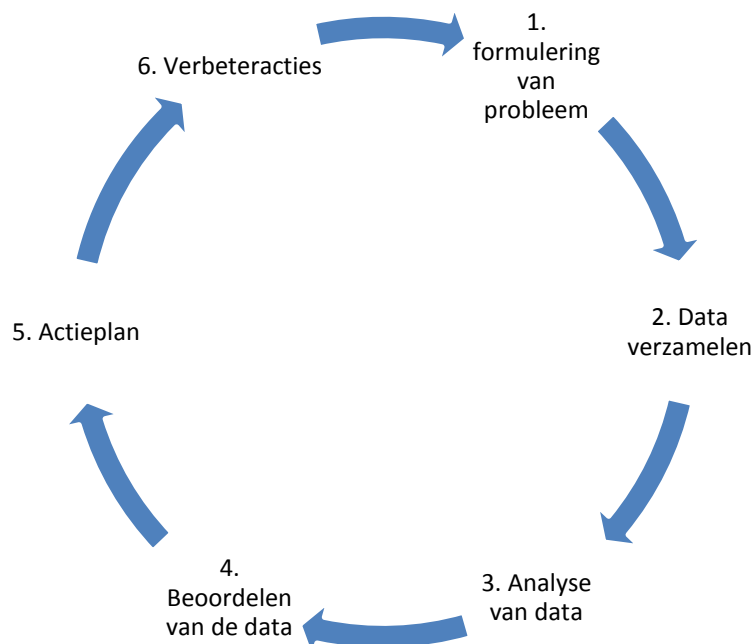
- Een praktische verbetering van de beroepspraktijk op Basisschool X
- Emancipatie van de leerkrachten; het zelfstandig handelen van leerkrachten versterken.
- Gemeenschappelijk zoeken naar betekenisgeving

Het onderzoek valt binnen het kritisch-emancipatorisch onderzoeksparadigma; vanwege de aansluiting met het doel *'Om het initiatief meer bij het onderwijsveld zelf te leggen'* (Lange, et al., 2011, p. 109).

3.2 Onderzoeksstrategie

Dit is een actieonderzoek (Lange, et al. 2011); er is een duidelijke verwevenheid van het doen van onderzoek en het op basis daarvan komen tot vernieuwd handelen (Ponte, 2006). Het onderzoek wordt uitgevoerd volgens de cyclische aanpak van Schuman (2009); zie figuur 3. Heijkant & Wegen, (2000), Dawson & Guare (2010) en Ponsioen & Brink (2014) adviseren een gestructureerde, cyclische aanpak overeenkomstig met het model van actieonderzoek (Schuman, 2009).

In deze cyclische aanpak beschrijft het onderzoek zelf 1 grote cyclus; van oriëntatie op het onderwerp van het onderzoek tot en met het formuleren van de aanbevelingen. In deze grote cyclus wordt twee maal een kleine cyclus beschreven; de leerkracht verzamelt informatie over zijn handelen en het gedrag van de leerling, analyseert en beoordeelt dit en vormt op basis daarvan een plan, dat weer uitgevoerd en beoordeeld wordt om af te stemmen op aangepaste verbeteracties.

Figuur 3. Model Actieonderzoek Schuman (2009).

3.3 Respondenten

De doelgroep van het onderzoek zijn de leerkrachten (participanten) van Basisschool X, de profijtgroep bestaat uit leerlingen uit de klassen van de participanten.

Binnen het team is het onderwerp voor dit onderzoek besproken; collegae geven aan geïnteresseerd te zijn in de aanpak met de begeleide intervisie met beeld en zijn benieuwd wat de focus op executieve functies hen kan bieden. Ook de directie geeft aan goede aansluiting te zien met de ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten. Dat houdt in dat er in het team voldoende draagvlak is. De participanten geven zich vrijwillig op na afloop van een presentatie aan het volledige team. Zij kiezen zelf een leerling waarmee ze willen werken op basis van de richtlijnen die zij van de onderzoeker ontvangen.

3.4 Plan van aanpak

In het logboek (bijlage 10) staan alle stappen beschreven die zijn uitgevoerd tijdens het onderzoek, met vermelding van datum. Onderstaande tabel beschrijft de volgorde van de methodologie met een koppeling naar de deelvragen. Bij de verantwoording van de methodologie wordt steeds naar bijlagen verwezen waar de uitgebreide voorbereiding van de activiteiten staat vermeld.

Tabel 1. Volgorde van aanpak onderzoek

Stap	Activiteit	Deelvraag
1	Verzamelen van informatie aanleiding en probleemstelling door gesprekken met teamleden, directie en interne begeleiding	Deelvraag 1
2	Theoretisch onderzoek	Deelvraag 1
3	Presentatie team	Deelvraag 1 en 2
4	Enquête	Deelvraag 1
5	Inschrijving participanten	-
6	Vragenlijst executieve functies leerling	Deelvraag 2
7	Interview 1	Deelvraag 1, 2 en 3
8	Beeldopname 1	Deelvraag 2
9	Begeleide intervisie 1	Deelvraag 2 en 3
10	Participanten voeren interventie uit in de klas	Deelvraag 3
11	Beeldopname 2	Deelvraag 3
12	Begeleide intervisie 2	Deelvraag 3
13	Interview 2	Deelvraag 1, 2 en 3
14	Verwerking van data	Hoofdvraag, deelvraag 1, 2 en 3
15	Vormen van conclusie en aanbevelingen	Hoofdvraag, deelvraag 1, 2 en 3
16	Presentatie team	Hoofdvraag, deelvraag 1, 2 en 3

3.5 Verantwoording onderzoeksmethodologie

Het team van Basisschool X is gewend te werken vanuit ‘enkelstag leren’ (Wierdsman & Swieringa, 2011); zij investeren in hetzelfde beter doen. Om de overstap te maken naar dubbelstag leren, is de ontwikkeling van inzicht bij de participanten noodzakelijk (Wierdsma & Swieringa, 2011). Door de interventies van het onderzoek op te bouwen van compenserend naar activerend (Bannink, 2013), wordt er op een geleidelijke manier verdiepte kennis verweven in het praktisch handelen van de participant.

3.5.1 Literatuur onderzoek

In het model actieonderzoek (Schuman, 2009) wordt aangegeven dat op basis van de analyse en beoordeling van de verzamelde gegevens en de leervraag, een actieplan gemaakt wordt. Bij de verzamelde gegevens hoort een literatuurverkenning van begeleidingsmogelijkheden die passen bij Basisschool X. Dit literatuuronderzoek is weergegeven in het theoretisch kader en wordt gebruikt bij de onderbouwing van methodologische keuzes. Bij de verkenning van de literatuur zijn steeds de aanleiding en de probleemstelling het uitgangspunt geweest, met als doel zo optimaal mogelijk aan de ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten te voldoen.

3.5.2 Presentatie

De presentatie (zie bijlage 4) wordt geven aan het volledige team en heeft een compenserend karakter (Bannink, 2013), omdat hoofdzakelijk theoretische kennis en relevante informatie over het verloop van het onderzoek wordt overgedragen. De presentatie sluit activerend (Bannink, 2013) af vanwege het verzoek aan leerkrachten deel te nemen aan het onderzoek.

Er is gekozen voor een presentatie vanuit de volgende onderbouwing:

- Hiermee wordt voldaan aan de ethische voorwaarden (Lange, et al., 2011); het bieden van transparantie en duidelijkheid over het verloop van het onderzoek
- De presentatie biedt informatie over de ethiek die gehandhaafd wordt rondom het gebruik van beeldmateriaal in het onderzoek, gebaseerd op de ethische uitgangspunten van Heijkant & Wegen (2000)
- Met de presentatie wordt verdiepte kennis overgedragen zodat het begrippenkader met betrekking tot executieve functies en begeleide intervisie met beeld helder wordt voor het team

3.5.3 Enquête

Om de validiteit te onderzoeken wordt de enquête³ afgenomen. Vanwege de gebruiksvriendelijkheid voor de participanten en de onderzoeker (door de digitale verwerkingsmogelijkheden) is gekozen om te werken met Google Forms. Bij de formulering van de vragen is de validiteit (Lange, et al, 2011) het uitgangspunt geweest. De gesloten vragen zijn multiple-choice en uitgevoerd volgens de Likert-schaal (Lange, et al., 2011), hierbij is rekening gehouden met de opbouw in complexiteit (Lange, et al., 2011). Afsluitend is er, ter verdieping van de antwoorden een open vraag over de bijdrage van de presentatie toegevoegd. De enquête is gestuurd naar 10 willekeurige respondenten die aanwezig zijn geweest bij de presentatie. Hiermee zijn er voldoende deelnemers om een betrouwbaar beeld te vormen.

3.5.4 Vragenlijst executieve functies leerling

Een behoefte vanuit het team is het verkrijgen van inzichten in gedrag van hun leerlingen zodat zij beter kunnen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften. Om deze stap van enkel- naar dubbelstag leren te kunnen maken, is inzicht nodig om te kunnen komen tot verdiept handelen (Wierdsma & Swieringa, 2011). In het model voor actieonderzoek (Schuman, 2009), is het verzamelen van data een belangrijke fase om te komen tot verbeterd resultaat.

³ Zie bijlage 5

Om het verzamelen van data over executieve functies van een leerling mogelijk te maken, wordt in dit onderzoek gebruik gemaakt van de vragenlijsten opgesteld door Dawson & Guare (2009). Om de koppeling te maken naar de schoolse context, zijn de vragenlijsten voor dit onderzoek aangepast (zie bijlage 6). Per executieve functie worden 3 vragen gesteld, deze worden gescoord middels een 5 puntschaal (Likertschaal: Lange et al., 2011), waarbij 5 de hoogste en 1 de laagste score is.

Dit begeleidingselement is zowel compenserend als activerend van aard (Bannink, 2013); door de sturende vragen bij het inschalen van de executieve functies enerzijds en het door de participant zelf laten selecteren van de executieve functie waarmee gewerkt gaat worden anderzijds.

3.5.5 Interviews

In het onderzoek worden twee interviews afgenomen bij de participanten. Deze hebben als doel te komen tot verdiepte inzichten in de persoonlijke ontwikkeling van de participanten (Lange, et al., 2011) en om de participanten zich daarvan bewust te maken (Korthagen, 2002). De voorbereiding en uitvoering is gedaan volgens de richtlijnen van Lange, et al. (2011, p.168-175). Om de validiteit en betrouwbaarheid zo groot mogelijk te maken is gekozen voor gestructureerde interviews (Lange, et al. 2011). De interviews hebben een activerend karakter (Bannink, 2013) omdat er veel ruimte gegeven wordt aan participanten om de leerdoelen te bepalen (interview 1) en daarop te reflecteren (interview 2). Om de ontwikkeling van de participanten inzichtelijk te maken wordt er in beide interviews gewerkt met een schaalvraag (Bartelink, 2013; Cauffman, 2014). Een schaalvraag geeft de gelegenheid om het niveau aan te geven van de beginsituatie; er is aandacht voor wat al lukt, wat de participant zou willen bereiken en wat zij denkt daarvoor nodig te hebben (Bartelink, 2013; Cauffman, 2014). Het is een activerend element in de interviews dat de participanten stimuleert om te denken in mogelijkheden.

De interviews hebben de volgende inhoud:

- Interview 1⁴:
 - Reflecteren op het gebruik van de vragenlijsten 'executieve functies bij kinderen' om hiervan de validiteit en de betrouwbaarheid te toetsen
 - Toetsen of de beoogde begeleiding de participanten aanspreekt
 - Bepalen van de beginsituatie met behulp van de schaalvraag (Bartelink, 2013; Cauffman, 2014)
 - Door analyse van data uit de vragenlijst (Schuman, 2009) komt de participant tot een eigen doel en een doel voor de leerling. Het werken vanuit een doel is van groot belang om een begeleidingsproces succesvol te maken (Heijkant & Wegen, 2010; Bannink, 2012; Beek & Schaub-de Jong, 2013; Lingsma & Doorn, 2014)
 - Gebaseerd op uitgangspunten van Dawson & Guare (2010) en Ponsioen & Brink (2014) wordt er voor de leerling gewerkt met 1 executieve functie
- Interview 2⁵:
 - Reflecteren op het ontwikkelingsproces van de participant (Korthagen, 2002)
 - Met de schaalvraag (Bartelink, 2013; Cauffman, 2014); wordt gericht gevraagd naar de ontwikkelingen op het gebied van inzicht in executieve functies en de bijdrage van de interventies die participanten op basis van dat inzicht gedaan hebben
 - Ook wordt gereflecteerd of de manier van begeleiden daadwerkelijk heeft aangesloten op de behoeften van de participanten

3.5.6 Beeldopnamen

Beeldmateriaal is een efficiënt middel dat inzicht geeft in de executieve functies (Ponsioen & Brink, 2014). Het weten welke executieve functies voor problemen zorgen, leidt tot een adequate benadering door de leerkracht (Paternotte, 2011). Beeldmateriaal is een waardevolle aanvulling in het kijken naar de interactie tussen leerkracht en leerling, het geeft inzicht en leidt tot goede

⁴ Interview 1 is opgenomen in bijlage 11

⁵ Interview 2 is opgenomen in bijlage 12

handelingssuggesties. Observaties kunnen met beeldmateriaal specifiek en nauwkeuriger gedaan worden, daarmee kan het beeld dat er ontstaat van een leerling vele malen beter geschetst worden (Heijkant & Wegen, 2005; Swet, 2005; Bannink, 2012).

In het onderzoek wordt twee maal beeldopnamen gemaakt:

- De eerste beeldopname is gericht op het in beeld brengen van de executieve functies van de leerling
- De tweede beeldopname is gericht op het in beeld brengen van de bijdrage van de interventie

De opnamen worden gemaakt volgens de richtlijnen opgesteld door Heijkant & Wegen (2000). De bijbehorende ethische richtlijnen (Heijkant & Wegen 2010; Lange, et al., 2011) worden nauwgezet gevolgd. Ouders hebben bij aanmelding van hun kind op Basisschool X toestemming gegeven voor het maken van beeldopnamen die gebruikt worden voor opleidingsdoeleinden. Omdat er tot op heden zelden beeldopnamen gemaakt zijn, worden ouders via mail vooraf geïnformeerd.

Voor een goed verloop van het filmen worden de participanten vooraf herinnert aan het doel van de opname. De participanten krijgen na afloop gerichte instructies voor het selecteren van de fragmenten via het formulier 'richtlijnen voor kiezen fragment', gebaseerd op de uitgangspunten gesteld door Heijkant & Wegen (2000) (zie bijlage 7).

3.5.7 Begeleide interview met beeld

In het onderzoek wordt gewerkt met de interviewfasering volgens Heijkant & Wegen (2005) beschreven in hoofdstuk 2. Er wordt gewerkt met kleine groepjes van drie participanten die alle drie beeld inbrengen, hierdoor wordt het rendement van één begeleide interviewbijeenkomst zo optimaal mogelijk. Deze aanpak geeft verlichting in de drukke agenda's van de leerkrachten, waarmee wordt afgestemd op de behoeften van de leerkrachten.

De begeleide interview met beeld is activerend van aard (Bannink, 2013): de participanten selecteren zelf beeldfragmenten die aansluiten op eigen gekozen leerdoelen. Ook komen zij, door uitwisseling van expertise, tot concrete interventies die zij gaan uitvoeren.

Om te komen tot verdiepte kennis (Heijkant, 2005) en om het kijken naar beeld richting te geven (Heijkant & Wegen, 2005) wordt er, passend bij de handlingsgerichte aanpak op Basisschool X, in het onderzoek gewerkt met een kijkwijzer gebaseerd op het GROW-model (Whitmore, 2010). Het GROW-model biedt een kader voor een activerende uitwisseling tussen leerkrachten (Bannink, 2013). Om het ontwikkelingsproces van de participanten inzichtelijk te maken wordt gewerkt met een ontwikkelingsformulier⁶. Dit ontwikkelingsformulier is handlingsgericht en heeft oplossingsgerichte uitgangspunten (Cauffman, 2014) zodat de participanten tot concrete werkpunten kunnen komen.

Doelen begeleide interview met beeld:

- Ronde 1: Verkrijgen van verdiepte inzichten in leerlinggedrag door te kijken naar de executieve functies van de leerling. Ook wordt bepaald welke interventie gedaan kan worden om een executieve functie te ontwikkelen. De voorbereiding met de kijkwijzer is opgenomen in bijlage 8
- Ronde 2: De bijdrage van de interventie wordt in beeld gebracht om verdere afstemming op de interventie mogelijk te maken. Bijlage 9 bevat de voorbereiding met kijkwijzer

3.6 Grondhouding onderzoeker

De onderzoeker heeft in dit actieonderzoek, door de rol als begeleider tijdens de begeleide interview rond, een participerende rol. De onderzoeker hanteert in haar rol als begeleider een communicatie vanuit gelijkwaardigheid en geeft vriendelijk leiding vanuit de leervraag (Heijkant & Wegen, 2000). Om de bijeenkomsten activerend te laten zijn (Bannink, 2013), wordt voor een goede beurtverdeling gezorgd (Heijkant & Wegen, 2000) en compenseert (Bannink, 2013) de onderzoeker alleen als de situatie daartoe aanleiding geeft. Een goede voorbereiding vanuit de leervraag, zorgt ervoor dat de participant komt tot goed afgestemde interventies, gebaseerd op opgedane inzichten.

⁶ Zie bijlage 14

De sensitief-responsieve houding die van een leerkracht verwacht wordt, mag ook van een begeleider verwacht worden (Heijkant & Wegen, 2000). Daarnaast bewaakt de onderzoeker het proces en zorgt ervoor dat ieders leerproces voldoende ruimte krijgt, biedt aandacht voor de structuur van de begeleiding, waarbij meta-communicatie essentieel is (Lingsma & Doorn, 2014). Het werken met beeldmateriaal is een delicate kwestie omdat het confronterend kan zijn voor deelnemers (Heijkant & Wegen, 2000). Daarom wordt er veel aandacht besteed aan de veiligheid van de participanten; zodat zij weten waar ze aan toe zijn en zich gehoord en ondersteund weten.

3.7 Ethiek

Binnen het onderzoek is ethiek van grote waarde. De volgende uitgangspunten zijn in acht genomen in de bepaling van de methodologie (Lange, et al., 2011):

- Transparantie: Door participanten goed te informeren over het verloop en doel van het onderzoek kunnen zij een overwogen keuze maken over deelname aan het onderzoek. Zij zijn vooraf op de hoogte hoe met onderzoeksgegevens wordt omgegaan en wat van de participanten verwacht wordt tijdens de uitvoering van het onderzoek. Ook worden resultaten, samenvattingen en conclusies besproken met de participanten ter validatie en wordt inzicht gegeven in de bevindingen van het onderzoek door een afsluitende presentatie aan het team
- Goede organisatie van het onderzoek, zodat de uitvoering vlot verloopt en de afspraken voor alle betrokkenen helder zijn
- De participanten zijn eigenaar van het gemaakte beeldmateriaal. Deze data wordt op een beschermde server bewaard door de onderzoeker. Beeld wordt nooit zonder toestemming van de participant gebruikt.

Bij begeleide intervisie met beeld wordt tijdens de samenwerking geïnvesteerd in een veilig en respectvol klimaat, waarbij men geïnteresseerd is in de ander en men ruimte geeft voor het denk- en ontwikkelingsproces van de ander (Heijkant & Wegen, 2000; Beek & Schaub- de Jong, 2013; Lingsma & Doorn, 2014).

3.8 Validiteit

Bij actieonderzoek dient de onderzoeker voortdurend bewust te zijn van de validiteit van de onderzoeksinstrumenten (Lange, et al., 2011). Om te voldoen aan de interne validiteit van het onderzoek (Lange, et al., 2011) zijn de onderzoeksinstrumenten en het plan van aanpak in dit onderzoek afgestemd op beantwoorden van de onderzoeksvragen. De validiteit wordt versterkt door inhoudelijke feedback van critical friends, de onderzoeksbegeleider en het werkveld (Bruïne, Everaert, Harinck, Riezebos-de Groot & Ven, 2011).

3.9 Triangulatie

Met triangulatie wordt een driehoeksmeting bedoeld (Lange, et al., 2011). Zoals beschreven staat in de verantwoording van de methodologie en het plan van aanpak, wordt door de diversiteit van de data per deelvraag voldaan aan de richtlijnen beschreven door Lange, et al. (2011).

3.10 Betrouwbaarheid

Een onderzoek is betrouwbaar, wanneer hetzelfde onderzoek nog eens afgenomen zou worden, dezelfde resultaten gemeten zouden worden (Lange, et al., 2011). Door transparantie te bieden in de methodologie, het plan van aanpak en de data wordt de uitvoering van het onderzoek inzichtelijk en daarmee betrouwbaar. In verantwoording van de methodologie wordt steeds verwezen naar uitvoerige voorbereidingen in de bijlagen, met als doel bij te dragen aan de betrouwbaarheid van het onderzoek.

Hoofdstuk 4.

Data-analyse

In dit hoofdstuk worden de data⁷ van de onderzoeksinstrumenten per deelvraag weergegeven. Hiermee wordt inzichtelijk op welke data in hoofdstuk 5 de conclusies worden gebaseerd, met als doel door deze transparante aanpak, de validiteit en de betrouwbaarheid (Lange, et al., 2011) van het onderzoek te vergroten.

NB. Het komt voor dat participanten meerdere antwoorden gaven tijdens de interviews, dat maakt dat het totaal van gegeven antwoorden in de tabellen hoger kan zijn dan 6.

4.1 Deelvraag 1.

Welke elementen in de begeleiding sluiten het beste aan bij hoe leerkrachten op Basisschool X leren?

4.1.1 Presentatie

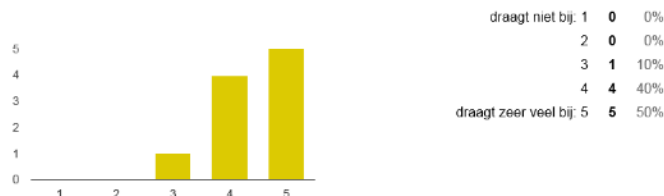
De presentatie is verlopen zoals deze is voorbereid (zie bijlage 4). Dinsdag was de drukst bezochte bijeenkomst met 16 aanwezigen. Donderdag waren 10 leerkrachten aanwezig. De collegae leken betrokken en geïnteresseerd door de actieve luisterhouding en de voorbeelden die zij gaven van hoe zij executieve functies herkenden in gedrag van leerlingen.

Na de presentatie hebben 6 leerkrachten zich opgegeven als participant; 2 leerkrachten met groep 1/2, 2 leerkrachten met groep 7 en 2 leerkrachten met groep 8.

4.1.2 Enquête

De enquête is afgenomen bij 10 leerkrachten die aanwezig waren bij de presentatie. De respons is 100%. De uitslag van de enquête is opgenomen in bijlage 5. In figuur 5 staan de relevante resultaten voor deelvraag 1.

4. Het uitwisselen van elkaars expertise kan bijdragen aan krijgen van inzichten in executieve functies

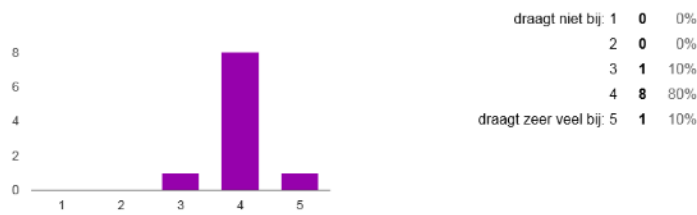

5. Het uitwisselen van elkaars expertise kan bijdragen aan het kunnen bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies

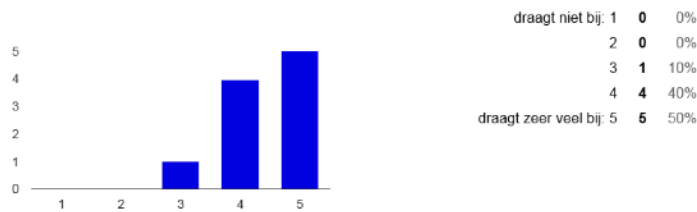

⁷ De ruwe data zijn op te vragen bij de student.

6. Het kijken naar beeld kan bijdragen aan het krijgen van inzichten in executieve functies.

7. Het kijken naar beeld kan bijdragen aan het kunnen bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies.

Figuur 5. Resultaten vraag 4 t/m 7 enquête.

De meeste participanten verwachten dat het kijken naar beeld en het uitwisselen van expertise veel of zeer veel kan bijdragen aan het ontwikkelen van inzichten in executieve functies en het kunnen doen van passende interventies bij deze executieve functies.

4.1.3 Interview 1

In interview 1 is verkend wat de participanten zelf nodig denken te hebben aan begeleiding, dit is weergegeven in tabel 2.

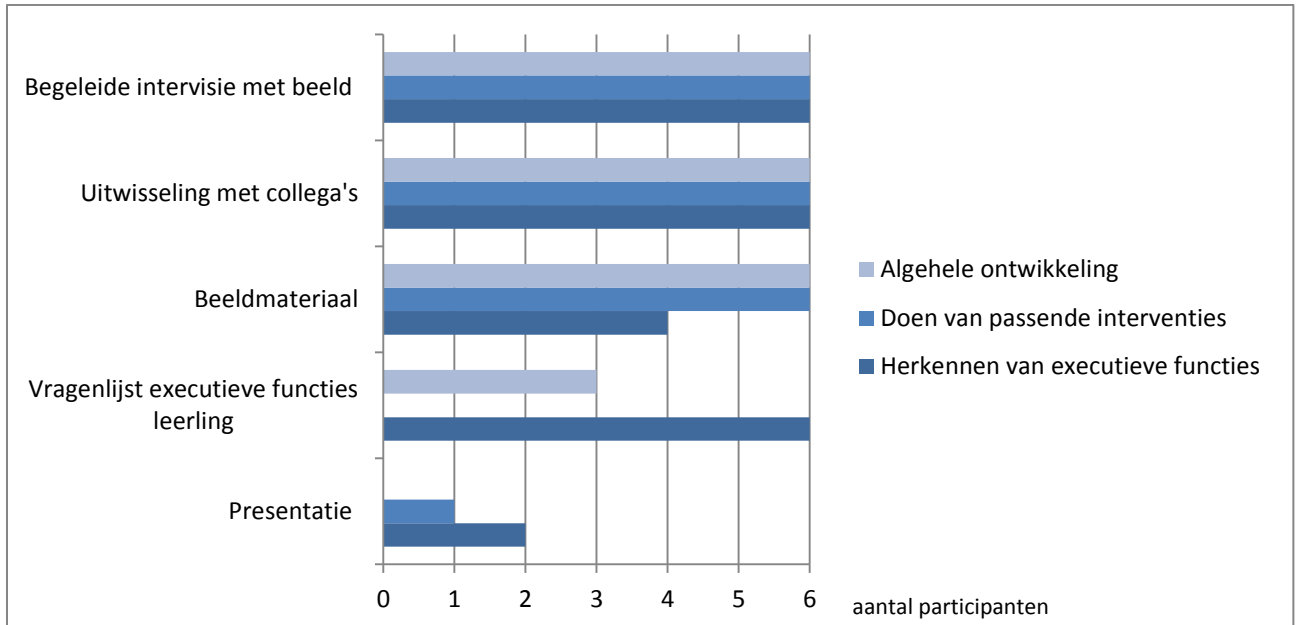
Tabel 2. Behoeften begeleiding participanten.

Vraag 2biii: Wat participanten aangeven nodig te hebben aan begeleiding bij herkennen executieve functies.	Aantal keer geantwoord
Beeldmateriaal bekijken	3
Collegiale uitwisseling	2
Vragenlijst executieve functies kinderen	1
Tijd voor inoefening	1
Meer theorie	1
Vraag 3biii: Wat participanten aangeven nodig te hebben aan begeleiding bij bieden van passende interventies.	Aantal keer geantwoord
Collegiale uitwisseling	3
Inzicht in de situatie	1
Een brede inzetbaarheid van de interventie	1
Zorgen voor juiste benadering van de leerling	1

Hieruit blijkt dat participanten voorafgaand aan de begeleiding aangeven het meest behoefte te hebben aan beeldmateriaal bij het herkennen van executieve functies en begeleide intervisie bij het bieden van passende interventies.

4.1.4 Interview 2.

Interview 2 is ingegaan op de bijdrage die de begeleiding heeft geleverd aan de ontwikkeling van leerkrachten, de interviewverslagen staan in bijlage 12. De antwoorden uit vraag 2, 3, 4, 5iii, 7, 8, 12, 15, 17, 18iii, 22, 23, 27, 28, en 30, zijn samengevoegd weergegeven in figuur 7. De cijfers in het figuur corresponderen met het aantal participanten die dat onderdeel als bijdrage hebben opgemerkt.

Figuur 7. Bijdrage begeleiding aan ontwikkeling participanten per onderdeel.

Hieruit blijkt dat begeleide intervisie met beeld, uitwisseling met collega's en beeldmateriaal door alle participanten wordt aangemerkt als een onderdeel dat heeft bijgedragen aan de algehele ontwikkeling.

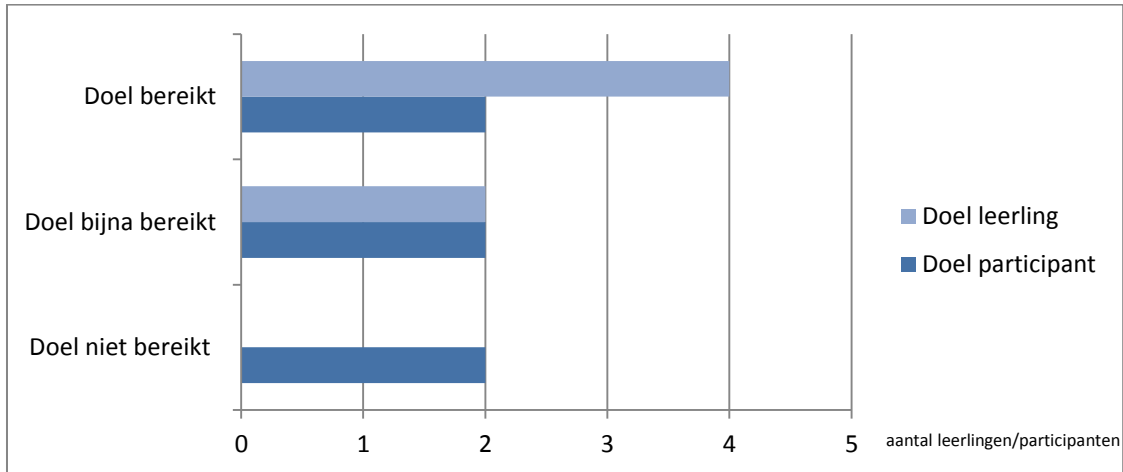
4.1.4.1 Overige data interview 2:

- Bij vraag 30 werd door alle participanten begeleide intervisie met beeld genoemd als de meest krachtige bijdrage uit de begeleiding
- Bij vraag 32 gaven 3 participanten dat ze 'niks gemist hadden' in de begeleiding en 3 participanten dat ze 'niks gemist hadden' in de manier van begeleiden, maar dat ze meer tijd nodig hadden om hun doelen te bereiken
- Vraag 33 a t/m 33 f vroeg de participanten of ze de onderdelen van de begeleiding zouden aanbevelen, daarop antwoordden alle participanten 'ja' bij alle onderdelen

Hieruit blijkt dat begeleide intervisie de meest krachtige bijdrage heeft geleverd voor de participanten. Ook blijkt dat 3 van de 6 participanten meer tijd nodig hadden om de doelen te bereiken. Alle participanten zouden de onderdelen uit de begeleiding aanbevelen aan de school.

4.1.5 Interview 1 en 2: Doelen participanten.

De interviews zijn afgenomen bij de zes participanten. De verslagen van interview 1 zijn opgenomen in bijlage 11, van interview 2 in bijlage 12. In interview 1 zijn doelen gesteld door de participanten voor zowel de leerling (vraag 4) als voor henzelf (vraag 5), daarop is in interview 2 gereflecteerd (vraag 19 t/m 28). In bijlage 13 staan per participant de leerdoelen uit interview 1 met de reflectie uit interview 2 weergegeven. In onderstaand figuur staat weergegeven of de gestelde doelen behaald zijn gedurende het onderzoek.

Figuur 6. Data doelen participanten en leerlingen.

De doelen van de leerling zijn wel of bijna bereikt. De doelen van de participanten zijn niet, bijna of wel bereikt. Opvallend aan de reflectie in bijlage 13 en uit de interviewverslagen in bijlage 11 en 12 is, dat wanneer doelen van de leerkracht overeenkomen met het doel van de leerling, deze wel bereikt zijn en wanneer de doelen geen overeenkomsten hebben, de doelen niet bereikt worden. Ook valt op dat de kleine, concrete doelen behaald zijn en de grote, algemeen gestelde doelen bijna of niet. In de reflectie wordt door participanten vermeld dat wanneer doelen gedeeltelijk behaald zijn, vooral de factor tijd bepalend is geweest.

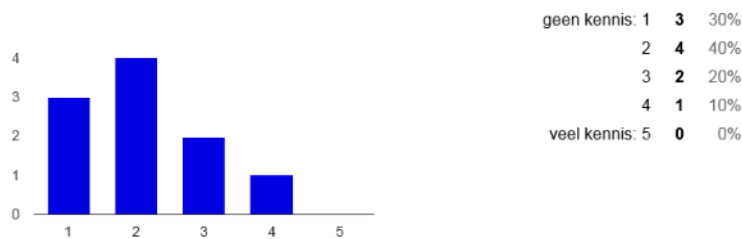
4.2 Deelvraag 2.

Welke elementen uit de begeleiding aan leerkrachten dragen bij aan het ontwikkelen van inzicht in de executieve functies bij een leerling?

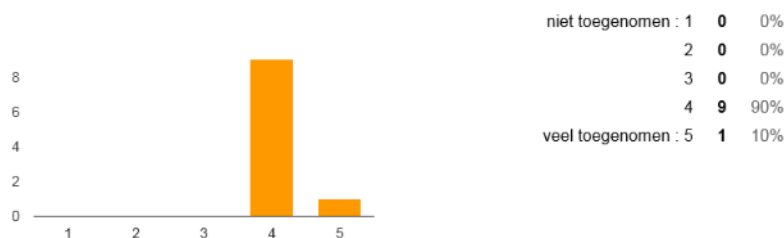
4.2.1 Enquête

De enquête is afgenomen zoals beschreven bij deelvraag 1. In figuur 6 staan de vragen vermeld die relevant zijn voor deelvraag 2.

1. Voor de presentatie had ik al kennis over executieve functies.

2. Dankzij de presentatie is mijn kennis over executieve functies toegenomen.

Figuur 6. Resultaat enquête vraag 1 en 2.

In de enquête is een open vraag toegevoegd, hieronder volgt een selectie uit de antwoorden.

8. Wat heeft de presentatie je opgeleverd?

- Dat ik het belang van het begeleiden van kinderen bij het ontwikkelen van executieve functies inzie en er graag mee aan de slag wil gaan, zodat ik mijn dagelijkse praktijk kan verbeteren.
- Meer informatie over executieve functies en ideetjes over de begeleiding van kinderen.
- Ik heb geleerd dat gedrag veroorzaakt wordt door de executieve functies.
- Nou weet ik dat er bij de leerlingen waarvan ik dacht dat ze niet opletten sprake is van moeite met volgehouden aandacht.

Uit deze data kan opgemerkt worden dat de participanten van de enquête vinden dat door de presentatie de kennis over executieve functies is toegenomen. Uit de open vraag bleek dat er kennis is opgedaan over executieve functies en dat er participanten zijn die enthousiast zijn om daarmee te gaan werken.

4.2.2 Vragenlijst executieve functies leerling

De vragenlijsten zijn door de zes participanten volledig ingevuld, middels een 5 puntschaal. Er zijn drie vragen per executieve functie, hierdoor is de hoogste totaalscore 15 en de laagste totaalscore 3. In tabel 3 staat vermeld welke executieve functies van de leerling door de participant als sterkst en zwakst zijn aangegeven, met de daarbij gegeven totaalscore en de executieve functie waarmee de participant wil gaan werken.

Tabel 3. Hoogste en laagste scores vragenlijst executieve functies leerling

Participant	Zwakste executieve functies		Sterkste executieve functies		Gekozen executieve functie
12ML	Organisatie	3	Emotieregulatie	10	Organisatie
	Volgehouden aandacht	4	Flexibiliteit	10	
	Metacognitie	4	Doelgericht gedrag	8	
12MS	Metacognitie	4	Volgehouden aandacht	12	Doelgericht gedrag
	Doelgericht gedrag	7	Taakinitiatie	12	
	Timemanagement	8	Organisatie	12	
7JP	Emotieregulatie	6	Metacognitie	15	Emotieregulatie
	Respons-inhibitie	10	Werkgeheugen	15	
	Flexibiliteit	11	Volgehouden aandacht	15	
7ER	Emotieregulatie	5	Organisatie	13	Respons-inhibitie
	Respons-inhibitie	7	Werkgeheugen	13	
	Metacognitie	8	Volgehouden aandacht	12	
8NR	Volgehouden aandacht	3	Emotieregulatie	14	Volgehouden aandacht
	Organisatie	5	Taakinitiatie	13	
	Planning/prioritering	6	Flexibiliteit	12	
8IS	Volgehouden aandacht	5	Flexibiliteit	14	Volgehouden aandacht
	Taakinitiatie	8	Emotieregulatie	13	
	Organisatie	8	Respons-inhibitie	13	

Uit deze data blijkt dat de participanten door gebruik van de vragenlijst in staat zijn een executieve functie te selecteren, gebaseerd op het gedrag van de leerling waarmee zij willen gaan werken in hun onderzoek.

4.2.3 Interview 1

De voorbereiding en verslagen van interview 1 zijn opgenomen in bijlage 11. In tabel 4 wordt de vraag vermeld met de antwoorden, de rechter kolom vermeldt de frequentie. De antwoorden staan op volgorde van frequentie, van hoog naar laag.

Tabel 4. Data interview 1 bij deelvraag 2: herkennen executieve functies bij leerling.

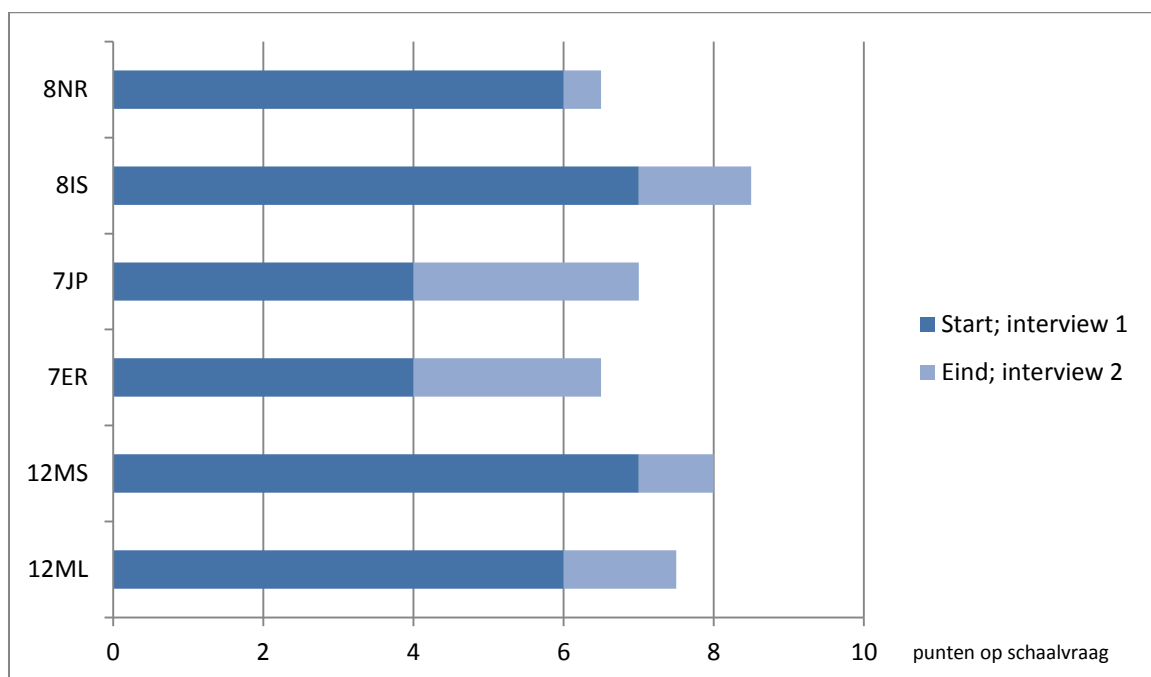
Vraag 1b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?	
Ja	6
Vraag 1c. Ben je tot nieuwe inzichten gekomen door de vragenlijst?	
Ja, ik ben bewuster gaan kijken	2
Nee, het bevestigde mijn vermoeden	1
Ja, het was een eye-opener	1
Ja, ook de positieve punten zijn opgevallen	1
Ja, er is 1 executieve functie duidelijk naar voren gekomen	1

Vraag 1d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest?	
Het maakt me bewust van het gedrag dat bij de executieve functie hoort	2
Ik krijg de leerling goed in beeld	1
Ik weet wat er achter het gedrag zit, zodat ik mij handelen beter kan afstemmen	1
Het maakt ook de positieve punten van de leerling duidelijk	1
Geen meerwaarde: Het bevestigde mijn vermoeden	1
Vraag 2a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou helpen?	
Ik kan gedrag beter signaleren en analyseren	2
Ik kan mijn handelen beter afstemmen	2
Ik krijg de leerling goed in beeld	1
Ik krijg meer begrip voor het gedrag	1

Deze data geven weer dat vijf participanten hebben gezegd dat de vragenlijst tot nieuwe inzichten heeft geleid, voor 1 participant gaf de vragenlijst een bevestiging van wat zij al vermoedde. 5 van de 6 participanten vonden de vragenlijst van meerwaarde. Alle participanten vinden dat het kunnen herkennen van executieve functies hen als leerkracht kan helpen.

4.2.4 Interview 1 en Interview 2

In interview 1 is een schaalvraag opgenomen over het herkennen van executieve functies, daar is in interview 2 op gereflecteerd. Figuur 7 is een weergave van de voortgang per participant.

Figuur 7. Voortgang participanten bij schaalvraag: herkennen executieve functies.

Uit figuur 7 blijkt dat alle participanten ervaren dat zij een ontwikkeling hebben doorgemaakt op het gebied van het herkennen van executieve functies bij een leerling.

4.2.5 Interview 2

In tabel 5 geef weer hoe de participanten de focus op executieve functies hebben ervaren.

Tabel 5. Data interview 2, deelvraag 2 .

Vraag 2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde gehad voor jou?	Aantal keer geantwoord
Ja, ik begrijp het gedrag beter	5
Ja, je kan daardoor gericht aan de slag	1

Hieruit blijkt dat alle participanten vinden dat de focus op executieve functies van meerwaarde is geweest, waarbij 5 participanten aangeven dat ze daardoor het gedrag van de leerling beter begrijpen.

Tabel 6 geeft weer wat volgens de participant heeft bijgedragen aan de ontwikkeling, uit interview 2.

Tabel 6. Data interview 2; Bijdrage aan ontwikkeling herkennen executieve functies.

Vraag 4 en 5a: Bijdrage aan ontwikkeling herkennen van executieve functies bij een leerling, volgens participant.	Aantal keer geantwoord
Het geheel aan begeleiding (presentatie, vragenlijst, begeleide intervisie met beeld: beeldmateriaal, kijkwijzers en uitwisseling met collegae)	5
Uitwisseling met collegae	1
Spiekblad bij kijkwijzer 1	1
Vragenlijst	1

Uit tabel 6 blijkt dat 5 maal wordt aangegeven dat het geheel aan begeleiding heeft bijgedragen aan de ontwikkeling op het gebied van het herkennen van executieve functies bij een leerling.

4.3 Deelvraag 3.

Welke elementen van de begeleiding dragen bij aan het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling?

4.3.1 Interview 1

De relevante data uit interview 1 voor deelvraag 3, zijn weergegeven in tabel 7. De voorbereiding en de volledige verslagen van interview 1 is opgenomen in bijlage 11.

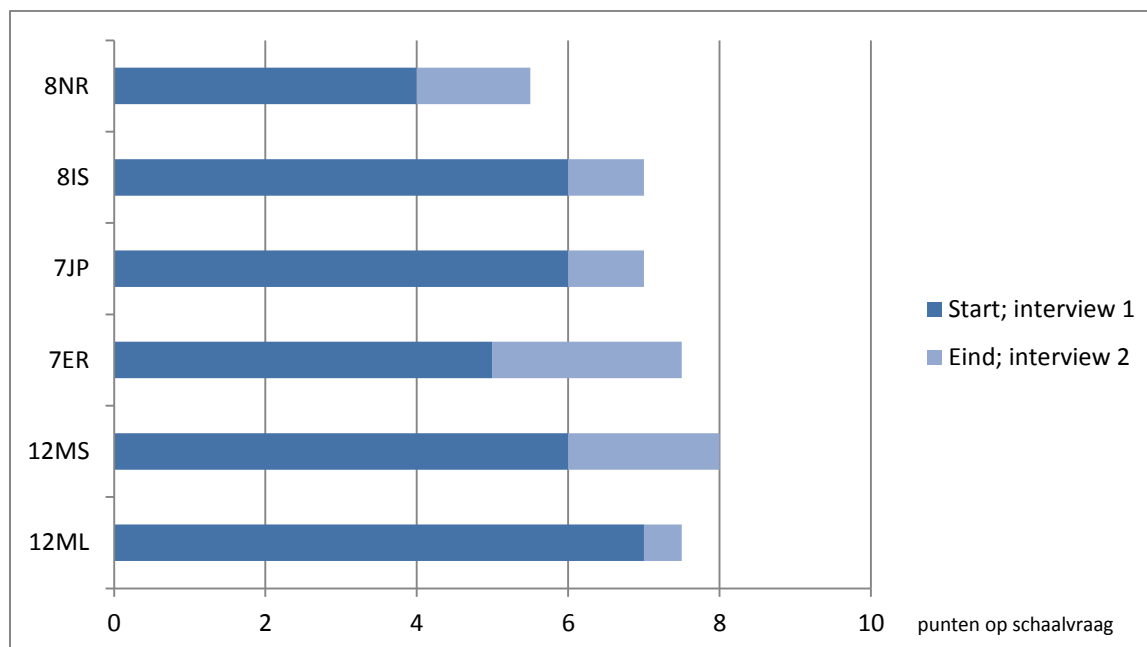
Tabel 7. Data interview 1, deelvraag 3.

Vraag 3ai. Wat is de meerwaarde van het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen?	
Ik kan meer uit de kinderen halen	2
Ik kom echt tot een oplossing	2
Ik bouw een betere band op met mijn leerlingen	1
Ik krijg meer rust	1
Vraag 6a. Hoe zou begeleide intervisie met beeld jou kunnen helpen om je leerdoel te bereiken?	
Uitwisseling met collega's	5
Inzicht in de situatie	3
De koppeling van theorie naar praktijk	1
Vraag 6b. Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?	
Als ik praktische tips krijg	5
Als er uitwisseling is met collegae	3
Als ik mijn doel bereikt heb	3
Als ik kritisch naar mijn handelen kan kijken	2
Als ik inzicht krijg in de situatie	2
Vraag 6c. Hoe wil jij een bijdrage leveren tijdens deze bijeenkomsten?	
Door uitwisseling	6
Anderen zouden kunnen leren van mijn casus	1
Vraag 6d. Wat zou de meerwaarde van beeldmateriaal zijn?	
Een objectief beeld vormen van jezelf en de leerling	4
Bewustwording van het gedrag	2
Vraag 6e. Wat verwacht je van de begeleide intervisie?	
Een goede uitwisseling	3
Inzicht in de situatie	2
Praktische werkvormen	1
Dat ik er iets van leer	1

Uit vraag 6a, 6c en 6e, blijkt dat de participanten het meest verwachten van de onderlinge uitwisseling als het gaat over het afstemmen op de interventie: Ze geven aan op deze manier een bijdrage te willen leveren en ze verwachten daar het meest door geholpen te worden. Ze geven bij vraag 6b aan dat ze de begeleiding vooral succesvol achten als ze praktische tips krijgen over de interventies.

4.3.2 Interview 1 en 2

Interview 1 bevat een schaalvraag over het bieden van passende interventies, daarop is in interview 2 gereflecteerd. Figuur 8 is een weergave van de voortgang per participant. In tabel 8 staat weergegeven uit interview 2, wat volgens de participant heeft bijgedragen aan de ontwikkeling.

Figuur 8. Voortgang participanten bij schaalvraag: bieden van passende interventies.

In figuur 8 wordt zichtbaar dat alle participanten vinden dat ze een vooruitgang hebben doorgemaakt op het gebied van het bieden van passende interventies bij een leerling.

Tabel 8. Data interview 2: Bijdrage aan ontwikkeling in bieden van passende interventies bij een leerling.

Vraag 18aiii: Bijdrage aan ontwikkeling herkennen executieve functies bij een leerling, volgens participant.	Aantal keer geantwoord
Begeleide intervisie met beeld (uitwisseling in combinatie met beeld)	3
Collegiale uitwisseling	2
Kijken naar beeld	1

Begeleide intervisie wordt door drie participanten genoemd als bijdrage aan hun ontwikkeling in het bieden van passende interventies bij een leerling. Het kijken naar beeld wordt 1 keer afzonderlijk en 3 keer in combinatie met collegiale uitwisseling genoemd. De uitwisseling met collegae blijkt het meest genoemde onderdeel dat heeft bijgedragen aan hun ontwikkeling.

4.3.3 Begeleide intervisie met beeld 1 en 2

In bijlage 15 is een tabel opgenomen waarin de interventie voor de leerling is weergegeven waarop is afgestemd tijdens begeleide intervisie met beeld 1, met in de rechterkolom de reflectie op deze interventie vanuit begeleide intervisie met beeld 2. De ruwe data⁸ van de begeleide intervisie met beeld zijn op te vragen bij de student.

In deze tabel is zichtbaar dat alle participanten door de interventie een positieve bijdrage ervaren hebben aan de ontwikkeling van de executieve functies bij hun leerling. Bij de reflectie in ronde 2 hebben participanten 8NR en 7JP aanpassingen gedaan aan hun interventie. Participanten 8IS en 7ER merkten direct positief effect van hun interventie, participanten 12ML en 12MS merkten ook positief effect en werken nog verder aan de inbedding van de interventie.

4.3.4 Interview 2

In interview 2 is met de participanten gereflecteerd op de begeleide intervisie met beeld 1 en 2. De relevante data zijn opgenomen in tabel 9. In bijlage 12 zijn de verslagen van interview 2 toegevoegd.

Tabel 9. Data interview 2, deelvraag 3.

Vraag 6. Hoe heb je de begeleide intervisie ervaren?	
Het heeft me erg geholpen	3
Nuttig	2
Interessant	1
Vraag 7. Wat is de meerwaarde van de begeleide intervisie voor jou geweest?	
Uitwisseling over observaties	3
Observeren van gedrag leerling en eigen handelen	2
Besef dat klein kijken en eenvoudige oplossingen krachtig zijn	1
Vraag 8. Wat vond je prettig aan de begeleiding?	
De manier van uitwisseling	4
De veiligheid	4
Gericht bezig zijn	2
Positieve insteek	1
Vraag 9. Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide intervisie met beeld?	
Nee	3
Het doel moet haalbaar zijn	1
Meer tijd tussen de intervisie rondes	1
Meer afwisseling met collegae voor uitwisseling	1
Vraag 17. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?	
Algehele aanpak	3
Uitwisseling in combinatie met beeld en kijkwijzers	2
Beeldmateriaal	1

Bij vraag 6 geven drie participanten aan dat de begeleide intervisie met beeld hen heeft geholpen in het afstemmen op de interventie. Drie participanten geven bij vraag 7 aan dat uitwisseling over beeld van meerwaarde is geweest. Bij vraag 17 wordt door drie participanten aangegeven dat de algehele aanpak van het onderzoek de grootste bijdrage heeft geleverd als het gaat over het kunnen bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling.

⁸ De ruwe data bestaat uit de ingevulde kijkwijzers van alle participanten en beeldopname van de twee begeleide intervisie rondes.

Hoofdstuk 5.

Conclusie, aanbevelingen en reflectie

5.1 Conclusies

Gebaseerd op de data in hoofdstuk 4 worden hier de conclusies per deelvraag gevormd, afgesloten met de conclusie van de hoofdvraag. Deze bevindingen zijn gepresenteerd aan het team⁹.

5.1.1 Conclusie Deelvraag 1:

Welke elementen in de begeleiding sluiten het beste aan bij hoe leerkrachten op Basisschool X leren?

Gebaseerd op de data van dit onderzoek sluiten de volgende elementen uit de begeleiding van leerkrachten op Basisschool het beste aan:

- Een presentatie aan het team.

Hiermee kan een nieuwe aanpak geïntroduceerd worden. Met dit compenserende element (Bannink, 2013) kan relevante theoretische kennis verdiept worden en geeft het gelegenheid om het kader te schetsen waarin de begeleiding plaatsvindt. Door helderheid over de aanpak en de ethische uitgangspunten tijdens de begeleiding, draagt de begeleider bij aan het creëren van een veilig en respectvol klimaat (Beek & Schaub-de Jong, 2013; Lingsma & Doorn, 2014). Het team had vertrouwen in de aanpak van het begeleidingstraject na de presentatie.

- Werken vanuit een doel.

Het werken vanuit een doel is van groot belang om een begeleidingsproces succesvol te maken (Heijkant & Wegen, 2000; Bannink, 2013; Beek & Schaub-de Jong, 2013; Lingsma & Doorn, 2014). Wanneer leerkrachten zelf hun doel stellen werkt dat activerend waardoor zij sneller tot handelen komen (Bannink, 2013). Uit dit onderzoek is gebleken dat wanneer het doel van de leerkracht relatie heeft met het doel van de leerling, deze sneller bereikt worden. Ook is gebleken dat doelen die handelingsgericht, concreet en haalbaar gesteld zijn, sneller bereikt worden. De begeleider heeft de taak om leerkrachten te ondersteunen in het formuleren van goed gestelde doelen.

- Begeleide intervisie met beeld.

Participanten hebben aangegeven dat begeleide intervisie met beeld het meest heeft bijgedragen aan hun ontwikkeling. Ook de losse elementen uit begeleide intervisie met beeld zijn als meest krachtige bijdrage genoemd: collegiale uitwisseling en werken met beeldmateriaal. Leerkrachten op Basisschool X hadden behoefte aan uitwisseling van elkaars expertise om te komen tot verdiepte inzichten (dubbelslag leren; Wierdsma & Swieringa, 2011). De combinatie van collegiale uitwisseling met beeldmateriaal is voor leerkrachten op Basisschool X hierbij een meerwaarde. Uit dit onderzoek blijkt dat begeleide intervisie met beeld en/of de onderdelen; werken met beeldmateriaal en collegiale uitwisseling, het best aansluiten bij de behoeften van leerkrachten op Basisschool X.

- Goede afstemming op de factor tijd.

Twee doelen van de leerkrachten en twee doelen van de leerlingen zijn niet of slechts gedeeltelijk behaald omdat er onvoldoende tijd was om de interventie goed uit te voeren. Dat maakt dat er geconcludeerd kan worden dat een goede afstemming op de tijd die leerkrachten nodig hebben, een voorwaarde is voor een goede begeleiding.

⁹ De presentatie is opgenomen in bijlage 16, de feedbackformulieren zijn opgenomen in bijlage 17.

5.1.2 Conclusie Deelvraag 2:

Welke elementen uit de begeleiding aan leerkrachten dragen bij aan het ontwikkelen van inzicht in de executieve functies bij een leerling?

Uit de schaalvraag in interview 1 en 2 blijkt dat alle participanten door de begeleiding vooruit zijn gegaan in het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling. Daarbij werd aangegeven dat het geheel aan begeleiding heeft bijgedragen aan het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling. De elementen van de begeleiding die daarmee bedoeld worden zijn hieronder toegelicht.

- De presentatie

De enquête bevestigde dat de presentatie heeft bijgedragen aan de kennis over executieve functies bij leerkrachten. De theoretische kennis die de leerkrachten hebben opgedaan door de presentatie dient als basis voor de begeleiding en draagt bij aan de technische 'know how' (Kelchtermans, 2012) van de leerkrachten, het helpt de leerkrachten antwoorden te vinden op de 'waarom vraag' die ten grondslag ligt aan het dubbelslag leren (Wierdsma & Swieringa, 2011).

- De vragenlijst executieve functies bij kinderen

Dit compenserend element (Bannink, 2012) is een passend instrument gebleken om het gedrag van de leerling ten aanzien van de executieve functies in beeld te brengen. Door de vragenlijst is het voor leerkrachten mogelijk om in het model van actieonderzoek (Schuman, 2009) de transfer te maken van het verzamelen van gegevens, via de analyse, naar het beoordelen van gegevens als het gaat over de executieve functies van de leerling. Leerkrachten kunnen met de vragenlijst een adequaat beeld van de leerling vormen, wat bijdraagt aan het kunnen signaleren en analyseren van het gedrag van de leerling en het kunnen bieden van een passende interventie.

- Begeleide intervisie met beeld 1

Begeleide intervisie met beeld 1 is een belangrijk element van het geheel aan begeleiding, waarbij gebruik is gemaakt van beeldmateriaal en kijkwijzer 1 met spieksblad. Dit materiaal is gebruikt als uitgangspunt voor collegiale uitwisseling. Uit dit onderzoek is gebleken dat deze manier van begeleiden heeft bijgedragen aan het kunnen herkennen van executieve functies in het gedrag van leerlingen. Hierdoor kunnen de participanten het gedrag van de leerling beter begrijpen, wat bijdraagt aan inzicht voor de stap naar dubbelslag leren (Wierdsma & Swieringa, 2011).

5.1.3 Conclusie Deelvraag 3.

Welke elementen uit de begeleiding dragen bij aan het kunnen bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling?

Alle participanten hebben aangegeven vooruit te zijn gegaan in het bieden van een interventie voor de ontwikkeling van een executieve functie bij een leerling. Ook hier werd aangegeven dat het geheel aan begeleiding heeft bijgedragen aan deze ontwikkeling. De elementen van de begeleiding die daarmee bedoeld worden zijn hieronder toegelicht.

- Focus op executieve functies

Onder het geheel aan begeleiding valt ook de focus op executieve functies. Zoals beschreven in 5.1.2 draagt dit bij aan de ontwikkeling van de technische 'know how' (Kelchtermans, 2012). Deze ontwikkeling is een stap naar verdiepte kennis om te komen tot dubbelslag leren, omdat het bijdraagt aan het antwoord op de 'waarom vraag' (Wierdsma & Swieringa, 2011). Door de begeleide intervisie met beeld zijn leerkrachten dankzij het antwoord op de 'waarom vraag' in staat om in het model actieonderzoek (Schuman, 2009) de transfer te maken van het beoordelen van data naar het komen tot een actieplan en uiteindelijk ook het bepalen van verbeteracties.

- Begeleide intervisie met beeld 1

Door de eerste ronde begeleide intervisie zijn leerkrachten in staat om de overgang te maken van het herkennen van executieve functies in het gedrag van de leerling, naar het komen tot passende interventies om deze te ontwikkelen. Daarmee is de stap van beoordelen van data, naar het vormen van een actieplan gemaakt (Schuman, 2009). Door collegiale uitwisseling en praktische tips die daaruit volgden, is voldaan aan de behoefte die vanuit de leerkrachten uitgesproken is. Leerkrachten zijn in staat om, gebaseerd op verdiepte kennis door beeldmateriaal en collegiale uitwisseling, tijdens de eerste ronde te komen tot een interventie die afgestemd is op de leerling met als doel een executieve functie van een leerling te ontwikkelen.

- Begeleide intervisie met beeld 2

Door de tweede ronde begeleide intervisie kunnen leerkrachten komen tot verbeteracties op hun actieplan (Schuman, 2009). Door het kijken naar de bijdrage van hun interventie op beeld en collegiale uitwisseling, wordt het reflecteren op het handelen mogelijk en kunnen leerkrachten gebaseerd op deze verdiepte kennis hun interventie bijschaven. Daarmee doen ze niet 'meer van hetzelfde' (enkelstag leren: Wierdsma & Swieringa, 2011), maar kunnen ze op basis van inzicht de interventie afstemmen (dubbelslag leren: Wierdsma & Swieringa, 2011) en daarmee de executieve functie van een leerling ontwikkelen.

- Overige elementen uit de begeleiding

Zoals bleek uit de conclusie bij deelvraag 1 zijn de elementen 'tijd en doel' bepalend bij het succes van de begeleiding. Het is belangrijk dat de doelen concreet en haalbaar gesteld zijn, om te kunnen komen tot een goede interventie. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende tijd is om de interventie goed uit te voeren.

5.1.2 Conclusie Hoofdvraag:

Wat hebben leerkrachten op Basisschool X nodig aan begeleiding, zodat zij een ondersteunende interventie voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling kunnen bieden?

Leerkrachten op Basisschool X hebben aangegeven begeleiding nodig te hebben die hen helpt inzichten te verkrijgen om daarmee hun handelen te verbeteren. Dit is overeenkomstig met dubbelslag leren (Wierdsma & Swieringa, 2011). Na theoretische verdieping gebaseerd op deze uitgangspunten is geconcludeerd dat drie elementen essentieel bleken in de begeleiding:

- Inzicht krijgen in gedrag van leerlingen door een focus op executieve functies
- Werken met beeldmateriaal
- Collegiale uitwisseling van expertise

Uit dit onderzoek is gebleken dat een opbouw van compenserende naar activerende elementen (Bannink, 2013) ervoor zorgt dat het inzicht in het gedrag van de leerling (Wierdsma & Swieringa, 2011) bij de leerkrachten ontwikkeld wordt en ze gemotiveerd worden om te handelen (Thurlings & Brok, 2014).

Gebaseerd op de data uit hoofdstuk 4 kan geconcludeerd worden dat de leerkrachten op Basisschool x het volgende nodig hebben aan begeleiding:

- Voor het verkrijgen van inzicht in het gedrag door een focus op executieve functies:
 - Presentatie
 - Vragenlijst executieve functies bij kinderen
 - Begeleide intervisie 1, met als hoofdonderdelen:
 - Collegiale uitwisseling van expertise
 - Beeldmateriaal
 - Kijkwijzer 1 met spieksblad
- Voor het bieden van een passende interventie om een executieve functie te ontwikkelen:
 - Focus op het gedrag zoals hierboven beschreven
 - Begeleide intervisie 1 en 2, met als hoofdonderdelen:

- Beeldmateriaal
- Collegiale uitwisseling van expertise
- Kijkwijzer 2

Daarnaast bleek uit de interviews dat twee elementen bepalend zijn in het succes van de begeleiding:

- Bieden van voldoende tijd om de interventie goed uit te voeren
- Vormen van concrete, handelingsgerichte doelen

5.2 Bijdrage van het onderzoek

Door dit onderzoek kan er op Basisschool X afgestemd worden op een manier van begeleiden die bijdraagt aan de kennisontwikkeling van leerkrachten en er voor zorgt dat zij hun handelen beter kunnen afstemmen op ondersteuningsbehoeften van leerlingen in hun klas.

5.3 Kritische reflectie

In de waardering van de conclusie zijn een aantal punten die meegenomen dienen te worden als nuancering van de bevindingen:

5.3.1 Context onderzoek

Het onderzoek is gehouden op Basisschool X met 6 participanten. De bevindingen van dit onderzoek zijn dan ook geldend op het moment van onderzoek en in de context waarin het onderzoek is uitgevoerd.

5.3.2 Participerend onderzoeker

In het onderzoek heeft de onderzoeker de rol van begeleider op zich genomen. Als participerend onderzoeker is het mogelijk om de betrokkenheid bij het onderzoek te vergroten en om kritisch naar de beroepspraktijk te kijken (Lange, et al., 2011). Ook houdt het in dat strikte objectiviteit vrijwel onmogelijk is (Lange, et al. 2011). Door uit te gaan van de ervaringen van participanten en door triangulatie zijn de data met de daarop gebaseerde conclusies zo objectief mogelijk vervaardigd.

5.3.3 Sterke punten onderzoek

In het onderzoek zijn de ethische uitgangspunten gerespecteerd, wat heeft bijgedragen aan een veilige omgeving voor deelname aan het onderzoek. Dit omvatte niet alleen een respectvolle omgang met elkaar, maar ook een goede voorbereiding door de onderzoeker zodat participanten goed op de hoogte waren van wat er van ze verwacht werd. Dit werd bevestigd door de participanten.

Het model actieonderzoek (Schuman, 2009) heeft een duidelijk zichtbare plaats in het onderzoek, zodat de fasen die doorlopen zijn inzichtelijk en navolgbaar zijn.

Er is in het onderzoek een goede terugkoppeling geweest naar de doelen van de leerkracht en de leerling, zodat de ontwikkeling op dit gebied goed in kaart gebracht is. Ook is, door middel van de schaalvraag, de voortgang van de participanten door de begeleiding inzichtelijk geworden.

De afstemming op behoeften van de leerkrachten tijdens de begeleiding is goed geweest, aangezien alle participanten alle onderdelen van de begeleiding aanbevelen aan de school.

5.3.4 Zwakke punten onderzoek

In de dagelijkse praktijk is actieonderzoek een dynamisch, complex en soms chaotisch verlopend proces, waarin verschillende fasen doorelkaar lopen (Schuman, et al.,2011). Dat is ook bij dit onderzoek gebleken, wat leidt tot onderstaande punten die als kritiek op het onderzoek aangemerkt kunnen worden:

- Beginsituatie: deze is in kaart gebracht door gesprekken met leerkrachten, directie en IB. Een enquête of interview zou van toegevoegde waarde kunnen zijn als objectieve onderbouwing van de aanleiding, had triangulatie kunnen bieden en kunnen bijdragen aan de betrouwbaarheid van het onderzoek.

- Stellen van doelen: in het theoretisch kader is wel het belang van het stellen van een doel vastgesteld, maar is voorbijgegaan aan de eisen die aan doelen gesteld dienen te worden. In twee gevallen was er naar alle waarschijnlijkheid meer rendement behaald wanneer de doelen concreter gesteld waren.
- Beschikbare tijd: in de uitvoering heeft één week gezeten tussen de begeleide intervisie met beeld 1 en het tweede filmmoment. Twee participanten hebben aangegeven dat dit te kort is geweest. Het is aannemelijk dat zij meer hadden kunnen bereiken wanneer er meer tijd beschikbaar was gemaakt.

5.4 Aanbevelingen

Gebaseerd op het onderzoek kunnen de volgende aanbevelingen geformuleerd worden:

5.4.1 Aanbevelingen voor de school

Gebaseerd op het onderzoek kan voor de begeleiding van leerkrachten op Basisschool X als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van een executieve functie bij een leerling het volgende worden aanbevolen:

- In de eerste fase van de begeleiding: ontwikkelen van inzicht, door:
 - Het verdiepen van de theoretische kennis
 - Verbinden van nieuwe theoretische kennis aan de onderwijspraktijk
- Investeer in: concrete, handelingsgerichte, haalbare doelen
- In de tweede fase van de begeleiding: afstemmen op interventies voor de leerling:
 - Uitvoering van de eerste fase
 - Reflecteren op de interventie door Begeleide intervisie met beeld
- Zorg voor een goede afstemming op de beschikbare tijd
- De begeleider moet bekwaam zijn in het omgaan met beeldmateriaal en het leiden van een begeleide intervisie bijeenkomst

5.4.2 Aanbevelingen vervolgonderzoek

Er zijn twee onderdelen die nog verder onderzocht zouden kunnen worden:

1. De bijdrage van de interventies op lange termijn, waarbij vooral de focus ligt op hoe de invloed van de leerkracht afgebouwd moet worden en de autonomie van de leerling kan toenemen
2. Vormen van begeleide intervisie met beeld die passend zijn op Basisschool X. Nu is er 1 vorm gebruikt, wellicht zijn er meer geschikte varianten die ingezet kunnen worden in de begeleiding van leerkrachten

Geraadpleegde literatuur

- Ainscow, M., Booth, T. & Dyson, A. (2006). *Improving Schools, developing inclusion*. London – New York: Routledge.
- Anderson, P. (2002). Assessment and Development of Executive Function (EF) During Childhood, A Journal on Normal and Abnormal Development in Childhood and Adolescence Child. *Neuropsychology*, (Volume 8, Issue 2, pages 71-82).
- Argyris, C. & Schön, D.A. (1978). *Organizational Learning – A theory of action perspective*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Balans, (2015) *Didactische maatregelen*. Geraadpleegd op 15 november 2015, van, [http://www.steunpuntadhd.nl/adhd-op-school/omgaan-met-ad\(h\)d-in-de-klas/didactische-maatregelen/](http://www.steunpuntadhd.nl/adhd-op-school/omgaan-met-ad(h)d-in-de-klas/didactische-maatregelen/)
- Bannink, F (2012). *Positieve Supervisie en Intervisie*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.
- Bannink, F. (2013). *Oplossingsgerichte vragen*. Amsterdam: Pearson Assessment and Information.
- Barkley, R. (1997) Behavioral inhibition, sustained attention, and executive functions: Constructing a unifying theory of ADHD. *Psychological Bulletin*, (Vol 121(1), January, 65-94.).
- Bartelink, C. (Februari 2013) *Wat werkt: Oplossingsgerichte therapie*. Geraadpleegd op 12 december 2015 van [http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Oplossingsgerichtetherapie.pdf](http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Oplossingsgerichtetherapie.pdf)
- Barkley, R.A. (1997) *ADHD and the nature of self-control*. New York: Guilford Press.
- Beek, van de B. & Schaub-de Jong, M. (2013). *Intervisie leren. Een methode voor professionele ontwikkeling*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Biesta, G. (2011). Het beeld van de leraar: Over wijsheid en virtuositeit in onderwijs en onderwijzen. *Tijdschrift voor lerarenopleiders*. Jrg. 32, 4-11.
- Bruïne, de E., Everaert, H., Harinck, F., Riezebos-de Groot, A., & Ven, van de A. (2011). *Bronnenboek Onderzoeksstrategieën*. Nederland: Landelijk Expertisecentrum Onderwijs en Zorg.
- Cauffman, D. & Dijk, van D.J. (2014). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Cooper-Kahn, J. & Foster, M. (2014). *Executieve functies versterken op school*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.
- Dam, L. (2010). *Oplossingsgerichte intervisie. Werken met het reflecting team-intervisiemodel*. Amsterdam: Uitgeverij Nelissen.
- Dawson, P. & Guare, R. (2010). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten. Een praktische gids voor diagnostiek en interventie*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.

Dawson, P. & Guare, R. (2009). *Slim maar... Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.

Dekker, J., Hoogland, M., Eliëns, M., Giessen, van der J., (2004) *Video Interactiebegeleiding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Deuning- van der Loo, M. (2011). *Samen ontdekken en ervaren*. Fontys: Onderzoek Master SEN

Dijk, van F. (2011). *Kinderen en hun executieve functies*. Fontys: Onderzoek Master SEN.

Friedman, N. P., Miyake, A., Young, S. E., DeFries, J. C., Corley, R. P., Hewitt, J. K. (2008). Individual differences in executive functions are almost entirely genetic in origin. *Journal of Experimental Psychology*, (Vol 137(2), May, 201-225).

Fukking, R. & Tavecchio, L. (2007) Effecten van video interactie begeleiding. *Pedagogische Studiën*. Jrg. 85 p.55-70.

Giesen, P. (2009) Executieve functies; Hype of handvat? *Balans magazine*. (september/oktober).

Gilette, A. & Cloosterman, I. (2012) *Beeld voor beeld*. Fontys: onderzoek Master SEN.

Heijkant, van den C. & Wegen, van der R. (2000). *De klas in beeld. Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Esstede.

Heijkant, van den C., Quak, G., Swet, J., Vloet, K., Vos, M., Wegen, van der R. (2005). *School video interactie begeleiding van meerdere kanten bekeken*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant.

Hemert, van H. (2015). *Executieve functies in de klas... doen*. Fontys: Onderzoek Master SEN.

Hendriksen, J. (2000). *Begeleid intervisie model. Collegiale advisering en probleemoplossing*. Amsterdam: Boom Uitgevers.

Jagt, van der E. (2010). *Eh, wat zei je ook al weer?* Fontys: Onderzoek Master SEN.

Joosse, C. (2010) *Horen, zien en coachen*. Fontys: Onderzoek Master SEN.

Kelchtermans, G. (2012) *Leraar als (on)eigentijdse professional. Reflecties over de "moderne professionaliteit" van leerkrachten*. KULeuven: Centrum voor Onderwijsbeleid, -vernieuwing en lerarenopleiding .

Kort, A. (2010). *Met plezier de klas weer in*. Fontys: Onderzoek Master SEN.

Korthagen, F. (2002) Niveaus in reflectie: naar maatwerk in begeleiding. *VELON Tijdschrift voor Lerarenopleiders*. jrg 23(1).

Korthagen, F., Koster, B., Melief, K., & Tigchelaar, A. (2002). *Docenten leren reflecteren. Systematische reflectie in de opleiding en begeleiding van leraren*. Soest: Nelissen.

Lange, de R., Schuman, H., Montesano Montessori, N.M. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.

- Lingsma, M. & Doorn van G. (2014). *Intervisiewaaijer. Voor intervisiegroepen en intervisiecoaches*. Amsterdam: Boom Nelissen Uitgeverij.
- Miyake, A., Friedman, N., Emerson, M., Witzkia, A., Howerter, A., Wager, T. (1999) *The Unity and Diversity of Executive Functions and Their Contributions to Complex "Frontal Lobe" Tasks: A Latent Variable Analysis*. University of Colorado at Boulder & University of Michigan.
- Otter, den M., Haasen, M., Hoek, I., Rachwitz, S., Semmekrot, M., Bos, J., Bergen, van E., Trouwborst, E. & Heijkant, van den C. (2004) *School Video Interactie Begeleiding met leerlingen*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant
- Pauwe, S. & Bijstra, J. (2013). Begeleide intervisie met videobeelden bij tweede jaars pabostudenten. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*. Jrg. 34(1).
- Pameijer, N., Beukering, T. van & Lange, S. de (2009). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor het schoolteam. Samen met collega's, leerlingen en ouders aan de slag*. Leuven: Acco.
- Paternotte, A. (2011). 'Dat moet hij toch kunnen'. Aanvullende informatie bij problemen met executieve functies. *Balans Magazine*, (augustus/september).
- Ponsioen, A. & Brink, ten E. (2014). *Zelfregulatie. Diagnostiek en behandeling van executieve functies bij kinderen*. Houten: LannooCampus.
- Ponte, P. (2006). *Onderwijs van eigen makelij: Procesboek actieonderzoek in scholen en opleidingen*. Baarn: Nelissen.
- Schuman, H. (2009). *The transition to adulthood- a shared responsibility. The education of visual impaired teenagers with learning difficulties and their exclusion from mainstream schools*. Saarbrücken: VDM Verlag.
- Sigmond, A. (2008) *Executieve functies en rekenvaardigheid*. Universiteit Utrecht: Onderzoek Master Orthopedagogiek.
- Smidts, D. & Huizinga, M. (2014). *Gedrag in uitvoering. Over executieve functies bij kinderen en pubers*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.
- Stuss, D., Alexander, M. (2000). Executive functions and the frontal lobes: a conceptual view. *Psychological Research*, (August, Volume 63, Issue 3, pp 289-298).
- Thurlings, M. & Brok, den P. (2014). *Leraren leren als gelijken: Wat werkt?* Eindhoven: School of Education en Technische Universiteit Eindhoven.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (1994). *The Salamanca statement of principles, policy and practice in special educational needs*. Spain: Ministry of Education and Science
- Verhagen, P. (2011). *Het spiraalmodel van Korthagen: reflecteren in stappen. Extra informatie bij Hoofdstuk 3 van Kwaliteit met beleid*. Geraadpleegd op 11 april 2016 van http://www.coutinho.nl/fileadmin/documenten/kwaliteitmetbeleid/extra_info/H3/Extra_info_H3_spiraalmodel_korthagen.pdf
- Vries, de M. (2011). *Ik zie, ik zie wat jij niet ziet en de kleur is...* Fontys: Onderzoek Master SEN.

Vugt, van J. (2002). *Coöperatief leren binnen adaptief onderwijs*. Amersfoort: Thiemen-Meulenhof

Wierdsma, A. & Swieringa, J. (2011). *Lerend organiseren en veranderen. Als meer van hetzelfde niet meer werkt*. Groningen- Houten: Noordhoff Uitgevers.

Wildt, de M. (2013). *En nu, aan het werk!* Fontys: Onderzoek Master SEN.

Whitmore, J. (2010). *Coaching for preformance. GROWing human potential and purpose*. London-Boston: Nicholas Brealey Publishing.

Zelazo, P., Müller, U. Goswami, U. (2002). *Executive function in typical and atypical development. Blackwell handbook of childhood cognitive development*. Malden: Blackwell Publishing.

Bijlagen

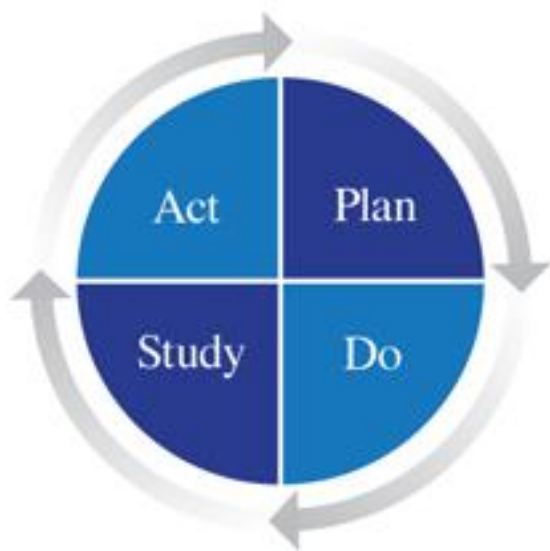
Bijlage 1	Verwerkingsopdracht GSEO5a
Bijlage 2	Verwerkingsopdracht BBBO3
Bijlage 3	Overzicht definitie en voorbeelden executieve functies
Bijlage 4	Presentatie team
Bijlage 5	Enquête met resultaten
Bijlage 6	Vragenlijsten executieve functies bij kinderen
Bijlage 7	Formulier Richtlijnen voor kiezen fragment
Bijlage 8	Vorbereiding begeleide intervisie met beeld 1, met kijkwijzer 1 en spiekblad
Bijlage 9	Vorbereiding begeleide intervisie met beeld 2, met kijkwijzer 2
Bijlage 10	Logboek
Bijlage 11	Vorbereiding en verslagen interview 1
Bijlage 12	Vorbereiding en verslagen interview 2
Bijlage 13	Gestelde doelen met reflectie per participant
Bijlage 14	Ontwikkelingsformulier
Bijlage 15	Inhoud begeleide intervisie met beeld 1 en 2
Bijlage 16	Eind presentatie team
Bijlage 17	Feedbackformulieren presentatie
Bijlage 18	Verwerking feedback op onderzoek

Bijlage 1

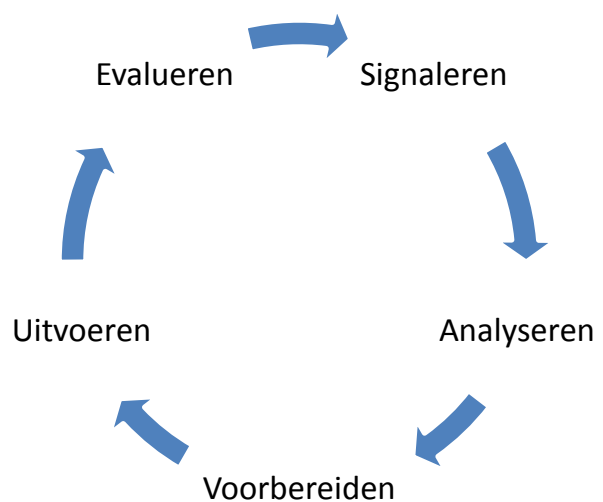
Verwerkingsopdracht GSEO5a

In de lessen van module GSEO5a maakten we kennis met de Deming cycle (The W. Edwards Deming Institute, 2016), weergegeven in figuur 1. Deze manier van werken kan ondersteunend zijn in het aanpakken van een casus in de klas. Op Basisschool X zijn wij gewend om te werken met de handelingsgerichte cyclus zoals deze beschreven wordt door Willems & Wienke (2013), zie figuur 2. De overeenkomsten tussen deze cycli vielen direct op; beide hebben ze fasen van handelen en reflectie. Het verschil in beide cycli zit in de volgorde van werken:

De handelingsgerichte manier van werken streeft naar een preventieve aanpak van onderwijs- en ontwikkelingsproblemen op basis van signalering (Pameijer, Beukering & de Lange, 2009). De Deming cycle (The W. Edwards Deming Institute, 2016) begint met een plan, de study of analyse (in andere bronnen 'check' genoemd) komt pas na het uitvoeren.

Figuur 1. Deming cycle (2016)

Figuur 2. Cyclus handelingsgericht werken (Willems & Wienke, 2013)

Persoonlijk heb ik de voorkeur om te werken met de handelingsgerichte cyclus (Willems & Wienke, 2013). Niet alleen omdat ik daarmee aansluit op de manier van werken die wij op Basisschool X hanteren, maar vooral omdat ik van mening ben dat je door een goede signalering en analyse tot een meer complete voorbereiding kunt komen en daarmee meer rendement uit het plan kan halen tijdens de uitvoering. Bij de verwerking van deze module heb ik geleerd hoe ondersteunend de cyclus van handelingsgericht werken is bij de aanpak van een casus in mijn groep 4.

De casus

Het betreft een jongen van 8 jaar. In de klas was zijn gedrag erg inconsequent: Het ene moment kon hij 20 minuten aaneengesloten zelfstandig werken aan moeilijke taken, het andere moment was hij niet in staat om 2 minuten aan de (voor hem) meest eenvoudige opdracht te werken. Uitgaande van de cirkel van afstemming (Crone & Horner, 2012) ben ik eerst gaan werken volgens de 'standaard aanpak' die ik hanteer bij leerlingen die moeite hebben met concentratie; opdelen van de opdracht, zodat er sneller terugkoppeling is met de leerling. Daarbij is het voor mij ook gebruikelijk om gewenst gedrag te stimuleren door positieve versterking (Jeninga, 2011). Helaas had dit maar een beperkt effect. Als je uitgaat van de kegel van afstemming (Crone & Horner, 2012) had de standaard manier van werken onvoldoende resultaat. Om te komen tot een meer specifieke aanpak – level 2 in de

kegel van afstemming (Crone & Horner, 2012) – afgestemd op de leerling heb ik de handelingsgerichte cyclus (Willems & Wienke, 2013) toegepast.

Signaleren

Kijkend naar de resultaten kon gesteld worden dat hij een achterstand van +/- 6 maanden had bij technisch lezen, bij de overige vakken scoorde hij op of boven het groepsniveau. In het gedrag leek het geen verschil te maken of hij de leerstof al dan niet goed beheerste, ook de plek vooraan in de klas had weinig positief effect op zijn gedrag.

Analyseren

Omdat de signalering niet voldoende inzicht gaf heb ik besloten om de leerling wat uitvoeriger te analyseren. Overeenkomstig met wat Jeninga (2011) beschrijft als derde stap in de individuele aanpak van een leerling, ben ik gaan zoeken naar een instrument waarmee ik meer inzicht kon krijgen in het gedrag van de leerling. Daarbij was het niet mijn bedoeling om op absoluut niveau te weten hoe vaak hij welk gedrag liet zien, maar om te komen tot een verdiept inzicht in zijn gedrag zodat ik mijn handelen daarop beter kon afstemmen. Daarvoor heb ik de vragenlijst executieve functies bij kinderen van 6 tot 8 jaar (Dawson & Guare, 2009) gebruikt.

Er zijn veel vragenlijsten over gedrag op de markt, ik heb voor executieve functies gekozen omdat ik bij deze casus opzoek was naar een verdiept inzicht in het gedrag van de leerling. Het was voor mij nog niet mogelijk om 'er de vinger op te leggen', daardoor vond ik het erg moeilijk om een goede strategie te kiezen in de aanpak. Executieve functies is een verzamelterm voor denkprocessen (functies) die nodig zijn voor het uitvoeren (de executie) van al het sociaal en doelgericht gedrag. Het is de bron van efficiënt en zelfstandig functioneren (Smidts & Huizinga, 2014; Ponsioen & Brink, 2014). Dit sloot aan bij mijn hulpvraag in deze casus en maakt dat ik deze invalshoek gebruikt heb om inzicht te krijgen in het gedrag van de leerling. Ook is de vragenlijst executieve functies voor kinderen van 6 tot 8 jaar (Dawson & Guare, 2009) overzichtelijk, gebruiksvriendelijk en heb ik ervaren dat het een goede weergave van de leerling geeft.

Tabel 3. hoogste en laagste score vragenlijst executieve functies bij kinderen van 6 tot 8 jaar.

Zwakste executieve functies		Sterkste executieve functies	
Werkgeheugen	5	Metacognitie	11
Doelgericht doorzettingsvermogen	5	Respons inhibitie	11
Volgehouden aandacht	6	Flexibiliteit	9

In tabel 1 is zichtbaar dat doelgericht gedrag en werkgeheugen de twee executieve functies zijn waar de leerling de meeste moeite mee had. De sterkste executieve functies zijn metacognitie en respons inhibitie.

Voorbereiden

In het plan dient 1 executieve functie gekozen te worden (Dawson & Guare, 2012; Ponsioen & Brink, 2014) in deze casus was dat: werkgeheugen, omdat hij daar het meest last van leek te ondervinden. Als specifieke interventie voor deze leerling heb ik, na overleg met Interne Begeleiding, gebruik gemaakt van de Beertjes van Meichenbaum om daarmee structuur in de taak aan te brengen. Deze aanpak sluit aan bij de visuele ondersteuning die Dawson & Guare (2010) adviseren. Hiermee werd hij gemotiveerd om de 'Hard op denkmethode' (Foolen & Ince, 2013) toe te passen, waarmee hij een apèl kon doen op zijn sterke executieve functie; metacognitie. De 'Hard op denkmethode' vindt zijn oorsprong in cognitieve gedragstherapie van Sovjet taalpsychologen over de normale taalontwikkeling van een kind (Luria, 1961; Vygotsky, 1962; aangehaald door Braet & Scholing, 1999).

Uitvoeren

Het kaartje van de beertjes van Meichenbaum zat op de hoek van zijn tafel. Elke les hebben we daar stap voor stap gebruik van gemaakt. Steeds vaker liet hij zien dat hij uit zich zelf de volgende stap al kon bereiken. Ook werd hij steeds consequenter in het volhouden van zijn taken. Er was de eerste maand een duidelijke vooruitgang te merken. Dit bleek om te slaan na een lang weekend vrij. Hij was niet meer ontvankelijk voor de aanpak en kreeg zijn werk niet meer af. Ook leek hij een terneergeslagen indruk te maken.

Evalueren

In evaluatie kon ik moeilijk herleiden wat de aanleiding was van de terugslag. Aan mijn aanpak was niets veranderd en ook de lesstof was van eenzelfde aard. Dat heeft me doen besluiten om contact te zoeken met ouders. Het is voor mij belangrijk om in ouders een partner te vinden in de aanpak op school. In dat gesprek bleek dat de ouders thuis verteld hadden dat ze uit elkaar zouden gaan. De ecologie van de leerling (Meersbergen & Jeninga, 2012) beschrijft dat de omgeving van de leerling van invloed is op de totale ontwikkeling van de leerling. Dat hield in dat door de scheiding van zijn ouders de leerling niet meer in staat bleek te zijn zich extra in te spannen op school. In overleg met ouders heb ik besloten om op school een stapje terug te doen in de aanpak, zodat hij ruimte kreeg om het slechte nieuws te verwerken. Er is ook afgesproken om na twee weken weer eens contact te hebben om verder af te stemmen.

Met de handelingsgerichte aanpak, heb ik door een interactionele benadering (Jeninga, 2011), heb ik geleerd beter af te stemmen op de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Hiermee heb ik me als professional kunnen ontwikkelen waarmee ik een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van de leerling, wat mijns inziens de belangrijkste taak is van een leerkracht.

Literatuurlijst

Crone, D. & Horner, R. (2012). *Ontwikkelingen en implementatie van Positive Behavior Support in de school*. Huizen: uitgeverij PICA

Dawson, P. & Guare, R. (2009). *Slim maar... Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.

Foolen, N. & Deniz, I. (2013) Nederlands Jeugdinstituut. *Cognitieve gedragstherapie*. Geraadpleegd op 10 april 2016, van:

[https://connect.fontys.nl/instituten/oso/modules/gedrag/gseo5a/Documents/\(311053\)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_CognitieveGedragstherapie.pdf](https://connect.fontys.nl/instituten/oso/modules/gedrag/gseo5a/Documents/(311053)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_CognitieveGedragstherapie.pdf)

Jeninga, J. (2011). *Professioneel omgaan met gedragsproblemen*. Amersfoort: Thiemen-Meulenhoff.

Meersbergen, van E. & Jeninga, J. (2012). De ecologie van de leerling. Een systeemgericht model voor het onderwijs. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*. Jrg. 51, p. 175-185.

Pameijer, N., Beukering, T. van & Lange, S. de (2009). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor het schoolteam. Samen met collega's, leerlingen en ouders aan de slag*. Leuven: Acco.

Ponsioen, A. & Brink, ten E. (2014). *Zelfregulatie. Diagnostiek en behandeling van executieve functies bij kinderen*. Houten: LannooCampus.

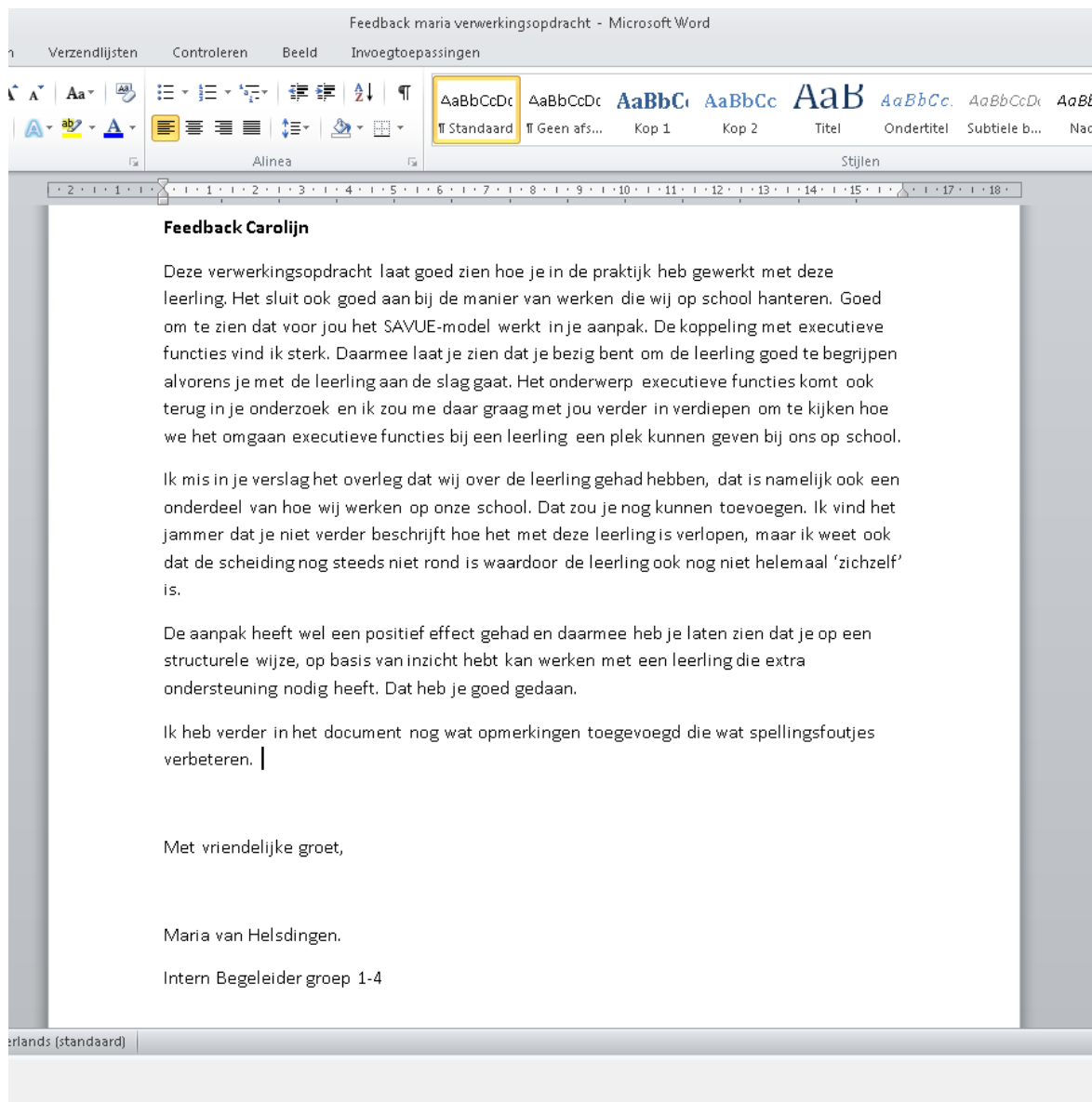
Smidts, D. & Huizinga, M. (2014). *Gedrag in uitvoering. Over executieve functies bij kinderen en pubers*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.

The W. Edwards Deming institute. (2016). *The PDSA cycle*. Geraadpleegd op 9 april 2016 van; <https://www.deming.org/theman/theories/pdsacycle>

Willems, P. & Wienke, D. (2013). *Handelingsgericht werken, handelingsgerichte diagnostiek en handelingsgericht indiceren*. Geraadpleegd op 9 april 2016 van: http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Handelingsgericht_werken.pdf

Feedback werkveld

Voor feedback uit het werkveld heb ik Maria van Helsdingen gevraagd. Zij is Intern Begeleidster op onze school voor de groepen 1 tot en met 4. Hieronder staat de feedback die ik van haar heb ontvangen weergegeven in een prinscreen. Daaronder vermeld ik hoe ik de feedback verwerkt heb.

Het is fijn om terug te krijgen dat de aanpak van de leerling wordt gesteund door de Interne Begeleiding. We hebben daar inderdaad overleg over gehad, dat zal ik toevoegen in de verwerkingsopdracht om het verslag daarmee completer te maken. Het hoort inderdaad bij onze zorgstructuur om een goed overleg met IB te hebben alvorens je specifieke interventies toepast bij een leerling.

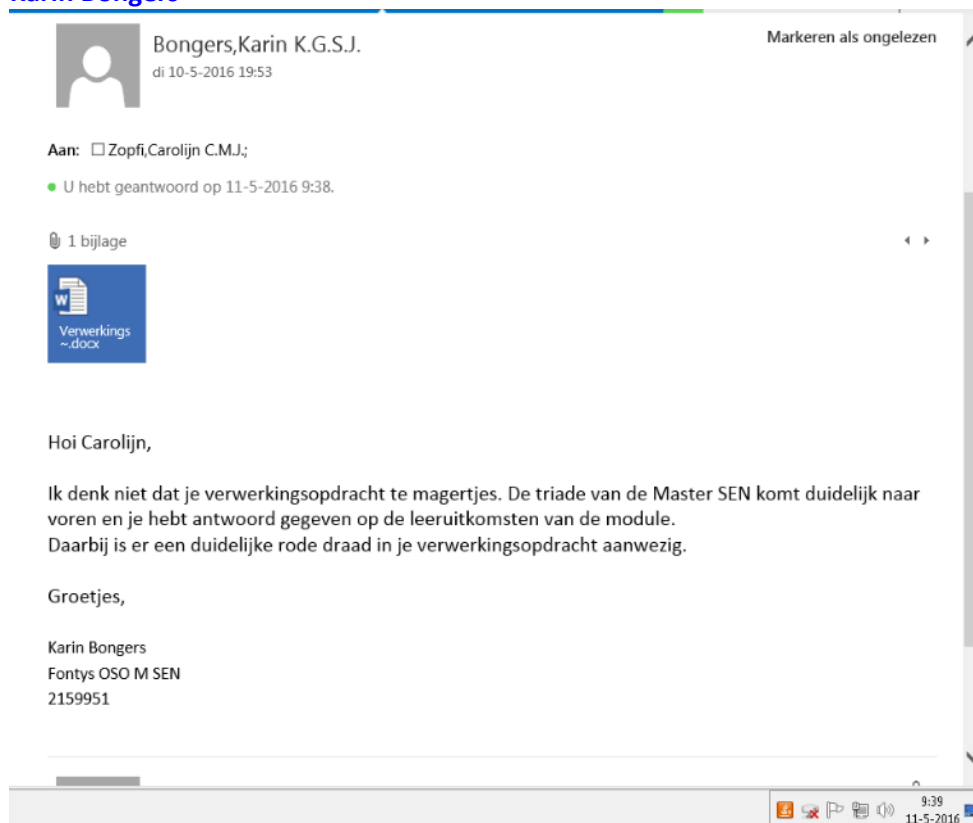
Ik heb inderdaad niet beschreven hoe het verder is verlopen met de aanpak van de leerling omdat het nog steeds erg onrustig is in de thuissituatie. Dat maakt dat ik er voor gekozen heb om de leerling op school niet te veel onder druk te zetten. Het is nu niet reëel om de inspanning die de leerling moet leveren om een goed werkgeheugen vol te houden is te verwachten.

De aangegeven spellingsfoutjes zijn verbeterd.

Feedback critical friends

Hieronder staat de feedback van de critical friends verwerkt. Feedback op een toets is altijd van waarde voor mij, vandaar dat ik er ook bij vermeld hoe ik de feedback van critical friends vermeld.

Karin Bongers

Bongers, Karin K.G.S.J.
di 10-5-2016 19:53

Markeren als ongelezen

Aan: ☐ Zopfi, Carolijn C.M.J.;

U hebt geantwoord op 11-5-2016 9:38.

1 bijlage

Verwerkings ~.docx

Hoi Carolijn,

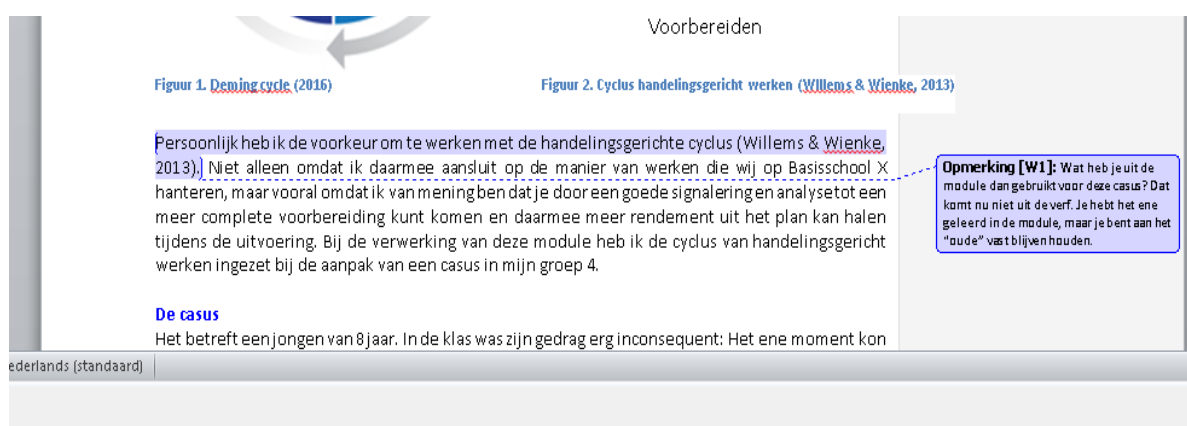
Ik denk niet dat je verwerkingsopdracht te magertjes. De triade van de Master SEN komt duidelijk naar voren en je hebt antwoord gegeven op de leeruitkomsten van de module. Daarbij is er een duidelijke rode draad in je verwerkingsopdracht aanwezig.

Groetjes,

Karin Bongers
Fontys OSO M SEN
2159951

Het is goed om bevestiging te krijgen van een critical friend. Verder waren de opmerkingen in de tekst vooral gericht op de verbetering van enkele typfoutjes.

Robin Vogels

Voorbereiden

Figuur 1. Deming cycle (2016)

Figuur 2. Cyclus handelingsgericht werken (Willems & Wienie, 2013)

Persoonlijk heb ik de voorkeur om te werken met de handelingsgerichte cyclus (Willems & Wienie, 2013). Niet alleen omdat ik daarmee aansluit op de manier van werken die wij op Basisschool X hanteren, maar vooral omdat ik van mening ben dat je door een goede signalering en analyse tot een meer complete voorbereiding kunt komen en daarmee meer rendement uit het plan kan halen tijdens de uitvoering. Bij de verwerking van deze module heb ik de cyclus van handelingsgericht werken ingezet bij de aanpak van een casus in mijn groep 4.

De casus

Het betreft een jongen van 8 jaar. In de klas was zijn gedrag erg inconsequent: Het ene moment kon

Opmerking [W1]: Wat heb je uit de module dan gebruikt voor deze casus? Dat komt nu niet uit de verf. Je hebt het ene geleerd in de module, maar je bent aan het "oude" vast blijven houden.

Wat ik hiermee aan probeer te tonen is dat ik kritisch kan zijn in de theorie die aangeboden wordt in de module. Gebaseerd op de theorie die ik geleerd heb in module GSEO5a waarbij de kracht van handelingsgericht werken werd onderschreven, heb ik de keuze gemaakt om te blijven bij de manier van werken die wij op school hanteren. Dat is naar mijn mening sterker van opbouw doordat daar

een andere volgorde gehanteerd wordt. Dat laat zien dat ik wel de inhoud van de theorie goed begrepen heb, maar dat ik kritisch ben geweest naar de vorm waarin in dat gebruik in mijn praktijk.

De van de beertjes van Meichenbaum zat op de hoek van zijn tafel. Elke les hebben we daar stap gebruik van gemaakt. Steeds vaker liet hij zien dat hij uit zich zelf de volgende stap al ken. Ook werd hij steeds consequenter in het volhouden van zijn taken. Er was de eerste en duidelijke vooruitgang te merken. Dit bleek om te slaan na een lang weekend vrij. Hij was er ontvankelijk voor de aanpak en kreeg zijn werk niet meer af. Ook leek hij een slag indruk te maken.

Die kon ik moeilijk herleiden wat de aanleiding was van de terugslag. Aan mijn aanpak was eerder en ook de lesstof was van eenzelfde aard. Dat heeft me doen besluiten om contact met ouders. Het is voor mij belangrijk om in ouders een partner te vinden in de aanpak op dat gesprek bleek dat de ouders thuis verteld hadden dat ze uit elkaar zouden gaan. De van de leerling (Meersbergen & Jeninga, 2012) beschrijft dat de omgeving van de van op de totale ontwikkeling van de leerling. Dat hield in dat door de scheiding van zijn ouders niet meer in staat bleek te zijn zich extra in te spannen op school. In overleg met ouders sloten om op school een stapje terug te doen in de aanpak, zodat hij ruimte kreeg om het eeuws te verwerken. Er is ook afgesproken om na twee weken weer eens contact te hebben met af te stemmen.

andelingsgerichte aanpak, heb ik door een interactionele benadering (Jeninga, 21011), afstemmen op de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Hiermee heb ik een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de leerling, wat mijns inziens de belangrijkste taak is van (acht.)

Op
nu
nie
Zo
ge
an
be
ca
pe

Op
ter
he
'vt
vie

(opmerking 2 gaf een typefoutje aan)

Opmerking 3: goede, kritische opmerking. Ik ga de verwerkingsopdracht nog een kritisch teruglezen om te controleren of mijn ontwikkeling voldoende getoond wordt, waar nodig zal ik dat aanvullen.

Opmerking 4: de feedback van het werkveld is zichtbaar verwerkt.

De Master SEN opleiding ben ik begonnen om mijn professionaliteit als leerkracht te ontwikkelen, maar ook om vaardigheden als begeleider op te doen. Leraren zijn bij machte om zelf actie te ondernemen als zij verandering willen doorvoeren in hun onderwijspraktijk (Stevens, 1997). Mijns inziens is Beeldbegeleiding daar uitermate geschikt voor omdat het leerkrachten in de gelegenheid brengt om een denkpauze te nemen en overzicht te krijgen over het geheel (Stevens, 1997).

Op Basisschool X is er onder de leerkrachten een behoefte om de interventies bij kinderen te ontwikkelen. Waar leerkrachten eerder succes ervoeren, blijft nu het verwachte rendement uit. Daarbij geven leerkrachten aan dat ze 'Niet meer, maar anders' willen (Stevens, 1997). Wat aangeeft dat ze toe zijn aan een verdieping van inzichten om te komen tot een beter afgestemde aanpak van de leerling, wat Wierdsma en Swieringa (2011) als dubbelslag leren duiden. Het team heeft ook aangegeven meer gebruik te willen maken van elkaars expertise. Om te komen tot ontwikkeling is het proces belangrijk; hoe ontwikkelt en leert een leerling? Hoe beter je hiervan op de hoogte bent, hoe gemakkelijker het is je aanpak af te stemmen (Stevens, 1997). Mijns inziens is Beeldbegeleiding hier uitermate geschikt voor omdat je door middel van beeldmateriaal inzicht krijgt in de klassensituatie en daarop gebaseerd kan afstemmen op wat er nodig is om daar verbetering in te brengen (Heijkant & Wegen, 2000).

In module BBBO3 lag de focus op planmatig begeleiden. In deze verwerkingsopdracht licht ik met behulp van de uitvoering van het onderzoek toe hoe ik beeldbegeleiding op een planmatige manier heb toegepast in mijn onderwijspraktijk, gebaseerd op de aanpak van Heijkant & Wegen (2000).

Intakegesprek

Tijdens het intakegesprek wordt de leervraag geformuleerd van de leerkracht zodat er een helder beeld ontstaat van wat de leerkracht wil aanpakken in de praktijk (Heijkant & Wegen, 2000).

Een goede doelstelling voldoet aan de volgende vormcriteria (Otter, 2009):

Het is realistisch, haalbaar, praktisch, in gedragstermen 'zintuiglijk' waarneembaar, concreet en klein.

In het onderzoek zijn de intakegesprekken afgenomen in de vorm van een interview. Het interview had als doel om te komen tot een leervraag van de participant. Daarbij is ook de schaalvraag (Cauffman, 2014) gesteld, met als doel de ontwikkeling van de leerkracht inzichtelijk te maken. Terugkijkend op het proces, bleken niet alle leervragen van de participanten te voldoen aan de vormcriteria zoals deze gesteld zijn door Otter (2009).

Hierdoor heb ik ervaren dat de participanten waarvan de leervragen niet voldoende concreet en handelingsgericht waren, niet of maar gedeeltelijk behaald werden. De leervragen die wel voldeden aan de vormcriteria (Otter, 2009) werden wel bereikt. Door deze ervaring heb ik geleerd dat ik als begeleider moet investeren in een goed gestelde leervraag in het intakegesprek, wil ik echt een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van de leerkracht. Dat maakt dat ik in het vervolg langer zal doorvragen om bij een leerkracht tot een leervraag te komen die voldoet aan de criteria van Otter (2009).

Beeldopname

De begeleider maakt een korte opname met als doel de leervraag van de leerkracht in beeld te brengen (Heijkant & Wegen, 2000). Op advies van de docent van de module BBBO3 heb ik beeldfragmenten opgenomen tussen de 20 en 45 minuten. In eerste instantie vreesde ik niet voldoende materiaal te hebben om een goede analyse te maken, echter de helft van de opnamen bleek al voldoende te zijn. Dat heeft me geleerd om te vertrouwen op dat het beeld alles kan laten zien wat je nodig hebt om te komen tot handelingssuggesties.

Analyse

Heijkant & Wegen (2000) adviseren de begeleider de fragmenten voor te bereiden en dat daarna gezamenlijk met de leerkracht te bekijken, ze geven daarbij aan dat het mogelijk is om de leerkracht een kopie van het beeldmateriaal te geven. In het onderzoek heb ik ervoor gekozen om de participanten allemaal een kopie van de opname te geven met de opdracht zelf fragmenten te kiezen. Deze hebben zij geselecteerd aan de hand van door mij opgestelde richtlijnen, gebaseerd op de richtlijnen van Heijkant & Wegen (2000).

De leerkrachten waren niet gewend aan werken met beeldmateriaal en waren op deze manier in de gelegenheid om te wennen aan zichzelf op beeld, ook hielden ze de controle omdat ze zelf in de gelegenheid waren fragmenten uit te kiezen die ze wilden laten zien. Als begeleider heb ik de fragmenten ook bekeken en voorbereid om bij de bespreking te kunnen komen tot een goede microanalyse (Heijkant & Wegen, 2000). De participanten gaven in de nabespreking aan dat zij deze manier van werken als erg prettig hebben ervaren, vooral door het gevoel van controle over het beeld. Deze ervaring maakt dat ik dit als standaard onderdeel zal opnemen in mijn planmatige aanpak van beeldbegeleiding.

Eerste gesprek

Op basis van de geselecteerde fragmenten wordt er onder leiding van de begeleider, met de leerkracht een micro-analyse van de beelden gemaakt, hierbij werkt men vanuit de leervraag naar handelingsalternatieven (Heijkant & Wegen, 2000). In het onderzoek heb ik gekozen om de terugkoppeling te doen door middel van begeleidde intervisie met een groepje van drie leerkrachten die beeld inbrachten, omdat ik hiermee gehoor gaf aan een wens vanuit het team.

In de afstemming op handelingsalternatieven heb ik als begeleider vanuit oplossingsgerichte uitgangspunten gewerkt (Caufmann, 2014):

- Oordeelvrij: Wat kan anders?
- Stellen van activerende vragen
- De uitzondering op het probleem telt
- Een kleine verandering is de start
- Doen is belangrijk voor verandering
- Aansluiten bij krachtbronnen, door te kijken naar wat er al wel lukt.

De participanten hebben allemaal kunnen afstemmen op een handelingsalternatief, die zij hebben toegepast in hun klas. Ik heb geleerd dat een oplossingsgerichte aanpak erg ondersteunend werkt om te komen tot handelingsalternatieven en zal dit ook in de toekomst als uitgangspunt blijven hanteren in mijn begeleiding.

Tweede opname en bespreking

In de tweede opname en bespreking wordt vooral aandacht besteed aan de bijdrage van handelingsalternatieven op de situatie, daarbij wordt aandacht besteed aan wat al goed lukt en wat nog beter kan (Heijkant & Wegen, 2000). Dit is overeenkomstig met de aanpak die gehanteerd werd in het onderzoek. In het onderzoek hebben de participanten ook dit maal zelf de fragmenten gekozen die zij wilden inbrengen en heb ik als begeleider een weer eigen voorbereiding gemaakt. Wat me opviel tijdens de tweede ronde is dat de meeste participanten meer ontspannen en met meer zelfvertrouwen de begeleidingsruimte in liepen. Toen ik daarnaar vroeg, gaven ze aan enthousiast te zijn over de vooruitgang die ze al gezien hadden. De participant die minder

enthousiast binnen kwamen, gaf aan geen vooruitgang gezien te hebben. Door mijn goede voorbereiding was het mogelijk om ook voor deze participant de successen in beeld te brengen en te zorgen voor een betere afstemming op de interventie. Dat heeft me doen beseffen dat een goede voorbereiding van de begeleider onontbeerlijk is bij beeldbegeleiding.

Derde opname en bespreking

In het onderzoek heb ik hier niet voor gekozen. Terugkijkend op het proces vind ik dat jammer omdat de participanten daardoor meer tijd gehad zouden hebben om hun handelen nog beter af te stemmen. Ook zou het mogelijk geweest zijn om de vooruitgang op langere termijn te volgen. Hierdoor zal ik bij een volgend begeleidingsproces, zeker een derde opname en begeleidingsronde inzetten.

Afronding

Het afrondende gesprek is in het onderzoek gehouden in de vorm van een interview. Dit had, gebaseerd op de aanpak van Heijkant & Wegen (2000), een reflecterend karakter. Tijdens dat interview is gereflecteerd op de schaalvraag (Cauffman, 2014). In realiteit is een kleine verbetering vaak de eerste stap naar een steeds beter wordende oplossing (Otter, 2009). Deze vooruitgang werd dankzij de schaalvraag inzichtelijk en heeft de participanten bewust gemaakt van hun eigen vooruitgang. Dat maakt dat ik me bewust ben van het belang om tijdens de reflectie de vooruitgang van de leerkracht inzichtelijk te maken, zodat zij het proces met tevredenheid en zelfvertrouwen kunnen afsluiten.

Literatuurlijst

Cauffman, D. & Dijk, van D.J. (2014). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Heijkant, van den C. & Wegen, van der R. (2000). *De klas in beeld. Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Esstede.

Otter, den M. (2009). *De school video interactie begeleider, volgend in beweging*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.

Stevens, L. (1997) *Overdenken en doen. Een pedagogische bijdrage aan adaptief onderwijs*. Den Haag: Procesmanagement Primair Onderwijs.

Feedback werkveld

Ik heb collega Ruud Heijnsdijk om feedback op de verwerkingsopdracht gevraagd. Hij heeft enkele jaren geleden de S-VIB practitioner opleiding gevolgd en heeft dus kennis van Beeldbegeleiding.

Het is goed om te lezen dat de beschrijving van mijn planmatige aanpak voldoende duidelijk naar voren komt. In deze verwerkingsopdracht heb ik er bewust voor gekozen geen vakinhoudelijke termen te gebruiken zoals van de basisinteractiepatronen, omdat ik daarmee te gedetailleerd op de inhoud van de begeleiding in moest gaan. Dat zou met het beperkt aantal woorden dat gebruikt mag worden, ten koste gaan van de beschrijving en verantwoording van het planmatig begeleiden. De tweede reden is dat de module BBBO1 specifiek ingaat op de terminologie van Beeldbegeleiding en ik deze in een andere toets verwerk.

Feedback critical friends

Ook bij een verwerkingsopdracht is de feedback van critical friends van waarde. Daarom heb ik besloten om ook deze toe te voegen aan het document. Opmerkingen over spellingfoutjes zijn niet opgenomen, maar uiteraard wel aangepast.

Karin Bongers

Het is inderdaad zo dat ik getwijfeld heb over de hoeveelheid bronnen die ik gebruikt heb bij deze verwerkingsopdracht. Natuurlijk zijn er veel meer relevante bronnen die ik bij de uitvoering van het onderzoek en dus in relatie met deze verwerkingsopdracht gebruikt heb. Het is echter zo dat voor deze verwerkingsopdracht niet letterlijk naar andere bronnen verwijst, dus heb ik er voor gekozen om geen tekstuele capriolen uit te halen om ze er toch nog in de proppen. Mijns inziens komt dat de tekst niet ten goede.

Verwerkingsopdracht BBBO3

en ik begonnen om mijn professionaliteit als leerkracht te ontwikkelen, n als begeleider op te doen. Leraren zijn bij machte om zelf actie te ering willen doorvoeren in hun onderwijspraktijk (Stevens, 1997). [Mijns daar uitermate geschikt voor omdat het leerkrachten in de gelegenheid e nemen en overzicht te krijgen over het geheel (Stevens, 1997).]

nder de leerkrachten een behoefte om [de aanpak] van kinderen te achten eerder succes ervoeren, blijft nu het verwachte rendement uit. aan dat ze 'Niet meer, maar anders' willen (Stevens, 1997). Wat aangeeft dieping van inzichten om te komen tot een beter afgestemde [aanpak] van a en Swieringa (2011) als dubbelslag leren duiden. Het team heeft ook te willen maken van elkaars expertise. Om te komen tot ontwikkeling is aag hoe een leerling zich ontwikkelt en leert. Hoe beter je hiervan op de alijker het is je aanpak af te stemmen (Stevens, 1997). Mijns inziens is mate geschikt voor omdat je doormiddel van beeldmateriaal inzicht krijgt rop gebaseerd kan afstemmen op wat er nodig is om daar verbetering in gen, 2000).

ocus op planmatig begeleiden. In deze verwerkingsopdracht licht ik met in het onderzoek toe hoe ik beeldbegeleiding op een planmatige manier rwijspraktijk, gebaseerd op de planmatige aanpak van Heijkant & Wegen

wordt de leervraag geformuleerd van de leerkracht zodat er een helder eerkracht wil aanpakken in de praktijk (Heijkant & Wegen, 2000). doet aan de volgende vormcriteria (Otter, 2009): praktisch, in gedragstermen 'zintuiglijk' waarneembaar, concreet en klein.

akegesprekken afgenomen in de vorm van een interview. Het interview n tot een leervraag van de participant. Daarbij is ook de schaalvraag

Opmerking [W1]: om de persoon wat r geven. Wat maakt da

Opmerking [W2]: mij nu te vaak. Wat v leesstrategieën, gedr

Opmerking [W3]: opmerking.

Opmerking [W4]: je pgo te verwijzen n verwerkings opdracht zelfs wat woorden sc

Opmerking 1: Mijns inziens onderbouw ik met deze zin voldoende waarom op beeldbegeleiding geschikt vind, omdat dit later in de tekst nog verder onderbouwd wordt.

Opmerking 2: de aanpak is inderdaad vaag, ik heb het aangepast in interventies bij leerlingen, dat is iets specifieker.

Opmerking 3: dat is een goede tip, deze zal ik meenemen bij de afronding van het onderzoek.

Afronding

Het afrondende gesprek is in het onderzoek gehouden in de vorm van een interview. Dit had, gebaseerd op de aanpak van Heijkant & Wegen (2000), een reflecterend karakter. Tijdens dat [interview is gereflecteerd op de schaalvraag (Cauffman, 2014). In realiteit is een kleine verbetering vaak de eerste stap naar een steeds beter wordende oplossing (Otter, 2009). Deze vooruitgang werd dankzij de schaalvraag inzichtelijk en heeft de participanten bewust gemaakt van hun eigen vooruitgang. Dat maakt dat ik me bewust ben van het belang om tijdens de reflectie de vooruitgang van de leerkracht inzichtelijk te maken, zodat zij het proces met tevredenheid en zelfvertrouwen kunnen afsluiten.

Opmerking [W8]: Theorie en praktijk zijn duidelijk te lezen in je verwerkings opdracht. Persoon mag iets explicieter naar voren komen. Wat vind je belangrijk, wat zijn je overtuigingen, vanuit welke normen en waarden heb je gehandeld. Wat is jouw ontwikkeling geweest?

Opmerking 8: Dit is een goede opmerking. Ik ga hier even over nadenken. De ene critical friend zei dat de persoon goed naar voren kwam, nu lees ik dat dit nog een ontwikkelkans is. Ook van de feedback van mijn collega heb ik hier geen opmerkingen over gehad. Ik neem de opmerking mee in de controle van de verwerkingsopdracht.

Bijlage 3

Overzicht definitie en voorbeelden executieve functies

Dawson & Guare (2009) *Slim maar... Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken*. (p. 27-28). Amsterdam: Hogrefe.

Ontwikkeling van vaardigheden		
Executieve functie	Definitie	Voorbeelden
Respons-inhibitie	Het vermogen om na te denken voor je iets doet – als je kind erin slaagt de neiging te weerstaan om meteen iets te zeggen of te doen, heeft het de tijd om een oordeel te vormen over een situatie en de invloed daarvan op zijn of haar gedrag.	Een jong kind kan al een korte tijd wachten zonder de orde te verstoren. Een adolescent kan een ingreep van een scheidsrechter zonder morren accepteren.
Werk-geheugen	De vaardigheid om informatie in het geheugen te houden bij het uitvoeren van complexe taken. Daarbij gaat het erom eerder geleerde vaardigheden of ervaringen toe te passen in een actuele of toekomstige situatie.	Een jong kind kan aanwijzingen van een of twee stappen onthouden en opvolgen. Een kind uit de bovenbouw onthoudt wat verschillende leraren van hem of haar verwachten.
Emotie-regulatie	Het vermogen om emoties te reguleren om doelen te realiseren, taken te voltooien of gedrag te controleren.	Een jong kind dat deze vaardigheid meester is, kan zich binnen korte tijd van een teleurstelling herstellen. Een tiener weet hoe hij zijn zenuwen voor een wedstrijd of een toets moet beheersen om vervolgens goed te presteren.
Vol-gehouden aandacht	De vaardigheid om aandacht te blijven schenken aan een situatie of taak, ondanks afleiding, vermoeidheid of verveling.	Een voorbeeld voor een jong kind is een karweitje van vijf minuten voltooien, onder enig toezicht. Een tiener kan met korte pauzes een tot twee uur vol aandacht aan zijn huiswerkopdrachten werken.
Taakinitiatie	Het vermogen om zonder dralen aan een taak te beginnen, op tijd en op een efficiënte wijze.	Een jong kind kan meteen nadat het aanwijzingen heeft gekregen met een karweitje of opdracht beginnen. Een tiener wacht niet tot het laatste moment om met een opdracht te beginnen.

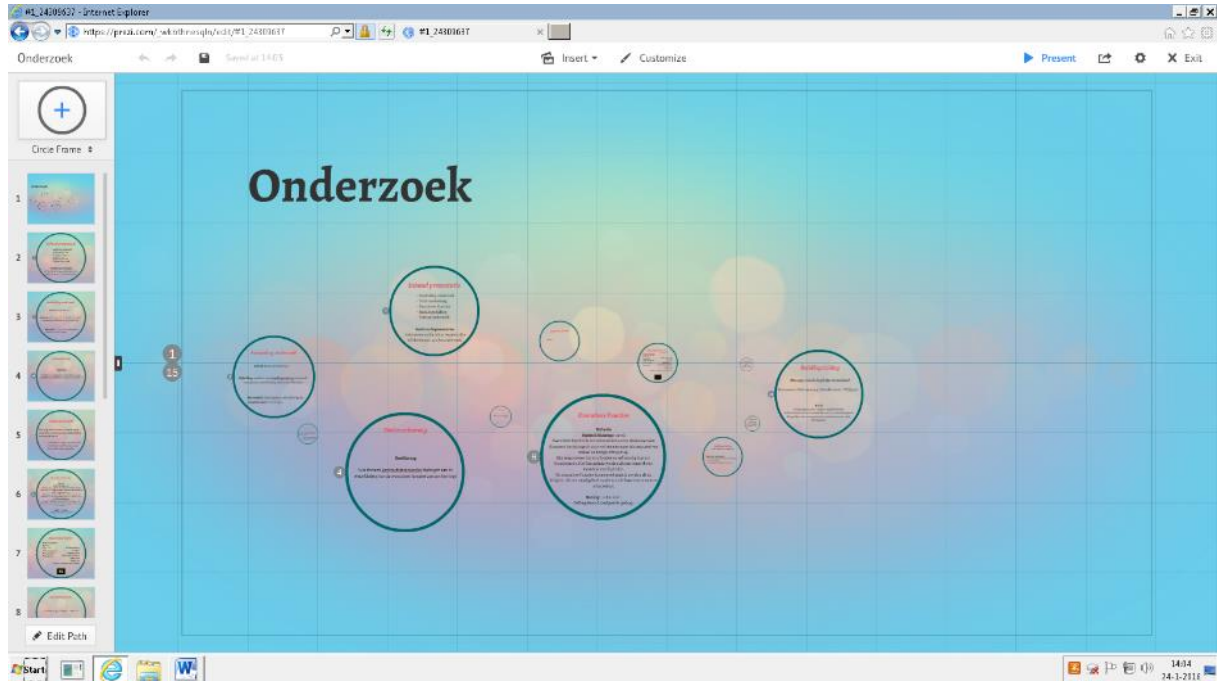
Executieve functie	Definitie	Voorbeelden
Planning/ prioriti- sering	De vaardigheid om een plan te maken om een doel te bereiken of een taak te voltooien. Het gaat er daarbij ook om dat het kind in staat is beslissingen te nemen over wat belangrijk en niet belangrijk is.	Een jong kind kan onder enige begeleiding bedenken hoe het een conflict tussen leeftijdgenootjes kan oplossen. Een tiener kan een plan opstellen om een vakantiebaan te krijgen.
Organisatie	Het vermogen om systemen te ontwikkelen en te onderhouden om op de hoogte te blijven van informatie of benodigde materialen.	Een jong kind kan, na aansporing, speelgoed op de juiste plaats terugleggen. Een tiener kan benodigheden voor een sport ordenen en lokaliseren.
Timemanagement	De vaardigheid om in te schatten hoeveel tijd je hebt, hoe je deze het beste kunt verdelen en hoe je een deadline moet halen. Het besef dat tijd belangrijk is.	Een jong kind kan een korte taak binnen de door een volwassene aangegeven tijdslimiet voltooien. Een tiener kan een schema opstellen om bepaalde deadlines te halen.
Doelgericht gedrag	Het vermogen om een doel te formuleren, dat te realiseren en daarbij niet afgeleid of afgeschrikt te worden door tegengestelde belangen.	Een kind uit groep 5 kan tot de pauze doorwerken aan een taak. Een tiener kan gedurende langere tijd geld verdienen en sparen om iets belangrijks te kopen.
Flexibiliteit	De vaardigheid om plannen te herzien als zich belemmeringen of tegenslagen voordoen, zich nieuwe informatie aandient of er fouten gemaakt worden. Het gaat daarbij om aanpassing aan veranderende omstandigheden.	Een jong kind kan zich zonder al te veel problemen aanpassen aan een verandering in de plannen. Een tiener accepteert een alternatief, bijvoorbeeld een andere taak als de eerste keus niet mogelijk is.
Meta-cognitie	Het vermogen om een stapje terug te doen om jezelf en de situatie te overzien, om te bekijken hoe je een probleem aanpakt. Het gaat daarbij om zelfmonitoring en zelfevaluatie (door je bijvoorbeeld af te vragen: 'Hoe breng ik het ervan af?' of 'Hoe heb ik het gedaan?').	Een jong kind kan zijn gedrag veranderen als reactie op de feedback van een volwassene. Een tiener kan zijn prestaties evalueren en deze verbeteren door anderen te observeren die meer ervaring hebben.

Bijlage 4

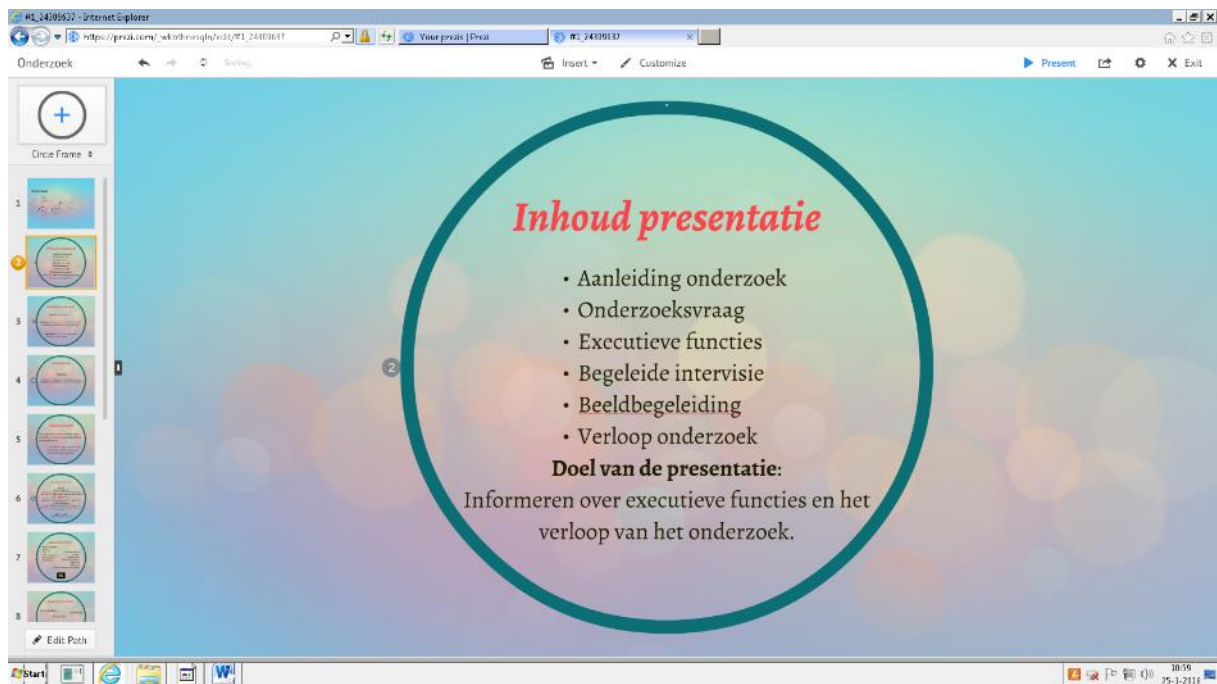
Presentatie team

Vorbereiding Presentatie team

Dia 1.

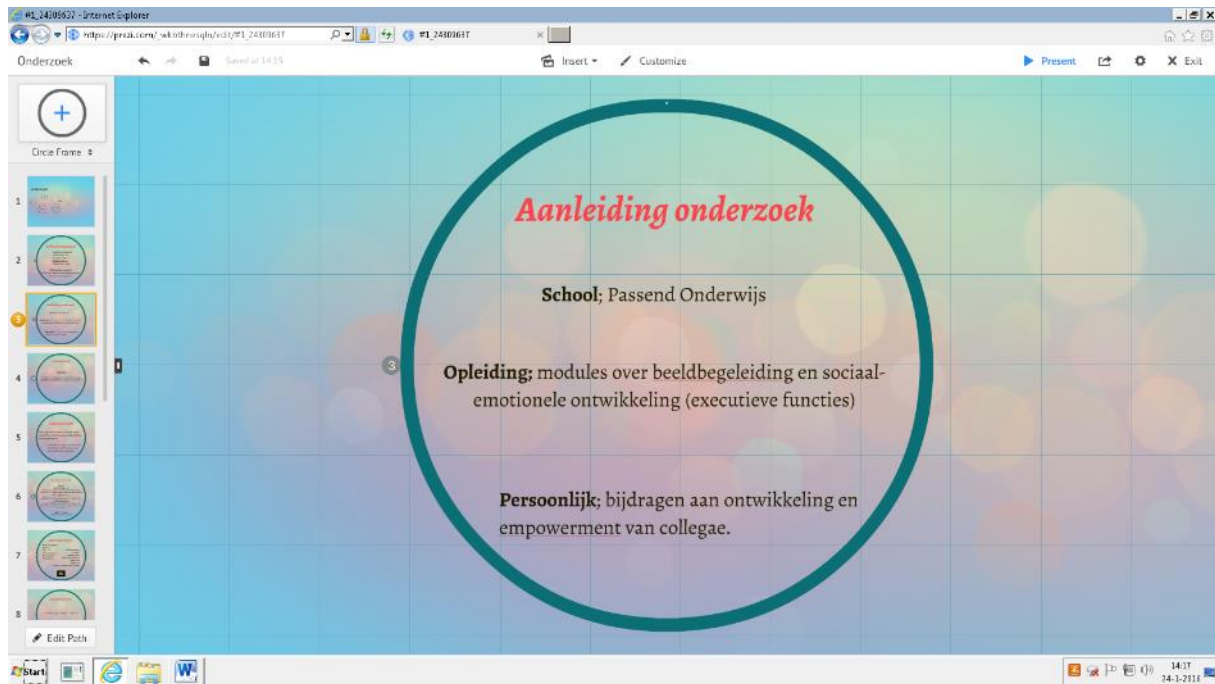

- Welkom en opening presentatie

- Bespreken waar de presentatie over gaat.

- Bij doel: ethiek; voordat collegae opgeven, dienen ze goed op de hoogte te zijn van hoe het onderzoek gaat verlopen, wat ze mogen verwachten van mij en wat ik van hen verwacht.

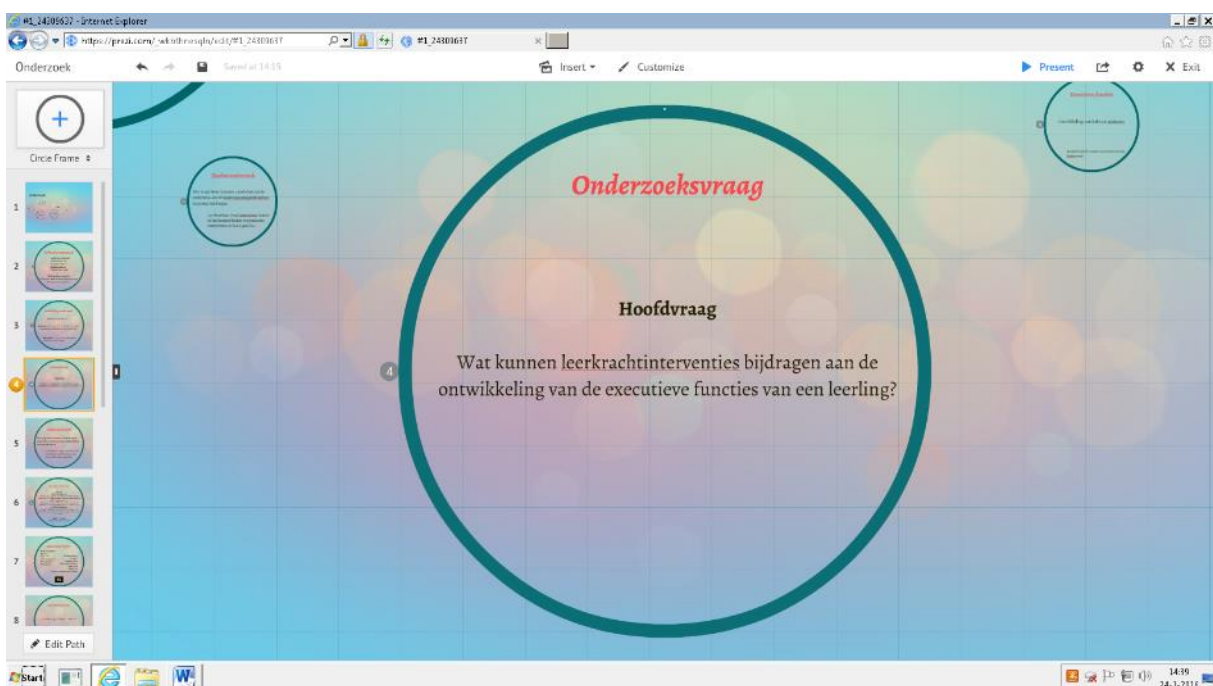

- School:
In de pauzes en tijdens vergaderingen hebben we het steeds meer over kinderen met toenemende zorgbehoeften. Het past binnen onze missie en visie om deze kinderen zo lang mogelijk op school te houden. Het kunnen voldoen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerlingen lijkt steeds moeilijker. Gevoelsmatig lijkt het steeds moeilijker te worden.
- Opleiding:
Ik heb ervoor gekozen om af te studeren in de richting van begeleiden. Dat maakt dat ik daar ook de meeste modules over heb gevolgd, zoals oplossingsgericht werken en beeldbegeleiding. Ook ben ik van mening dat je ook inhoudelijk wat van problematieken of stoornissen moet weten om daar goed in te kunnen begeleiden, dus heb ik ook modules gevolgd over leren en gedrag. Daar maakte ik kennis met het begrip executieve functies. Het doen van een onderzoek is een toetsonderdeel van de Masteropleiding, het heeft als doel om een reflectief onderzoekende houding op een constructieve manier tot uiting te laten komen in de praktijk en om op die manier een bijdrage te leveren aan schoolontwikkeling.
- Persoonlijk:
Het is mijn persoonlijke ambitie om een bijdrage te leveren aan de empowerment van mijn collegae. Volgens mij gaat de uitvoering van Passend onderwijs voor het grootste gedeelte via de aanpak van de groepsleerkracht. Natuurlijk hebben Interne begeleiding en directie een belangrijke ondersteunende rol, maar uiteindelijk is het de groepsleerkracht die het moet doen.
Uit de module GSE05a heb ik geleerd dat vrijwel alle stoornissen en gedragsproblemen zijn terug te herleiden naar problemen met de executieve functies. De oorsprong van de stoornis of het probleem is van een verschillende aard, maar de problemen liggen vrijwel altijd bij de

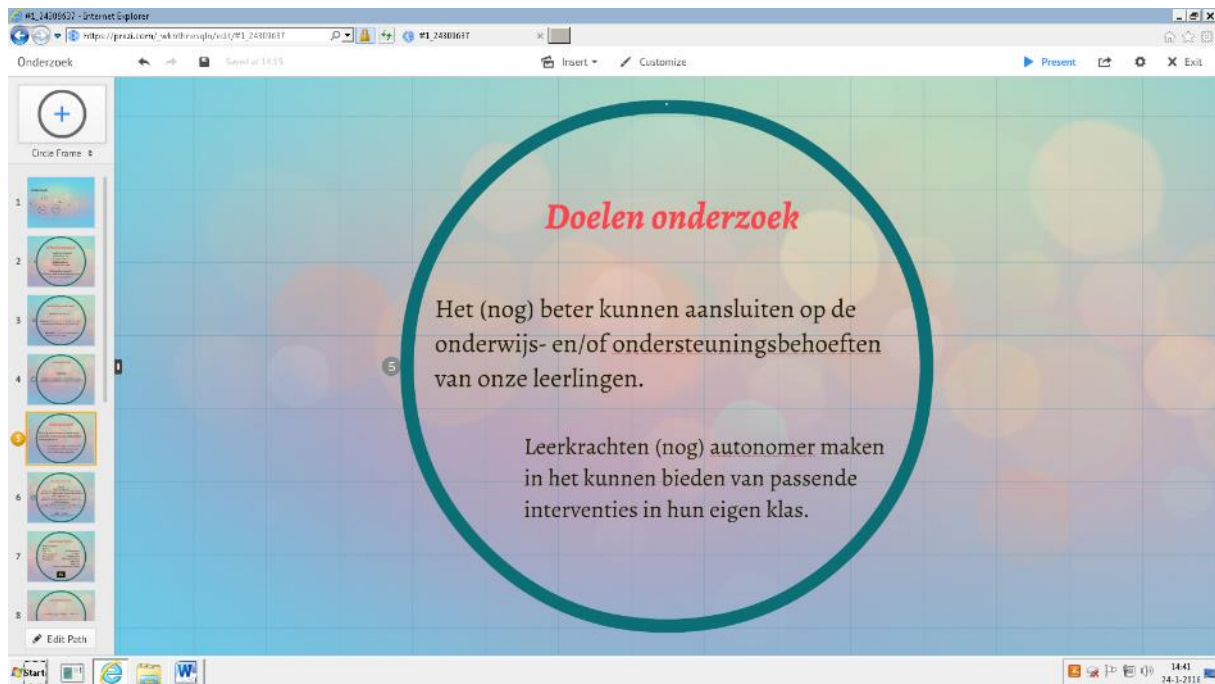
ontwikkeling van de executieve functies. Ik ben van mening dat wanneer jij als groepsleerkracht hiaten in de ontwikkeling van de executieve functies snel kan herkennen en weet welke interventies jij voor deze ontwikkeling kan inzetten, je beter kan aansluiten bij de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen in je eigen klas. Hiermee kan je problemen beter en makkelijker het hoofd bieden en kan je zelfstandiger handelen.

Ook ben ik van mening dat je door het gezamenlijk kijken naar beeldmateriaal de grootste ontwikkeling kan doormaken. Niet alleen krijg je inzicht in de executieve functies van een leerling uit jouw klas, maar vooral krijg je inzicht in wat de bijdrage is van jouw handelen.

Door elkaar te helpen leer je niet alleen van je eigen beelden, maar ook van die van een ander. Ik denk en hoop dat je elkaar daardoor kan steunen en sterken kan maken, waardoor je jezelf ook sterker voelt als teamlid.

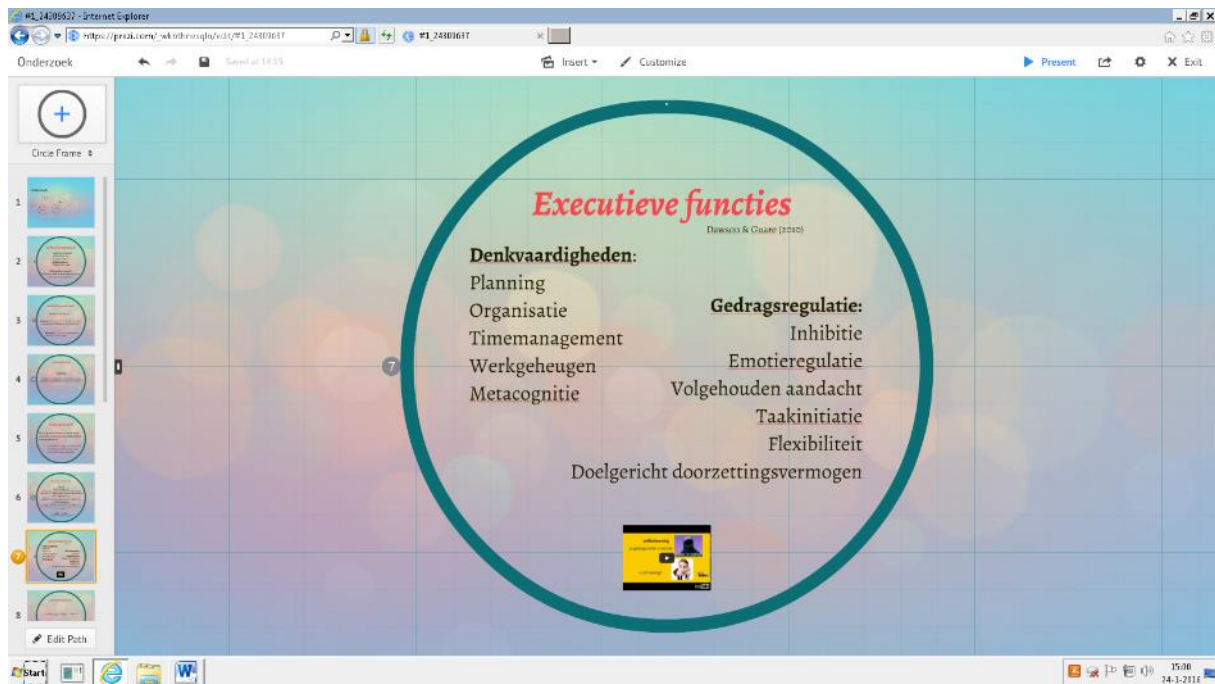
- Benoemen van hoofdvraag.
- Leerkrachtinterventies: klinkt heel heftig. In de praktijk gaat het vooral over inzicht krijgen in de executieve functies van het kind en wat jij kan doen om helpen bij zijn ontwikkeling.

- Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften: Je zal merken dat interventies die nodig zijn om de executieve functies bij leerlingen te ontwikkelen dingen zijn die al bij jou bekend zijn. Dit kunnen didactische of pedagogische interventies zijn. De begeleiding is er op gericht om jou als groepsleerkracht te leren kijken naar de executieve functies en op basis daarvan goede keuzes te maken.
- Het kunnen delen van inzichten is erg waardevol, daarom zit dat ook in het onderzoek. Het autonomer maken gaat erover dat je zelfredzaam wordt. Zodat je interventies zelf kan voeren in de klas, terwijl er dus ook nog die andere 26 kinderen in de klas zitten. Het is niet mijn bedoeling om je individualistisch te maken, maar om er voor te zorgen dat je in je dagelijks handelen vooruit kan.

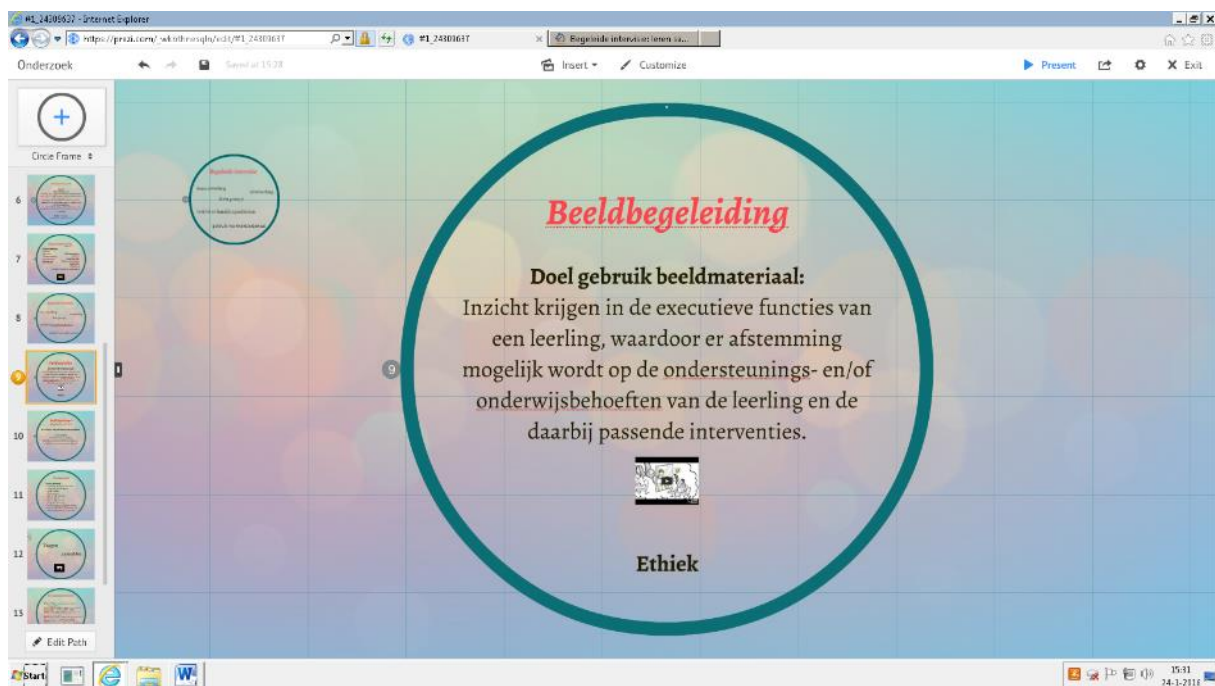
- Bespreken van definitie
- Ontwikkeling is van baby tot adolescent
- Zonder EF kan je niet functioneren. Zelfs voor de meest eenvoudige handelingen heb je executieve functies nodig; van het dagelijkse ochtendritueel tot plannen en uitvoeren van een vakantie.
- De executieve functies hebben ook een directe invloed op elkaar, zonder het ene kan het andere niet bestaan. Een voorbeeld van een basis executieve functie is bijvoorbeeld inhibitie: Wanneer jij niet in staat bent om je gedrag te temperen, stoppen of inhouden, kan je je niet concentreren op de taak, heb je geen overzicht op de situatie, kan je geen doel bepalen, weet je dus ook niet wat je moet doen, dus je kan niet plannen.
- Praktijkvoorbeelden geven

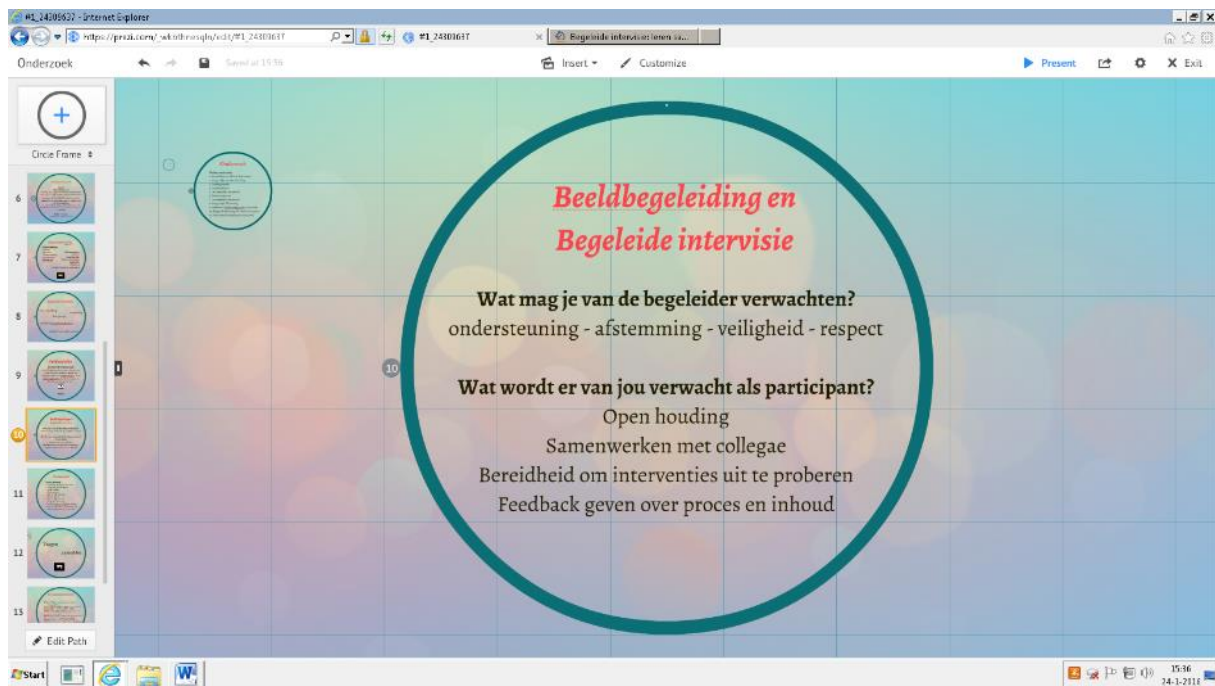
- Kijken van filmpje.
- Bespreken van dia.
 - o Onderscheid tussen denkvaardigheden en gedagsregulatie
 - o Gedagsregulatie ligt aan het begin en het einde van een uitvoering van een taak.
 - o Wanneer je moet controle over je gedrag hebben om ruimte te hebben voor de denkvaardigheden en uiteindelijk heb je weer gedagsregulatie nodig om ook weer succesvol te kunnen handelen.
- Bekijken van schema: complete hybride model van executieve functies en de onderlinge relaties (Barkley,1997).
 - o Zelfregulatie: vanaf 5^e maand
 - o Reconstitutie: een goede overeenstemming maken tussen een probleem of doel en een gedagsstrategie, vanaf resp. 6 jaar.
- Praktijkvoorbeelden geven van executieve functies.
- Doel onderzoek: kijken naar een leerling en welke executieve functies bij hem of haar zorgen voor moeilijkheden. We kijken dan dus maar naar een enkele executieve functie, degene die relevant zijn. Het is dus niet de bedoeling dat we ingaan op alle executieve functies van de leerling, dat is niet uitvoerbaar en ook niet relevant voor het onderzoek.

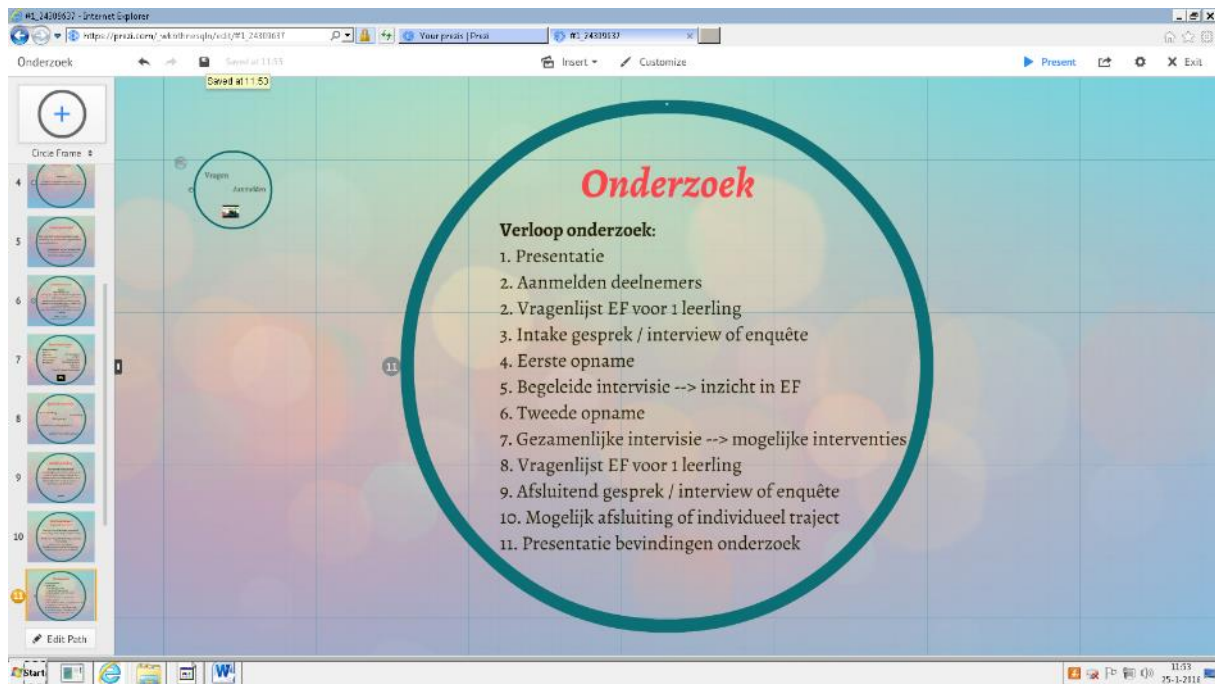
- Dit is de kern van de leerkracht interventies voor de ontwikkeling van de executieve functies bij leerling.
- Bij de begeleide intervisie gaat het over samenwerking. Er is een klein groepje waarbij iedereen een gelijkwaardige inbreng heeft. Alle deelnemers worden begeleid en denken mee met anderen. Samen wordt er tot inzicht gekomen en worden er handelingssuggesties geformuleerd.
- Je leert ook van elkaar en van elkaars proces. De inzet van beeldmateriaal wordt met zorg gedaan en heeft het doel om te zien 'wat is'. Het heeft een ondersteunende rol en is nooit beoordelend.

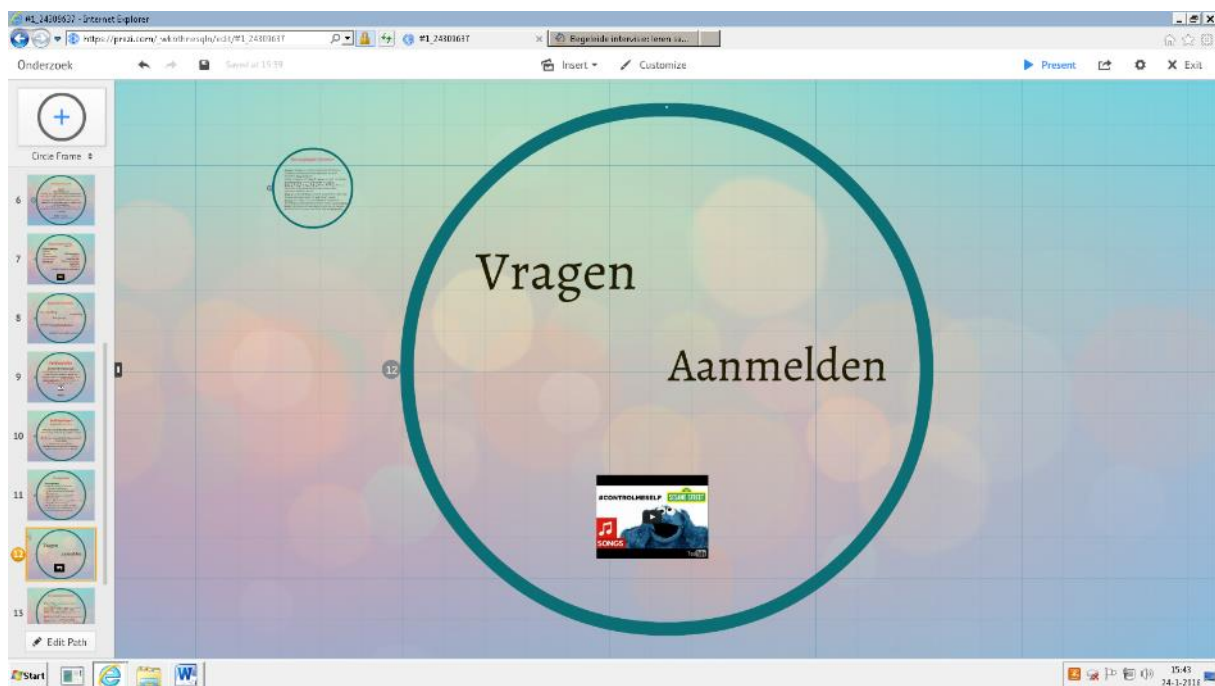
- Master SEN; Fontys heeft een aparte naam gegeven aan S-vib i.v.m. leges. Met beeldbegeleiding wordt hetzelfde bedoeld als met S-vib.
- Kijken van filmpje
- Met beeldbegeleiding staat de interactie tussen de leerling en leerkracht centraal. In het onderzoek is dat niet het belangrijkste uitgangspunt. Het is een van de mogelijkheden.
- Bespreken van doel en wat er verwacht mag worden. Wat je van mij als begeleider kan verwachten, kan je ook van je collegae verwachten die in de begeleide interview deelnemen.
- Ethiek bespreken: doel is ondersteunend en niet beoordelend, je bent eigenaar van je eigen beeldmateriaal. Het beeldmateriaal zal nooit buiten school en/of het onderzoek gebruikt worden. Je geeft toestemming voor het gebruik tijdens het onderzoek, indien het anders gebruikt zal worden, wordt daar opnieuw toestemming om gevraagd.

- In de begeleide interview ben je allemaal een beetje begeleider, dat houdt in dat je je ook houdt aan die uitgangspunten.
- Bespreken verwachtingen participant.

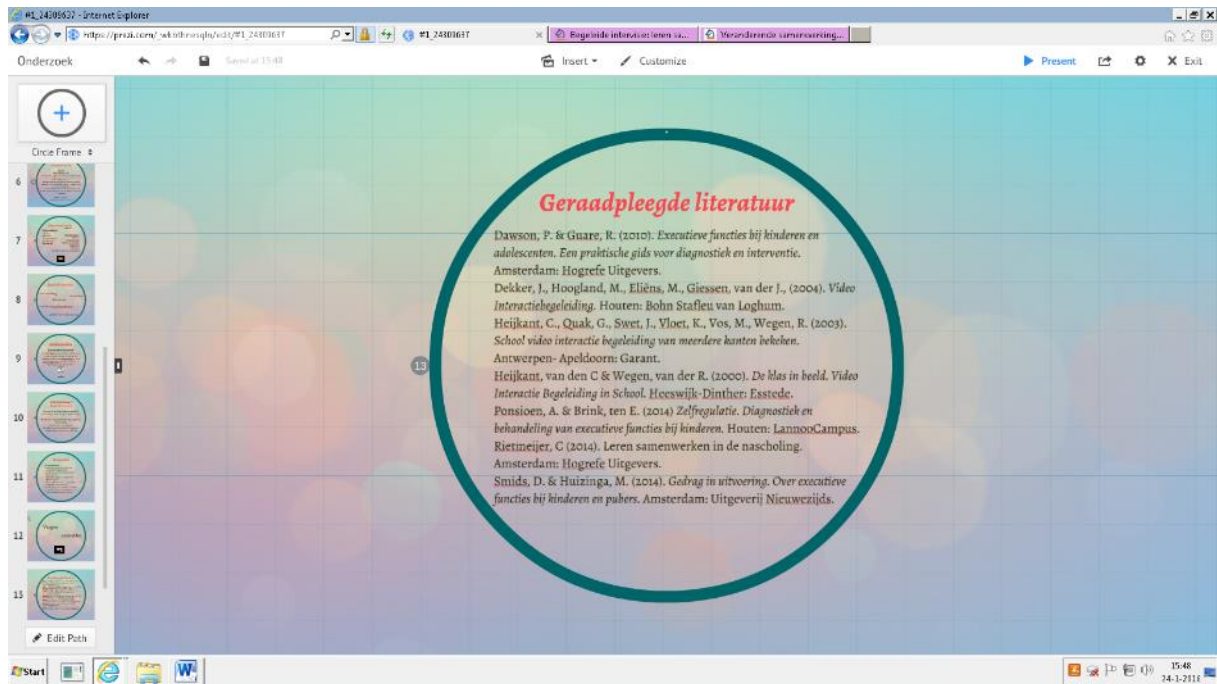

- Verloop onderzoek bespreken:
- Aanmelden voor de carnavalsvakantie
- Deelnemers: alle groepsleerkrachten mogen deelnemen.
- Interview of enquête; ligt aan het aantal deelnemers
- Punt 10 is een leerkrachtinterventie, het kan zijn dat in overleg besloten wordt om dat te doen.
- Uitvoering onderzoek is tussen carnavals- en meivakantie.
- Mogelijkerwijs zijn er nog aanpassingen in het onderzoek, deze zullen tijdig gecommuniceerd worden.

- Tijd voor vragen

- Aanmelden kan direct of tot de carnavalsvakantie (bedenktijd is resp. een week)
- Filmpje ter afsluiting

- Ter informatie laten zien.

Bijlage 5 Enquête met resultaten

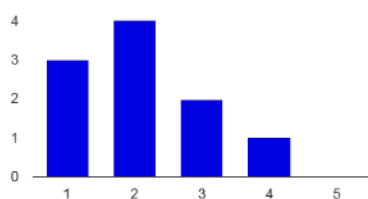
Aantal deelnemers: 10

Respons: 100%

Gebruikt medium: google forms;

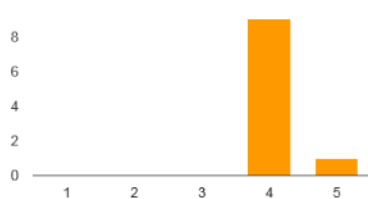
<https://docs.google.com/forms/d/1YrNKC6CYMvjBCP3Dy4LWEKktXx5PfaNhqolUsBN-N28/viewanalytics>

1. Voor de presentatie had ik al kennis over executieve functies.

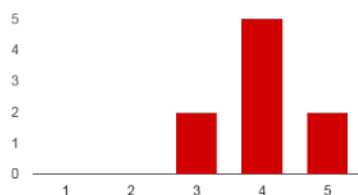
geen kennis: 1	3	30%
2	4	40%
3	2	20%
4	1	10%
veel kennis: 5	0	0%

2. Dankzij de presentatie is mijn kennis over executieve functies toegenomen.

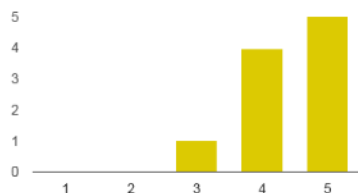
niet toegenomen : 1	0	0%
2	0	0%
3	0	0%
4	9	90%
veel toegenomen : 5	1	10%

3. Het is mij duidelijk wat er met 'begeleide intervisie met beeld' bedoeld wordt

niet duidelijk : 1	0	0%
2	0	0%
3	2	22.2%
4	5	55.6%
erg duidelijk: 5	2	22.2%

4. Het uitwisselen van elkaars expertise kan bijdragen aan krijgen van inzichten in executieve functies

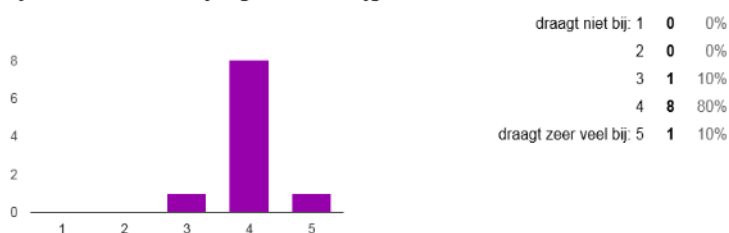

draagt niet bij: 1	0	0%
2	0	0%
3	1	10%
4	4	40%
draagt zeer veel bij: 5	5	50%

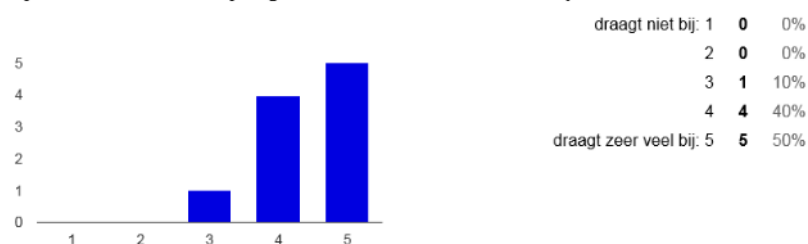
5. Het uitwisselen van elkaars expertise kan bijdragen aan het kunnen bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies

6. Het kijken naar beeld kan bijdragen aan het krijgen van inzichten in executieve functies.

7. Het kijken naar beeld kan bijdragen aan het kunnen bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies.

8. Wat heeft de presentatie je opgeleverd?

- Ik ben weer te weten gekomen over executieve functies - Door de voorbeelden kan ik me ook een beeld vormen van hoe het er in de klas uit ziet - Ik heb ook een kind in mijn gedachten waarmee ik zou willen gaan werken.

Dat ik het belang van het begeleiden van kinderen bij het ontwikkelen van executieve functies (nog meer) inzie en er graag mee aan de slag wil gaan, zodat ik mijn dagelijkse praktijk kan verbeteren.

Voor een groot deel duidelijkheid over de aanpak en samenwerking die zal ontstaan na de begeleiding. Ik ben benieuwd naar het verloop en de "winst" die het hopelijk op gaat leveren.

Meer informatie over executieve functies en ideetjes over de begeleiding van een aantal kinderen. Ik heb zin om aan de slag te gaan. Duidelijke, inhoudelijke en energieke presentatie.

Wat meer kennis over executieve functies. Duidelijkheid over wat beeldbegeleiding is en waarvoor het wordt ingezet. Ik vond de presentatie erg duidelijk en interessant.

Ik ben zeker enthousiast maar (externe en interne) omstandigheden in huidige klas dwingen mij om even pas op de plaats te maken hieromtrent.

Ik heb geleerd dat gedrag veroorzaakt wordt door de executieve functies, dat wist ik niet.

Nou weet ik dat er bij de leerlingen waarvan ik dacht dat ze niet opletten sprake is van moeite met volgehouden aandacht. Dat vind ik interessant om te weten en hierdoor heb ik het idee dat ik beter weet wat ik eraan kan doen.

Bijlage 6

Vragenlijsten executieve functies bij kinderen

Vragenlijst executieve functies bij kinderen van voorschoolse/ kleuterleeftijd.

Gebaseerd op vragenlijst van Dawson & Guare (2009) *Slim maar... Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken.* (p. 51-61). Amsterdam: Hogrefe.

Lees elk item en beoordeel hoe goed het jouw leerling beschrijft. Tel de drie scores van elk onderdeel bij elkaar op. Rangschik daarna de executieve functies om vervolgens een keuze te maken met welke executieve functie je in het onderzoek wil gaan werken.

Te geven scores:

Volledig mee eens	5
Mee eens	4
Neutraal	3
Niet mee eens	2
Totaal niet mee eens	1

	Stelling	score
	Respons-inhibitie	
1	Handelt juist in situaties die gevaarlijk zijn.	
2	Kan speelgoed delen zonder af te pakken.	
3	Kan een korte tijd wachten als hem/haar dat gevraagd wordt	
	Score	
	Werkgeheugen	
4	Kan een eenvoudige opdracht uitvoeren, bijvoorbeeld werkje opruimen	
5	Onthoudt even daarvoor gegeven opdracht, dadelijk gaan we.....	
6	Kan activiteiten bestaande uit twee stappen uitvoeren, bijvoorbeeld; pak een plakmatje en ga daarna op deze plek zitten.	
	Score	
	Emotieregulatie	
7	Kan zich snel herstellen na een teleurstelling of wijzing van plannen	
8	Kan gepaste (niet-fysieke) oplossing vinden als een ander kind iets doet wat niet leuk is.	
9	Kan in een groep spelen zonder driftig of overenthousiast te worden	
	Score	
	Volgehouden aandacht	
10	Kan een opdracht die 5 minuten duurt zelfstandig voltooien zonder onderbreking	
11	Kan een kringgesprek/ -activiteit van een kwartier tot 20 minuten volbrengen	
12	Kan rustig achtereen naar één of twee verhaaltjes luisteren	
	Score	
	Taakinitiatie	
13	Volgt een taakje op nadat deze door de leerkracht is gegeven	
14	Stopt direct met spelen op aanwijzing van de leerkracht op te volgen zodra deze gegeven wordt	
15	Kan zich op een vastgestelde tijd klaarmaken voor een activiteit met niet meer dan 1 herinnering, bijvoorbeeld voor de lunch.	
	Score	

	Planning /prioritering	
16	Maakt een taak af voor een andere te beginnen	
17	Kan een korte activiteit uitvoeren na een voorbeeld gekregen te hebben	
18	Kan een eenvoudig werkje maken dat uit meerdere stappen bestaat	
	Score	
	Organisatie	
19	Kan spullen op de juiste plaats terug leggen, zoals een jas ophangen	
20	Kan benodigdheden voor een taakje regelen voor aanvang van een taak, bijvoorbeeld kleurtjes en papier pakken	
21	Ruimt op na het eten van de lunch	
	Score	
	Timemanagement	
22	Kan zonder oponthoud bekende taken maken	
23	Kan een taakje sneller afkrijgen als daar aanleiding voor is	
24	Kan een taakje binnen een gestelde tijd afkrijgen	
	Score	
	Doelgericht gedrag	
25	Geeft aanwijzingen aan andere kinderen tijdens samenspel om doel te bereiken, bijvoorbeeld kan je ... aangeven, zullen we ...	
26	Zoekt hulp bij een conflict/ onenigheid	
27	Kan meerdere oplossingen proberen om een doel te bereiken	
	Score	
	Flexibiliteit	
28	Kan zich aanpassen aan veranderde activiteiten	
29	Kan speelgoed delen met kinderen	
30	Kan zich aanpassen na een teleurstelling	
	Score	
	Metacognitie	
31	Kan nieuwe manieren verzinnen om tot een oplossing te komen	
32	Kan eenvoudige denk/ werkstappen vertellen van een werkje	
33	Kan een ander kind helpen door andere manier van aanpak voor te stellen	
	Score	

Uitslagen van hoog naar laag.

	Executieve functie	Score
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		

Sterkste executieve functies

	Executieve functie	Score
1		
2		
3		

Zwakste executieve functies

	Executieve functies	Score
1		
2		
3		

Met welke executieve functie wil je tijdens het onderzoek gaan werken?

--

Vragenlijst executieve functies bij kinderen van 9 tot 11 jaar (Groep 7).

Gebaseerd op vragenlijst van Dawson & Guare (2009) *Slim maar... Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken.* (p. 51-61). Amsterdam: Hogrefe.

Lees elk item en beoordeel hoe goed het jouw leerling beschrijft. Tel de drie scores van elk onderdeel bij elkaar op. Rangschik daarna de executieve functies om vervolgens een keuze te maken met welke executieve functie je in het onderzoek wil gaan werken.

Te geven scores:

Volledig mee eens	5
Mee eens	4
Neutraal	3
Niet mee eens	2
Totaal niet mee eens	1

	Stelling	score
	Respons-inhibitie	
1	Kan een conflict met leeftijdsgenoot afhandelen zonder vechten	
2	Houdt zich aan de schoolregels tijdens de afwezigheid van de leerkracht	
3	Wordt snel rustig na een emotionele gebeurtenis na maximaal 1 aansporing	
	Score	
	Werkgeheugen	
4	Onthoudt zonder aansporing dat z/hij later op de dag een taak moet verrichten, bijvoorbeeld vegen na schooltijd	
5	Neemt huiswerk of knutselbenodigdheden op tijd mee naar school	
6	Weet wanneer bepaalde vakken zijn, bijvoorbeeld op dinsdag gym of op vrijdag spreekbeurten	
	Score	
	Emotieregulatie	
7	Vertoont geen overdreven reactie na verlies van spelletje	
8	Accepteert het als z/hij de zin niet krijgt tijdens een samenwerking	
9	Kan zich beheersen als z/hij een beetje geplaagd wordt of als er een grapje over hem/haar gemaakt wordt	
	Score	
	Volgehouden aandacht	
10	Kan 30 tot 60 minuten achtereen aan een taak werken, zonder aansporing nodig te hebben weer terug aan het werk te gaan.	
11	Kan minimaal twee lessen luisteren en werken, zonder aansporing	
12	Kan aandachtig naar een spreekbeurt, lange instructie, etc. luisteren	
	Score	
	Taakinitiatie	
13	Kan een eerder geoefende taak, bestaande uit 3 of 4 stappen zelfstandig uitvoeren	
14	Kan in de klas 4 losse opdrachten na elkaar uitvoeren.	
15	Begint meteen aan een taak	
	Score	

	Planning /prioritering	
16	Weet welke stappen z/hij moet uitvoeren wanneer een taak niet begrepen wordt	
17	Wanneer er aan een project gewerkt wordt, kan z/hij de te maken stappen in een plan formuleren	
18	Heeft huiswerk op de afgesproken tijd af en bij zich	
	Score	
	Organisatie	
19	Kan spullen op de juiste manier opruimen	
20	Kan benodigdheden voor een taakje regelen voor aanvang van een complexe taak, bijvoorbeeld knutselopdracht	
21	Weet wanneer en hoe z/hij afspraken moet nakomen	
	Score	
	Timemanagement	
22	Krijgt dagelijks werk binnen de gestelde tijd af zonder aansporing	
23	Kan aanpassingen in de planning maken als dat nodig blijkt te zijn zodat taken op tijd af zijn.	
24	Begint op tijd met leren / huiswerk, zodat er voldoende tijd is om een goed resultaat te behalen	
	Score	
	Doelgericht gedrag	
25	Kan zich een aantal weken aan een afspraak houden om een doel te bereiken	
26	Kan zich aan een oefenschema houden	
27	Kan meerdere oplossingen proberen om een doel te bereiken	
	Score	
	Flexibiliteit	
28	Kan zichzelf aanpassen aan veranderde activiteiten	
29	Kan opdrachten stoppen, ook als deze nog niet af zijn	
30	Kan zichzelf aanpassen na een teleurstelling	
	Score	
	Metacognitie	
31	Kan nieuwe manieren verzinnen om tot een oplossing te komen	
32	Kan anticiperen op de uitkomst van een handeling en zo nodig aanpassingen maken, bijvoorbeeld; ik wil graag mijn klaarwerk doen, dus als ik nu harder doorwerk heb ik tijd over zodat ik daar tijd voor heb.	
33	Heeft plezier/ is goed in het oplossen van problemen	
	Score	

Uitslagen van hoog naar laag.

	Executieve functie	Score
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		

Sterkste executieve functies

	Executieve functie	Score
1		
2		
3		

Zwakste executieve functies

	Executieve functies	Score
1		
2		
3		

Met welke executieve functie wil je tijdens het onderzoek gaan werken?

--

Vragenlijst executieve functies bij kinderen van 12 tot 14 jaar (Groep 8).

Gebaseerd op vragenlijst van Dawson & Guare (2009) *Slim maar... Help kinderen hun talenten benutten door hun executieve functies te versterken.* (p. 51-61). Amsterdam: Hogrefe.

Lees elk item en beoordeel hoe goed het jouw leerling beschrijft. Tel de drie scores van elk onderdeel bij elkaar op. Rangschik daarna de executieve functies om vervolgens een keuze te maken met welke executieve functie je in het onderzoek wil gaan werken.

Te geven scores:

Volledig mee eens	5
Mee eens	4
Neutraal	3
Niet mee eens	2
Totaal niet mee eens	1

	Stelling	score
	Respons-inhibitie	
1	Kan bewust een confrontatie met een medeleerling uit de weg gaan	
2	Kan nee zeggen tegen iemand als z/hij al andere afspraken gemaakt heeft, bijvoorbeeld bij afspreken voor samenwerken	
3	Kan opmerkingen voor zich houden als z/hij weet dat ze niet gewaardeerd worden	
	Score	
	Werkgeheugen	
4	Onthoudt de schoolafspraken	
5	Onthoudt afwijkende gebeurtenissen, bijvoorbeeld; volgende week moet ik eerder op school komen want, ...	
6	Kan opdrachten met meerdere stappen zelfstandig uitvoeren, bijvoorbeeld; het starten van de weektaak	
	Score	
	Emotieregulatie	
7	Kan emoties van anderen herkennen en daarop, indien nodig, zijn gedrag aanpassen	
8	Kan het accepteren als z/hij de zin niet krijgt bij groepsactiviteiten	
9	Kan assertief zijn, bijvoorbeeld; vraag uit zichzelf om hulp	
	Score	
	Volgehouden aandacht	
10	Kan 60 tot 90 minuten bezig zijn met een taak, zonder aansporing om weer aan het werk te gaan.	
11	Kan een hele ochtend op school luisteren en werken volhouden zonder extra aansporing nodig te hebben.	
12	Kan rustig luisteren naar een lange (30 minuten) spreekbeurt, filmfragment, instructie	
	Score	

	Taakinitiatie	
13	Kan wat af moet zijn voor de weektaak afkrijgen zonder uitstel	
14	Kan op de afgesproken tijd een taak beginnen. Bijvoorbeeld; na de pauze zelfstandig starten met de taak	
15	Kan een leuke taak uitstellen als z/hij eerst nog iets anders moet doen	
	Score	
	Planning /prioritering	
16	Kan zonder extra hulp een project uitvoeren	
17	Heeft materiaal op tijd in orde, denk aan huiswerk, knutselmateriaal meebrengen, etc.	
18	Kan plannen maken en uitvoeren om gestelde doelen te bereiken	
	Score	
	Organisatie	
19	Raakt geen spullen kwijt	
20	Heeft een opgeruimde/georganiseerde werkplek/ tas/la	
21	Weet wanneer en hoe z/hij bepaalde afspraken moet nakomen	
	Score	
	Timemanagement	
22	Krijgt dagelijks werk binnen de gestelde tijd af zonder aansporing	
23	Kan aanpassingen in de planning maken als dat nodig blijkt te zijn zodat taken op tijd af zijn	
24	Begint op tijd met leren / huiswerk, zodat er voldoende tijd is om een goed resultaat te behalen	
	Score	
	Doelgericht gedrag	
25	Kan meer inspanning leveren om resultaten te verbeteren, bijvoorbeeld hogere cijfers halen	
26	Kan zich een aantal weken aan een afspraak houden om een doel te bereiken	
27	Kan meerdere oplossingen proberen om een doel te bereiken	
	Score	
	Flexibiliteit	
28	Kan zich aanpassen aan verschillende leerkrachten	
29	Kan zich aanpassen als een leeftijdsgenoot zich niet flexibel opstelt	
30	Kan zich herstellen na een teleurstelling	
	Score	
	Metacognitie	
31	Kan zijn of haar handelen goed evalueren	
32	Kan de gevolgen van eigen gedrag op leeftijdsgenoten inschatten en daarop gebaseerd het gedrag aanpassen	
33	Kan taken uitvoeren waarvoor abstract redeneren noodzakelijk is	
	Score	

Ga door op de volgende bladzijde.

Uitslagen van hoog naar laag.

	Executieve functie	Score
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		

Sterkste executieve functies

	Executieve functie	Score
1		
2		
3		

Zwakste executieve functies

	Executieve functies	Score
1		
2		
3		

Met welke executieve functie wil je tijdens het onderzoek gaan werken?

[illegible]

Tijd

Het fragment mag niet langer duren dan 3 minuten; 1 of 2 minuten is ook goed.

Hoe kies je?

1. Bekijk de fragmenten helemaal
2. Kijk welke fragmenten voor jou opvallen in positieve of negatieve zin
3. Kijk deze fragmenten nog eens helemaal
4. Houd de uitgangspunten in de gaten die hieronder beschreven zijn
5. Kies 2 fragmenten uit die zo verschillend mogelijk zijn. Schrijf de starttijd van het fragment op, zodat je deze tijdens de begeleide intervisie snel kan vinden
6. Geef in het kort aan waarom je deze fragmenten gekozen hebt

De keuze voor het fragment op basis van de volgende uitgangspunten:

Als je een fragment kiest kan je dat met verschillende redenen doen. Hieronder staat een aantal uitgangspunten waar je je keuze op kan baseren. Deze uitgangspunten hoeven niet allemaal terug te zien zijn in de fragmenten, ze geven richting bij het maken van je keuze:

- Het gaat over de executieve functies van de leerling waarmee jij wil werken
 - Deze zijn uit de vragenlijst gekomen die je hebt ingevuld voor het interview
- Het brengt de kansen in beeld van de leerling
 - Wat gaat er (nog) niet goed?
- Het brengt de sterke punten in beeld van de leerling
 - Wat gaat (al) goed?
- Het geeft inzicht in de voorwaarden die de leerling nodig heeft uit zijn omgeving
 - Wat gebeurt er in de omgeving van de leerling waardoor het wel of niet goed gaat?

Ook jouw eigen leerdoel kan bepalend zijn voor de keuze van het fragment:

- Wat wilde jij leren van deze bijeenkomst? Als je een fragment hebt, waarin deze leervraag goed in beeld komt, kan je ook daarvoor kiezen.

Fragment 1

Tijd:

Wat wil je met het fragment laten zien?

.....
.....
.....
.....

Fragment 2

Tijd:

Wat wil je met het fragment laten zien?

.....
.....
.....
.....

Bijlage 8

Vorbereiding begeleide intervisie met beeld 1, met kijkwijzer 1 en spiekblad

Doelen

- Inzicht krijgen in executieve functies bij een leerling
- Formuleren van handelingssuggesties voor ontwikkeling van de executieve functies

Samenstelling groep

In totaal zijn er 6 participanten. Er is voor gekozen om twee groepen van 3 participanten te vormen. Hierdoor wordt de benodigde tijd per begeleide intervisie bijeenkomst beheersbaar en krijgen de participanten optimaal de ruimte om beelden in te brengen en daarop te reflecteren. Ook krijgen hierdoor alle participanten voldoende ruimte om een bijdrage te leveren aan de bijeenkomst. In de samenstelling is gekozen om parallelgroepen uit elkaar te halen, met als doel de uitwisseling zo open mogelijk, met zo min mogelijk voorkennis/ -oordeel over leerlingen te houden.

Vorbereiding

- Maken beeldmateriaal
- Geven van duidelijke instructies voor keuze fragmenten via mail via formulier 'richtlijnen'.
- Participant kiest 2 fragmenten, waarvan er 1 zeker gebruikt wordt en 1 als daar behoefte aan is.
- Onderzoeker kiest per participant ook twee fragmenten als 'back-up'
- Reserveren Blokzaal zodat er voldoende ruimte is en op groot scherm gekeken kan worden
- Printen kijkwijzer 1 en ontwikkelformulier.

Aandachtspunten begeleider

- Vriendelijk leiding geven
- Rode draad in de gaten houden
- Bieden van veilige omgeving
- Terminologie bewaken en daar indien nodig op bijsturen, zodat de communicatie helder blijft. Door het gebruiken van de juiste terminologie werken de participanten ook aan hun professionalisering van het taalgebruik
- Goed waarnemen en luisteren
- Zorgen voor een goede communicatie zodat het werkkader voor alle participanten helder is
- Zorgen voor voldoende afstand, de begeleider is geen participant

Aan toegevoegd op basis van de interviews:

- De uitwisseling tussen participanten zo optimaal mogelijk maken
- Zorgen voor voldoende theoretische verdieping
- Afsluiten met bepalen van concrete handelingssuggesties voor de participanten waarmee ze kunnen werken

Aanpak

1. Algemene opening
 - a. Bespreken van het verloop van de bijeenkomst
 - b. Bespreken ethische richtlijnen volgens beeldbegeleiding
 - c. Uitleggen kijkwijzer 1: De kijkwijzer wordt door alle participanten ingevuld bij een beeldfragment. De inbrengende participant ontvangt deze kijkwijzers en kan deze gebruiken voor het invullen van het ontwikkelformulier. Ook is er aandacht voor de termen: krachten en kansen/delta
 - d. Volgorde inbreng afstemmen

- e. Uitleggen en laten invullen van het eerste deel ontwikkelingsformulier: Het ontwikkelingsformulier geeft de ontwikkeling van de leerling en de participant weer bij de begeleide intervisie bijeenkomsten.

Aanpak per participant

2. Beelden inbrengen
 - a. Participant beschrijft eigen leerdoel, beschrijft de context van de leerling en welke executieve functie de participant bij deze leerling zou willen aanpakken
 - b. Participant heeft beelden gekozen, laat 1 fragment zien
 - c. Deelnemers beginnen met invullen Kijkwijzer 1
 - d. Nogmaals fragment tonen en verder invullen Kijkwijzer 1
 3. Herkennen executieve functies
 - a. Eerst kijken we naar de executieve functies van de leerling en bespreken we wat hierbij krachten en kansen zijn. Alleen relevante executieve functies worden besproken
 - b. Eventueel kijken we beelden terug met microanalyse
 - c. Vormen van conclusie
 4. Handelingssuggesties leerkracht
 - a. Kijken naar krachten en kansen leerkracht
 - b. Afstemmen op handelingssuggesties voor leerkracht
 - c. Verder invullen Kijkwijzer 1
 5. Participant vult in 'ontwikkelingsformulier' in
-
6. Afronding
 - a. Verder invullen ontwikkelingsformulier
 - b. Reflecteren op proces en inhoud en vastleggen, dit wordt meegenomen voor de volgende ronde

Voorbereiding begeleider; begeleide intervisie 1.

12MS	
Doel	Persoonlijk doel: doelgericht observeren en klassenmanagement zo kunnen inrichten dat er doelgericht met een leerling gewerkt kan worden Doel voor leerling: afstemmen van zijn doelgericht gedrag zodat hij zelfgestelde doelen kan bereiken.
Gekozen fragment	- 6.50: Kracht van leerkracht: instemmend benoemen van gewenst gedrag → heeft direct effect - 14.55 – 17.00: handelingsverlegenheid leerling: hij vindt de taak moeilijk en komt niet tot een hulpvraag - 18.00 – 18.52: Hier beheerst de leerling de taak goed. +taakgericht, werkgeheugen, volgehouden aandacht - 19.45-21.47: doelgericht gedrag: Loop door de klas, leerkracht geeft structuur door hem te laten kiezen en zegt waar hij moet zitten, dat volgt en ontvangt hij goed en leidt tot handelen. - 22.00-23.30: komt niet tot werken, geen goede taakinitiatie en volgehouden aandacht. Omgeving lijkt alle aandacht te vragen. Ondersteuningsbehoeften: rust en structuur.
Executieve functies leerling	+ Werkgeheugen: Hij weet goed waar hij mee bezig is en onthoudt de opdracht goed + Doelgericht gedrag: bij eenvoudige taak + Organisatie: kan gegeven taak uitvoeren + Reactie-inhibitie: kan zich beheersen ondanks zichtbare innerlijke onrust ^ Organisatie: heeft moeite met het zelf bedenken van stappen ^ Doelgericht gedrag: bij moeilijke taak of aangaan van nieuwe taak ^ Metacognitie; moeite met stappen er nodig zijn voor doelgericht gedrag ^ flexibiliteit; houdt zich aan 1 strategie ^Taakinitiatie: moeite met beginnen aan taak; bouw materiaal
Kernpatroon leerkracht	Kracht: - Rustige en vriendelijke manier van communiceren - Geeft leerlingen veel ruimte Kansen: - Klassenmanagement; er wordt weinig gebruik gemaakt van een ondersteunende structuur; hierdoor wordt de situatie wat rommelig en onrustig en komen de kinderen moeilijker tot werken. - Instemmend benoemen van verwachtingen naar leerlingen ten aanzien van gewenst gedrag en gestelde doelen.
Mogelijk werkpunt	- Manier van kiezen in de kring meer structureren - Instemmend benoemen van verwachtingen naar leerling; t.a.v. gedrag en doelen opdracht. - Geven van verkorte opdrachten met handelingsgerichte aanwijzingen. - Zorgen voor rustige werkplek

7JP	
Doel	Persoonlijk doel: de leerling begeleiden op een manier die er voor zorgt dat hij minder in conflict komt met andere leerlingen Doel voor leerling: minder in conflict komen met andere leerlingen
Gekozen fragment	-0.27-1.53: onafgestemd lang verhaal over 'sliding'. Lijkt niet te kunnen stoppen met verhaal: respons-inhibitie. - 4.52-6.25: Metacognitie en respons-inhibitie: lijkt niet door te hebben wat zijn gedrag voor effect heeft op anderen, volgt en ontvangt anderen in woorden, maar past gedrag daar niet op aan. - 6.30-6.43: emotieregulatie, metacognitie: reageert overdreven op doelpunt, overschat eigen inbreng, wil high-five maken maar krijgt geen reactie - 16.00-17.15: flexibiliteit: lijkt alles te willen controleren en lijkt alleen zijn eigen wil te volgen en die ook op te leggen aan andere klasgenoten. 19.12-21.05 : metacognitie: heeft niet in de gaten van het effect van zijn eigen gedrag is op anderen, heeft geen zicht op zijn eigen gedrag. Lijkt in eerste instantie de ander niet te ontvangen, later wel maar geeft er geen gevolg aan.
Executieve functies leerling	+ respons-inhibitie: kan zijn fysieke gedrag goed beheersen + werkgeheugen: heel goed + taakinitiatie + volgehouden aandacht + planning + organisatie + doelgericht gedrag ^ Emotieregulatie: reageert overdreven op gebeurtenissen ^ respons-inhibitie: kan zijn verbale gedrag niet beheersen ^ Metacognitie: Lijkt niet door te hebben hoe andere op hem reageren. ^ Flexibiliteit: moeite met aanpassen aan anderen
Kernpatroon leerkracht	Krachten: -Duidelijke communicatie - Biedt rust - Instemmend benoemen van gewenst gedrag; Kansen: -Geeft lange beurten aan leerlingen, zou de beurt kunnen verkorten om gedrag van de leerling te sturen - Meer aandacht voor uitwisseling/overleg van visie tussen leerlingen (cluster 3)
Mogelijk werkpunt	-De beurtverdeling verkorten voor de leerling - Stop teken afspreken met leerling om hem te leren wanneer het genoeg is en hij de beurt moet afgeven.

8IS	
Doel	Persoonlijk doel: zorgen voor langere taakgerichtheid/ volgehouden aandacht bij een leerling Doel voor leerling: langer zelfstandig kunnen werken aan een taak
Gekozen fragment	-0.00-1.01: taakinitiatie/ volgehouden aandacht: aan het werk gaan - 1.20-2.00: volgehouden aandacht: kijkt veel rond, buurman, filmer, werk buurman (ook bij minuut 4.00) -5.17-6.00: volgehouden aandacht/taakinitiatie: kracht: gaat na pakken blad meteen aan het werk. Zijn groepje is ook taakgericht. - 7.10-7.28: volgehouden aandacht: wisselingen in de klas, hij blijft geconcentreerd. Zijn groepje is ook taakgericht - 11.30-12.00: volgehouden aandacht: leerling lijkt initiatief te nemen voor contact met groepsgeenoot. Groepsgeenoot ontvangt hem wel, maar gaat er niet op in, leerling werkt weer door.
Executieve functies leerling	+ Respons-inhibitie: hij blijft rustig werken + Doelgericht gedrag: weet hoe hij zijn doel moet bereiken + Organisatie: kan materiaal vinden en juist gebruiken ^ Taak-initiatie: wat trage start ^ Volgehouden aandacht: moeite met lange taken, laat zich snel afleiden. Laat wel volgehouden aandacht zien.
Kernpatroon leerkracht	Krachten: -Rustige, vriendelijke communicatie - Positief - Complimenteus - Rust in lokaal, opgeruimd Kansen: -Weinig interactie dus geen kansen gezien
Mogelijk werkpunt	- Visuele reminder geven die hem en prikkel geeft aan het werk te gaan als hij is afgeleid - Plaats in de klas in groepje met goede volgehouden aandacht en weinig afleiding → vooraan? - ? Goed op zijn niveau afgestemde opdrachten

Vorbereiding begeleider; begeleide intervisie 1.

12ML	
Doel	Persoonlijk doel: Leerling aan het werk krijgen en houden, waarbij hij zijn eigen spullen opruimt. Doel voor leerling: zelfstandig kunnen starten met een taakje waarbij hij zelf zijn spullen kan organiseren.
Gekozen fragment	-0.00-1.10: leerkracht ontvangt leerling en benoemt instemmend gewenst gedrag. Dat wordt uitgevoerd. Daarna ontvangt de leerling de leerkracht bij klassikaal 'handen vast' de opdracht van een klassikale instructie ontvangt hij niet, hij volgt een ander kind naar de gang en gaat daar kusjes geven op de vloer (respons-inhibitie) -6.35-7.00: leerling ontvangt leerkracht, voert de taak direct uit. Leerkracht ontvangt leerling, hij blijft in het midden zitten. Hier is de taakinitiatie goed. -10.00-11.20: volgehouden aandacht en respons-inhibitie zijn goed. Leerling volgt en ontvangt de leerkracht goed. Op het eind van het stukje wordt de respons-inhibitie wat minder omdat hij begint met het geluid voordat de leerkracht het aangeeft. -13.52-15.30: eerste keer 'orkest' gaat goed: goede volgehouden aandacht en respons-inhibitie. Tweede keer orkest: gaat door na stop teken: respons-inhibitie is minder, derde keer: doet niet meer mee en ligt onder de tafel; respons-inhibitie minder en ook volgehouden aandacht minder. Leerkracht volgt wel, maar gaat door met klassikaal aanbod, leerling komt onder de tafel en doet direct mee. -16.13- 19.13: leerling luistert aandachtig, krijgt geen beurt, loopt naar bureau begint over bril, gaat door over bril, leerkracht ontvangt hem, hij gaat zitten, hij wil de beurt met vinger en stem, gaat staan, voert de taak goed uit (=stil), tweede keer terug; niet meer stil, wel stil terug naar klas: respons-inhibitie en werkgeheugen. - 20.24-21.20: respons-inhibitie: hij blijft staan, praat hardop met leerkracht mee, gaat zich 'raar' gedragen, leerkracht benoemt instemmend gewenst gedrag en hij gaat zitten.
Executieve functies leerling	+ Volgehouden aandacht: is er kort + Taak initiatie: laat hij wel zien ^ respons-inhibitie: hij lijkt zich moeilijk te kunnen beheersen en laat regelmatig ongewenst/ongepast gedrag zien. ^ werkgeheugen: ? kan taak niet helemaal tot eind volbrengen, heeft daarbij aansporing nodig, soms herpakt hij zichzelf wel. ^ Emotieregulatie: wordt niet driftig, laat wel zien dat hij weinig geduld heeft. ^ Volgehouden aandacht: het is er kort ^ Taakinitiatie: moeite met starten taak, hij laat ook zien dat hij het wel kan.

Kernpatroon leerkracht	Kracht: -Geduldig - Volgt en ontvangt de kinderen goed - Veel instemmend benoemen van wat er moet gebeuren (leg maar op de kast) - Negeert negatief gedrag Kansen: -Misschien meer het positief gedrag benoemen (instemmend benoemen) van individuele leerlingen. - Naar de leerling: specifieker instemmend benoemen van gewenst gedrag
Mogelijk werkpunt	- Verkorte van opdrachten zodat hij sneller feedback krijgt en weet wat er daarna komt

7ER	
Doel	Persoonlijk doel: eigen maken van verschillende werkvormen ten behoeven van executieve functies Doel voor leerling: herkennen van eigen grenzen en uit een situatie gaan als dat nodig is om escalatie te voorkomen.
Gekozen fragment	-2.20- 3.00: emotieregulatie en flexibiliteit; leerling is blij met maatje. Ze overlegt niet met hem wie waar gaat zitten, maar zegt hem bij haar te komen waarbij ze gebaren maakt die uitdrukken dat ze blij met haar maatje is. - 4.10-5.30: flexibiliteit; neemt in eerste instantie de leiding(neemt de beurt), lijkt daarin wat start te zijn, maar volgt en ontvangt maatje wel, schikt zich uiteindelijk naar zijn antwoord. - 7.30-9.00:flexibiliteit: heeft antwoord in gedachten, deel het antwoord, maatje heeft andere mening, schrijft eigen antwoord op en zegt hem zijn eigen antwoord op te schrijven, ze is niet goed afgestemd op maatje
Executieve functies leerling	+ Werkgeheugen: kan de uitgelegde taak goed onthouden + Taakininitiatie: wil beginnen, wacht tot leerkracht klaar is met uitleg en signaal geeft om te beginnen + Volgehouden aandacht: ze kan de taak goed volbrengen en hervat zich snel na opkijken. + Doelgericht gedrag: de opdrachten zijn duidelijk en ze weet hoe ze deze wil aanpakken ^ Flexibiliteit: Ze neemt de beurt(/leiding) en heeft moeite met afstemmen op maatje, ze is hier wel in staat om het antwoord van de ander te accepteren ^ Emotieregulatie: reageert hier overdreven blij op maatje ^ Respons-inhibitie: moeite met afstemmen op de ander; ze begint al te praten voordat de ander luistert. ? Metacognitie: mogelijk heeft ze haar eigen inbreng niet in de gaten. Dit zou een werkpunt kunnen worden.
Kernpatroon leerkracht	Krachten: - Rustig - Duidelijk - Enthousiast Kansen: - Stemt niet af op hoe de samenwerking verloopt. Daartoe was geen aanleiding, het had een moment van positieve bekrachtiging kunnen zijn.
Mogelijk werkpunt	- Voorwaarde van deze voor haar prettige samenwerking helder krijgen en meenemen naar volgende momenten. - Met haar reflecteren op metacognitie.

8NR	
Doel	Persoonlijk doel: Meer kennis over executieve functies zodat er beter afgestemd kan worden op de ondersteuningsbehoeften. Doel voor leerling: Op eigen kracht ten minste een kwartier zelfstandig aan het werk zijn. (volgehouden aandacht).
Gekozen fragment	-0.00-0.34: leerling volgt en ontvang de leerkracht niet, richt aandacht op leerling (respons-inhibitie). Leerkracht volgt leerling wel, benoemt instemmend gewenst gedrag. -1.48-2.30: Taakinitiatie, volgehouden aandacht: hij start direct met de taak. Hij kan zich concentreren ondanks de uitleg van leerkracht -4.55-5.37: Taakinitiatie en volgehouden aandacht: moeilijk om werk te hervatten na samenwerken, hij kijkt naar buurvrouw en juf, kijkt bij buurvrouw af. Daarna pak hij de Snappet bij zich, buurvrouw initieert contact. Hij gaat daar op in. -8.18-9.03: Taakinitiatie en werkgeheugen; wat moet hij doen als hij klaar is. -10.11-10.38: respons-inhibitie: opdracht laten zien aan buurvrouw waar leerkracht omgedraaid bij staat. Gaat weer terug naar werk als leerkracht terug draait.
Executieve functies leerling	+ Werkgeheugen: Hij weet wat hij moet doen ^ Werkgeheugen: hij weet niet wat hij moet doen als hij klaar is. ^ Volgehouden aandacht: vooral moeilijk bij afleiding ^ Taakinitiatie: beginnen gaat goed, werk hervatten na afgeleid zijn is moeilijker, doorpakken op nieuwe taak (klaarwerk) is moeilijk ^ Respons-inhibitie: het is moeilijk voor de leerling om zich te beheersen. Hij is geneigd om veel contact te zoeken. ^ Doelgericht doorzettingsvermogen: snel afgeleid
Kernpatroon leerkracht	Krachten: - Rustige, geduldige uitleg - Positieve manier van spreken - Een voor de leerlingen goed volgbare structuur door goede opbouw van stappen die allemaal benoemd worden. Kansen: - Klassenmanagement: plaats van groepje die zelfstandig moeten werken, plek van leerling - Specifiek, op leerling gericht, Instemmend benoemen van gewenst gedrag
Mogelijk werkpunt	- Plek in de klas voor deze leerling, wellicht is het ondersteunend als hij minder prikkels hoeft te verwerken en naast iemand zit die niet steeds initiatief tot contact neemt. - Vooraf beslissen welke regels er gelden en daar consequent op doorgaan tijdens de les.

Kijkwijzer begeleide intervisie; bijeenkomst 1

GROW- Model en executieve functies

Gebaseerd op:

Dawson, P. & Guare, R. (2010). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten. Praktische gids voor diagnostiek en interventie.* (p. 35. Figuur 2.3 Beoordelingstabel) Amsterdam: Hogrefe.
Withmore, J. (2010). *Succesvol coachen.* Amsterdam: Boom-Nelissen.

Datum:

Doel (Goal):

Functioneel doel: wat is het einddoel?

Doel voor deze bijeenkomst: Wat is het doel voor deze bijeenkomst?

Realiteit (Reality):

Analyse van de beelden:

+ Dit is een sterkte van deze leerling -- ^ Hier zijn ontwikkelingskansen voor de leerling

Reactie – inhibitie

+
+
^
^

Werkgeheugen

+
+
^
^

Emotie regulatie

+
+
^
^

Volgehouden aandacht

+
+
^
^

Taakinitiatie
+ + ^ ^
Planning / prioriteiten stellen
+ + ^ ^
Organisatie
+ + ^ ^
Timemanagement
+ + ^ ^
Doelgericht doorzettingsvermogen
+ + ^ ^
Flexibiliteit
+ + ^ ^
Metacognitie
+ + ^ ^

Opties (Options)

Wat zie je voor verbeterkansen bij het kind?

Welke verbeterkansen zie je bij de leerkracht?

Aanpak (Wil)

**Wat zou deze leerling nodig kunnen hebben om de executieve functie te verbeteren?
(Handelingssuggesties)**

Spiekblad kijkwijzer

Reactie – inhibitie

Mogelijke signalen:

- Praat zonder hand op te steken/ onderbreekt
- Antwoordt zonder na te denken / geeft snel antwoord / verandert veel van antwoord
- Antwoordt of begint voordat de vraag of opdracht af is.
- Moeite met op de beurt wachten
- Begint met taak zonder eerst na te denken
- Veel fysiek contact

Werkgeheugen

Mogelijke signalen:

- Vergeet opdrachten of delen daarvan
- Kan opdrachten niet (volledig) navertellen
- Vraagt om herhalen van opdracht
- Onthoudt gedeelte van opdracht
- Pauzeert en moet gestimuleerd worden om door te gaan
- Vergeet materiaal / is materiaal kwijt
- Vergeet afspraken (in de klas)

Emotie regulatie

Mogelijke signalen:

- Raakt overstuur / gefrustreerd/ boos als taken moeilijk (lijken) te worden
- Laat tijdens werk verschillende emoties zien (boos, bang, ontmoedigd, frustratie)
- Moeite met toegeven dat ze een antwoord niet weten/ fout hebben
- Maakt tijdens werk negatieve opmerkingen
- Woedeaanvallen
- Overdreven reactie op kleine problemen
- Ongeduldig
- Maakt zich overdreven zorgen
- Herstelt langzaam van teleurstellingen

Volgehouden aandacht

Mogelijke signalen:

- Probeert taken zo snel mogelijk te maken ('afraffelen')
- Geeft snel op
- Houdt op voor de taak klaar is / als een taak moeilijk wordt of er een ander obstakel is
- Vraagt vaak wanneer de taak klaar is
- Snel afgeleid
- Denkt/ praat over andere onderwerpen
- Krijgt taken niet af
- Veel wisselingen in taken
- Moeite met lange taken

Taakinitiatie

Mogelijke signalen:

- Heeft hulp nodig om te beginnen
- Moet herinnert worden aan de taak
- Moeizame overgang van de ene taak naar de andere
- Wacht tot anderen eerst beginnen / kan in samenwerking moeizaam starten

Planning

Mogelijke signalen:

- Moeite met bepalen van volgorde taak
- Moeite met maken van en zich houden aan een tijdsplanning
- Weet niet (goed) wat een taak inhoudt aan stappen
- Moeite met organiseren van taak; regelen materiaal, hulpvragen, vervolgstappen
- Matige deelnamen in samenwerking als het gaat over aanpak

Organisatie

Mogelijke signalen:

- Rommelige werkplek
- Kan materialen niet vinden door rommelig laatje
- Moeite met aanbrengen van structuur
- Moeite met maken van keuzes om een taak aan te pakken

Timemanagement

Mogelijke signalen:

- Geeft geen/ weinig besef van tijd
- Heeft taken niet op tijd af
- Vind het moeilijk om een inschatting te maken van hoe lang iets duurt

Doelgericht doorzettingsvermogen

Mogelijke signalen:

- Houdt op met taken als ze moeilijk worden
- Moeite met taken af maken
- Is tijdens het werken afgeleid
- Gaat niet verder na onderbreken van taak
- Snel afgeleid

Flexibiliteit

Mogelijke signalen:

- Moeite met bedenken van meerdere antwoorden
- Moeite met aanpassen als zaken anders lopen dat gehoopt/ verwacht
- Moeten met aanpassen als een taak niet lukt
- Snel overstuur als zaken anders lopen
- Moeite met onduidelijke taken/ taken met open einde
- Houdt zich aan 1 strategie

Metacognitie

Mogelijke signalen:

- Laat niet merken dat z/hij over zaken/problemen nadenkt
- Beseft niet goed dat z/hij zaken niet goed begrepen heeft
- Heeft niet door dat er mogelijk meerdere stappen nodig zijn om een doel te bereiken
- Controleert werk niet
- Vraagt hulp voordat z/hij het zelf probeert
- Beseft niet hoe anderen op haar/hem reageren
- Vindt oplossen van problemen niet leuk/moeilijk

Ontwikkelingsformulier

Voor de leerling

[illegible]

Hoe schaal je de leerling nu in?
Licht kort toe,
Welke oude en nieuwe handelingssuggesties ga je toepassen?

Voor jezelf

Wat is je eigen leerdoel?
Hoe schaal je jezelf in?
Licht kort toe,
Wat neem je mee uit de eerste bijeenkomst?
Wat neem je mee uit de tweede bijeenkomst?

Hoe schaal je jezelf nu in?
Licht kort toe,
Wat heb je bereikt door deze begeleide intervisierondes?
Wat zou je nog willen bereiken?
Wat heb je daarvoor nodig?
Overige opmerkingen

10

¹⁰ Bij het maken van dit formulier is gebruik gemaakt van het boek Cauffman, D. & Dijk, van D.J. (2014). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Bijlage 9

Vorbereiding begeleide intervisie met beeld 2, met kijkwijzer 2

Doelen

- Inzicht krijgen in het effect van de interventie(s)
- Formuleren van handelingssuggesties voor ontwikkeling van de executieve functies

Vorbereiding

- Maken beeldmateriaal
- Geven van duidelijke instructies voor keuze fragmenten via mail via formulier 'richtlijnen'.
- Participant kiest 2 fragmenten, waarvan er 1 zeker gebruikt wordt en 1 als daar behoefte aan is.
- Onderzoeker kiest per participant ook twee fragmenten als 'back-up'
- Reserveren Blokzaal zodat er voldoende ruimte is en op groot scherm gekeken kan worden
- Ontwikkelformulier.

Aandachtspunten begeleider

- Vriendelijk leiding geven
- Rode draad in de gaten houden
- Bieden van veilige omgeving
- Terminologie bewaken en daar indien nodig op bijsturen, zodat de communicatie helder blijft. Door het gebruiken van de juiste terminologie werken de participanten ook aan hun professionalisering van het taalgebruik
- Goed waarnemen en luisteren
- Zorgen voor een goede communicatie zodat het werkkader voor alle participanten helder is
- Zorgen voor voldoende afstand, de begeleider is geen participant

Aan toegevoegd op basis van de feedback BBBO3:

- De uitwisseling tussen participanten zo optimaal mogelijk maken, door meer beurtverdeling toe te passen
- Meer werken vanuit de leervraag van de participant

Aanpak

7. Algemene opening

- a. Bespreken van het verloop van de bijeenkomst
- b. Terugkijken naar het eerste deel ontwikkelformulier: wat is daar ook al weer ingevuld
- c. Uitleggen kijkwijzer 2: De kijkwijzer wordt door alle participanten ingevuld bij een beeldfragment. De inbrengende participant ontvangt deze kijkwijzers en kan deze gebruiken voor het invullen van het ontwikkelformulier. Ook is er aandacht voor de termen: krachten en kansen/delta
- d. Volgorde inbreng afstemmen

Aanpak per participant

8. Beelden inbrengen

- a. Participant beschrijft eigen leerdoel, beschrijft de context van de leerling en welke interventie gedaan is om dat aan te pakken. Relevante informatie wordt ook gegeven.

9. Handelingssuggesties leerkracht

- a. Kijken naar krachten en kansen leerkracht
- b. Afstemmen op handelingssuggesties voor leerkracht

10. Participant vult in 'ontwikkelingsformulier' in

11. Afronding

- a. Verder invullen ontwikkelingsformulier
- b. Reflecteren op proces en inhoud en vastleggen.

Vorbereiding begeleider; begeleide intervisie 2.

12MS	
Doel	Persoonlijk doel: doelgericht observeren en klassenmanagement zo kunnen inrichten dat er doelgericht met een leerling gewerkt kan worden Doel voor leerling: afstemmen van zijn doelgericht gedrag zodat hij zelfgestelde doelen kan bereiken.
Gekozen fragment	-4.30-5.50: Kracht leerling: hij is ontvankelijk voor directe opdrachten: deze kan hij direct opvolgen. Hij weet wat de picto's betekenen. Kans leerling: Komt niet tot handelen zonder opdracht (taakinitiatie) Kans leerkracht: duurt lang voor leerlingen aan het werk gaan. De leerling wacht vrij lang (tot 8.40 minuut), hij had hier al zijn plaats kunnen opzoeken. Kracht leerkracht: geeft heldere, goed opvolgbare opdrachten. -9.27-12.25: Kracht leerling: ontvangt de leerkracht goed, begrijpt de picto's, kan opdracht goed uitvoeren. Werkgeheugen is goed: hij weet nog wat hij moet doen (schilderen) van het planbord. Volgehouden aandacht: hij blijft bij de taak. Kans leerling: hij is fysiek onrustig. Kracht leerkracht: rustige, vriendelijke intonatie, veel ontvangstbevestiging en instemmend benoemen. Kans leerkracht: plek in de klas (klasmanagement) is niet optimaal; de leerling moet veel lopen en er gebeurt veel om hen heen. Pakt niet door op onderwerp schilderen, als ze merkt dat leerling niet weet wat hij gaat schilderen. -13.15-16.21: kracht leerling: komt uiteindelijk wel tot handelen. Kans leerling: komt niet tot stellen van hulpvraag, komt pas tot handelen als klasgenoot of leerkracht hem zegt wat te doen. Kracht leerkracht: volgt leerling wel op afstand, geeft ruimte om hem zelf te laten ontdekken. Kans leerkracht: geven van gerichte opdracht (instemmend benoemen) zou hier ondersteunend kunnen zijn. -21.00-22.39: kracht leerling: neemt zelf initiatief tot contact met leerkracht zodra hij klaar is. Kans leerling: stellen van de hulpvraag/ instemmend benoemen. Kracht leerkracht: volgt en ontvangt hem direct. Instemmend benoemen, vriendelijke intonatie. Kans leerkracht: sneller volgen naar verfwerk of geven van volgende opdracht.
Kernpatroon leerkracht	Kracht: -Volgt en ontvangt de leerling goed waarbij ze veel instemmend benoemd - Geeft duidelijke opdrachten met vriendelijke intonatie Kansen: -Wat sneller de vervolg opdracht geven (instemmend benoemen) waardoor de leerling sneller tot handelen kan komen.
Mogelijk werkpunt	- Direct instemmend benoemen van vervolg opdrachten.

7JP	
Doel	Persoonlijk doel: de leerling begeleiden op een manier die er voor zorgt dat hij minder in conflict komt met andere leerlingen Doel voor leerling: minder in conflict komen met andere leerlingen → Is verandert naar: verkorte van de beurt.
Gekozen fragment	-algemeen: leerling heeft de neiging om de leiding te nemen, hij geeft aan te willen typen op de tablet. Uiteindelijk typt een andere leerling, hoewel hij op zijn eigen tablet bezig is laat hij haar daar wel daarmee doorgaan. Hij lijkt zich te beheersen in het leiden nemen. -Algemeen: vraag elke gelegenheid om een beurt. -8.30-8.48: kracht leerling: leerling geeft een antwoord in een korte beurt. Kans leerling: heldere zinsbouw. Kracht Leerkracht: zij vat samen en sluit daarmee de beurt goed af. Kans Leerkracht: het korte antwoord van de leerling had hier instemmend benoemd kunnen worden. -9.30-9.48: Kracht leerling: hij geeft een antwoord met 1 woord. Kans leerling: nvt. Kracht leerkracht: goede vraagstelling: deze nodig uit tot het geven van 1 antwoord. Kans leerkracht: het instemmend benoemen van zijn korte antwoord. -11.34-11.58: Kracht leerling: ontvangt de antwoorden uit de groep goed. Kans leerling: verkorten van de beurt, lijkt wel korter te zijn dan voor de interventie. Hier vervalt hij in een oud patroon. Kracht leerkracht: vraag nodig uit tot geven van kort antwoord. Beurt wordt goed afgesloten door samenvatten. Kans leerkracht: hier had de leerkracht gewenst gedrag instemmend kunnen benoemen. Of een non-verbaal signaal dat aangeeft dat het antwoord te lang is. -13.00 en 14.14; ook weer te lange beurt van leerling (zie vorig punt)
Kernpatroon leerkracht	Krachten: -Duidelijke vraagstelling die uitnodig tot het geven van korte antwoorden (beurten) - Sluit de beurt goed af door samen te vatten. Kansen: -Instemmend benoemen van gewenst gedrag van de leerling voor of na de beurt van de leerling.
Mogelijk werkpunt	-Instemmend benoemen van gewenst gedrag voor of na de beurt van de leerling.

8IS	
Doel	Persoonlijk doel: zorgen voor langere taakgerichtheid/ volgehouden aandacht bij een leerling Doel voor leerling: langer zelfstandig kunnen werken aan een taak
Gekozen fragment	-Opmerking taakinitiatie: komt moeizaam op gang; pakt weektaakmap pas na instructie leerkracht, zet tafel tegen muur na instructie leerkracht. Neemt de tijd bij het pakken van nakijkbladen en nieuwe taken. - Volgehouden aandacht is hier goed: hij blijft aan het werk, wendt zich naar zijn werk, heeft een actieve zithouding, ook na het pakken van een nakijkblad pakt hij zijn taak snel op en kan hij direct starten met een nieuwe taak. Hij zoekt geen contact met zijn klasgenoten gedurende de volledige werktijd. Ook tijdens oranje en groen stoplicht waarbij overlegd mag worden, blijft hij taakgericht en houdt hij zijn aandacht bij het werk. - 7.09-8.00: nakijken na pakken nakijkboekje -9.20-9.31: hervat taak direct na terugkomst plaats.
Kernpatroon leerkracht	Krachten: -Rustige, vriendelijke communicatie - Rust in lokaal, opgeruimd Kansen: -Instemmend benoemen van zijn goede gedrag
Mogelijk werkpunt	-Plaats in klas behouden voor deze leerling - Instemmend benoemen van zijn gewenste gedrag

Vorbereiding begeleider; begeleide intervisie 2.

12ML	
Doel	Persoonlijk doel: Leerling aan het werk krijgen en houden, waarbij hij zijn eigen spullen opruimt. Doel voor leerling: zelfstandig kunnen starten met een taakje waarbij hij zelf zijn spullen kan organiseren.
Gekozen fragment	-2.00-3.50: kracht leerling: voert direct de taak uit die de leerkracht geeft; hij ontvangt de opdrachten. Kans leerling: gewenst gedrag moet eerst instemmend benoemd worden. Kracht leerkracht: gewenst gedrag instemmend benoemen. Oefent gewenst gedrag ook met de kinderen, waarbij het gedrag instemmend benoemd wordt. Kans leerkracht: n.v.t. - 4.52- 5.27: kracht leerling: volgen en ontvangen van leerkracht, uitvoeren van opdracht van de leerkracht, terwijl hij dat moeilijk lijkt te vinden. Kans leerling: elk gewenst gedrag moet instemmend benoemd worden voordat hij het uitvoert Kracht leerkracht: Volgt en ontvangt de leerlingen goed, intoneert vriendelijk, rustige uitstraling, benoemd gedrag instemmend. Kans leerkracht: leerling laten zitten voordat hij een gesprekje moet doen, hangt nu over tafel waardoor afstemming moeilijker is. -6.48-8.55: Kracht leerling: instemmend benoemde opdrachten voert hij taakgericht uit. Kans leerling: moeite met het zelfstandig gevolg geven aan de opdracht: stoel pakken en gaan zitten; wel stoel pakken maar zitten op de juiste plaats moet weer instemmend benoemd worden. Kracht leerkracht: leerling goed gevolgd, gewenst gedrag instemmend benoemd. Kans leerkracht: vervolg opdracht ook instemmend benoemend, evt. controleren door terug te vertellen. -11.20-12.50: kracht leerling: wil graag helpen, voert instemmend benoemd gedrag goed uit. Kans leerling: volgt andere kinderen die helpen niet, stemt daar niet op af. Kracht leerkracht: benutten van krachten leerling, instemmend benoemen. Geeft hier direct de vervolg opdracht. Kans leerkracht: ontvangen opmerking over klei op tafel. →14.20-17.00: In dit fragment is heel goed het verschil te zien tussen het volgen en ontvangen van de leerling en het instemmend benoemen van de leerkracht. Eerste keer instemmend benoemen wordt niet ontvangen door de leerling, tweede keer wel. De tweede keer wordt de taak direct opgevolgd.
Kernpatroon leerkracht	Kracht: -Geduldig - Volgt en ontvangt de kinderen goed - Veel instemmend benoemen van wat er moet gebeuren - Negeert negatief gedrag Kansen: -Instemmend benoemen van vervolg opdracht.
Mogelijk werkpunt	-Instemmend benoemen vervolgopdracht.

7ER	
Doel	Persoonlijk doel: eigen maken van verschillende werkvormen ten behoeven van executieve functies Doel voor leerling: herkennen van eigen grenzen en uit een situatie gaan als dat nodig is om escalatie te voorkomen.
Gekozen fragment	-Bij aanvang les: gezamenlijk lezen tekst: leerling volgt enkel de leerkracht. -3.00-3.25: Kracht leerling: kan zich aanpassen aan de wensen van haar klasgenoot en gaat bij de ander in het groepje zitten: flexibiliteit -4.30-5.21: Kracht leerkracht: sterke uitleg samenwerken: instemmend benoemen van gewenst gedrag met duidelijke voorbeelden. Kracht leerling: volgt en ontvangt de leerkracht goed. - 5.10-7.51: kracht leerling: accepteert correctie door klasgenoot, overlegt als ze denkt dat het een ander antwoord moet zijn, is toegewend naar klasgenoot, volgt en ontvangt klasgenoot, evenredige beurtverdeling met klasgenoot. Kans leerling: afspraak over om de beurt een opdracht maken wordt niet heel nauwkeurig opgevolgd. Kracht leerkracht: sterke uitleg: instemmend benoemen, positieve verwachtingen. Kans leerkracht: tussentijds even kort afstemmen op de samenwerken en positief gedrag instemmend benoemen. -9.50-11.03: kracht leerling: erg geduldig naar klasgenoot wanneer zij iets niet begrijpt; legt drie keer uit hoe de opdracht moet (instemmend benoemen) Kans: hier is geen kans. Kracht leerkracht: benoemt instemmend de bedoeling van de opdracht. Kans leerkracht: hier geen kans.
Kernpatroon leerkracht	Krachten: -Rustig - Duidelijk - Enthousiast Kansen: -Stemt niet af op hoe de samenwerking verloopt. Daartoe was geen aanleiding, het had een moment van positieve bekrachtiging kunnen zijn.
Mogelijk werkpunt	- Tussentijds en na afloop met leerling reflecteren op samenwerking en laten benoemen wat er goed ging. Hierdoor kan de leerling zich bewuster worden van gewenst gedrag.

8NR	
Doel	Persoonlijk doel: Meer kennis over executieve functies zodat er beter afgestemd kan worden op de ondersteuningsbehoeften. Doel voor leerling: Op eigen kracht ten minste een kwartier zelfstandig aan het werk zijn. (volgehouden aandacht).
Gekozen fragment	-Algemeen: de plek in de klas is een bron van afleiding, waarbij de volgehouden aandacht moeilijk is door de hoge prikkelfrequentie. Daar wordt nu niet naar gekeken, we stemmen af op de interventie die gedaan wordt. - 13.00-14.00: Volgehouden aandacht start les is goed. Hij blijft taakgericht aan het werk. Kracht leerling: Hij is toegewend naar zijn werk en volgt alleen zijn opdrachten, sluit zich af voor zijn omgeving. Kans leerling: nvt. Kracht leerkracht: Goede overgang van instructie naar werken. Kans leerkracht: instemmend benoemen van gewenste werkhouding/afspraken met leerling/ gewenst gedrag -20.00-22.58: Volgehouden aandacht is minder. Kracht leerling: blijft de aandacht terug richten op het werk. Kans leerling: volgt en ontvangt te veel uit zijn omgeving. Kracht leerkracht: voldoende rust in de klas. Kans leerkracht: volgen en ontvangen van de verminderde volgehouden aandacht van de leerling. - 26.00-33.00 (na 2,5 minuut doorspoelen naar 30.00): effect van zelfgekozen klaarwerk. Interventie is erg motiverend, hier zou meer uitgehaald kunnen worden door gewenst gedrag en vervolg opdracht instemmend te benoemen. Kracht leerling: initieert zelf gelegenheid om met klasgenoot klaarwerk te doen. Gaat direct aan het werk. Kans leerling: blijft omgeving volgen en ontvangen waardoor het moeilijk blijft de aandacht op het werk vol te houden. Kracht leerling: volgt en ontvangt de leerling, geeft ruimte door mee te gaan in zijn initiatief. Kans leerkracht: instemmend benoemen gewenst gedrag en helder afronden beurt.
Kernpatroon leerkracht	Krachten: -Rustige, geduldige uitleg - Ruimte gevend aan de leerling Kansen: - Specifiek, op leerling gericht, Instemmend benoemen van gewenst gedrag en vervolg opdrachten. 'Nu ga je,... daarna ...'
Mogelijk werkpunt	-Meer instemmend benoemen gewenst gedrag en meer opbouwen naar klaarwerk. Hierdoor kan er meer effect uit de interventie gehaald worden.

Kijkwijzer begeleide intervisie; bijeenkomst 2

GROW- Model

Gebaseerd op:

Withmore, J. (2010). *Succesvol coachen*. Amsterdam: Boom-Nelissen.

Datum:

Doel (Goal):

Doel voor deze bijeenkomst: Wat is het doel voor deze bijeenkomst?

Realiteit (Reality):

Krachten leerkracht

Kansen leerkracht

Krachten leerling

Kansen leerling

Opties (Options)

Wat zou deze leerling nog meer nodig kunnen hebben om de executieve functie te verbeteren?

Wat zou de leerkracht concreet kunnen doen om de leerling te ondersteunen?

Will (werkpunten)

Werkpunt leerkracht: Wat zou de leerkracht concreet kunnen doen om de leerling te ondersteunen?

Bijlage 10 Logboek

Datum	Activiteit
28 januari 2015	Gesprek met directeur. Oriëntatie op onderzoeksonderwerp. Aansluitend bij het verbetertraject van leiden naar begeleiden van de school.
28 januari 2015	Eerste idee onderzoeksvraag: Hoe krijg je een team van een leidende naar een begeleidende rol? Kritiekpunten: te breed en niet SMART
24 maart 2015	OND bijeenkomst. Aandacht voor de probleemstelling, onderzoeksparadigma's en onderzoeksstrategieën.
1 september 2015	Bijeenkomst Fontys. Gesproken over ethiek
8 september 2015	Koppeling van modules aan onderzoek: GSEO5a en BBBO3. Keuze gemaakt om het onderzoek te richten op beeldbegeleiding en executieve functies van kinderen.
16 november 2015	TGO bijeenkomst. Verfijning van de onderzoeksvraag: Hoe kan beeldbegeleiding een bijdrage leveren aan de leerkrachtvaardigheden ter bevordering van de autonomie van de leerlingen in zijn klas.
19 november 2015	Verfijning onderzoeksvraag: Hoe kan beeldbegeleiding een rol spelen in de handelingsbekwaamheid van leerkrachten in het begeleiden van de ontwikkeling van executieve functies van leerlingen in de klas?
20 november 2015	Start theoretisch onderzoek
6 december 2015	Verfijning onderzoeksvraag gebaseerd op bevindingen in theoretisch onderzoek: Wat is de meerwaarde van beeldbegeleiding voor leerkrachten in het herkennen van en interventies plegen op de executieve functies van een leerling in hun eigen groep?
	Eerste opzet plan van aanpak onderzoek opgesteld
7 december 2015	Contact met studiebegeleidster Petra Lambrichs. Gesproken over: - Verfijning onderzoeksvraag: Wat is de bijdrage van beeldbegeleiding voor leerkrachten in het plegen van interventies op de executieve functies van een leerling in hun eigen klas? - Eerste deelvraag: Hoe herken je de executieve functies in de klas? - Aanpak van de triangulatie van de eerste deelvraag: Presentatie aan team / vragenlijst deelnemers onderzoek / 1^e beeldopname beeldbegeleiding - Theoretisch kader: tips voor verdere verdieping van de relevantie onderwerpen.
9 december 2015	Gesprek met IB en directie over ontwikkelingsbehoeften leerkrachten en zorgbehoeften op Basisschool X.
14 december 2015	Verfijning onderzoeksvraag en bepaling deelvragen. Per deelvraag 2/3 onderzoeksmethoden bepaald
	Onderzoeksbegeleidster en critical friends feedback gevraagd over onderzoeksvraag, deelvragen en onderzoeksmethoden
15 december 2015	Deze week veel gesprekken met collegae tijdens pauze over leerlingen en waar de collegae behoeften aan zouden hebben.
21 december 2015	Feedback critical friend Karin Bongers verwerkt: Plan van aanpak aangepast en onderzoeksvraag fijner afgestemd.

27 december 2015	Gewerkt aan aanleiding, probleemstelling en theoretisch kader, verder onderzoek gedaan naar relevante onderzoeken. Onderzoeksmethodologieën verder verkend en twee varianten op vragenlijst toegevoegd als mogelijkheden
28 december 2015	Gewerkt aan theoretisch kader en onderzoeksparadigma
2 januari 2016	Verdere uitwerking plan onderzoek: bepaling actieonderzoek
	Verfijning deelvragen op basis van kennis over onderzoek en theoretische onderbouwing
	Aanpassing plan van aanpak onderzoek op basis van aangepaste deelvragen
	Collegae uitgenodigd voor presentatie onderzoek op 26 en 28 januari.
4 januari 2016	Theoretisch onderzoek mediatheek Fontys Eindhoven
	Feedback verwerkt onderzoeksbegeleidster Petra Lambrichs onderzoeksvragen en plan van aanpak.
	Tijdsplanning onderzoek gemaakt.
11 januari 2016	Theoretisch kader
	Eerste opzet presentatie gemaakt en opgestuurd voor feedback critical friends en onderzoeksbegeleidster
12 januari 2016	Feedback op presentatie critical friend Karin verwerkt.
13 januari 2016	Feedback van onderzoeksbegeleidster verwerkt: presentatie team, onderzoeksvraag en onderzoeksplan aangepast.
	Feedback op presentatie van critical friend Robin verwerkt.
18 januari 2016	Gewerkt aan hoofdstuk 1, 2 en 3
	TGO8 bijeenkomst
25 januari 2016	Aanpassing hoofdstuk 1 met feedback onderzoeksbegeleidster
26 en 28 januari 2016	Presentatie team onderzoek Aanmelding collegae voor deelname onderzoek
29 januari 2016	Feedback gevraagd op presentatie aan 10 aanwezigen presentatie via enquête
1 februari 2016	Mail gestuurd team voor aanmelding onderzoek, kan tot 5 februari 2016
5 februari 2016	Sluiting aanmelding deelname. Resultaat: 7 deelnemers
	Ouderbrief gemaakt ter kennisgeving maken beeldmateriaal. Reactie directeur op 9 feb. 2016; brief wordt algemene mail naar ouders. Dit past beter bij de aanpak van de school.
6 februari 2016	Verwerking feedback critical friends hoofdstuk 1
8 februari 2016	Kijkwijzer begeleidde intervisie gemaakt
10 februari 2016	Gewerkt aan hoofdstuk 1 t/m 3
	Formulier beoordeling ontwikkeling executieve functies gemaakt
12 februari 2016	Afmaken hoofdstuk 1 t/m 3 en opsturen voor feedback critical friends en onderzoeksbegeleidster
	Opsturen kijkwijzer en formulier ontwikkeling executieve functies voor feedback critical friends en onderzoeksbegeleidster
18 februari 2016	Feedback verwerkt van critical friends van hoofdstuk 1 t/m 3
19 februari 2016	Vragenlijst executieve functies aangepast aan schoolse context en met instructies gemaild naar participanten
23 februari 2016	Feedback onderzoeksbegeleidster gekregen en verwerkt
24 februari 2016	Afspraken gemaakt participanten voor Interview1 en 1 ^e filmopnamen
25 februari 2016	Interview voorbereid en opgestuurd voor feedback critical friends
27 februari 2016	Feedback interview verwerkt, kleine aanpassingen in de vraagstelling gemaakt
	Hoofdvraag, deelvragen en methodiek naar onderzoeksbegeleidster gestuurd voor feedback
29 februari 2016	1 ^e keer Interview1 afgenomen met voiceopname. Vragen waren goed, we

	moesten beide wennen aan de opname. Dat lag midden tussen ons in en leidde af. Door het even te benoemen dat het zo was, konden we door met het interview zonder dat het nog storend was. In het onderzoek zat ook een vraag die leidde tot een herhaling van wat al bij een eerdere vraag gezegd werd. Deze vraag is daarna niet meer gesteld.
1 maart 2016	Interview 7 JP afgenomen, dit verliep vlot
2 maart 2016	Interview 12MS, 8IS en 8NR, 12ML. Interview 12MS verliep wat stroef de participant had moeite met de vragen, daardoor is er wat afgeweken van de vooropgestelde vragen. Hiermee is het toch mogelijk geworden om antwoord te krijgen. Overige interview liepen soepel, zij konden de vragen vlot beantwoorden. Interview 12ML verliep ook goed, participant had wat meer moeite met de schaalvraag, daar is wat meer aandacht aan besteed zodat deze goed beantwoord kon worden.
5-6 maart 2016	Start verwerken interviews; audio-opname verwerken tot verslag.
6 maart 2016	Richtlijnen opgesteld voor kiezen fragment beeld, opgestuurd voor feedback participant 8NR om af te stemmen
7 maart 2016	Twee afspraken voor opnamen verzet vanwege ziekte participant en afwezigheid leerling
	TGO 9; bevestiging gehad voor manier van verwerken interview.
8 maart 2016	Opname 7ER. Leerling liet niet het gedrag zien wat gebruikelijk wel in dergelijke situaties gezien wordt. Moeilijk om leerling in beeld te krijgen door plaats achter in de klas, daardoor had leerling door dat het onderwerp van de opname was. Dat is later met leerling besproken in de vorm van een compliment over het werken.
8 maart 2016	Opname 7JP verzet vanwege onverwachte gastles
11 maart 2016	Opname 8NR; verliep goed. Tijdens opnemen geluid (piepjes) van camera uitgezet, daardoor valt het filmen minder op. Opname 12ML: verliep goed, participant gaf aan dat de leerling een 'goede dag' had. Manier van beeldmateriaal verzenden uitgeprobeerd en afgestemd met participant 7ER; het wordt wetransfer, maar het bestand kan dan niet langer dan 12 minuten zijn.
14 maart 2016	Interviewverslagen afgemaakt en opgestuurd naar participanten voor accordering. De verslagen zijn gemaakt op basis van het interview en de audio-opname. In een begeleidende mail is uitleg gegeven over wat ik van de participanten verwachtte
	Beeldopname gemaakt bij 12MS: de leerling liet gedrag zien dat ook uit de vragenlijst kwam. Opname gemaakt bij 8IS, opname verliep goed, leerling gedroeg zich beter dan beschrijving van participant doet vermoeden.
15 maart 2016	Beeldopname gemaakt 7JP
18 maart 2016	Beeldfragmenten bewerkt en doorgemaild naar participanten met uitleg over downloaden en een kijkwijzer met richtlijnen voor het kiezen van een geschikt fragment.
	Datum gepland voor eerste begeleide intervisie moment.
20 maart 2016	Gestart met verwerking data
27 maart 2016	Feedback gevraagd cirtcal friends en onderzoeksbegeleidster over eerste data analyse.
28 maart 2016	Begeleide intervisie voorbereid: beeldfragmenten gekozen en micro analyse gemaakt.

30 maart 2016	Eerste begeleide intervisie met beeld, groep 1 De bijeenkomst is volledig opgenomen. De bijeenkomst is verlopen zoals het is voorbereid. De participanten hebben allemaal zelf fragmenten kunnen selecteren. Deze kwamen grotendeels overeen met wat ik zelf had voorbereid, dat houdt in dat de richtlijnen helder zijn en het kader waarin we werken goed is neergezet. De bijeenkomst liep wel 45 minuten uit, de participanten hebben toch de behoefte gehad om meer context te delen. Ik heb er voor gekozen om daarin mee te gaan. De participanten hebben allemaal afgestemd op interventies bij de leerling
31 maart 2016	Eerste begeleide intervisie met beeld, groep 2 Deze verliep overeenkomstig met groep 1. De volledige bijeenkomst is opgenomen. Ook deze bijeenkomst liep uit, 50 minuten. Ook hier hadden de participanten behoefte om meer over de context te delen aan de collegae. Alle participanten hebben een interventie kunnen afstemmen op de leerling. Ook hier waren de fragmenten die de participanten gekozen hadden overeenkomstig met wat ik had voorbereid. De groep was enthousiast en betrokken.
1 april 2016	Terugkijken beelden van de eerste begeleide intervisie, hier zijn een paar punten uitgehaald voor de tweede bijeenkomst: - Zorgen voor een betere beurtverdeling - Goede tijdbewaking zodat de planning beter gevolgd kan worden - Veilige en ontspannen sfeer behouden
7 april 2016	Tweede filmopname 12ML. Verliep wat rommelig, ik heb eigenlijk ook teveel materiaal gefilmd. Hier maak ik een compilatie van, zodat niet relevante gedeeltes eruit gelaten worden voor de participant. Tweede filmopname 7JP en 8NR. Verliep goed.
8 april 2016	Tweede filmopname 12MS, 7ER en 8IS. Verliep goed
9 april 2016	Vorbereiding tweede begeleide intervisie met beeld
11 april 2016	Tweede begeleide intervisie met beeld, groep 1. Het verliep goed, de voorbereiding is aangehouden. Deze ronde heb ik me beter aan de tijdsplanning kunnen houden. Alle participanten hebben fragmenten kunnen selecteren, deze waren ook nu weer overeenkomstig met mijn voorbereiding. Bij een participant is de interventie verder afgestemd, bij 2 participanten waren de interventies voldoende toereikend.
13 april 2016	Tweede begeleide intervisie met beeld, groep 2. Ook deze bijeenkomst verliep goed. Hier waren we zelfs binnen de gestelde tijd klaar. De fragmenten gekozen door de participanten waren ook nu weer overeenkomstig met die van mij. Ook nu was de sfeer veilig en ontspannen. Twee participanten hebben verder afgestemd op hun interventies, bij 1 participant was de interventie toereikend geweest.
14 april 2016	Vorbereiden interview 2 en opsturen voor feedback critical friends
17 april 2016	Feedback critical friends verwerkt; kleine aanpassingen in de opbouw en formulering van de vragen.
18 april 2016	Interview 2 met 12MS en 7ER. Deze interviews verliepen conform de voorbereiding.
20 april 2016	Interview 2 met 8IS, 7PJ en 8NR. Ook deze interviews verliepen overeenkomstig met de voorbereiding.
21 april 2016	Interview 2 met 12ML. Dit interview verliep ook zoals voorbereid.
22 t/m 30 april 2016	Data verwerking en conclusie in concept af. Deze opgestuurd naar critical friends voor feedback.
4 mei 2016	Feedback hoofdstuk 4 en 5 critical friends verwerkt.

	Start Presentatie team gemaakt
5 mei 2016	Verwerkingsopdrachten GSEO5a en BBBO3 afgemaakt en opgestuurd voor feedback critical friends en werkveld.
6 mei 2016	Onderzoek opgestuurd onderzoeksbegeleidster voor feedback
11 mei 2016	Feedback critical friends en werkveld verwerkt in verwerkingsopdrachten BBBO3 en GSEO5a. Presentatie team afgemaakt en datum voor presentatie ingepland.
12 mei 2016	Feedback onderzoekbegeleidster ontvangen en verwerkt. Feedback verwerkingsopdracht van werkveld en critical friends verwerkt.
19 mei 2016	Presentatie bevindingen onderzoek aan team, feedback formulieren laten invullen door de 6 participanten. Zij hebben het volledige onderzoek ervaren en kunnen het best beoordelen of de presentatie overeenkomt met de uitvoering van het onderzoek. Ook weten zij het beste of de conclusie overeenkomstig is met hun ervaring. De presentatie verliep goed, aanwezigen waren betrokken en de participanten konden zich vinden in de conclusie
23 mei 2016	Afronden verwerking onderzoek en mailen voor laatste feedback onderzoeksbegeleidster
	Verwerken feedback
6 juni 2016	Presentatie onderzoek op Fontys.

Bijlage 11 Voorbereiding en verslagen interview 1

Doelen

- Verkennen beginsituatie leerkracht ten aanzien van executieve functies
- Verkennen van de verwachting van de begeleiding van de leerkracht
- Formuleren van leerdoel/ leervraag van de leerkracht voor de begeleide intervisie
- Concreet maken wanneer de begeleiding voor de leerkracht succesvol is

Aandachtspunten voor interviewer

Voorbereiding

- Ervoor zorgen dat we niet gestoord worden
 - o Reserveren van spreekkamer om zeker te zijn van rustige ruimte
 - o Briefje op de deur; 'Niet storen'
- Relevante informatie en theoretische inhoud vooraf delen
 - o Teampresentatie om theoretisch kader uit te zetten
 - o Vragenlijst invullen om te komen tot een beginsituatie en leervraag
- Materiaal in orde maken
 - o Interview voorbereiden
 - Met name inductieve vragen om een zo goed mogelijk beeld van de beleving en visie van de leerkracht te krijgen
 - o Telefoon met geluidsopname testen en zorgen voor een opgeladen batterij
- Interviewee op de hoogte brengen van de ethiek bij het interview
 - o Resultaten zijn anoniem
 - o Opnames worden bewaard tot goedkeuring van het onderzoek, daarna worden deze vernietigd
 - o Ervoor zorgen dat de interviewee kan verwachten van het interview door kort de inhoud te vermelden bij plannen van afspraak en een korte inleiding te geven bij aanvang van interview

Tijdens interview

- Zorgen voor ontspannen sfeer
 - o Kort praatje bij inleiding
 - o Bedanken voor deelname
 - o Vriendelijke, open houding
- De leerkracht voldoende ruimte geven
 - o Gebruik maken van stilte tolerantie
 - o Goede opbouw naar open vragen
 - o Voldoende ontvangstbevestiging geven
 - o Maken van goed rapport
- De rode draad van het interview blijven volgen
 - o Samenvatten als de leerkracht een lang antwoord heeft gegeven
 - o Belangrijke zaken opschrijven
 - o Vriendelijk leiding nemen
- Bewust zijn van interviewer effect;
 - o Voorkomen van beïnvloeding door neutraal te blijven
 - o Ondersteunen van leerkracht door te zorgen voor een actieve luisterhouding door middel van goede ontvangstbevestigingen geven

Na het interview

- Zorgen voor een goede afsluiting
 - Bedanken voor deelname
 - Verder verloop kenbaar maken
- Verwerken van het interview
 - Maken van een kwalitatieve data-analyse, door middel van coderen
 - Maken van verkorte, samenvattende versie en deze ter controle opsturen naar interviewee.
 - Maken van interviewverslag met context, citaten en bevindingen

Interview

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

1. Je hebt de vragenlijst ingevuld over executieve functies bij een leerling daarover wil ik je een paar vragen stellen
 - a. Hoe heb je het invullen van de vragenlijst ervaren?
 - i. Doorvragen¹¹
 - b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?
 - i. Doorvragen, wat mis je nog?
 - c. Ben je dankzij de vragenlijst tot nieuwe inzichten gekomen?
 - i. Doorvragen
 - d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest voor jou?
 - i. Doorvragen
2. Een van de doelen van het onderzoek is het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling;
 - a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou als leerkracht kunnen helpen?
 - i. Doorvragen
 - b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal niks kan herkennen aan executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?
 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven
 - ii. Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?
 - iii. Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?
 - iv. Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?
3. Een ander doel van het onderzoek is het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen
 - a. Hoe zou jou dat als leerkracht kunnen helpen?
 - i. Doorvragen
 - b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal geen interventies kan toepassen t.b.v. de executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?
 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven
 - ii. Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?
 - iii. Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?
 - iv. Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?
4. Wat zou je willen bereiken met de leerling?
 - a. Doorvragen

¹¹ Verschillende malen wordt de term 'doorvragen' gebruikt. Daarmee wordt bedoeld dat er indien nodig door de interviewer wordt ingegaan op het antwoord om te komen tot concretisering of verdieping.

5. Wat zou jouw eigen leerdoel/leervraag zijn binnen dit onderzoek?
 - a. Noemen we het leerdoel of leervraag?
 - b. Helpen met concreet maken
 - c. Hoe weet je dat je dit doel bereikt hebt?
 - d. Wat merken anderen aan jou als je dit doel bereikt hebt?
 - e. Opschrijven van leerdoel/leervraag

6. Een middel om je doel te bereiken is begeleide intervisie met beeld.
 - a. Wat zou jou kunnen helpen tijdens deze momenten om je leerdoel te bereiken?
 - b. Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?
 - c. Hoe zou jij een bijdrage willen leveren tijdens deze intervisie bijeenkomsten?
 - d. Wat zou de meerwaarde van het beeld tijdens de intervisie zijn?
 - e. Wat verwacht je van de begeleide intervisie?
 - f. Zie je ook ergens tegen op?
 - i. Wat heb je nodig om dat los te kunnen laten?

7. Je hebt ... aangegeven als leerdoel. Hoe denk je daar nu over?
 - a. Zou je aanpassingen willen doen?
 - b. Kunnen we afspreken dat dit het leerdoel is waar we de eerste begeleide intervisie mee gaan starten?

Afronding

8. We komen nu bij het einde van het interview
 - a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?
 - b. Bedanken voor deelname
 - c. Vervolgstappen bespreken
 - i. Afspraak voor filmen is gemaakt.
 1. Ruw materiaal bekijken tot gène voorbij is
 2. Twee momenten kiezen die het beste in beeld brengen wat jij wil laten zien
 3. Houd daarbij je leerdoel in gedachten
 - ii. Wanneer de interviews zijn afgenomen en de filmopnames gemaakt zijn, wordt de afspraak gemaakt voor de begeleide intervisie.

Geraadpleegde literatuur

Cauffman, D. & Dijk, van D.J. (2014). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Dawson, P. & Guare, R. (2010). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten. Een praktische gids voor diagnostiek en interventie*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.

Heijkant, van den C. & Wegen, van der R. (2000). *De klas in beeld. Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Esstede

Heijkant, van den C., Quak, G., Swet, J., Vloet, K., Vos, M., Wegen, van der R. (2005). *School video interactie begeleiding van meerdere kanten bekeken*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant.

Lange, de R., Schuman, H., Montessori, N.M. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.

Schaalvraag en leerdoel

Herkennen executieve functies

Bieden van passende interventies

Leerdoel / leervraag:

.....
.....
.....
.....

Verslag interview 1; 7 ER

Opening

- We hebben kort een algemeen gesprekje gehouden en bedankt voor deelname.
- Interviewer heeft gevraagd om toestemming voor het maken van geluidsopnamen.
- Interviewer heeft verloop interview doorgenomen.

Vragen

1. Je hebt de vragenlijst ingevuld over executieve functies bij een leerling daarover wil ik je een paar vragen stellen
 - a. Hoe heb je het invullen van de vragenlijst ervaren?

Ik vond de stellingen duidelijk. Ik had meteen een praktisch beeld bij de stellingen en kon goed bepalen of het een 'één of een vijf' moest zijn. Sommige dingen waren voor mij niet zichtbaar of is nog niet voorgekomen, dus dan is neutraal wel een fijne optie. Ik heb er wel op gelet dat ik dat niet te vaak invulde, omdat je daar niet zo heel veel aan hebt. Het invullen is goed gelukt.
 - b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?

Het geeft een goede bevestiging van wat ik had ingeschat. Als je kijkt naar haar hoge functies en haar lage functies die uit de vragenlijst naar voren komen, had ik deze ook verwacht terug te zien. Dus het is wel een realistisch beeld.

Zijn er dingen die je gemist hebt in de vragenlijst?

Nee, dat zou ik zo niet kunnen zeggen.
 - c. Ben je dankzij de vragenlijst tot nieuwe inzichten gekomen?

Ik vind het fijn dat je door de verdeling in executieve functies duidelijk ziet welke executieve functies bij haar juist wel, of juist niet zichtbaar zijn. Ook laat ik in gedachten andere kinderen al langskomen bij het invullen, waarbij ik denk; ja, dit is bij deze leerling wel, of juist niet van toepassing. Het is voor mij wel een eyeopener, omdat het zo praktisch is. Het is zeker een vragenlijst die ik bewaar om af en toe eens andere leerlingen mee te bekijken, om te zien of ze moeite hebben met een executieve functie, zodat ik weet wat 'erachter zit' en daar bewuster daarmee om kan gaan.
 - d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest voor jou? Wat brengt jou, 'dat weten wat erachter zit'.
2. Een van de doelen van het onderzoek is het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling;
 - a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou als leerkracht kunnen helpen?

- b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal niks kan herkennen aan executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?

Na de presentatie en de vragenlijst?

- i. Wat voor een punt zou je daar aan geven

Dan hier, dat is vier. Dat is best wel laag, maar ik ben het daar wel mee eens. Ik zie het wel, er vallen mij allerlei dingen op. Ik kan dus wel observeren, maar ik koppel er nog geen executieve functies aan. Waardoor ik wat kaal observeer.

- ii. Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?

Ik kan gedrag signaleren en herkennen. Daardoor kon ik de vragenlijst ook goed invullen. Wat ook goed lukt is het koppelen van de stellingen aan de leerling.

- iii. Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?

Dan heb ik de executieve functies beter in mijn geheugen, zodat ik die kennis wat meer paraat heb. Dan kan ik, als me iets opvalt, sneller bepalen welke executieve functie hier bij hoort. Dan heb ik de terminologie beter onder de knie. Een vragenlijst kan daarbij heel helpen, omdat het praktisch gericht is.

- iv. Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?

Ik hoop uit te komen bij 6,5 zodat ik gewoon mijn eigen ding kan doen. Ik verwacht niet meteen een expert te worden. Maar ik ben me er dan in ieder geval bewuster van en heb de executieve functies dan fris in mijn geheugen. Ik kan dat dan, op kleine schaal, in mijn eigen klas, toepassen; dat is een mooi doel.

3. Een ander doel van het onderzoek is het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen

- a. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal geen interventies kan toepassen t.b.v. de executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?

- i. Wat is voor jou hiervan de meerwaarde?

Dat ik een hele goede band opbouw met de leerlingen, dat zij zich veilig en vertrouwd voelen en zich gezien voelen. Ook dat mijn eigen beeldvorming van een leerling en de hele groep goed gevormd kan worden, dit kan ook fijn zijn bij oudergesprekken zodat je wat meer verdieping kan bieden.

- ii. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

Ik blijf denk ik toch bij de leerlinggesprekken hangen, als er meer nodig is ga ik eerder naar de IB-er. Ik vind het wel een beetje moeilijk in te schatten. Ik vind wel dat ik creatief kan zijn om een aanpak te bedenken, die ik ga uitproberen. Puur vanuit mezelf, zeg ik hier. Dat is 5.

- iii. Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?

Ik ben wel creatief. Ik doe dingen intuïtief, daarvan lukken een aantal dingen heel goed en zijn er ook wel eens plannen die niet goed uitpakken. Ik ben ook praktisch ingesteld, ik kan meer met casussen dan met theorieboeken.

- iv. Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?

Dan kan ik het ook wat breder trekken. Er zijn veel leerlingen die met bepaalde dingen moeite hebben, dan zouden er wat meer kinderen mee kunnen liften.

v. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**

Dan wil ik hier uitkomen op 7,5 zodat ik echt een plan kan maken waarmee ik ze kan helpen. Kinderen voelen zich dan gezien en meerdere kinderen merken dat ze zich ook bewuster worden van bepaalde vaardigheden die ze wel of niet goed kunnen.

4. **Wat zou je willen bereiken met de leerling?**

De executieve functies die naar voren kwamen waren emotieregulatie en responsinhibitie. Voor deze leerling zou het heel fijn zijn om haar grenzen te herkennen en wanneer nodig uit een situatie te stappen, zodat een escalatie voorkomen kan worden. Dat zou voor de leerling zelf en de rest van de klas erg prettig zijn.

5. **Wat zou jouw eigen leerdoel/leervraag zijn binnen dit onderzoek?**

Welke werkvormen kan ik inzetten in groep 7 met betrekking tot executieve functies? Ik wil heel graag dat ik in staat ben om een les, interventie of werkvorm bewust in te zetten om bepaalde executieve functies die in de klas opvallen, aan te pakken. Ik wil graag praktische handvatten.

a. **Hoe weet je dat je dit doel bereikt hebt?**

Dan heb ik een aantal werkvormen die ik in de klas kan uitvoeren.

b. **Wat merken anderen aan jou als je dit doel bereikt hebt?**

(zie antwoord bij vraag 3) dan voelen leerlingen zich gezien en worden er ook werkvormen voor algemeen belang ingezet zodat alle kinderen daarvan kunnen profiteren.

6. **Een middel om je doel te bereiken is begeleide intervisie met beeld.**

a. **Wat zou jou kunnen helpen tijdens deze momenten om je leerdoel te bereiken?**

Tips van anderen zou me kunnen helpen. Ook het kijken naar beeld kan helpen om te zien hoe de situaties echt verlopen.

b. **Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?**

Het is goed om naar mezelf te kijken, om mijn eigen handelen te zien en om te zien of ik niet te veel bij stuur (compenseer). Het zou ook best kunnen dat ik te snel kinderen wil gaan helpen. Kinderen moeten het eigenlijk uit zichzelf gaan doen. Kritisch naar mijn eigen handelen kijken vind ik heel nuttig, ook om te zien hoe dat ook overkomt op anderen. Daarnaast is het ook fijn om van anderen te horen hoe zij hier over denken. Ook vind ik het prettig om in gesprek te gaan met collega's om te kijken wat daar voor tips uit komen. Het is fijn om buiten je eigen leerjaar te kijken en out-of-the-box te denken. Ik ben vooral op zoek naar praktische handvatten.

c. **Hoe zou jij een bijdrage willen leveren tijdens deze intervisie bijeenkomsten?**

De leerling die ik inbreng is wel duidelijk, dus dat helpt bij het vormen van inzichten, ook bij anderen. Voor anderen kan ik een bijdrage leveren vanuit mijn ervaringen en vanuit wat gebruikelijk is in groep 7.

d. **Wat zou de meerwaarde van het beeld tijdens de intervisie zijn?**

Kritisch naar mezelf kijken. Ook naar een situatie kijken zoals deze is om echt een goed, eerlijk beeld van de leerling en de situatie te vormen. Je kan er echt objectief naar kijken.

e. **Wat verwacht je van de begeleide intervisie?**

Ik hoop op fijne praktische werkvormen die ik meteen kan uitproberen.

f. **Zie je ook ergens tegen op?**

Ik zie nergens tegen op, ik vind het altijd heel gek als je jezelf terug hoort. Maar als je daar aangewend bent, maakt dat niet meer uit. En ik vind het heel fijn, zoals je in de presentatie aangaf, ik zelf eerst naar de beelden mag kijken zodat ik er even aan kan wennen.

7. Je hebt ... aangegeven als leerdoel. Hoe denk je daar nu over?
- a. Zou je aanpassingen willen doen?
Nee, ik vind het zo goed.
 - b. Kunnen we afspreken dat dit het leerdoel is waar we de eerste begeleide intervisie mee gaan starten?
Ja

Afronding

8. We komen nu bij het einde van het interview
- a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?
Ik had gedacht dat we het veel meer over de leerlingen zouden hebben, maar dat komt natuurlijk terug bij de begeleide intervisie.
 - b. Bedanken voor deelname
Graag gedaan
 - c. Vervolgstappen zijn besproken
.

Schaalvraag en leerdoel

Herkennen executieve functies

Bieden van passende interventies

Leerdoel / leervraag:

Welke werkvormen kan ik inzetten in groep 7 m.b.t. executieve functies?

Verslag interview 1; 7JP

Opening

- Kort algemeen gesprekje, waarin toestemming is gevraagd voor het maken van audio-opname.
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

1. Je hebt de vragenlijst ingevuld over executieve functies bij een leerling daarover wil ik je een paar vragen stellen
 - a. Hoe heb je het invullen van de vragenlijst ervaren?

Het ging best vlot. Het was zo klaar. Bij een paar elementen heb ik wat langer stil gestaan, daar heb ik het ook met jou over gehad. Bijvoorbeeld bij respons-inhibitie; deze leerling zal nooit vechten, maar komt wel in een conflict met klasgenoten. Toen heb ik ervoor gekozen om het neutraal in te vullen omdat het geen vechten is, maar hij ook niet in staat is situaties goed op te lossen. Toen wij het er over gehad hebben, kwamen we er op dat het inderdaad misschien meer bij emotie-regulatie hoorde omdat hij zich wel fysiek kan beheersen, op momenten dat hij bijvoorbeeld boos wordt.
 - b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?

Ja, op zich wel. Ik had wel de behoefte om bij sommige vragen toelichting te geven. Een cijfer zegt dan zo weinig, dan had ik graag nog wat willen aanvullen.
 - c. Ben je dankzij de vragenlijst tot nieuwe inzichten gekomen?

Ja, ik ben er wel iets bewuster naar gaan kijken. Dat komt ook door jouw presentatie. Ik zie wel dat er bepaalde dingen aan de hand zijn, maar ik ben meer gaan kijken waar het nou precies mee te maken heeft. Door de drie richtvragen ben ik wel wat meer bewust gaan kijken waar het nou precies bij hoort. Het heeft me ook bevestigd in wat ik al dacht.
 - d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest voor jou?

Het maakt goed zichtbaar dat er ook heel veel dingen gewoon goed zijn. Dat wist ik natuurlijk al wel, maar daar wordt ik op deze manier ook weer een keer op gewezen. Het maakt ook meteen duidelijk dat het één onderdeelje is waar hij echt op uitvalt.
2. Een van de doelen van het onderzoek is het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling;
 - a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou als leerkracht kunnen helpen?

Ik denk dat ik er gerichter mee aan de slag kan. Als ik beter weet waar het hem precies in zit, kan ik gerichter op zoek gaan naar handvatten om daar op een goede manier mee aan de slag te gaan. Als je beter op de hoogte bent van wat er precies aan de hand is en welke mogelijke oplossingen daarbij horen, kan je gerichter aan de slag.
 - b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal niks kan herkennen aan executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?
 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

Een vier.

- ii. **Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?**
Ik denk dat ik op gevoel veel in de gaten heb. Het is nog niet echt gebaseerd op theorieën, daar heb ik nog weinig kennis van. Vandaar dat ik mezelf niet zo hoog inschaal.
 - iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Ik zou er graag meer theoretische kennis over willen hebben. Ik denk dat ik door de begeleide intervisie met beeld ook steeds meer voorbeelden ziet zodat ik het ook beter kan herkennen. En ook het met collega's in overleg gaan daarover kan helpen.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
Bij een 8. Dan weet ik er meer over te vertellen. Dan heb ik meer theoretische kennis en doe niet meer veel op mijn gevoel. Ook heb ik er dan meer mee geoefend door het kijken naar de filmpjes en het bespreken daarvan.
- 3. **Een ander doel van het onderzoek is het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen**
 - a. **Hoe zou jou dat als leerkracht kunnen helpen?**
Het is heel prettig dat er door collega's wordt meegedacht over een leerling. Hoe meer er wordt meegedacht, hoe meer kans er is dat er ook een goede oplossing komt.
 - b. **Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal geen interventies kan toepassen t.b.v. de executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?**
 - i. **Wat voor een punt zou je daar aan geven**
Gericht op dit kind? Een 6.
 - ii. **Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?**
Als ik met hem in gesprek ga, neemt hij dat serieus en probeert hij daar ook rekening mee te houden. Ik kom dus echt wel ergens, maar het zou nog wat beter kunnen.
 - iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Het is bij deze leerling belangrijk dat je hem serieus neemt, met een mopperende vinger krijg je niet zo veel voor elkaar. Als ik wat dieper kan komen, en weet waar het nou precies aan ligt, krijgt hij het gevoel dat ik mee wil denken en niet dat hij dingen opgelegd krijgt. Hij ziet dan aan mij dat ik hem oprecht wil helpen.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
Bij 8. Dan zou hij minder in conflict komen met andere leerlingen.
- 4. **Wat zou je willen bereiken met de leerling?**
Aanvulling vanuit vraag 1: het is een leerling die het heel graag goed wil doen. Daardoor gedraagt hij zich regelmatig sociaal-wenselijk. Hij weet dan wat er van hem verwacht wordt, en gedraagt zich daarnaar, hoewel het merkbaar is dat hij eigenlijk liever een andere reactie zou willen geven. Zijn reacties lijken dan meer op aangeleerd gedrag; zijn gevoel dan lijkt niet te kloppen met zijn reactie.
Antwoord op de vraag: dan zou hij dus minder in conflict komen met andere leerlingen. De reden dat hij nu vaak in conflict komt heeft heel vaak te maken met winnen en verliezen. Hij wil nu voor mijn gevoel ongezond graag winnen, waardoor hij overdreven hard gaat juichen als dat lukt en overdreven teleurgesteld is als het niet lukt. Ook blijft hij er over door gaan. Hier lijken de meeste conflicten door te ontstaan.

5. Wat zou jouw eigen leerdoel/leervraag zijn binnen dit onderzoek?

Hoe kan ik deze jongen begeleiden zodat hij minder in conflict komt.

a. Hoe weet je dat je dit doel bereikt hebt?

Dan kan hij gepaster reageren als hij wint of verliest waardoor hij minder snel in conflict komt. Wat ook bij deze leerling hoort is dat hij ook erg langdradig kan zijn en moeite heeft met zijn gedrag af te stemmen op anderen. Hij heeft bijvoorbeeld altijd een weerwoord als hij feedback krijgt van anderen kinderen, met dat weerwoord lijkt hij zich te willen verdedigen of verantwoorden. Ook wil hij heel lang vertellen als hij de beurt krijgt. Hij wil als het ware zijn 'volledige zegje' doen, daarin kan hij zich moeilijk afstemmen op anderen. Hij lijkt te willen laten zien hoe goed hij de antwoorden weet en hoe slim hij is.

Ik wil toch mijn aandacht richten op het voorkomen van conflicten omdat ik denk dat dat voor hem het belangrijkste is.

b. Wat merken anderen aan jou als je dit doel bereikt hebt?

Dan merkt hij dat ik oprecht in hem geïnteresseerd ben

6. Een middel om je doel te bereiken is begeleide intervisie met beeld.

a. Wat zou jou kunnen helpen tijdens deze momenten om je leerdoel te bereiken?

De input van collega's. Ik ben heel benieuwd wat daar uitkomt. Ook ben ik benieuwd of we nog dieper op de theorie ingaan, dat zou zeker kunnen helpen.

b. Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?

Als het daadwerkelijk lukt. Zodat ik bij de gymlessen merk dat er ook echt minder conflicten zijn.

c. Hoe zou jij een bijdrage willen leveren tijdens deze intervisie bijeenkomsten?

Ik denk dat dat vooral zit in het zien van situaties en deze bespreken. Het uitwisselen dus.

d. Wat zou de meerwaarde van het beeld tijdens de intervisie zijn?

Het biedt een stukje bewustwording van hoe je er zelf mee omgaat. Ook al vind ik het lastig om mezelf op beeld terug te zien, laat het wel heel duidelijk zien hoe sommige situaties echt gegaan zijn.

e. Wat verwacht je van de begeleide intervisie?

Een goede uitwisseling.

f. Zie je ook ergens tegen op?

Ik vind het nooit zo leuk om mezelf op beeld te zien. Ook vind ik het op de een of andere manier spannend als er iemand komt filmen. Ik denk dat ik daar gewoon doorheen moet. Het is wel fijn dat ik de beelden vooraf kan bekijken en dat het niet de eerste keer is dat ik ze zie tijdens de begeleide intervisie.

7. Je hebt ... aangegeven als leerdoel. Hoe denk je daar nu over?

a. Zou je aanpassingen willen doen?

Nee

b. Kunnen we afspreken dat dit het leerdoel is waar we de eerste begeleide intervisie mee gaan starten?

Goed

Afronding

8. We komen nu bij het einde van het interview

- a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?

Ik zou nog wel willen weten hoe ik het filmmoment het best aan kan pakken. Verder is alles wel aan bod gekomen.

- b. De participant is bedankt voor deelname
- c. Vervolgstappen zijn besproken en over de aanpak bij het filmmoment is gesproken.

Schaalvraag en leerdoel

Herkennen executieve functies

4
|

8 (doel)
|

Bieden van passende interventies

6
|

8 (doel)
|

Leerdoel / leervraag:

Hoe kan ik de leerling begeleiden zodat hij minder in conflict komt met andere kinderen?

Verslag interview 1; 8 IS

Opening

- Kort algemeen gesprekje, waarin gevraagd toestemming gevraagd wordt voor het maken van audio-opname.
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

1. Je hebt de vragenlijst ingevuld over executieve functies bij een leerling daarover wil ik je een paar vragen stellen
 - a. Hoe heb je het invullen van de vragenlijst ervaren?
Wel goed. Sommige dingen moet je echt gezien hebben om daar iets over te kunnen zeggen. Over het algemeen kon ik het goed invullen.
 - b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?
Ik vind dat het een heel goed beeld geeft. Door jouw voorbeelden tijdens de presentatie dacht ik zelf al aan volgehouden aandacht bij deze leerling. Dat bleek uit de vragenlijst ook echt een ontwikkelpunt van hem te zijn. De andere punten die voor hem moeilijk zijn, hebben daar volgens mij ook mee te maken. Dus het gaf een goed beeld van hem.
Heb je nog iets gemist?
Bij deze leerling hadden nog wat vragen over de invloed van de omgeving gemogen. Dat is bij deze leerling wel relevant omdat het een directe invloed heeft op de volgehouden aandacht.
 - c. Ben je dankzij de vragenlijst tot nieuwe inzichten gekomen?
Bij deze leerling niet, omdat het meer bevestigde van wat ik al dacht. Ik wil het wel bij andere leerlingen gebruiken. De vragen per executieve functie vond ik heel helder, daardoor kreeg ik wel een duidelijk beeld. Bij andere leerlingen heb ik wat minder duidelijkheid waar het hem precies in zit en daar zou deze vragenlijst wel bij kunnen helpen.
 - d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest voor jou?
Het bewust worden van welk gedrag bij welke executieve functies hoort en ook dat ik dit op meerdere kinderen kan toepassen.
2. Een van de doelen van het onderzoek is het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling;
 - a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou als leerkracht kunnen helpen?
Heel veel, als je ziet waar het hem in zit kan je goed afstemmen op waar er nog winst te behalen valt. Dat kan ook gelden voor de hele groep.
 - b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal niks kan herkennen aan executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?
Voor de presentatie en de vragenlijst heel laag, omdat het begrip executieve functies bij mij nog niet echt bekend was. Nu vind ik er een aantal nog een beetje moeilijk en een aantal ken al goed.
 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven
7, een ruim voldoende

- ii. **Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?**
Tijdens het invullen merkte ik dat ik in mijn onderbewustzijn al veel dingen wist. Daarin werd ik bevestigd. Een aantal executieve functies kan ik al goed benoemen en herkennen en bij een aantal kan ik me daarin nog ontwikkelen.
 - iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Ik denk dat het ook een kwestie is van inoefening en ervaring opdoen zodat ik me de begrippen echt eigen kan maken. Zodat ik de executieve functies sneller herken en het beeld van een leerling nog beter kan maken.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
Ik heb door de vragenlijst en de presentatie al een ontwikkeling doorgemaakt. Ik zou nu willen uitkomen bij 8, dat lijkt me een haalbaar doel. Dan zit het meer in het herkennen van alle executieve functies in verschillende situaties, dat moet je ook leren door ervaring.
- 3. **Een ander doel van het onderzoek is het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen**
 - a. **Hoe zou jou dat als leerkracht kunnen helpen?**
Erg. Het zou me kunnen helpen in het bedenken van interventies die ook echt passen.
 - b. **Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal geen interventies kan toepassen t.b.v. de executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?**
 - i. **Wat voor een punt zou je daar aan geven?**
Nu kan ik het voldoende. Dus 6. De trukendoos zou van mij wat voller mogen. Misschien is dat ook wel wat streng, want uiteindelijk kom ik er altijd wel uit.
 - ii. **Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?**
Ik heb wel wat interventies achter de hand die ik toepas, denk aan timetimer en helpen met plannen in de agenda. Ook zorg ik voor een open sfeer in de groep waardoor kinderen van elkaar kunnen leren. Nu doe ik veel dingen op gevoel, dat past ook wel goed bij mij, maar ik vraag me af of daar ook altijd de juiste interventies uitkomen.
 - iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Ik zou al erg geholpen zijn als ik 1 executieve functie; volgehouden aandacht, zou kunnen aanpakken. Daar loop ik tegenaan omdat meer kinderen daar moeite mee hebben. Het zou ook fijn zijn als leerlingen vanuit intrinsieke motivatie volgehouden aandacht kunnen houden, ipv opgelegd door mij.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
Dan wil ik uitkomen op 7. Dan kan beter maatwerk bieden, dat meer gebaseerd is op theorie. Ik zou daardoor meteen gerichte interventies kunnen plaatsen gericht op volgehouden aandacht, waardoor de leerling sneller succeservaringen opdoet. Dan kan ik wat doelgerichter en efficiënter toepassen. Dan kan ik het ook vlotter toepassen.
- 4. **Wat zou je willen bereiken met de leerling?**
Hij lijkt ongeconcentreerd en lijkt de opdrachten lastig te vinden, ook lijkt hij liever samen dan alleen te werken. Het zou voor hem goed zijn als hij zelf een langere tijd aan een taak kan werken. Hij kan dus wel goed beginnen aan de taak, maar vindt het moeilijk om de taak vol te houden.

5. Wat zou jouw eigen leerdoel/leervraag zijn binnen dit onderzoek?

Hoe kan ik ervoor zorgen dat kinderen zich langer zelfstandig kunnen richten op een taak?

a. Hoe weet je dat je dit doel bereikt hebt?

Dat kan deze leerling uit zichzelf de taak kan volhouden.

b. Wat merken anderen aan jou als je dit doel bereikt hebt?

Dan horen ze mij minder corrigeren. Ik hoef dan minder te begeleiden. De kinderen die bij deze jongen in het groepje zitten, kunnen dan ook rustiger werken.

6. Een middel om je doel te bereiken is begeleide intervisie met beeld.

a. Wat zou jou kunnen helpen tijdens deze momenten om je leerdoel te bereiken?

Het zou helpen als ik zicht krijg op hoe de situatie precies verloopt; wanneer haakt hij af, wat gebeurt er dan, hoe reageren de anderen daarop, hoe lang duurt het voordat hij uit zichzelf weer begint, hoe reageert hij op mij?

b. Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?

Als ik hem kan helpen en als ik het probleem beter inzichtelijk kan maken. Ik wil hem graag helpen die volgehouden aandacht wel vol te houden.

c. Hoe zou jij een bijdrage willen leveren tijdens deze intervisie bijeenkomsten?

Ik zou anderen tips willen geven, misschien met concrete voorbeelden. Zodat ik anderen kan helpen, dat lijkt me fijn.

d. Wat zou de meerwaarde van het beeld tijdens de intervisie zijn?

Nou kan ik echt zien waar zijn gedrag vandaan komt. Nu corrigeer ik hem als hij al aan het kletsen is, ik wil graag weten wat daaraan vooraf gaat. Het liefst zou ik het hem ook willen laten zien.

e. Wat verwacht je van de begeleide intervisie?

Voornamelijk inzichtelijk maken van de situatie. Ik zou het fijn vinden als anderen met ideeën komen om het aan te pakken.

f. Zie je ook ergens tegen op?

Ik vind het soms spannend als ik weet dat iemand in de klas komt. Dan denk ik veel meer na over dingen, soms doe ik dingen dan net anders dan gewoonlijk. Maar ik zie nergens tegen op. Ik vind het wel fijn.

7. Je hebt ... aangegeven als leerdoel. Hoe denk je daar nu over?

a. Zou je aanpassingen willen doen?

Nee

b. Kunnen we afspreken dat dit het leerdoel is waar we de eerste begeleide intervisie mee gaan starten?

Ja

Afronding

8. We komen nu bij het einde van het interview

a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?

Nee

b. Bedanken voor deelname

c. Vervolgstappen zijn besproken

Schaalvraag en leerdoel

Herkennen executieve functies

7

8 (doel)

Bieden van passende interventies

6

7 (doel)

Leerdoel / leervraag:

Hoe kan ik er voor zorgen dat kinderen zich langer zelfstandig kunnen richten op een taak?

Verslag interview; 8 NR

Opening

- Kort algemeen gesprekje, waarin toestemming voor het maken van audio-opname wordt gevraagd.
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

1. Je hebt de vragenlijst ingevuld over executieve functies bij een leerling daarover wil ik je een paar vragen stellen. Je na overleg zelfs twee vragenlijsten ingevuld.
 - a. Hoe heb je het invullen van de vragenlijst in zijn algemeenheid ervaren?
Ik vond het een duidelijke vragenlijst, het invullen was zo gebeurd. De drie vragen maakte voldoende duidelijk wat er met de verschillende executieve functies bedoeld werd, hoe je ze kan herkennen. En daar kon ik de leerlingen goed op scoren.
 - b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?
Dat denk ik wel ja. Toen ik de executieve functies op volgorde ging zetten en ging vergelijken, klopte dat bijvoorbeeld met de zwakste executieve functies goed met wat ik in de klas zie. Ook het verschil in sterke punten voor de leerling herkende ik. Ik herken de leerlingen in de uitslag.
Miste je nog iets?
Ik vroeg me af of drie vragen per onderdeel niet heel weinig was. Er lijkt me meer bij te horen dan wat de drie vragen beschrijven. Van de andere kant, als je alles erbij moet vermelden wordt de vragenlijst natuurlijk ook te lang. Als middel om te signaleren is de vragenlijst wel geschikt.
 - c. Ben je dankzij de vragenlijst tot nieuwe inzichten gekomen?
Het was in sommige gevallen een bevestiging van wat ik al wist. Maar dat ik de zwakke punten zo slecht zou scoren was toch nog onverwacht voor mij. Verder had ik bij een paar executieve functies, bijvoorbeeld: metacognitie, nog geen beeld omdat ik nog niet wist wat ik me daarbij moest voorstellen. Ook is een inzicht dat ik nu beter weet wat de executieve functies inhouden.
 - d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest voor jou?
Hierdoor weet ik beter welk gedrag bij welke executieve functies hoort. .

Je hebt twee vragenlijsten ingevuld. Vind je het fijn om deze eerst te bespreken, of zullen we dat verder in het interview doen? Vind je het fijn om daar nu al naar te kijken om te beslissen met welke leerling je gaat werken?

Dat vind ik moeilijk, daar wil ik het best nu meteen over hebben. Het zijn best twee verschillende leerlingen. Bij beide leerlingen kwam 'volgehouden aandacht' als werkpunt uit de bus. En ik heb meer leerlingen in de klas waarbij dat een aandachtspunt is. Voor mezelf is volgehouden aandacht dus in ieder geval een punt waar ik graag mee aan de slag wil, omdat ik daar ook wat mee kan met andere leerlingen, zo heeft mijn klas daar ook meer aan.

Welke leerling ik ga kiezen vind ik moeilijk: de ene heeft ADHD, dus vraag ik me af of zijn problemen met volgehouden aandacht niet daaraan liggen. Hij heeft wel medicatie. De ander heeft wellicht kenmerken van ADHD, maar geen diagnose en medicatie. Het zijn ook twee verschillende kinderen: de ene is een plusklasser en de ander gaat naar VMBO-Kader. Dus daar kan ook het verschil in zitten in de volgehouden aandacht.

Oké, ik heb een idee. Laten we het nog heel even parkeren. Dan gaan we eerst verder op wat jij wil leren en dan komen we daarna terug op de leerling.

Oké, dat lijkt me een goed idee.

2. Een van de doelen van het onderzoek is het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling;

a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou als leerkracht kunnen helpen?

Ik denk dat het mij kan helpen om kinderen beter in hun ontwikkeling te ondersteunen. Wat ook kan helpen is het herkennen of iets onmacht of onwil is wanneer het niet lukt. Ook het beter kunnen analyseren waar bepaald gedrag vandaan komt. Volgens mij zijn de executieve functie onderliggend aan het gedrag. Doordat je weet waarop je moet insteken, kan je de kinderen beter helpen om te laten zien wat ze kunnen. Dat is in groep 8 natuurlijk een belangrijk punt. Soms denk je 'er zit meer in, maar het komt er niet uit', misschien dat je door in te steken op de executieve functies dat wel eruit krijgt.

b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal niks kan herkennen aan executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?

Ik denk dat ik er nog te weinig van weet om heel hoog te gaan zitten.

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

Ik zou hier een 6 van maken.

ii. Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?

Ik denk dat ik wel een aantal executieve functies kan herkennen. Het signaleren bij de leerlingen lukt goed, ook het analyseren waar dat mee te maken heeft lukt best goed. Maar veel verder kom ik dan nog niet.

iii. Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?

Meer kennis over de executieve functies, zodat ik er ook een beter beeld van heb. Zodat ik beter weet wat het inhoudt en wat de signalen zijn. Ook voorbeelden zouden kunnen helpen.

iv. Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?

Ik zou ze sneller en makkelijker willen herkennen. Dan zou ik uitwillen komen op de 7,5. Dan weet ik beter wat executieve functies zijn, wat ze inhouden en wat het op de leeftijd van groep 8 leerlingen inhoudt. Hierdoor kan ik ze beter herkennen.

3. Een ander doel van het onderzoek is het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen

a. Hoe zou jou dat als leerkracht kunnen helpen?

Zo kan ik kinderen helpen om meer uit zichzelf te kunnen halen en zich te ontwikkelen. Zodat zij hun mogelijkheden zo optimaal mogelijk kunnen benutten. Ik wil ze als leerkracht verder helpen; ik wil ze niet alleen rekenen leren, maar ook wat er nodig is om rekenen te kunnen leren. Het bieden van interventies helpt me dat voor elkaar te krijgen.

b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal geen interventies kan toepassen t.b.v. de executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?

Daar.

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

Een vier.

ii. Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?

Als ik zie dat kinderen iets niet goed kunnen, waardoor ze hun werk niet goed kunnen uitvoeren, kan ik ze daar wel op wijzen om ze er in te steunen. Ook kan ik kinderen wel ondersteunen in wat ze kunnen doen tijdens het werken (compenseren) om het werk voor elkaar te krijgen. Het zijn nog maar kleine dingetjes. Ik probeer vooral verbaal te ondersteunen.

iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**

Ideeën, voorbeelden en kennis over passende interventies. Ik denk dat als ik dingen die ik zou kunnen doen hoor of zie, ze direct herken en kan toepassen.

iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**

Ik wil eigenlijk heel hoog uitkomen, maar ik ben ook wel realistisch dat je in een korte tijd in kleinere stappen moet denken. Nou ga ik voor een 7, dat is toch wel een grote stap. Ik wil het graag en ik vind het heel waardevol omdat ik dan echt de kinderen dan kan helpen. Ik heb dan bij de verschillende executieve functies meer handvatten om daar kinderen mee te helpen. Dan heb ik daar ook mee geoefend en hopelijk ook al opbrengst van zie. Ik heb dan dus meer in mijn rugzak aan handelend vermogen om kinderen te kunnen helpen bij de ontwikkeling.

4. **Wat zou je willen bereiken met de leerling? Deze vraag is gesteld na vraag 5.**

Dat vind ik wel lastig. De ene dag gaat goed en de ander dag minder. De weektaak gaat vrij aardig. Bij de rekenles heeft hij er meer last van, dat vindt hij ook moeilijk. De vraag is dan ook is zijn volgehouden aandacht matig omdat hij het zo moeilijk vindt?

Als doel voor hem zou ik willen dat hij zonder mijn aanwezigheid het toch kan volhouden om in het begin een kwartier aan een taak door te werken (en dat we dat dan opbouwen naar bijvoorbeeld een half uur).

5. **Wat zou jouw eigen leerdoel/leervraag zijn binnen dit onderzoek?**

Het is tweeledig. Deze sluiten aan bij de doelen van het onderzoek.

Ik wil meer kennis opdoen over wat executieve functies inhouden zodat ik deze beter kan herkennen. Ik wil handvatten ontwikkelen om kinderen te kunnen helpen bij de ontwikkeling van executieve functies.

a. **Hoe weet je dat je dit doel bereikt hebt?**

Dan lukt me dat

b. **Wat merken anderen aan jou als je dit doel bereikt hebt?**

Dan merken de kinderen dat dingen waar ze eerst moeite mee hadden, beter lukken.

Dan kijken we weer even naar de vragenlijsten van beide leerlingen die je hebt ingevuld.

Welke leerling past het beste bij jou doel?

Als ik denk waar ik zelf het meest aan heb om de kinderen te kunnen helpen maakt het in principe niet uit.

Waar denk je dat jij het fijnst mee kan werken?

Dat is deze. Ik denk dat het prima is om deze leerling te kiezen. Ik denk ook dat het lastig is omdat hij die diagnose heeft. Ik wil wel resultaat zien en ik vraag me af of het haalbaar is om met hem te werken. Ik hoop wel wat te bereiken als ik interventies uitvoer.

Wat zou je voor hem als doel willen stellen? Wat wil je met hem bereiken? (vraag 4)

6. **Een middel om je doel te bereiken is begeleide intervisie met beeld.**

a. **Wat zou jou kunnen helpen tijdens deze momenten om je leerdoel te bereiken?**

Mij kan helpen om te horen van een ander wat deze zien, dat lijkt me ook interessant. Ook de ervaringen van successen uitwisselen zodat je van elkaar kan leren, lijkt me waardevol.

b. **Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?**

Als ik mijn doelen kan bereiken.

c. **Hoe zou jij een bijdrage willen leveren tijdens deze intervisie bijeenkomsten?**

Op dezelfde manier wat ik ook van anderen hoop te krijgen; kijken naar een kind met een andere blik, open stellen voor wat er is en tips en trucs uitwisselen.

- d. **Wat zou de meerwaarde van het beeld tijdens de interview zijn?**
Zien wat er nou echt gebeurt, heel gericht op 1 kind. Wat is hij nou echt aan het doen? Op welke momenten haakt hij af? Dat lijkt me echt interessant om te zien.
- e. **Wat verwacht je van de begeleidende interview?**
Ik verwacht een goede uitwisseling tijdens de begeleidende interview.
- f. **Zie je ook ergens tegen op?**
Nee, het kunnen terug zien en horen van mezelf zou wel confronterend kunnen zijn, maar daar kan ik me wel overheen zetten.

- 7. **Je hebt ... aangegeven als leerdoel. Hoe denk je daar nu over?**
 - a. **Zou je aanpassingen willen doen?**
Nee, dit is wat ik wil
 - b. **Kunnen we afspreken dat dit het leerdoel is waar we de eerste begeleidende interview mee gaan starten?**
Ja, dat ik goed. Dit wil ik.

Afronding

- 8. **We komen nu bij het einde van het interview**
 - a. **Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?**
Nee, voor zo ver ik weet niet.
 - b. **Participant is bedankt voor deelname**
 - c. **Vervolgstappen zijn besproken**

Schaalvraag en leerdoel

Herkennen executieve functies

Bieden van passende interventies

Leerdoel / leervraag:

Ik wil meer kennis opdoen over wat executieve functies inhouden zodat ik deze beter kan herkennen.
Ik wil handvatten ontwikkelen om kinderen te kunnen helpen bij de ontwikkeling van executieve functies.

Verslag interview 1; 12ML

Opening

- Kort algemeen gesprekje, waarin toestemming gevraagd is voor het maken van een audio-opname
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

1. Je hebt de vragenlijst ingevuld over executieve functies bij een leerling daarover wil ik je een paar vragen stellen
 - a. Hoe heb je het invullen van de vragenlijst ervaren?

Ik vond een heleboel dingen vrij duidelijk. Maar ik merkte ook dat ik bij een paar dingen bij het invullen begon te twijfelen. Wat ik een lastige vond was emotie regulatie bij dit kind, misschien omdat ik bij hem vooraf al een beeld gevormd had. Dan valt dat punt bij hem zo weinig op, dat ik er niet zeker van ben. Ook is zijn gedrag naar mij en naar andere kinderen bij dit punt ook heel anders. Bij mij is hij sneller boos en bij andere kinderen kan hij zijn gedrag wel beter onder controle houden.
 - b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?

Ik vind wel dat het hem goed in beeld brengt. Het gedrag van dit kind is heel wisselend. Het ene moment kan hij heel lief en zorgzaam zijn, het andere moment luistert hij niet en is hij wil hij als het ware geen kant op. Voor mij is het niet duidelijk wat nou de aanleiding is van dat gedrag.
 - c. Ben je dankzij de vragenlijst tot nieuwe inzichten gekomen?

Nee, het bevestigt wel heel duidelijk wat ik al dacht, maar het heeft me geen nieuwe inzichten gebracht.
 - d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest voor jou?

In dit geval niet, maar ik kan mee voorstellen dat er bij een ander kind wel onverwachte punten naar voren komen door de vragenlijst. Maar dat had ik in dit geval niet. Het bevestigde wat ik al dacht.
2. Een van de doelen van het onderzoek is het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling;
 - a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou als leerkracht kunnen helpen?

Misschien dat ik er dan meer begrip voor op kan brengen en het kan er voor zorgen dat ik hem op de juiste manier aanpak. Misschien verwacht ik wel dingen van hem die hij niet waar kan maken, dat vind ik wel heel belangrijk. Soms denk ik bij een kind, verwacht ik niet te veel en vraag ik dingen die hij helemaal niet kan? Of moet ik veel duidelijker zijn? Ik vind het belangrijk dat je kinderen op de juiste manier aanspreekt en daar hoop ik meer duidelijkheid op te krijgen.
 - b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal niks kan herkennen aan executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?

Ik kon met de vragenlijst redelijk uit de voeten. Op gevoel zit ik ongeveer hier.

 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

6 à 6,5
 - ii. Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?

Ik kan goed naar kinderen kijken, het observeren lukt me goed. ik heb ook veel geduld. Misschien ben ik ook wel eens te aardig, is me eerder al eens gebleken.

- iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Beeldmateriaal: Het zou prettig zijn als ik bepaald probleemgedrag beter kan plaatsen.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
Ik zou het fijn vinden om op een 8 uit te komen. Ik heb toch al heel wat ervaring en het gebeurt me dat er kinderen voorbij komen waarvan ik denk, 'wat moet ik hiermee?'. Soms is het moeilijk de aandacht goed te doseren, er zijn 27 kinderen waarvan er een aantal veel aandacht vraagt, dan vraag ik me wel eens af of ik de andere kinderen niet te veel uit het oog verlies.
- 3. **Een ander doel van het onderzoek is het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen**
 - a. **Hoe zou jou dat als leerkracht kunnen helpen?**
Het zou me meer rust geven, ook heb ik dan meer duidelijkheid in mijn plan van aanpak. Misschien heb ik dan ook meer structuur in mijn aanpak, nu kan dat nog wel eens flexibel zijn. Natuurlijk is dat ook wel een beetje inherent aan kleuters, want er gebeurt van alles. Wat meer structuur kan voor sommige kinderen prettig zijn.
 - b. **Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal geen interventies kan toepassen t.b.v. de executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?**
Ik heb al een aantal stappen gemaakt.
 - i. **Wat voor een punt zou je daar aan geven?**
Ik vind dat wel 7.
 - ii. **Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?**
De duidelijkheid geeft hem rust en mij ook. Ook geeft het rust in de klas. Ik heb al veel dingen met hem gedaan, het is jammer dat je dat niet vanaf het begin hebt kunnen zien, want er is al veel gelukt.
 - iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Ik wil er mijn vinger op kunnen leggen.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
Op een 9. Ik zou wat meer duidelijkheid willen over wat voor hem werkt. Dan kan ik meer rust bieden en duidelijkheid voor het kind. Dat denk ik dat ik ook meer consequent bent. Hij kan echt twee gezichten hebben, dat maakt afstemmen op wat hij nodig heeft nog moeilijker omdat hij moeilijk te begrijpen is.
- 4. **Wat zou je willen bereiken met de leerling?**
Ik zou graag willen dat hij bepaalde structuren duidelijker kan uitvoeren, bijvoorbeeld het opruimen na het pauzehapje. Aan die handelingen moet ik hem elke dag opnieuw herinneren. Ook zou het fijn zijn als hij op zijn stoel blijft zitten en kan starten met een taakje. Voor nu zou ik graag willen dat hij doelgericht kan starten met een taakje, daarbij is het organiseren van de spullen misschien wel het belangrijkste. Daarbij moet hij de aandacht niet op anderen, maar op zichzelf kunnen richten. Zodat hij kan doen wat er van hem verwacht wordt. Ik zou ook graag willen weten waar het verschil in gedrag vandaan komt; waarom gaat het soms goed en soms niet? Ik snap soms niet waarom het mis gaat.
- 5. **Wat zou jouw eigen leerdoel/leervraag zijn binnen dit onderzoek?**
Hoe zorg ik ervoor dat deze leerling aan het werk gaat en blijft en zijn eigen spullen opruimt.
 - a. **Hoe weet je dat je dit doel bereikt hebt?**
Dan kan lukt het hem en zijn er minder uitschieters in zijn gedrag.
 - b. **Wat merken anderen aan jou als je dit doel bereikt hebt?**
Dan bied ik meer structuur en rust voor de leerling.

6. Een middel om je doel te bereiken is begeleide intervisie met beeld.
 - a. Wat zou jou kunnen helpen tijdens deze momenten om je leerdoel te bereiken?
Het is fijn als je kan zien hoe de situatie nou echt verloopt, zodat ik meer duidelijkheid kan krijgen. Ook kunnen tips van anderen helpen.
 - b. Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?
Als ik dingen zie gebeuren waarvan ik me niet bewust ben. Dan kunnen we dan bespreken. Ik sta er heel erg voor open en zoek meer duidelijkheid over de situatie
 - c. Hoe zou jij een bijdrage willen leveren tijdens deze intervisie bijeenkomsten?
Ik wil graag van elkaar leren. Het leren van elkaar zou prettig zijn.
 - d. Wat zou de meerwaarde van het beeld tijdens de intervisie zijn?
Dat je dan ziet hoe de situatie werkelijk verloopt.
 - e. Wat verwacht je van de begeleide intervisie?
Dat de situatie rondom het kind helderder wordt, zodat ik beter begrijp wat hij nodig heeft.
 - f. Zie je ook ergen tegen op?
Nee.
7. Je hebt ... aangegeven als leerdoel. Hoe denk je daar nu over?
 - a. Zou je aanpassingen willen doen?
Nee, misschien stellen we het halverwege bij maar voor nu is het goed.
 - b. Kunnen we afspreken dat dit het leerdoel is waar we de eerste begeleide intervisie mee gaan starten?
Ja

Afronding

8. We komen nu bij het einde van het interview
 - a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?
Nee
 - b. Bedanken voor deelname
 - c. Vervolgstappen zijn besproken

Schaalvraag en leerdoel

Herkennen executieve functies

6 à 6,5

8 (doel)

Bieden van passende interventies

7

9 (doel)

Leerdoel / leervraag:

Hoe zorg ik ervoor dat deze leerling aan het wek gaat en blijft en zijn eigen spullen opruimt?

Verslag interview 1; 12MS

Opening

- Kort algemeen gesprekje, waarin toestemming gevraagd is voor het maken van een audio-opname
- Bedanken voor deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

1. Je hebt de vragenlijst ingevuld over executieve functies bij een leerling daarover wil ik je een paar vragen stellen
 - a. Hoe heb je het invullen van de vragenlijst ervaren?

Ik vond het best moeilijk, omdat ik de casus van de leerling moeilijk vind. Ik vind het moeilijk om in te schatten hoe het voor hem is en sommige situaties zijn ook nog niet echt voorgekomen. Ik ben niet zeker van mijn antwoorden. Sommige onderdelen waren duidelijk voor mij en een paar waren er moeilijk. Bijvoorbeeld bij de stelling van werkgeheugen: hij vraagt altijd na wat hij moet doen. Hij lijkt het dan wel te begrijpen, maar zoekt bevestiging. Door zijn autistische stoornis heeft hij een achterstand. Dus zaken die hij qua leeftijd zou moeten kunnen, kan hij nog niet. De volgehouden aandacht heb ik op de vragenlijst hoog gescoord, maar eigenlijk klopt dat niet, dat zou ik graag toelichten: Hij kan best 5 minuutjes blijven zitten en luisteren, maar het is voor mij moeilijk te bepalen of hij de informatie ook daadwerkelijk oppikt. Het kan moeilijk zijn voor mij om te achterhalen wat het steeds is wat hij moeilijk vindt en wat hij wel en niet kan. Dat maakt het invullen van de vragenlijst ook moeilijker. De vragenlijst zelf was goed.
 - b. Geeft de vragenlijst een goede indicatie van de werkelijkheid?

Ja, dat denk ik wel.
 - c. Ben je dankzij de vragenlijst tot nieuwe inzichten gekomen?

Ja, doelgericht gedrag is voor mij wel als nieuw punt naar voren gekomen. Door de vragenlijst werd me duidelijk dat ik hier graag wat meer inzicht in zou willen krijgen.
 - d. Wat is de meerwaarde van de vragenlijst geweest voor jou?

Ik kan op deze manier een kind goed in beeld krijgen.
2. Een van de doelen van het onderzoek is het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling;
 - a. Hoe zou het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling jou als leerkracht kunnen helpen?

Dan heb ik de leerling goed in beeld en weet ik beter hoe hij er voor staat bij de executieve functies.
 - b. Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal niks kan herkennen aan executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?

Dan zit ik wel in het midden. Dan heb ik toch wel wat vraagtekens en zou ik meer zicht op bepaalde dingen willen krijgen.

 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

Als het gaat om mijn leerkrachtvaardigheden? Dan zit ik wel wat hoger. Ik kan wel observeren en ik herken ook zeker wel punten. Dus dan vind ik een 7-8 beter passen. Dat komt zeker ook door mijn ervaring en omdat ik goed weet wat een kleuter zou moeten kunnen.

- ii. **Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?**
Observeren, het herkennen van gedrag en ik weet ook goed wat een kleuter zou moeten kunnen.
 - iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Wat me zou kunnen helpen is begeleiding met beeld. Dat andere ogen ook naar hem kijken. Je zit met een hele groep en wordt constant afgeleid en door te kijken naar beeld ontstaat er meer duidelijkheid en kunnen we deskundig kijken naar de situatie.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
Bij 8-9. Dan zou ik met gerichte observaties beter kunnen beoordelen wat het kunnen van de leerling is. Dan kan ik dus doelgericht observeren. Ik kan nu ook wel eens de neiging hebben om hem te positief te bekijken omdat ik zijn groei heel bewust meemaak, hierdoor kan het voorkomen dat het beeld dat ontstaat van de leerling misschien wel te positief wordt. Dus objectief kijken is dan belangrijk om een realistisch beeld te vormen.
- 3. **Een ander doel van het onderzoek is het kunnen bieden van passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen**
 - a. **Hoe zou jou dat als leerkracht kunnen helpen?**
Dan kan ik kinderen beter bieden wat ze nodig hebben. Dan kan ik meer uit de kinderen halen.
 - b. **Schaalvraag: Als dit punt aangeeft dat je helemaal geen interventies kan toepassen t.b.v. de executieve functies bij een leerling en dit punt dat je daar zeer bekwaam in bent, waar op de lijn zou je jezelf dan plaatsen?**
 - i. **Wat voor een punt zou je daar aan geven?**
6-7.
 - ii. **Wat maakt dat je daar staat, wat lukt allemaal al goed?**
Ik weet heel goed wat ik zou kunnen doen, maar soms is het moeilijk om het ook toe te passen. Een kleutergroep is natuurlijk heel bewerkelijk daardoor kan het uitvoeren van een interventie soms lastig zijn.
 - iii. **Wat zou je nodig hebben om daar een stap verder in te kunnen zetten?**
Ik zou graag mijn klassenmanagement wat willen versterken zodat ik de interventies die ik wil doen, makkelijker kan uitvoeren.
 - iv. **Wanneer zou jij tevreden zijn? Waar zou je willen uitkomen?**
8-9. Het is moeilijk om hierop af te stemmen. Mijn doel is dat hij hier op school kan blijven. Hij valt nu op verschillende vlakken uit, maar hij ontwikkelt zich wel.
- 4. **Wat zou je willen bereiken met de leerling?**
Laten we een klein doel stellen. Voor mij is het belangrijk dat het kind zich prettig voelt in de groep. Als we kijken naar de zwakke executieve functies en zijn welbevinden, in combinatie met het handelingsplan, zou samenspel met een klasgenoot een belangrijk punt zijn waaraan ik wil werken. Daar zou doelgericht gedrag het beste bijpassen. Een doel voor dit kind kan dan zijn dat hij zijn gedrag doelgerichter maakt; zodat hij, wanneer hij iets wil, dat op een gepaste, efficiënte manier kan bereiken.
- 5. **Wat zou jouw eigen leerdoel/leervraag zijn binnen dit onderzoek?**
 - a. Ik wil doelgericht kunnen observeren en mijn klassenmanagement zo kunnen inrichten dat ik doelgericht met een leerling bezig kan zijn
 - b. **Hoe weet je dat je dit doel bereikt hebt?**
Als dat gelukt is

- c. Wat merken anderen aan jou als je dit doel bereikt hebt? Deze vraag is niet gesteld.
Dan lukt het me om de plannen die ik heb ook goed uit te voeren.
6. Een middel om je doel te bereiken is begeleide intervisie met beeld.
- Wat zou jou kunnen helpen tijdens deze momenten om je leerdoel te bereiken?
Het zou fijn zijn om wat aanwijzingen te krijgen om bepaalde dingen te organiseren.
Bijvoorbeeld het observeren of het gericht bezig zijn met een leerling.
 - Wanneer is de begeleiding voor jou succesvol?
Ik wil graag duidelijkheid krijgen en antwoord krijgen op mijn vragen.
 - Hoe zou jij een bijdrage willen leveren tijdens deze intervisie bijeenkomsten?
Het uitwisselen lijkt me prettig. Daar kan ik ook wel tips bij geven.
 - Wat zou de meerwaarde van het beeld tijdens de intervisie zijn?
Je kan het vastleggen, daardoor kan je beter kijken naar hoe de situatie echt verloopt. Ik wordt dan niet afgeleid als ik het terug kijk, waardoor ik het beter kan bekijken.
 - Wat verwacht je van de begeleide intervisie?
Ik verwacht dat het mij helpt en dat ik er iets van leer.
 - Zie je ook ergens tegen op?
Nee, ik vind het prima. ik sta er open in.
7. Je hebt ... aangegeven als leerdoel. Hoe denk je daar nu over?
- Zou je aanpassingen willen doen?
Nee
 - Kunnen we afspreken dat dit het leerdoel is waar we de eerste begeleide intervisie mee gaan starten?
Ja

Afronding

8. We komen nu bij het einde van het interview
- Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?
Nee, ik neem aan dat het kind nog besproken wordt bij de intervisie.
 - Participant is bedankt voor deelname
 - Vervolgstappen zijn besproken

Schaalvraag en leerdoel

Herkennen executieve functies

7-8

8-9 (doel)

|

|

Bieden van passende interventies

6-7

8-9 (doel)

|

|

Leerdoel / leervraag:

Ik wil doelgericht kunnen observeren en mijn klassenmanagement zo kunnen inrichten dat ik doelgericht met een leerling bezig kan zijn.

Bijlage 12

Vorbereiding en verslagen interview 2

Doelen

- Reflecteren of de manier van begeleiden aansluit op de ondersteuningsbehoeften van de participanten. Waarbij er aandacht is voor aanbevelingen voor de begeleiding vanuit de ervaring van de participanten.
- Reflecteren op ontwikkeling leerkracht ten aanzien van inzicht in de executieve functies met de schaalvragen
- Reflecteren op leerdoel/ leervraag van de leerkracht; welke ontwikkeling hebben de participanten door gemaakt?
- Reflecteren op bijdrage begeleide intervisie aan het kunnen doen van passende interventie voor de ontwikkeling van een executieve functie bij een leerling

Aandachtspunten voor interviewer

Vorbereiding

- Ervoor zorgen dat we niet gestoord worden
 - o Reserveren van spreekkamer om zeker te zijn van rustige ruimte
 - o Briefje op de deur; 'Niet storen'
- Materiaal in orde maken
 - o Interview vorbereiden
 - Met name inductieve vragen om een zo goed mogelijk beeld van de beleving en visie van de leerkracht te krijgen
 - o Telefoon met geluidsopname testen en zorgen voor een opgeladen batterij
- Interviewee op de hoogte brengen van de ethiek bij het interview
 - o Resultaten zijn anoniem
 - o Opnames worden bewaard tot goedkeuring van het onderzoek, daarna worden deze vernietigd
 - o Ervoor zorgen dat de interviewee kan verwachten van het interview door kort de inhoud te vermelden bij plannen van afspraak en een korte inleiding te geven bij aanvang van interview

Tijdens interview

- Zorgen voor ontspannen sfeer
 - o Kort praatje bij inleiding
 - o Bedanken voor deelname
 - o Vriendelijke, open houding
- De leerkracht voldoende ruimte geven
 - o Gebruik maken van stilte tolerantie
 - o Opbouw van gesloten naar open vragen en opbouw in complexiteit van vragen
 - o Voldoende ontvangstbevestiging geven
 - o Maken van rapport met interviewee
 - o Doorvragen op de antwoorden
- De rode draad van het interview blijven volgen
 - o Samenvatten als de leerkracht een lang antwoord heeft gegeven
 - o Belangrijke zaken opschrijven
 - o Vriendelijk leiding nemen
- Bewust zijn van interviewer effect;
 - o Voorkomen van beïnvloeding door neutraal te blijven
 - o Ondersteunen van leerkracht door te zorgen voor een actieve luisterhouding door middel van goede ontvangstbevestigingen geven

Na het interview

- Zorgen voor een goede afsluiting
 - Bedanken voor deelname
 - Verder verloop kenbaar maken
- Verwerken van het interview
 - Maken van verkorte, samenvattende versie en deze ter controle opsturen naar interviewee.
 - Maken van interviewverslag met context, citaten en bevindingen

Interview

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

Herkennen executieve functies.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
 - Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
 - Begeleide intervisie 1
1. Hoe heb je deze interventies ervaren?
 2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad? Licht toe.
 3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?
 4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd? Licht toe.
 5. Schaalvraag:
Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit¹² je beginniveau is.
 - a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?
 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?
 - ii. Waar ben je beter in geworden? Wat heb je kunnen ontwikkelen?
 - iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?
 - iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?
 - v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?
 - vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide intervisie 1 en 2 met beeld ingezet.

6. Hoe heb je de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld ervaren?
 7. Wat is de meerwaarde van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld voor jou geweest?
 8. Wat vond je prettig aan de begeleiding?
 9. Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide intervisie met beeld?
- De twee grootste onderdelen uit de intervisie zijn geweest; kijken naar beeld en uitwisseling met collegae.
10. Hoe heb je kijken naar beeld ervaren?
 11. Hoe heb je het werken met de kijkwijzers ervaren?
 12. Heeft het kijken naar beeld met een kijkwijzer voor jou een meerwaarde gehad? Licht toe.
 13. Zou je aan het kijken naar beeld en/of het gebruik van de kijkwijzers iets willen veranderen? Licht toe.
 14. Hoe heb je het uitwisselen van elkaars expertise ervaren?
 15. Heeft het voor jou een meerwaarde gehad? Licht toe.
 16. Zou je aan de manier van uitwisselen iets willen veranderen?
 17. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd? (Licht toe)

¹² Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

18. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling, dit¹³ je beginniveau is.

- a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?
 - i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?
 - ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?
 - iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?
 - iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?
 - v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?
 - vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Doelen

Je hebt tijdens het eerste interview dit doel voor de leerling gesteld¹⁴.

19. Heb je dit doel kunnen bereiken?
20. Indien ja, wat lukt er nu wel?
21. Indien nee,
 - a. Wat is er allemaal al wel gelukt?
 - b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?
22. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel voor de leerling?
23. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd? (uitwisseling, kijken naar beeld, anders?)

Je hebt tijdens het eerste interview voor jezelf dit doel gesteld¹⁵.

24. Heb je dit doel kunnen bereiken?
25. Indien ja, wat lukt er nu wel?
26. Indien nee,
 - a. Wat is er allemaal al wel gelukt?
 - b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?
27. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel?
28. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd? (kennis over executieve functies, uitwisseling, kijken naar beeld, anders?)

Algemeen

29. Wat is je algemene ervaring/beleving van je deelname aan dit onderzoek?
30. Wat heeft voor jou de meest krachtige bijdrage geleverd in zijn algemeen? Licht toe; waaraan en hoe?
31. Zijn er interventies die voor jou geen bijdrage hebben geleverd aan jouw ontwikkeling? Licht toe.
32. Heb je iets gemist in de begeleiding? Indien ja, wat heb je gemist?
33. Aanbevelingen voor onze school:
 - a. Zou je het gebruik van de vragenlijst executieve functies aanbevelen? Licht toe.
 - b. Zou je de collegiale uitwisseling van expertise aanbevelen? Licht toe.
 - c. Zou je het gebruik van beeldmateriaal aanbevelen? Licht toe.
 - d. Zou je begeleide intervisie met beeld aanbevelen? Licht toe.
 - e. Zijn er nog andere onderdelen uit het onderzoek die je de school zou willen aanbevelen?
 - f. Zijn er onderdelen uit het onderzoek die je zeker NIET zou aanbevelen?

¹³ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

¹⁴ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

¹⁵ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

Afronding

34. We komen nu bij het einde van het interview

- a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?
- b. Bedanken voor deelname
- c. Vervolg stappen bespreken:
 - i. Verslag van het interview wordt opgestuurd voor akkoord.
 - ii. Er komt na de meivakantie een presentatie met de bevindingen van het onderzoek, uitnodiging volgt.

Geraadpleegde literatuur

Cauffman, D. & Dijk, van D.J. (2014). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Dawson, P. & Guare, R. (2010). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten. Een praktische gids voor diagnostiek en interventie*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers.

Heijkant, van den C. & Wegen, van der R. (2000). *De klas in beeld. Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Esstede

Heijkant, van den C., Quak, G., Swet, J., Vloet, K., Vos, M., Wegen, van der R. (2005). *School video interactie begeleiding van meerdere kanten bekeken*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant.

Lange, de R., Schuman, H., Montessori, N.M. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.

Verhagen, P. (2011) *Het spiraalmodel van Korthagen: reflecteren in stappen. Extra informatie bij Hoofdstuk 3 van Kwaliteit met beleid*. Geraadpleegd op 11 april 2016 van

http://www.coutinho.nl/fileadmin/documenten/kwaliteitmetbeleid/extra_info/H3/Extra_info_H3_spiraalmodel_korthagen.pdf

Schaalvraag en leerdoel, 2.

Herkennen executieve functies

Bieden van passende interventies

Verslag interview 2. 7ER

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

Herkennen executieve functies.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
- Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
- Begeleide interview 1

1. Hoe heb je deze interventies ervaren?

a. Presentatie

Ik vond het heel verhelderend en duidelijk. Ik vond ook de praktische voorbeelden heel prettig, omdat ik daarmee meteen dingen van jezelf en de kinderen meteen in de praktijk terug kon zien. Hierdoor kreeg ik meteen een duidelijk beeld. Het was voor mij een eye-opener.

b. Vragenlijst

Die was voor mij ook duidelijk. Het gedrag was goed te duiden bij een executieve functies. De leerling die ik voor ogen had, had heel duidelijk moeite met twee executieve functies. Dus het invullen was voor mij eenvoudig en het beeld van de leerling was echt duidelijk.

c. Begeleide interview

Het beeldmateriaal liet niet het gedrag zien waar ik tegenaanloop. Maar door te kijken naar wat er goed gaat tijdens de situatie kan je er zeker ook punten uithalen die je kan gebruiken. Dus ik vond het toch nuttig om te zien. Het is altijd goed om eens te observeren, ook het kijken naar andere leerlingen bij collega's is heel waardevol.

2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad?

Ja, ik begrijp het gedrag beter. We hebben nu de aandacht vooral gericht op 1 stukje van de executieve functies. Ik zou het ook leuk vinden om me nog meer te verdiepen in de andere executieve functies. Maar ik denk wel dat het goed geweest is om op 1 onderdeel dieper in te gaan, zodat je daar ook echt meer over te weten komt.

3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?

Vooraf dat je goed kijkt naar 1 leerling in verschillende situaties. Ook door te kijken wanneer het wel lukt is voor mij erg waardevol geweest. Het kijken naar collega's vond ik ook een meerwaarde hebben omdat je elkaar tips kan geven, maar ook gaat nadenken over hoe je zelf zou reageren of hoe je het zelf aanpakt in de klas. Ook het zien wat je allemaal al doet om de leerling te begeleiden, is een meerwaarde.

4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

De begeleide interview, omdat je daar echt met de kijkwijzer gericht gaat kijken naar het gedrag van de leerling en wat je nou echt ziet. Dan zie je ook waar de overlap in zit bij de executieve functies en dat maakt inzichtelijk hoe de executieve functies werken bij kinderen.

5. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit¹⁶ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

6

ii. Waar ben je beter in geworden? Wat heb je kunnen ontwikkelen?

Ik vind dat ik me vooral heb ontwikkeld in kennis over de executieve functies die we hebben behandeld tijdens de intervisie, deze zou ik nu wel goed kunnen herkennen. Ik ben echt beter geworden in het kijken naar het expliciete gedrag en om te zeggen bij welke executieve functie dat hoort. Ik zie nu niet alleen het gedrag, maar weet welke executieve functie erachter zit.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De vragenlijst was al meteen duidelijk, dat bleek ook uit het beeldmateriaal. Door de uitwisseling met collega's kon ik het ook bij andere leerlingen herkennen.

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Ik ben wel tevreden, een groei is altijd goed. Maar ik had nog meer executieve functies eigen willen maken.

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

De executieve functies die niet aan bod zijn gekomen zou ik moeilijker kunnen herkennen in het gedrag van leerlingen. Ik had graag nog meer executieve functies eigen willen maken. Ik denk dat ik regelmatig nog naar de lijst (spiekblad bij de kijkwijzer) ga kijken, zodat ik het uiteindelijk zelf kan koppelen aan het gedrag van kinderen. Ik denk dat de eerste stap is dat je de executieve functies moet kunnen herkennen.

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Ik kan daar zelf mee aan de slag. Ik heb op dit moment ook geen andere leerlingen waarmee ik zou willen werken.

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide intervisie 1 en 2 met beeld ingezet.

6. Hoe heb je de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld ervaren?

Heel fijn. Dit is een werkvorm die heel goed bij mij past, omdat het echt op de praktijk gericht is. Ik kan daaruit de tips ook direct toepassen omdat ze heel goed zijn afgestemd op de situatie. Iedereen ziet precies hoe de situatie is, dus iedereen kan gerichte tips geven. De verschillen die er zijn in de leerjaren worden door de executieve functies bij elkaar gebracht, dus de leeftijd maakt niet zo veel uit. In principe kan je hetzelfde toepassen, misschien op een ander level, maar het komt op het zelfde neer. Dus het was voor mij ook heel nuttig om te zien hoe dat bijvoorbeeld bij kleuters gaat.

7. Wat is de meerwaarde van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld voor jou geweest?

Ik vind het fijn om te zien wat ik al doe, dat gaat vaak toch onbewust. Ook het van elkaar horen en zien wat anderen doen en denken, ook al is het niet eens gericht op de executieve functies, is leerzaam.

8. Wat vond je prettig aan de begeleiding?

Het was fijn dat je de gelegenheid kreeg om het filmpje eerst zelf te kijken, ook kreeg je genoeg ruimte om het fragment in te leiden. Je merkt dat een filmpje veel duidelijkheid geeft, we zagen er ook allemaal hetzelfde in. Het is fijn dat je ziet wat je allemaal al goed doet. Wat ik ook fijn vond was dat het afgebakend is, dat je echt gericht bezig bent.

¹⁶ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

9. Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide intervisie met beeld?

Het zou misschien waardevol kunnen zijn om met meer verschillende collega's uit te wisselen of om te horen hoe de casussen van andere collega's zijn aangepakt, dat had ik ook zeker leerzaam gevonden, dan was er meer variatie geweest.

De twee grootste onderdelen uit de intervisie zijn geweest; kijken naar beeld en uitwisseling met collegae.

10. Hoe heb je kijken naar beeld ervaren?

Heel fijn en leuk om te zien hoe ze dat doen in andere klassen. Ik vind het heel nuttig en leerzaam om de beelden samen te kijken en daarover te sparren.

11. Hoe heb je het werken met de kijkwijzers ervaren?

Het was heel fijn dat je een stappenplan hebt wat je moet invullen of bekijken als je de fragmenten gezien hebt. Het werkt heel gericht. Ik denk dat iedereen in het onderwijs dat zal hebben: als je een filmpje van een kind laat zien kan je er heel lang over doorpraten en wijk je enorm af van het doel dat je met dat filmpje had. Door een kijkwijzer kijk je heel gericht.

12. Heeft het kijken naar beeld met een kijkwijzer voor jou een meerwaarde gehad?

Ja, je ziet echt goed wat er gebeurt en je kan gericht kijken naar het gedrag en wat jij daar aan kan doen of al doet.

13. Zou je aan het kijken naar beeld en/of het gebruik van de kijkwijzers iets willen veranderen?

Nee, het is goed dat je zelf dat moment al kiest en dat jij (de onderzoeker) dat ook hebt voorbereid. Daardoor hoef je geen lange stukken film te kijken, maar ben je meteen to-the-point.

14. Hoe heb je het uitwisselen van elkaars expertise ervaren?

Het was fijn, ik had snel praktische, concrete werkvormen waar ik meteen mee aan de slag kon. Ik merkte ook dat wanneer ik het filmpje keek, ik vanzelf ideeën kreeg die ik kon delen met mijn collega's, dat is ook leuk om te merken.

15. Heeft het voor jou een meerwaarde gehad?

Ja, door de praktische tips die ik kreeg kon ik meteen aan de slag.

16. Zou je aan de manier van uitwisselen iets willen veranderen?

Ik zou het ook leuk vinden om te horen wat andere collega's gedaan hebben, dat kan ik dan weer in mijn achterhoofd meenemen, misschien dat ik daar later dan ook nog wat aan kan hebben.

17. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

De uitwisseling in combinatie met de kijkwijzer. Door de kijkwijzer wordt de praktijk steeds gekoppeld aan het stukje theorie, dat werkte voor mij heel prettig.

18. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling, dit¹⁷ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

6

ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?

Door de koppeling van kijken naar beeld en het gedrag eens te kijken wat ik al doe en wat de leerling misschien nog meer nodig heeft. Ik heb dus echt wel kant-en-klare tips gekregen waarmee ik echt vooruit kon.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De uitwisseling, de interventie die ik gedaan heb bij de leerling had ik zelf misschien niet bedacht en heeft wel heel goed gewerkt. Ook kreeg ik nog meer andere goede tips tijdens de uitwisseling. Ook het gericht kijken naar die ene leerling in die specifieke situatie.

¹⁷ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Niet helemaal. Ik had misschien gehoopt op meer tips of dat ik een stapel met praktische werkvormen zou krijgen. Ik ben wel vooruit gegaan, maar ik denk dat er nog meer te halen valt.

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

Ik denk dat ik hier vooral veel mee bezig moet zijn en veel dingen moet uitproberen. Ik kan het ook aan anderen vragen natuurlijk. Ik moet het vooral gewoon uitproberen.

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Ik denk dat ik daar zelf mee aan de gang kan. Ik denk ook dat ik nu met deze groep geen andere leerlingen zou willen inbrengen.

Doelen

Je hebt tijdens het eerste interview dit doel voor de leerling gesteld¹⁸.

19. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Omdat het goed ging in de filmpjes hebben we het niet over conflicten gehad. Dat is ook heel complex omdat er in zo'n gevallen vooral veel externe factoren van invloed zijn. Het samenwerken hebben we aangepakt en dat ging op deze manier heel goed. Ik denk ook dat ik door deze werkvorm tijdens het samenwerken, het zodanig heb afgebakend dat het zo ondersteunend werkt voor haar, dat het niet meer nodig is voor haar om echt uit de situatie te moeten stappen. Het samenwerken gaat nu voor haar een stuk makkelijker, ook als ze niet met een leerling samenwerkt die een goede match is met haar.

20. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Zie bovenstaand antwoord

21. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

De samenwerking is voor haar nu mooi afgebakend en dat is voor haar ondersteunend.

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Eigenlijk zit ze nu op een goede weg. Ik denk dat als het nu fout gaat, er andere dingen aan de hand zijn die buiten mijn invloed liggen. Dus dit is al heel mooi voor haar.

22. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel voor de leerling?

Door met elkaar ideeën te bedenken, daar kan ik mijn eigen keuze in maken. Dat was voor mij waardevol.

23. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Het meest krachtig was voor mij dat je met vier specialisten zit die jaren ervaring hebben en samen heel goed tot ideeën kunnen komen over wat zou kunnen werken. Daar kan ik dan zelf een selectie uit maken, wat bij mij past.

Je hebt tijdens het eerste interview voor jezelf dit doel gesteld¹⁹.

24. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Ik heb zeker stappen kunnen zetten, maar ik zou graag nog meer praktische werkvormen willen waar ik in de klas mee aan de slag kan. Ik heb er ook meer van geleerd. Ik kan nu ook zelf in mijn eigen tempo aan de slag met deze kennis. Het 'grote' doel is misschien nog niet helemaal bereikt, maar ik ben er zeker wel in vooruit gegaan.

25. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Deze casus, met deze leerling is goed gelukt.

26. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

Deze casus, met deze leerling is goed gelukt.

¹⁸ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

¹⁹ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Ik zou graag meer willen leren. Dat kan ik in mijn eigen tempo gaan doen.

27. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel?

De uitwisseling met de collega's en de praktische tips die daaruit kwamen.

28. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

De uitwisseling.

Algemeen

29. Wat is je algemene ervaring/beleving van je deelname aan dit onderzoek?

Ik vond het heel prettig. Het was duidelijk wat er van je verwacht werd. Je wordt goed vooruit geholpen met de executieve functies. Het was heel goed.

30. Wat heeft voor jou de meest krachtige bijdrage geleverd in zijn algemeen?

Ik denk de presentatie, toen ben ik echt enthousiast geworden om er mee aan de slag te gaan. Het was ook heel fijn dat je dan meteen de gelegenheid krijgt om daar ook echt wat mee te doen. Ik vond het ook heel fijn dat er zelf mee aan de slag kon, zodat ik er zelf ook beter in ben geworden, het was een win-win-situatie.

31. Zijn er interventies die voor jou geen bijdrage hebben geleverd aan jouw ontwikkeling?

Nee, het ontwikkelingsformulier had voor mij niet zo'n meerwaarde, maar dat was ook meer voor jouw administratie. Het was zeker niet te veel, ik heb niets als belastend ervaren.

32. Heb je iets gemist in de begeleiding?

Nee, misschien wat meer uitwisseling met de andere deelnemers.

33. Aanbevelingen voor onze school:

a. Zou je het gebruik van de vragenlijst executieve functies aanbevelen?

Ja, ik denk echt dat het bij een bepaalde leerling, als je daar een vraag over hebt, kan helpen. Dat zou bijvoorbeeld via Interne Begeleiding kunnen gaan.

b. Zou je de collegiale uitwisseling van expertise aanbevelen?

Ja, omdat je samen veel meer ideeën kan bedenken dan jij alleen. Ik merk ook dat ik door te luisteren naar ideeën voor anderen, de vertaalslag kan maken naar mijn eigen klas. Samen kom je veel verder.

c. Zou je het gebruik van beeldmateriaal aanbevelen?

Ja, dat zou zelfs meer gebruikt mogen worden, bijvoorbeeld bij een functioneringsgesprek of zo, zodat je gewoon eens naar je eigen handelen kan kijken en wat de leerlingen nou echt doen.

d. Zou je begeleide intervisie met beeld aanbevelen?

Ja, je moet er wel voor open staan. Als het op een goede manier gedaan wordt, is het zeker aan te bevelen.

e. Zijn er nog andere onderdelen uit het onderzoek die je de school zou willen aanbevelen?

Nee

f. Zijn er onderdelen uit het onderzoek die je zeker NIET zou aanbevelen?

Nee

Afronding

34. We komen nu bij het einde van het interview

a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?

Nee, eigenlijk niet.

b. Bedanken voor deelname

c. Vervolg stappen bespreken:

i. Verslag van het interview wordt opgestuurd voor akkoord.

ii. Er komt na de meivakantie een presentatie met de bevindingen van het onderzoek, uitnodiging volgt.

Verslag interview 2.

7JP

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

Herkennen executieve functies.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
- Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
- Begeleide intervisie 1

1. Hoe heb je deze interventies ervaren?

a. Presentatie

Ik vond de presentatie heel duidelijk, je bent kort bij alle executieve functies ingegaan op wat ze allemaal inhouden. Dat vond ik wel verhelderend. Ik kreeg ook meteen allerlei kinderen in mijn hoofd die bij de verschillende voorbeelden van de executieve functies pasten.

b. Vragenlijst

Ook verhelderend. Door de drie stellingen kreeg ik een goed beeld van wat de executieve functies allemaal inhouden. Dat was ook heel duidelijk.

c. Begeleide intervisie

In eerste instantie is het vooral een stukje theorie, door de begeleide intervisie krijgt het echt een gezicht. Er is dan een duidelijke koppeling naar de praktijk.

2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad?

Ja, want je loopt ergens tegen aan wat niet zo lekker loopt en waar je een leerling mee wil helpen. Door met de executieve functies bezig te zijn wordt je je een stukje bewuster waar het nou precies aan ligt dat het niet lukt met deze leerling. Je gaat er wat bewuster over nadenken, daardoor kan je het beter plaatsen.

3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?

Ik ben me bewuster geworden van de executieve functies en het gedrag dat daarbij hoort.

4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

Voor mij was het echt de combinatie in de volgorde waarin ze zijn uitgevoerd. Je krijgt eerst informatie, dan ga je gericht kijken naar een leerling en daarna ga je daarover uitwisselen. Daaruit zou ik niet kunnen kiezen. Het hoort bij elkaar.

5. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit²⁰ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

7

ii. Waar ben je beter in geworden? Wat heb je kunnen ontwikkelen?

Wat beter lukt is om te kunnen beoordelen waar het hem in zit als iets bijvoorbeeld niet goed gaat. Welke executieve functies daar bij horen. Ik kan het gedrag nu beter duiden.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De combinatie van de presentatie, de vragenlijst en de begeleide intervisie.

²⁰ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Ja

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

Ik ben er mee bezig om me er verder in te verdiepen.

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Nu ben ik met een workshop bezig om me daar verder in te ontwikkelen.

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide interview 1 en 2 met beeld ingezet.

6. Hoe heb je de begeleide interview 1 en 2 met beeld ervaren?

Ik vond het heel interessant; om te praten over mijn leerling, maar ook het meedenken over de andere leerlingen vond ik heel interessant.

7. Wat is de meerwaarde van de begeleide interview 1 en 2 met beeld voor jou geweest?

Je gaat wat bewuster kijken en je gaat meer gericht kijken. Door dat samen te bespreken krijg je daar ook weer andere ideeën over. Ik vond het ook belangrijk om te benoemen wat wel goed gaat.

8. Wat vond je prettig aan de begeleiding?

Ik vond het een fijne manier van werken omdat de insteek positief was en iedereen met een open blik er in stond, iedereen heeft elkaar in zijn waarde gelaten en het is ook niet beoordelend geweest. Je gaf ook aan dat dat niet de insteek was en dat is ook zeker niet zo geweest. Het waren fijne gesprekken.

9. Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide interview met beeld?

Aan de begeleide interview zelf niet zo zeer. Wel aan het stellen van een doel. Dat doel was voor mij te groot en bleek uiteindelijk niet haalbaar. Dat doel is nu niet bereikt omdat we een kleiner doel en daarbij passende interventie gekozen hebben.

Voor een volgende keer had ik graag bij aanvang van het proces had geweten dat het niet haalbaar was.

De twee grootste onderdelen uit de interview zijn geweest; kijken naar beeld en uitwisseling met collega's.

10. Hoe heb je kijken naar beeld ervaren?

Goed. Ik ben er niet dol op om mezelf terug te zien, maar ik vond het uiteindelijk meevallen. Ik vond het ook heel leuk om een kijkje bij collega's te nemen in de klas, want zo vaak heb je die gelegenheid niet. Je kan ook echt gericht kijken, daardoor zie je veel meer.

11. Hoe heb je het werken met de kijkwijzers ervaren?

Ik vond het wel fijn omdat je daardoor gericht naar een beeld kan kijken. Hierdoor ga je veel gericht naar de verschillende executieve functies kijken. Hierdoor krijg je een vollediger beeld. Ook het kijken naar de krachten bij de tweede kijkwijzer vond ik heel waardevol.

12. Heeft het kijken naar beeld met een kijkwijzer voor jou een meerwaarde gehad?

Ja, het zorgde ervoor dat je gericht gaat kijken waardoor je een vollediger beeld krijgt.

13. Zou je aan het kijken naar beeld en/of het gebruik van de kijkwijzers iets willen veranderen?

Ik kan niet zo goed twee dingen tegelijk doen, ik vond het eerst kijken en daarna invullen prettig werken.

14. Hoe heb je het uitwisselen van elkaars expertise ervaren?

Fijn, je heb toch allemaal andere ideeën vanuit andere ervaringen. Hierdoor kan je elkaar goed aanvullen.

15. Heeft het voor jou een meerwaarde gehad?

Voor mijn eigen doel niet, voor mijn algemene ontwikkeling wel. Het kijken naar beeld en daarover uitwisselen was wel waardevol, maar heeft concreet voor mijn doel niet veel bijgedragen.

16. Zou je aan de manier van uitwisselen iets willen veranderen?

Nee, hoewel ik de eerste keer wel lang vond duren. Het was wel interessant, maar als tip voor de volgende keer: let op dat het niet te lang gaat duren.

17. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

Het geheel, alles staat met elkaar in verbinding. Het is voor mij allemaal afhankelijk van elkaar en voor mij zinvol.

18. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling, dit²¹ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

7

ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?

Ik heb wat tips gekregen waar ik mee vooruit kan. Dat heeft wel geholpen. Het is een klein stapje vooruit.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De uitwisseling met collega's

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Nee

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

Ik had een beter doel nodig gehad wat kleiner was zodat het meer geschikt was voor deze manier van werken. Voor het doel wat ik nu had is er echt wel één-op-één begeleiding nodig. Daarvoor heb ik kennis en tijd nodig en wil ik leren hoe ik dat met hem zou moeten aanpakken.

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Ik zou graag zelf willen leren hoe ik de één-op-één begeleiding zelf bij hem kan uitvoeren.

Doelen

Je hebt tijdens het eerste interview dit doel voor de leerling gesteld²².

19. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Nee, bij het kleinere doel zijn wel eerste stappen gezet: er is wel wat vooruitgang.

20. Indien ja, wat lukt er nu wel?

n.v.t.

21. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

Hij kan zijn beurt wel wat korter maken, maar verder in de les wordt dat steeds moeilijker voor hem. Het signaaltje is ondersteunend, dat herinnert hem aan zijn afspraak. Ook heb ik met hem een gesprekje gehad over het verkorten van de beurt, zodat hij snapt waarom dat belangrijk is, dat verliep ook goed.

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Meer tijd om het echt met hem te oefenen, ook zou hij er bij gebaad zijn als hij zijn gedachten wat meer kon ordenen zodat hij ook echt gerichte antwoorden kan geven. Nu is het vaak een hikkend verhaal met veel 'uh' erin, is het moeilijk te volgen en lijkt het antwoord alsnog lang. Voor het 'grote doel' is echt één-op-één begeleiding nodig.

22. Wat is de bijdrage van de begeleidende interventie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel voor de leerling?

Het kijken naar beeld en de uitwisseling met collega's hierdoor zijn de interventies tot stand gekomen.

²¹ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

²² Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt

23. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Kijken naar beeld en de uitwisseling met collega's

Je hebt tijdens het eerste interview voor jezelf dit doel gesteld²³.

24. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Dat staat dus in verhouding met het doel voor de leerling. Het 'kleine doel' is onder ontwikkeling, dat gaat vooruit. Het 'grote doel' is geparkeerd.

25. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Er zijn bij het 'kleine doel' kleine stapje gezet waardoor het de leerling vaker lukt om de beurt in te korten. Dat is me dus gelukt om te doen.

26. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

Eerste stappen om de beurt te verkorten zijn gezet.

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Ik zou graag kennis hebben over hoe ik zelf het één-op-één traject met hem kan aanpakken en willen leren om dat zelf met hem te doen.

27. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel?

Door het kijken naar beeld en de uitwisseling met de collega's ben ik op de interventie gekomen.

28. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Ik vond juist de combinatie van alle onderdelen het meest krachtig.

Algemeen

29. Wat is je algemene ervaring/beleving van je deelname aan dit onderzoek?

Ik vond het prettig verlopen en het was heel duidelijk wat je van ons als deelnemers verwachtte. Het was een prettige samenwerking met jou en de collega's.

30. Wat heeft voor jou de meest krachtige bijdrage geleverd in zijn algemeen?

Dat is geen afzonderlijk onderdeel geweest, dat is echt de combinatie geweest. Het vult elkaar aan.

31. Zijn er interventies die voor jou geen bijdrage hebben geleverd aan jouw ontwikkeling?

Nee

32. Heb je iets gemist in de begeleiding? Indien ja, wat heb je gemist?

Ik heb een goede afstemming op het doel gemist. Nu was mijn doel te groot, daar kwamen we al doende achter. Als ik dat op voorhand had geweten dan dit een te groot doel was, dan had ik iets anders gekozen om mijn aandacht op te richten, dan had ik meer kans op een succeservaring gehad.

33. Aanbevelingen voor onze school:

a. Zou je het gebruik van de vragenlijst executieve functies aanbevelen?

Ja, ik vond het duidelijk en je gaat bewust naar het gedrag van de leerling kijken.

b. Zou je de collegiale uitwisseling van expertise aanbevelen?

Ja, anderen kijken toch weer met een andere blik naar de situatie. Hierdoor kan je elkaar aanvullen.

c. Zou je het gebruik van beeldmateriaal aanbevelen?

Ja, hierdoor kan je echt gericht naar de leerling kijken, dat gaat in een normale klassensituatie niet.

d. Zou je begeleide intervisie met beeld aanbevelen?

Ja, de combinatie is heel krachtig.

e. Zijn er nog andere onderdelen uit het onderzoek die je de school zou willen aanbevelen?

De duidelijke afspraken en planning. Het hele verloop was heel prettig, hierdoor je weet waar je aan toe bent.

²³ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

- f. Zijn er onderdelen uit het onderzoek die je zeker NIET zou aanbevelen?
Nee

Afronding

34. We komen nu bij het einde van het interview

- a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?
Nee.
- b. Bedanken voor deelname
- c. Vervolg stappen bespreken:
 - i. Verslag van het interview wordt opgestuurd voor akkoord.
 - ii. Er komt na de meivakantie een presentatie met de bevindingen van het onderzoek, uitnodiging volgt.

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

Herkennen executieve functies.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
- Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
- Begeleide intervisie 1

1. Hoe heb je deze interventies ervaren?

a. Presentatie

Heel helder. Het was ook inspirerend en het heeft me aan het denken gezet.

b. Vragenlijst

Heel fijn, duidelijk. Ik had een leerling waarvan ik al dacht te weten welke executieve functie erbij hoorde en dat werd nu bevestigd. Goede vragen, ik miste misschien wat omgevingsfactoren in de vragenlijst, maar het ging hier natuurlijk over het gedrag van de leerling.

c. Begeleide intervisie

Heel fijn. Ook hier kon ik me verdiepen in de executieve functies met de kijkwijzer en het spiekblad. Ik vond het heel leerzaam, ook om te kijken naar de andere leerlingen. Bij mijn leerling kwam er toch nog wat meer uit wat nog ontwikkelt zou kunnen worden en het is ook fijn om dat van anderen te horen.

2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad?

Ja, dan kan je de aandacht toespitsen op een punt waar je mee aan de slag gaat.

3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?

Je leert daardoor ook wel anders naar een kind kijken, dat vind ik wel waardevol.

4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

In eerste instantie de vragenlijst, dat was voor mij wel echt een eye-opener. Maar daarna ook echt de begeleide intervisie omdat je daardoor ook concreet kan kijken naar wat je ziet bij een kind. Dan kan je de vragenlijst matchen met wat je ziet bij de leerling op beeld.

5. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit²⁴ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

8,5 (met lijst= spiekblad kijkwijzer 1)

ii. Waar ben je beter in geworden? Wat heb je kunnen ontwikkelen?

Ik kan nu bij deze leerling en deze executieve functie het gedrag goed koppelen aan de executieve functie die daarbij hoort. Ik zie nu ook dat het raakvlakken heeft met andere executieve functies. Ook heb ik wel geleerd van de uitwisseling met de collega's.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De vragenlijst en het spiekblad bij kijkwijzer 1.

²⁴ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

- iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?
Ja, de lijst heb ik nog wel nodig. Maar daarmee heb ik zeker mijn doel bereikt.
- v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?
Als ik de lijst erbij heb, gaat het herkennen van de executieve functies een heel stuk beter. Het is nog moeilijk om dat allemaal zo uit het hoofd te kunnen doen. Ik zou me dit nog wat meer eigen willen maken.
- vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?
Dit is denk ik vooral een kwestie van doen, inoefening en ervaring opbouwen. Ik denk dat ik dat zelf kan.

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide intervisie 1 en 2 met beeld ingezet.

- 6. Hoe heb je de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld ervaren?
Het heeft mij erg geholpen. Het was een relatief makkelijke oplossing, soms zie je dus dat het best wel voor de hand liggend kan zijn wat kan helpen. Het is me goed bevallen.
- 7. Wat is de meerwaarde van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld voor jou geweest?
In eerste instantie zag ik dat het toch erger was dan ik dacht, dat was voor mij een eye-opener. Dat werd ook door collega's gezien. Het fijne was dat na de tips en het toepassen van de interventie de volgehouden aandacht er wel is en hij ook echt goed kan werken. Hij kan het echt goed volhouden. Het was geen moeilijke interventie, het zou ook wel kunnen zijn dat het soms makkelijker is dan je zou denken.
- 8. Wat vond je prettig aan de begeleiding?
Dat je kan uitwisselen met anderen, dat je zelf kritisch kan kijken en dat je tips krijgt.
- 9. Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide intervisie met beeld?
Nee, ik vond het prettig.

De twee grootste onderdelen uit de intervisie zijn geweest; kijken naar beeld en uitwisseling met collegae.

- 10. Hoe heb je kijken naar beeld ervaren?
Fijn, je krijgt echt de kans om goed gericht te kijken.
- 11. Hoe heb je het werken met de kijkwijzers ervaren?
Dat vond ik heel fijn, het kan best zijn dat het ook in andere executieve functies zit wat je in eerste instantie niet dacht. Ook leert het je goed naar een leerling kijken en dat je objectief moet blijven. Hierdoor leer je ook echt dingen herkennen. Ik leerde ook veel van het kijken naar andere leerlingen, daar had ik natuurlijk nog geen beeld bij waardoor ik echt goed naar het gedrag kon kijken.
- 12. Heeft het kijken naar beeld met een kijkwijzer voor jou een meerwaarde gehad?
Ja, omdat je echt richtlijnen hebt in het kijken, waardoor je dingen ziet waar je anders misschien wel aan voorbij was gegaan. Het biedt verdieping in het kijken.
- 13. Zou je aan het kijken naar beeld en/of het gebruik van de kijkwijzers iets willen veranderen? Licht toe.
Nee
- 14. Hoe heb je het uitwisselen van elkaars expertise ervaren?
Ik vond het heel fijn, je werd in je waarde gelaten en het was echt om je te helpen. Ik vond het professioneel en ook wel kritisch. Het kleine groepje vond ik ook prettig, omdat je wel input krijgt, maar niet te veel meningen hebt.
- 15. Heeft het voor jou een meerwaarde gehad?
Ja, zeker.
- 16. Zou je aan de manier van uitwisselen iets willen veranderen?
Nee, het was prettig zo.

17. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

Ik denk dat het elkaar versterkt. Voor mij in eerste instantie het beeld, daardoor zag ik dingen die ik niet had verwacht. Maar door de kijkwijzer kon ik nog gericht kijken.

18. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling, dit²⁵ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

7

ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?

De interventie is niet zo heel spannend geweest, maar ik heb ook wel meer ideeën gekregen voor andere casussen. Het bieden van de interventie bij deze leerling is goed gelukt. Ik heb ook veel geleerd van de tips voor anderen, daarvan denk ik dat ik daar zelf ook wat aan kan hebben.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De uitwisseling met collega's. Het zien dat de interventie ook echt voor een succeservaring zorgde.

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Ja

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

Ik denk dat blijven uitwisselen heel waardevol is.

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Ik zou nog wel meer hierover willen leren, in kleine groepjes uitwisselen lijkt me daarin heel ondersteunend. Dat vind ik ook wel een prettige manier van werken. Nu heb ik dat niet nodig, dit is meer als aanbeveling.

Doelen

Je hebt tijdens het eerste interview dit doel voor de leerling gesteld²⁶.

19. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Ja

20. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Hij kan nu de gehele werktijd van de weektaak met volgehouden aandacht werken.

21. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

n.v.t.

22. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel voor de leerling?

De uitwisseling met collega's. ik heb afspraken gemaakt over dat ik deze interventie zou gaan toepassen en heb dat dus ook echt gedaan.

23. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Uitwisseling met collega's, dat zorgde ervoor dat ik vertrouwen kreeg in de interventie. Voorheen had ik daar ook wel aan gedacht, maar leek het me niet de juiste oplossing. Het beeld zorgde ervoor dat ik ook echt zag dat het nodig was.

²⁵ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

²⁶ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

Je hebt tijdens het eerste interview voor jezelf dit doel gesteld²⁷.

24. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Ja

25. Indien ja, wat lukt er nu wel?

De interventie is gelukt, de leerling kan nu zelfstandig werken. Ook bij een andere leerling heb ik dit toegepast, dat rendement is wat minder, maar dat kan ook door zijn leerlingkenmerken komen.

26. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

n.v.t.

27. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel?

De uitwisseling met collega's

28. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Uitwisseling met collega's

Algemeen

29. Wat is je algemene ervaring/beleving van je deelname aan dit onderzoek?

Leerzaam, professioneel, helder, mooi gekaderd, heel zinvol.

30. Wat heeft voor jou de meest krachtige bijdrage geleverd in zijn algemeen?

De begeleide intervisie rondes, vooral in combinatie met beeld.

31. Zijn er interventies die voor jou geen bijdrage hebben geleverd aan jouw ontwikkeling?

Nee

32. Heb je iets gemist in de begeleiding? Indien ja, wat heb je gemist?

Nee, maar de tijd tussen de twee rondes was wat kort. Dat mag een volgende keer wat langer.

33. Aanbevelingen voor onze school:

a. Zou je het gebruik van de vragenlijst executieve functies aanbevelen?

Ja, je komt op andere inzichten en krijgt een volledig beeld van de leerling. Ook kan je hierdoor op nieuwe inzichten komen. Je kan het gedrag ook beter duiden.

b. Zou je de collegiale uitwisseling van expertise aanbevelen?

Ja, dat vond ik erg prettig. De erkenning en tips die je daardoor krijgt waren erg prettig.

c. Zou je het gebruik van beeldmateriaal aanbevelen?

Ja, vooral in combinatie met uitwisselen. Ik heb het beeldmateriaal echt nodig gehad om goed tot de uitwisseling te komen, anders had ik dat denk ik heel moeilijk gevonden.

d. Zou je begeleide intervisie met beeld aanbevelen?

Ja, zeker. De combinatie tussen uitwisselen en beeld is heel krachtig.

e. Zijn er nog andere onderdelen uit het onderzoek die je de school zou willen aanbevelen?

De presentatie vooraf

f. Zijn er onderdelen uit het onderzoek die je zeker NIET zou aanbevelen?

Nee

Afronding

34. We komen nu bij het einde van het interview

a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?

Nee

b. Bedanken voor deelname

c. Vervolg stappen bespreken:

i. Verslag van het interview wordt opgestuurd voor akkoord.

²⁷ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt

- ii. Er komt na de meivakantie een presentatie met de bevindingen van het onderzoek, uitnodiging volgt.

Verslag interview 2.

8NR

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

Herkennen executieve functies.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
- Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
- Begeleide interview 1

1. Hoe heb je deze interventies ervaren?

a. Presentatie

Ik vond de presentatie erg duidelijk, ook vond ik het prettig dat je praktijkvoorbeelden gaf. Zo werd er voor mij een goede koppeling gemaakt naar moeilijke termen en hoe je dat herkent in de praktijk.

b. Vragenlijst

Die vond ik ook duidelijk. Ik vroeg me af of de vragenlijst wel voldoende 'de lading dekte', daar hebben we het ook over gehad. Je moet natuurlijk ook een keuze maken in wat je vraagt anders wordt de vragenlijst te lang. Ook is dit meer voor de signalering. De vragen waren wel duidelijk en gericht op de praktijk, ik vond het invullen eenvoudig. Het gaf een goed beeld over de sterke punten en de kansen van de leerling.

c. Begeleide interview

Ik vond het fijn. In het algemeen vind ik het fijn om de kans te krijgen om te zien wat er nu allemaal gebeurt in de klas. Het was een goede tip geweest om het beeld meerdere malen te bekijken want ik ben dan toch eerst nog afgeleid door andere leerlingen die ik zie. Daarna kon ik me goed richten op de leerling en kon ik het gedrag van de leerling goed zien en zeker ook de invloed van de omgeving. Dat werd me wel heel duidelijk; dat de omgeving een grotere invloed had dan ik dacht.

Ook vond ik het fijn dat je kon uitwisselen met collega's, omdat zij er wat verder vanaf staan en daardoor wat objectiever kunnen bekijken wat zou kunnen helpen in deze situatie. Omdat je er zelf zo dicht bovenop zit, is dat soms lastig.

2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad?

Ja, in de zin van dat ik het gedrag van leerlingen al wat beter kan duiden. Ik herken wel sneller dingen waarvan ik weet bij welke executieve functie het hoort, ik weet het nog niet van alle executieve functies.

3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?

De presentatie was meer een kennismaking met executieve functies geweest. Bij de vragenlijst kreeg de theorie wat meer invulling door echt gericht naar een leerling te kijken, het gaf ook inzicht in wat je van een leerling van deze leeftijd mag verwachten. Bij de begeleide interview vond ik de meerwaarde zitten in het gegeven dat je het samen ziet. Je kunt het samen hebben over het gedrag en bij welke executieve functie het hoort.

4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

De begeleide interview, dan zie je het echt in je eigen praktijk.

5. **Schaalvraag:**

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit²⁸ je beginniveau is.

a. **Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?**

i. **Wat voor een punt zou je daar aan geven?**

6,5

ii. **Waar ben je beter in geworden? Wat heb je kunnen ontwikkelen?**

Ik ben me meer bewust van het gegeven dat executieve functies er zijn en dat wanneer een leerling bepaald gedrag vertoont, daar de executieve functies onder liggen. Ik ben er bewuster mee bezig.

iii. **Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?**

De presentatie, vragenlijst en de eerste begeleide interview; hierdoor werd het steeds concreter en verder toegespitst op het gedrag van de leerling.

iv. **Heb je hier je streefdoel gehaald?**

Nog niet helemaal.

v. **Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?**

Ik zou graag nog meer willen leren over de executieve functies, ik heb er nu wel mee gewerkt maar ik zou me daar nog meer in willen verdiepen zodat ik nog meer weet wat het inhoudt. Ik heb daar meer theorie voor nodig.

vi. **Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?**

Ik zou misschien wat aanbevelingen kunnen gebruiken in de literatuur zodat ik me daar zelf ik kan verdiepen. Het zou voor mij ook fijn zijn om daar met anderen over te praten, de uitwisseling met collega's zou ik ook wel ondersteunend vinden.

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide interview 1 en 2 met beeld ingezet.

6. **Hoe heb je de begeleide interview 1 en 2 met beeld ervaren?**

Ik vond het heel prettig om op afstand te kijken wat er nu precies gebeurt. Ook dat je even de rust kan nemen om even bewust naar de beelden te kijken. Het gaf ook een goede gelegenheid om te reflecteren op wat de leerling nodig zou kunnen hebben, dan merk je dat vaak een hele kleine interventie al voldoende kan zijn om het verschil te maken. Door het samen te kijken naar krachten en kansen van de leerling en van ons zelf, kan je al heel snel een kleine stap nemen. Vaak denk ik te groot of wacht ik af voordat ik echt tot handelen kom, door er samen over te praten en door de hulpvragen ga je klein denken en is het niet meer alles in één keer, maar kijk je klein naar krachten en kansen en gebruik je dat om een klein stapje te maken in de ontwikkeling van de leerling.

7. **Wat is de meerwaarde van de begeleide interview 1 en 2 met beeld voor jou geweest?**

Het besef dat het klein denken en goed reflecteren op wat de krachten en kansen zijn, uiteindelijk een goed resultaat heeft, omdat je op deze manier een eenvoudige interventie kan doen. Voor mij zit het vooral in de benadering van de casus, niet zo zeer in de interventie zelf, maar meer in hoe je zo iets aanpakt en benadert. Deze manier wil ik me graag nog meer eigen maken.

8. **Wat vond je prettig aan de begeleiding?**

Ik vond het heel prettig en het was duidelijk. Ik vond het grappig om te merken dat wanneer we met een collega spraken ik automatisch reflecteerde op mijn eigen handelen. Dat reflecteren op mijn eigen handelen is nodig omdat ik zo beter kan afstemmen op wat de leerling nodig heeft.

²⁸ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

9. Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide intervisie met beeld?

Nee

De twee grootste onderdelen uit de intervisie zijn geweest; kijken naar beeld en uitwisseling met collegae.

10. Hoe heb je kijken naar beeld ervaren?

Ik vond het waardevol, je krijgt de gelegenheid om alles te zien van wat er gebeurt in de klas. Het observeren waar ik in de klas weinig aan toe kom, wordt nu goed mogelijk. Met het beeld heb je de rust om goed te kijken naar de leerlingen en jezelf.

11. Hoe heb je het werken met de kijkwijzers ervaren?

Ook prettig omdat je dan een richtlijn hebt waar je op moet letten. Je ziet natuurlijk van alles, maar door de kijkwijzer ga je echt gericht kijken.

12. Heeft het kijken naar beeld met een kijkwijzer voor jou een meerwaarde gehad?

Ja, je gaat echt heel gericht kijken naar het gedrag van de leerling en jezelf als leerkracht. Dan lukt het beter om te zien wat de leerling nodig heeft en die kleine aanpassing is makkelijker toe te passen.

13. Zou je aan het kijken naar beeld en/of het gebruik van de kijkwijzers iets willen veranderen? Licht toe.

Het kijken naar het beeld niet, dat verliep heel prettig. De eerste kijkwijzer was heel uitgebreid, de tweede was korter. Ik vond het bij de tweede fijner dat je zelf schrijft en dat je voor de ander niet schrijft maar het gewoon vertelt, dan heeft ieder een overzicht waar alles op staat.

14. Hoe heb je het uitwisselen van elkaars expertise ervaren?

Anderen kijken toch objectiever naar de beelden, omdat ze de klas niet zo goed kennen. Zij kunnen dan makkelijker kleine oplossinkjes bedenken, ik bleef steeds meer in het grote geheel denken. De ander kan het steeds meer toespitsen. Dat vond ik waardevol.

15. Heeft het voor jou een meerwaarde gehad?

Ja, als ik het alleen had moeten doen, weet ik niet of ik het had gedaan en of ik voor deze interventie had gekozen.

16. Zou je aan de manier van uitwisselen iets willen veranderen?

Nee, het was duidelijk. Ik vond het inleiden van het beeld door de inbrenger fijn, ook het kijken en het daarna uitwisselen vond ik erg prettig. Ook kijken naar krachten en daarna naar kansen vond ik heel prettig.

17. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

De uitwisseling heeft voor mij de grootste bijdrage geleverd, maar daar hangt het beeld natuurlijk mee samen. Deze combinatie was voor mij heel waardevol.

18. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling, dit²⁹ je beginniveau is.

- a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

- i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

5,5

- ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?

Ik heb vooral een ontwikkeling doorgemaakt in denken, ik ben bewuster geworden van de kracht van kleine stapjes. Ik ben nu bewust dat het daarop reflecteren erg krachtig is, ik ben nu bewust dat dit een goede manier van werken kan zijn. Dit speelt zich nu vooral nog af in mijn hoofd.

- iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De uitwisseling in combinatie met beeld.

²⁹ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Ik ben nog niet helemaal tevreden. Ik ben wel tevreden over de bewustwording en ik wil het nu op eigen kracht kunnen uitvoeren.

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

Het uitvoeren is nog lastig, nu blijft het nog bij denken en ik wil de stap gaan maken naar doen. Dat is een stap die ik graag wil zetten. Het doen van de interventies zelf is niet moeilijk, waar ik me verder in wil ontwikkelen is het bedenken wat er nodig is bij de leerling aan kleine interventies. Ik zou daar nog wat handvatten bij kunnen gebruiken.

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Theorie voor de verdiepte kennis, voor het doen van de interventie is het ook het durven doen. De uitwisseling met anderen kan voor mij ook heel ondersteunend werken.

Doelen

Je hebt tijdens het eerste interview dit doel voor de leerling gesteld³⁰.

19. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Nog niet helemaal. Ik heb al wel gezien dat de interventie gewerkt heeft, maar er is nu te weinig gelegenheid. Hij komt er nu nog te weinig aan toe en hij heeft nog ondersteuning van mij nodig om het vol te houden. Ook kan de omgeving een storende factor zijn, waardoor het ook moeilijker wordt om zijn aandacht erbij te blijven houden.

20. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Wat al wel lukt is dat we gezien hebben dat de interventie werkt.

21. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

De interventie werkt wel motiverend.

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Hij heeft nu nog ondersteuning van mij nodig om het vol te houden. Wat zou kunnen helpen is om de taak in te korten zodat hij sneller aan de interventie toekomt en de motivatie groter wordt om de aandacht vol te houden. Dan werkt hij aan de minimum doelen en kan hij sneller die succeservaring op doen.

22. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel voor de leerling?

De uitwisseling met collega's en het kijken naar beeld. De uitwisseling maakte dat de interventie tot stand kwam en op beeld konden we kijken of de eerste uitvoering goed verliep. Toen kwamen we ook op het punt dat we vonden dat hij er misschien wel te weinig aan toe kwam.

23. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

De uitwisseling.

Je hebt tijdens het eerste interview voor jezelf dit doel gesteld³¹.

24. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Over het algemeen heb ik daar wel stappen in gezet. Ik vind dat ik daar in vooruit ben gegaan. Nu speelt het zich vooral af in mijn hoofd en ben ik er bewuster mee bezig, nu zou ik nog heel graag de stap willen maken om ook echt tot handelen te komen.

25. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Ik ben me er bewust van geworden dat klein kijken en het zetten van kleine stappen heel ondersteunend kan werken.

³⁰ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

³¹ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

26. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

Deze interventie is al aardig gelukt, nu wil ik zelf die stappen kunnen zetten.

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Theoretische verdieping met praktische tips en uitwisseling met collega's.

27. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel?

Het hele traject in zijn geheel heeft daaraan bijgedragen.

28. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

De uitwisseling met collega's

Algemeen

29. Wat is je algemene ervaring/beleving van je deelname aan dit onderzoek?

Ik vond het fijn. Natuurlijk wilden we jou graag helpen, maar ik ben er zelf ook beter van geworden. Het was ook echt voor mezelf erg waardevol en heeft bijgedragen aan de professionalisering als leerkracht.

30. Wat heeft voor jou de meest krachtige bijdrage geleverd in zijn algemeen?

De uitwisseling, dat was voor mij het meest krachtig.

31. Zijn er interventies die voor jou geen bijdrage hebben geleverd aan jouw ontwikkeling?

Nee, het bouwt goed op. Daar had voor mij niks uit gelaten kunnen worden.

32. Heb je iets gemist in de begeleiding? Indien ja, wat heb je gemist?

Nee, het had van mij nog wat meer inhoudelijk mogen gaan over wat executieve functies nou precies zijn.

33. Aanbevelingen voor onze school:

a. Zou je het gebruik van de vragenlijst executieve functies aanbevelen?

Ja, misschien een wat meer uitgebreide vorm met wat meer stellingen per executieve functie.

b. Zou je de collegiale uitwisseling van expertise aanbevelen?

Zeer zeker, dat is voor mij heel waardevol geweest.

c. Zou je het gebruik van beeldmateriaal aanbevelen?

Ja, dat geeft je tijd om te kijken wat er ook echt allemaal gebeurt.

d. Zou je begeleide intervisie met beeld aanbevelen?

Ja, dat lijkt me de meest waardevolle manier om uit wat je ziet, te komen tot daadwerkelijk handelen. Het zou eventueel op een andere manier kunnen doen, maar uitwisseling met ondersteuning met beeld is heel waardevol.

e. Zijn er nog andere onderdelen uit het onderzoek die je de school zou willen aanbevelen?

Nee

f. Zijn er onderdelen uit het onderzoek die je zeker NIET zou aanbevelen?

Nee

Afronding

34. We komen nu bij het einde van het interview

a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?

Nee

b. Bedanken voor deelname

c. Vervolg stappen bespreken:

i. Verslag van het interview wordt opgestuurd voor akkoord.

ii. Er komt na de meivakantie een presentatie met de bevindingen van het onderzoek, uitnodiging volgt.

Verslag interview 2. 12ML

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

Herkennen executieve functies.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
- Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
- Begeleide interview 1

1. Hoe heb je deze interventies ervaren?

a. Presentatie

Goed, ik vond dat je het heel duidelijk vertelde en zeker met de ondersteuning op het bord was het heel duidelijk. Ik merk dat het toch moeilijk bleef en ik toch weer het blaadje of internet nodig had om te weten wat de executieve functies ook al weer waren. Maar het is in ieder geval een goede kennismaking geweest.

b. Vragenlijst

Ik vond het lastig, ook omdat ik het belangrijk vond. Ik heb goed nagedacht over hoe ik het zag bij de leerling en hoe ik dat het beste in kon schalen. Het is me uiteindelijk wel gelukt.

c. Begeleide interview

Prima, leuk. Ik vind het altijd heel zinvol, omdat je van elkaar dingen ziet en dat je je ook richt op de positieve dingen. Die heb je niet altijd meer in de gaten en dat is ook belangrijk. Je krijgt ook tips van anderen, dat is heel fijn.

2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad?

Je leert bewuster naar het gedrag kijken. Ik blijf het wel moeilijk vinden en heb ik nog niet helemaal in mijn hoofd zitten. Ik heb de leerling wel goed voor ogen, maar om nu precies te zeggen wat waar bij hoort, daar heb ik nog wat ondersteuning nodig.

3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?

Dat je het ziet op beeld. Je hebt wel dingen in je hoofd van hoe iets gebeurt, maar als je het ziet kan er je er toch meer uit halen. Ook de reacties van anderen vond ik heel fijn.

4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

Er liepen twee dingen door elkaar heen, want ik werd ook door een ambulant begeleider begeleid. Vanuit het onderzoek: om het gedrag te duiden heeft voor mij de vragenlijst de grootste bijdrage geleverd. Je moet er dan heel goed over nadenken wat je ziet en maakt concreet waar je tegenaan loopt.

5. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit³² je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

7,5

ii. Waar ben je beter in geworden? Wat heb je kunnen ontwikkelen?

Ik denk echt dat ik een stap heb gemaakt. Het lukt me nog niet om alle executieve functies zo op te noemen en te weten wat voor gedrag daar bij hoort.

³² Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

In het geval van de leerling lukte het me goed om het gedrag te herkennen en te bepalen welke executieve functie erbij hoorde. Ik was me er nooit zo van bewust en dat is nu wel meer het geval. Verder is het zo dat de klas best divers is en dat er een aantal leerlingen veel ondersteuning nodig hebben. Ik vind dat ik goed bezig ben om daar mee om te gaan. Het bewust ermee bezig zijn en gebruik van de vaste routines lukt over het algemeen goed. Ik ervaar daar ook meer rust bij.

iii. **Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?**

De uitleg van het gedrag, het overleggen met collega's en het erover praten.

iv. **Heb je hier je streefdoel gehaald?**

Ja

v. **Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?**

Ik ben nu tevreden op het punt waar ik nu ben. De vragenlijst ga ik bewaren om later mogelijk nog eens bij een ander kind te gebruiken.

vi. **Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?**

Ik denk zeker dat me dat gaat lukken en anders weet ik je te vinden.

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide interview 1 en 2 met beeld ingezet.

6. **Hoe heb je de begeleide interview 1 en 2 met beeld ervaren?**

Op zichzelf vond ik het zinvol. Het zoeken van fragmenten vond ik soms lastig en kostte me ook wel wat tijd. Achteraf vind ik dat ik wel goed gekozen heb en ben ik tevreden over de gekozen fragmenten. De interactie met elkaar vond ik heel leuk, ook als je de andere kinderen ziet. Daar leer je weer van. Als je het gedrag van de kinderen in groep 8 ziet, zie je dat bij de kleuters ook wel weer op een bepaalde manier terug. Daar steek je altijd iets van op. Het is ook leuk om te zien dat dingen werken.

7. **Wat is de meerwaarde van de begeleide interview 1 en 2 met beeld voor jou geweest?**

Ja, het loopt wel door elkaar heen. De combinatie met de ambulant begeleider vond ik heel fijn en heeft me ook echt geholpen.

8. **Wat vond je prettig aan de begeleiding?**

Het voelde helemaal niet ongemakkelijk en je was er gewoon bij. Je deed het prima.

9. **Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide interview met beeld?**

Ik heb er niet zo veel ervaring mee. Ik vond het goed dat je ons zelf liet kiezen, de vorige keer deed de ander dat. Wat er anders zou moeten, zou ik niet weten.

De twee grootste onderdelen uit de interview zijn geweest; kijken naar beeld en uitwisseling met collega's.

10. **Hoe heb je kijken naar beeld ervaren?**

Ik vond het duidelijk en overzichtelijk en soms confronterend. Wat ik opvallend vond is dat het zich op beeld toch ook wel afspeelde zoals ik dacht dat het was. Ik vond het minder verrassend.

11. **Hoe heb je het werken met de kijkwijzers ervaren?**

Goed.

12. **Heeft het kijken naar beeld met een kijkwijzer voor jou een meerwaarde gehad?**

Ja, het zorgt ervoor dat je gericht kijkt naar de beelden.

13. **Zou je aan het kijken naar beeld en/of het gebruik van de kijkwijzers iets willen veranderen?**

De volgende keer zou ik gewoon 1 kijkwijzer per inbrenger doen, dat is zeker zo makkelijk. Verder zou ik niks willen veranderen. Het duurde de eerste keer wel wat langer dan gepland, maar iedereen moest ook even zijn verhaal kwijt. Dus dat was goed zo.

14. **Hoe heb je het uitwisselen van elkaars expertise ervaren?**

Goed. Ik vond het fijn.

15. Heeft het voor jou een meerwaarde gehad?

Ja, je bent er even bewust mee bezig. Dat vond ik echt een meerwaarde hebben.

16. Zou je aan de manier van uitwisselen iets willen veranderen?

Nee, ik vond het prettig zo.

17. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?

Het kijken naar beeld omdat je dan heel goed ziet wat er gebeurt.

18. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling, dit³³ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

7,5

ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?

Soms gaat het echt helemaal goed, dan lijkt het meer op een 8 en soms lukken dingen ook niet goed. Dus ik denk dat het gemiddelde 7,5 is. Heel veel dingen zie ik ook wel, maar het lijkt soms alsof ik ogen van voren, opzij en achter nodig heb om alles te kunnen blijven volgen en dat lukt natuurlijk niet. Wat beter lukt is dat ik me er bewust van ben dat ik hem aanpak op de manier die voor hem werkt. Dat lukt steeds vaker. Ik ben ook zeker van mijn aanpak, ik ben duidelijk naar hem en geef hem niet te veel ruimte, want dat heeft hij ook echt nodig.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

De combinatie met de ambulante begeleidster en de begeleide interventie.

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Ja, voor dit onderdeel wel. Het is in ontwikkeling, maar het gaat steeds beter en het lukt vaker wel.

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

Ik ben nu bezig met de aanpak zoals deze is en dat is nu voldoende. Als dat helemaal goed loopt, kan wel weer het volgende komen.

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Nee, dat gaat me zelf lukken.

Doelen

Je hebt tijdens het eerste interview dit doel voor de leerling gesteld³⁴.

19. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Ja

20. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Het lukt hem beter om gebruik te maken van de vaste structuur die ik hem bied, zodat hij vaker het gewenste gedrag kan laten zien. Hij heeft mij er nog wel echt bij nodig.

21. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

N.v.t.

22. Wat is de bijdrage van de begeleide interventie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel voor de leerling?

De nabespreking van en het bewust kijken naar de beelden. Ook de ideeën en tips van de anderen hebben bijgedragen.

23. Welk onderdeel van de begeleide interventie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Het meest krachtige is geweest het bewust kijken naar het beeld. Ik merkte dat het bewust er mee bezig zijn, het meest krachtig is geweest in het laten slagen van de interventie.

³³ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

³⁴ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt

Je hebt tijdens het eerste interview voor jezelf dit doel gesteld³⁵.

24. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Het werken en opruimen moet elke dag en daar besteed ik ook aandacht aan. De keuze is echter gegaan naar het opruimen van de spullen na het eten, daar is de meeste aandacht naar toe gegaan. Het gaan werken en aan het werk blijven gaat wisselend.

25. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Soms gaat het goed, dan heeft hij baat bij de duidelijke opdrachten, het laten terug vertellen en de controle daarop. Hij heeft mij daar nog heel erg bij nodig, wanneer ik mijn aandacht op iets anders richt, komt het wel voor dat hij met andere dingen bezig gaat.

26. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

Zolang ik hem stuur gaat het goed, zodra mijn aandacht op iets anders gericht wordt, neemt het gewenste gedrag af. Het lukt me al steeds vaker om hem de sturing te geven die hij nodig heeft.

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Misschien nog meer structuur bieden, vaste plek, werkpicto's met de beertjes. Daar ben ik nog niet helemaal uit, omdat ik eerst mijn aandacht op het opruimen na het eten heb gericht. Het loopt op de zijlijn mee, dat komt later nog wel aan de beurt.

27. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel?

De bewustwording van wat hij van mij nodig heeft om het gewenste gedrag te laten zien, ook houd ik meer vast aan mijn aanpak en ga ik het niet meer voor hem oplossen. Omdat ik dat vol kan houden, ondanks de extra energie die dat kost, zie ik wel (kleine) vooruitgang bij hem.

28. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Het bewust kijken naar beeld.

Algemeen

29. Wat is je algemene ervaring/beleving van je deelname aan dit onderzoek?

In eerste instantie deed ik het vooral om jou te helpen, maar uiteindelijk heb ik er zelf ook van geleerd. Het is fijn want je loopt in de klas tegen dingen aan, dan is het toch fijn als je daar oplossingen voor probeert de bedenken. Ik kan beter tot hem doordringen en de aanpak beter afstemmen.

30. Wat heeft voor jou de meest krachtige bijdrage geleverd in zijn algemeen?

De presentatie vond ik het meest krachtig. Dat was het meest motiverend

31. Zijn er interventies die voor jou geen bijdrage hebben geleverd aan jouw ontwikkeling?

Nee

32. Heb je iets gemist in de begeleiding? Indien ja, wat heb je gemist?

Nee

33. Aanbevelingen voor onze school:

a. Zou je het gebruik van de vragenlijst executieve functies aanbevelen?

Ja, maar dan wel met uitleg en ondersteuning, anders lijkt het me te lastig.

b. Zou je de collegiale uitwisseling van expertise aanbevelen?

Ja, ik sta daar altijd voor open.

c. Zou je het gebruik van beeldmateriaal aanbevelen?

Omdat je je soms helemaal niet bewust bent van dingen die je wel, of juist niet doet en daar kan het beeld goed bij helpen.

d. Zou je begeleide intervisie met beeld aanbevelen?

Ja, dat geeft een heel duidelijk beeld van de situatie en het kind en de leerkracht.

e. Zijn er nog andere onderdelen uit het onderzoek die je de school zou willen aanbevelen?

Misschien het 'spieklblad' dat is wel heel fijn omdat je daar voorbeelden van het gedrag bij de executieve functies hebt. Dat werkt ondersteunend.

³⁵ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

- f. Zijn er onderdelen uit het onderzoek die je zeker NIET zou aanbevelen?
Nee

Afronding

34. We komen nu bij het einde van het interview

- a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?
Nee.
- b. Bedanken voor deelname
- c. Vervolg stappen bespreken:
 - i. Verslag van het interview wordt opgestuurd voor akkoord.
 - ii. Er komt na de meivakantie een presentatie met de bevindingen van het onderzoek, uitnodiging volgt.

Verslag interview 2. 12MS

Opening

- Kort algemeen gesprekje
- Bedanken deelname
- Korte inleiding verloop van interview

Vragen

Herkennen executieve functies.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
- Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
- Begeleide interview 1

1. Hoe heb je deze interventies ervaren?

a. Presentatie

Was duidelijk, prima presentatie.

b. Vragenlijst

Ik vond het best moeilijk, maar het was wel heel duidelijk. Omdat het best een complex geval is, was het in dit geval wel moeilijk invullen. Ik kan me voorstellen dat als je een wat meer eenvoudige casus had, het makkelijker is.

c. Begeleide interview 1

Fijn. Het was fijn om het beeld terug te zien, je reacties van anderen krijgt en dat je daarover kan praten. Ik heb dat als erg prettig ervaren.

2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad?

Ja, ik denk het wel. Het blijft wel moeilijk voor deze leerling, maar toen ik gewerkt had met de executieve functies, werd mij pas echt duidelijk aan hoeveel executieve functies deze leerling op deze leeftijd al moet kunnen voldoen. Toen werd voor mij ook duidelijk dat het misschien niet haalbaar is om hem op onze school te houden. Dus het was voor mij wel een meerwaarde.

3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?

Het heeft me meer inzicht gegeven in het gedrag van de leerling.

4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd? Licht toe.

De begeleide interview 1; het beeldmateriaal gaf inzicht en de reacties en uitwisseling met collega's was erg prettig.

5. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit³⁶ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

Op 8.

ii. Waar ben je beter in geworden? Wat heb je kunnen ontwikkelen?

Ik heb zeker een stap gemaakt, maar weet ze nog niet allemaal. Ik weet nu wel beter waar ik naar moet kijken. Sommige kan ik zo herkennen. Als ik het papiertje (het spiekblad bij de kijkwijzer) erbij houdt dan kan ik ze allemaal herkennen, want ze waren voor mij wel duidelijk. Ook is mijn kennis over de executieve functies beter geworden.

³⁶ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

- iii. **Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?**
Het spieksblad bij de kijkwijzer; dat zou voor iedereen fijn zijn, omdat je dan beter weet hoe je naar het gedrag van kinderen kan kijken. Je kan het concrete gedrag van de leerling beter herkennen.
- iv. **Heb je hier je streefdoel gehaald?**
Ja, ik ben tevreden over wat ik heb bereikt.
- v. **Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?**
- vi. **Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?**
Vooralsnog heb ik hier geen extra ondersteuning bij nodig. Nu ga ik hier zelf mee verder. Wanneer er weer moeilijke casus komt, zoals bij deze leerling, was deze manier van begeleiden erg prettig.

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide interview 1 en 2 met beeld ingezet.

- 6. **Hoe heb je de begeleide interview 1 en 2 met beeld ervaren?**
Ik vond het fijn en het was duidelijk voor mij, het heeft me echt geholpen.
- 7. **Wat is de meerwaarde van de begeleide interview 1 en 2 met beeld voor jou geweest?**
Alles wordt concreter en duidelijker. Natuurlijk heb ik al veel geobserveerd, maar op deze manier krijg je toch meer duidelijkheid.
- 8. **Wat vond je prettig aan de begeleiding?**
Het was fijn dat je open kon zijn, dat er naar je geluisterd werd, dat je met collega's samen kon werken. Iedereen kreeg voldoende ruimte om zijn zegje te doen. De begeleiding was ook fijn.
- 9. **Zijn er zaken die veranderd zouden moeten worden aan de uitvoering van de begeleide interview met beeld?**
Het tijdsbestek tussen de twee rondes, het zou fijner zijn wanneer er wat meer tijd had gezeten tussen de twee rondes zodat ik wat meer tijd had gekregen om het echt goed aan te pakken. Nu was het wat kort. Het lukte nu overigens wel meteen.

De twee grootste onderdelen uit de interview zijn geweest; kijken naar beeld en uitwisseling met collega's.

- 10. **Hoe heb je kijken naar beeld ervaren?**
Het was prima.
- 11. **Hoe heb je het werken met de kijkwijzers ervaren?**
Die waren duidelijk voor mij.
- 12. **Heeft het kijken naar beeld met een kijkwijzer voor jou een meerwaarde gehad?**
Doordat je het zelf op papier moet zetten, wordt het ook duidelijk voor je.
- 13. **Zou je aan het kijken naar beeld en/of het gebruik van de kijkwijzers iets willen veranderen?**
Nee, het was helemaal goed zo.
- 14. **Hoe heb je het uitwisselen van elkaars expertise ervaren?**
Ik vond het erg prettig. Dit moeten we vaker doen op school. Het is fijn omdat andere leerkrachten weer andere dingen zien en je dat kan uitwisselen met elkaar.
- 15. **Heeft het voor jou een meerwaarde gehad?**
Ja, de collega's zien misschien toch andere dingen dan ik. De frisse blik of andere insteek was erg fijn.
- 16. **Zou je aan de manier van uitwisselen iets willen veranderen?**
Nee, het was goed zo.
- 17. **Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd?**
Voor mij was alles in zijn geheel een grote bijdrage geweest. Alles hoort bij elkaar.

18. Schaalvraag:

Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van executieve functies bij een leerling, dit³⁷ je beginniveau is.

a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?

i. Wat voor een punt zou je daar aan geven?

8

ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?

Ik ben daadkrachtiger geweest, ik heb het gewoon gedaan.

iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?

Het zat wel steeds in mijn achterhoofd. Maar nu hebben we gezien dat het gericht moest zijn op het maken van specifieke keuzes bij een werkje en dat hij daar echt baat bij zou kunnen hebben. Je ziet dat het echt nodig is voor deze leerling.

iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?

Ja, ik ben met deze interventie wel tevreden. Maar ik heb mijn doel met de leerling nog niet bereikt, dat is te complex. Het kleine doel, over het kiezen van de taken, dat is gelukt en daarover ben ik tevreden.

v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?

vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Nee, er is nu overleg met Interne Begeleiding en ik kan in de klas voldoende vooruit met deze leerling.

Doelen

Je hebt tijdens het eerste interview dit doel voor de leerling gesteld³⁸.

19. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Het kleine doel; het kiezen van een taakje is gelukt voor de leerling. Het grote doel; is te complex gebleken en is niet bereikt. Er is daar wel een stap gezet in de goede richting.

20. Indien ja, wat lukt er nu wel?

Hij kan nu de picto's gebruiken en is nu in staat om zelf een taakje te kiezen, ook kan hij zelf een taakje kiezen als hij klaar is. Hij kan daar mee vooruit.

21. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

n.v.t.

22. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel voor de leerling?

Het kijken naar beeld; eerst zie je hem rondlopen en dat hij zijn keuze niet kan maken. De tweede ronde zie je dat hij wel de keuze gemaakt krijgt en dat hij aan zijn werkje kan beginnen, door middel van de picto's.

23. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Er is niet een los onderdeel voor mij, het hoort allemaal bij elkaar. De combinatie is het meest krachtig geweest.

Je hebt tijdens het eerste interview voor jezelf dit doel gesteld³⁹.

24. Heb je dit doel kunnen bereiken?

Nee, de tijd is te kort geweest.

25. Indien ja, wat lukt er nu wel?

n.v.t.

³⁷ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruikt.

³⁸ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

³⁹ Hier worden de gegevens uit het eerste interview gebruik

26. Indien nee,

a. Wat is er allemaal al wel gelukt?

Wat wel lukt is dat ik een tijdstip heb gekozen om het observeren uit te voeren. Daarbij besef ik me dat ik dan ook bewust de keuze moet maken om te observeren en om niet beschikbaar te zijn voor de kinderen op dat moment.

b. Wat heb je nog meer nodig om dit doel te bereiken?

Ik kan dat zelf geregeld krijgen en heb daar geen extra ondersteuning bij nodig.

27. Wat is de bijdrage van de begeleide intervisie 1 en 2 met beeld geweest bij dit doel?

Ik heb gezien dat hij de interventie echt nodig had en heb daarna kunnen zien wat het effect was van deze interventie.

28. Welk onderdeel van de begeleide intervisie heeft de meest krachtige bijdrage geleverd?

Ook hier weer het geheel van alle onderdelen.

Algemeen

29. Wat is je algemene ervaring/beleving van je deelname aan dit onderzoek?

Prima, het was leuk en fijn om deel te nemen.

30. Wat heeft voor jou de meest krachtige bijdrage geleverd in zijn algemeen? Licht toe; waaraan en hoe?

Het kijken naar beeldmateriaal en de tips die je krijgt door uitwisseling.

31. Zijn er interventies die voor jou geen bijdrage hebben geleverd aan jouw ontwikkeling?

Nee, alles had waarde voor mij

32. Heb je iets gemist in de begeleiding? Indien ja, wat heb je gemist?

Nee, ik heb niks echt gemist, maar het tijdsbestek was te kort.

33. Aanbevelingen voor onze school:

a. Zou je het gebruik van de vragenlijst executieve functies aanbevelen?

Ja, het wordt veel duidelijker waar je naar moet kijken als je gedrag observeert. Je krijgt ook een beter beeld van de leerling.

b. Zou je de collegiale uitwisseling van expertise aanbevelen?

Ja, zeker. Samen weet je meer, je kan er van leren.

c. Zou je het gebruik van beeldmateriaal aanbevelen?

Ja, zeker. Je kan dan beter zien wat er echt gebeurt.

d. Zou je begeleide intervisie met beeld aanbevelen?

Ja, ik heb het al heel zinvol ervaren.

e. Zijn er nog andere onderdelen uit het onderzoek die je de school zou willen aanbevelen?

Nee

f. Zijn er onderdelen uit het onderzoek die je zeker NIET zou aanbevelen?

Nee

Afronding

34. We komen nu bij het einde van het interview

a. Zijn er vragen die ik niet gesteld heb en waar je wel op gehoopt hebt? Met andere woorden, wat zou je graag nog willen delen?

Je hebt nog niet gevraagd hoe ik jouw begeleiding vond: die vond ik prima.

b. Bedanken voor deelname

c. Vervolg stappen bespreken:

i. Verslag van het interview wordt opgestuurd voor akkoord.

ii. Er komt na de meivakantie een presentatie met de bevindingen van het onderzoek, uitnodiging volgt.

Bijlage 13

Gestelde doelen met reflectie per participant

Participaant	Doel participant (interview 1)	Reflectie (interview 2)	Doel leerling (interview 1)	Reflectie (interview 2)
12ML	Hoe zorg ik ervoor dat deze leerling aan het werk gaat en blijft en zijn eigen spullen opruimt?	Ik heb dit doel bereikt, Doordat ik me bewust ben van zijn ondersteuningsbehoefte en, kan ik daar beter op afstemmen en laat hij vaker het gewenste gedrag zien. Ik ervaar nu meer rust.	Organiseren van starten met een taak, aan het werk blijven en na afloop opruimen.	Het doel is bereikt, hij heeft hierbij nog wel de ondersteuning van de leerkracht nodig, is in ontwikkeling.
12MS	Ik wil mijn klassenmanagement zo inrichten dat ik gericht kan observeren.	Dit doel is niet bereikt, hiervoor was niet voldoende tijd omdat we hebben ingezet op het doel van de leerling.	Doelgericht kiezen van taak tijdens de werkles.	Het doel is bereikt. De picto's geven hem voldoende ondersteuning in het kiezen van een taak en ook het klaarwerk.
7ER	Ik wil werkvormen leren die ik in de klas kan inzetten voor de ontwikkeling van executieve functies.	Dit doel is bereikt voor de executieve functies die behandeld zijn. Ik zou het nog graag willen uitbreiden.	Herkennen van haar grenzen en wanneer nodig uit een situatie stappen, zodat escalatie voorkomen kan worden tijdens samenwerken.	Het doel is bereikt, door de vaste structuur tijdens samenwerking heeft ze voldoende houvast om escalatie te voorkomen.
7JP	Hoe kan ik deze leerling begeleiden zodat hij minder in conflict komt met klasgenoten?	Dit doel is niet behaald. Het bleek te groot en daardoor niet geschikt voor deze begeleidingsvorm, hier is meer een één-op-één begeleiding voor nodig.	Meer grip op zijn emotieregulatie zodat hij minder in conflict komt met klasgenoten. <i>Dit is aangepast na begeleide intervisie ronde 1 in:</i> De beurtverkorten bij het geven van een klassikaal antwoord.	Het eerste doel is aangepast naar een kleiner doel. Het kleinere doel is gedeeltelijk behaald. Het lukt al wel, maar er is meer tijd nodig om het goed in te bedden.
8NR	Ik wil meer kennis opdoen over executieve functies, zodat ik deze beter kan herkennen. Ik wil handvatten om	Dit doel is bereikt voor de casussen die behandeld zijn, ik zou het nog graag willen uitbreiden.	Zonder ondersteuning van de leerkracht 15 minuten zelfstandig aan een taak werken.	Dit doel is gedeeltelijk bereikt. De interventie moet nog verder afgestemd worden, de tijd was nu te kort.

	kinderen te helpen bij de ontwikkeling van executieve functies.			
815	Hoe kan ik ervoor zorgen dat kinderen zich langer zelfstandig kunnen richten op een taak?	Dit doel is bereikt, de leerling kan de volledige werktijd met volgehouden aandacht werken.	Zelfstandig de volledige werktijd van de weektaak met volgehouden aandacht werken.	Dit doel is bereikt. Hij kan dit nu volgehouden en is niet meer afgeleid.

Voor de leerling

Wat is je doel voor de leerling?
Met welke executieve functie(s) werk je?
Op een schaal van 1 tot 10, hoe schaal je deze leerling in?
Licht kort toe;
Wat zijn handelingssuggesties die je bij deze leerling gaat toepassen?
Bijeenkomst 2
Wat was het resultaat van deze aanpak?

Hoe schaal je de leerling nu in?
Licht kort toe,
Welke oude en nieuwe handelingssuggesties ga je toepassen?

Voor jezelf

Wat is je eigen leerdoel?
Hoe schaal je jezelf in?
Licht kort toe,
Wat neem je mee uit de eerste bijeenkomst?
Wat neem je mee uit de tweede bijeenkomst?

Hoe schaal je jezelf nu in?
Licht kort toe,
Wat heb je bereikt door deze begeleide intervisierondes?
Wat zou je nog willen bereiken?
Overige opmerkingen

40

⁴⁰ Bij het maken van dit formulier is gebruik gemaakt van het boek Cauffman, D. & Dijk, van D.J. (2014). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

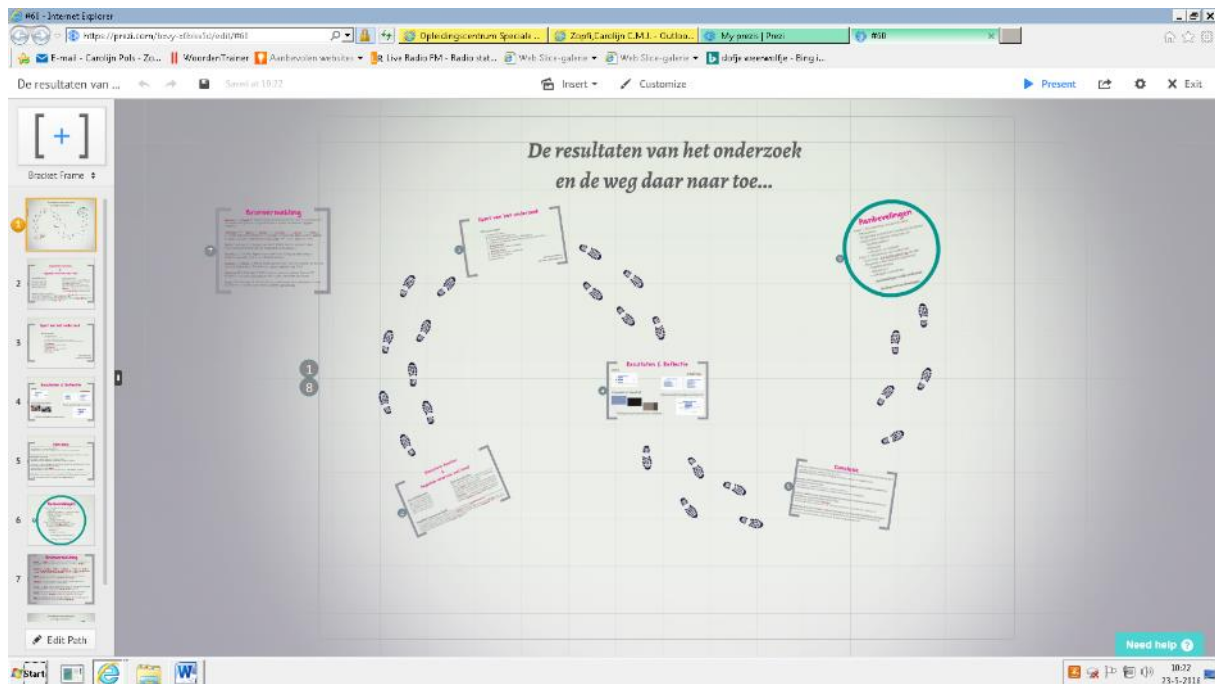
Bijlage 15 Inhoud begeleide intervisie met beeld 1 en 2

Tabel 1. Interventies begeleide intervisie ronde 1 en 2

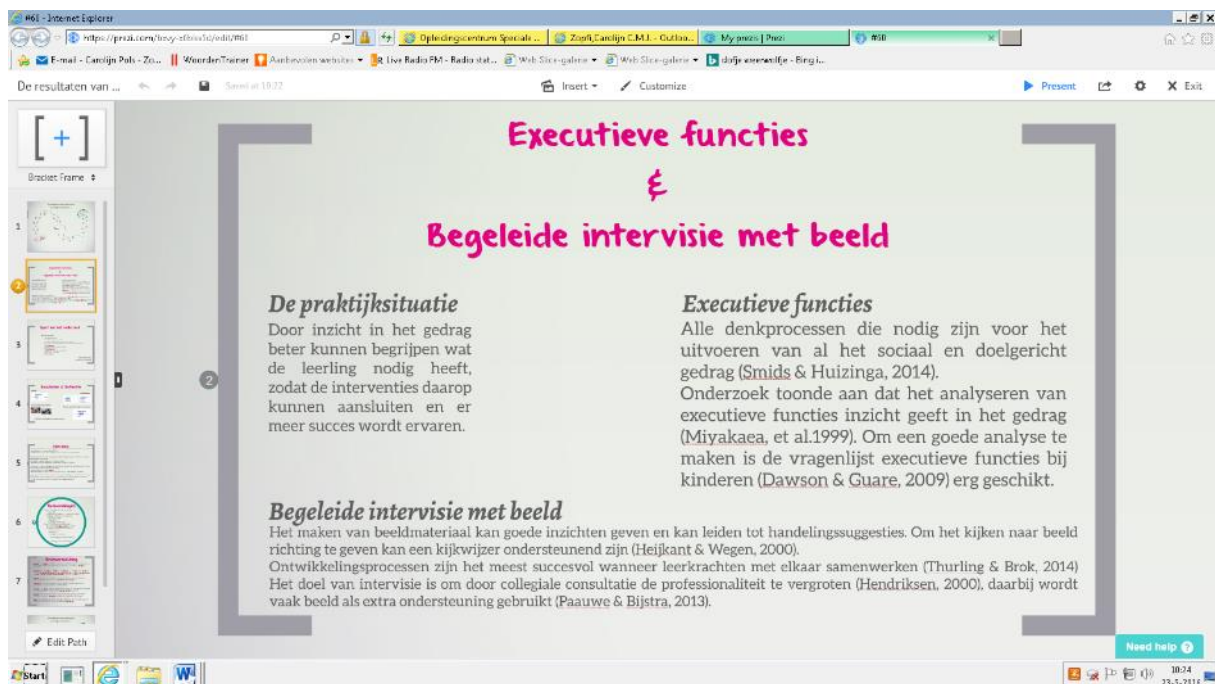
	Begeleide intervisie met beeld 1		Begeleide intervisie met beeld 2
Participant	Executieve functies	Gekozen interventie	Reflectie op interventie
12ML	Respons-inhibitie tijdens opruimen	-Gebruik van picto's bij opruimen spullen na lunch. - Instemmend benoemen gewenst gedrag	-Leerling ruimt spullen goed op. Het instemmend benoemen werkt ondersteunend in combinatie met de picto's.
12MS	Organisatie en taakinitiatie tijdens starten van werkles	- Gebruik van Picto's met keuze uit 2 klaarwerkjes. - Dit wordt tijdens de werkles individueel aangeboden	-Leerling komt tot werken door de picto-ondersteuning. -Moment van aanbieden wordt naar einde kring verplaatst.
7ER	Flexibiliteit tijdens samenwerken	Coöperatieve werkvorm waarbij tweetallen om de beurt het antwoord geven, als ze het oneens zijn wisselen ze argumenten uit, blijven ze oneens schrijven ze het antwoord van degene die aan de beurt is op.	- De leerling overlegt bij samenwerking en staat nu wel open voor andere inbreng.
7JP	Het gestelde doel is te groot en vraagt om individuele begeleiding, doel wordt aangepast naar verkleinen van de beurt bij geven van een klassikaal antwoord. Executieve functie: flexibiliteit en respons-inhibitie tijdens instructies.	-Gesprekje met leerling waarin de interventie wordt toegelicht. - De interventie bestaat uit oefenen in het geven van korte antwoorden, die niet meer dan 3 zinnen bevatten.	-Het lijkt te werken, de antwoorden zijn korter. Later in de les worden ze toch weer langer. -Als aanvulling gaat de leerkracht met de leerling een onopvallend handgebaar afspreken ter herinnering aan de afspraak.
8IS	Volgehouden aandacht tijdens zelfstandig werken	-Tafeltje wordt naar de muur geschoven. -In leerlinggesprek wordt aangegeven dat dit ondersteunend bedoeld is.	-Gedurende de volledige werkles (30 minuten) werkt de leerling met volgehouden aandacht.
8NR	Volgehouden aandacht tijdens rekenen	Bieden van uitdagend, zelfgekozen klaarwerk.	Leerling komt nog onvoldoende aan klaarwerk

			toe. Leerkracht kiest voor andere lesindeling: 15 minuten werken; 5 minuten klaarwerk; 10 minuten werken, 5 minuten klaarwerk.
--	--	--	--

Vorbereiding presentatie

- Welkom
- Bedanken voor aanwezigheid, in het bijzonder van de participanten
- Kort beschrijven van inhoud presentatie

- Aanhaken theorie die ten grondslag ligt van dit onderzoek, daarbij duidelijke verbanden maken tussen de praktijk en de theoretische uitgangspunten

Opzet van het onderzoek

Plan van aanpak

1. Presentatie team
2. Inschrijving participanten
3. Vragenlijst executieve functies bij kinderen
4. Interview 1; bepaling doelen voor leerkracht en leerling
5. Beeldopname 1
6. Begeleide intervisie met beeld 1
7. Beeldopname 2
8. Begeleide intervisie met beeld 2
9. Interview 2; reflectie
10. Presentatie

Dialogo over ervaring deelname met participanten

- Verloop onderzoek beschrijven, participanten en aanwezigen kunnen reageren indien gewenst.
- Indien er geen reactie komt vraag ik de participanten zelf actief naar de beleving van hun deelname.

Resultaten & Reflectie

Doelen

Schaalvraag

Fragmenten uit de praktijk

Bijdrage begeleiding volgens participanten

Dialogo met participanten over resultaten

- Doelen: goed uitleggen wat de tabel inhoudt en wat maakt dat de doelen wel of niet bereikt zijn: tijd en concrete formulering. Daarbij persoonlijk leerpunt benoemen
- Schaalvraag: voortgang benadrukken, waarbij het gaat om de beleving van de participant.
- Bijdrage begeleiding: de begeleide intervisie kan je opsplitsen in beeldopname en collegiale uitwisseling. Het blijkt dat dat de grootste bijdrage heeft opgeleverd.

- Fragmenten bekijken en daar de participanten zelf over laten vertellen (zij hebben vooraf toestemming gegeven voor het gebruik van het beeldmateriaal)

Conclusie

Deelvraag 1. Welke elementen in de begeleiding sluiten het beste aan bij de behoeften van leerkrachten op Basisschool X?
 presentatie bij start - werken vanuit een doel -
 begeleide interview met beeld: collegiale consultatie - gebruik van beeldmateriaal

Deelvraag 2. Welke elementen uit de begeleiding aan leerkrachten dragen bij aan het ontwikkelen van inzicht in de executieve functies bij een leerling?
 presentatie - vragenlijst executieve functies bij kinderen -
 begeleide interview 1: collegiale consultatie, beeldmateriaal en kijkwijzer 1

Deelvraag 3. Welke elementen in de begeleiding dragen bij aan het kunnen bieden van passende interventies voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling?
 focus op executieve functies (kennis) -
 begeleide interview met beeld 1 en 2: collegiale consultatie - beeldmateriaal - kijkwijzer 2

Hoofdvraag: Wat hebben leerkrachten op Basisschool X nodig aan begeleiding, zodat zij beter kunnen afstemmen op het bieden van een ondersteunende interventie voor de ontwikkeling van een executieve functie van een leerling?
 aanvulling op bovenstaande punten: goede afstemming op benodigde tijd

- Conclusie goed opbouwen per deelvraag zodat het voor de aanwezigen goed volgbaar is.
- Na beschrijving van conclusie actief vragen naar reacties aanwezigen en participanten

Aanbevelingen

Fase 1: Ontwikkelen van inzicht door:

- Presentatie
- Vragenlijst executieve functies bij kinderen
- Begeleide interview bestaande uit:
 - beeldmateriaal
 - kijkwijzer
 - collegiale consultatie

Fase 2: Afstemmen op interventie:

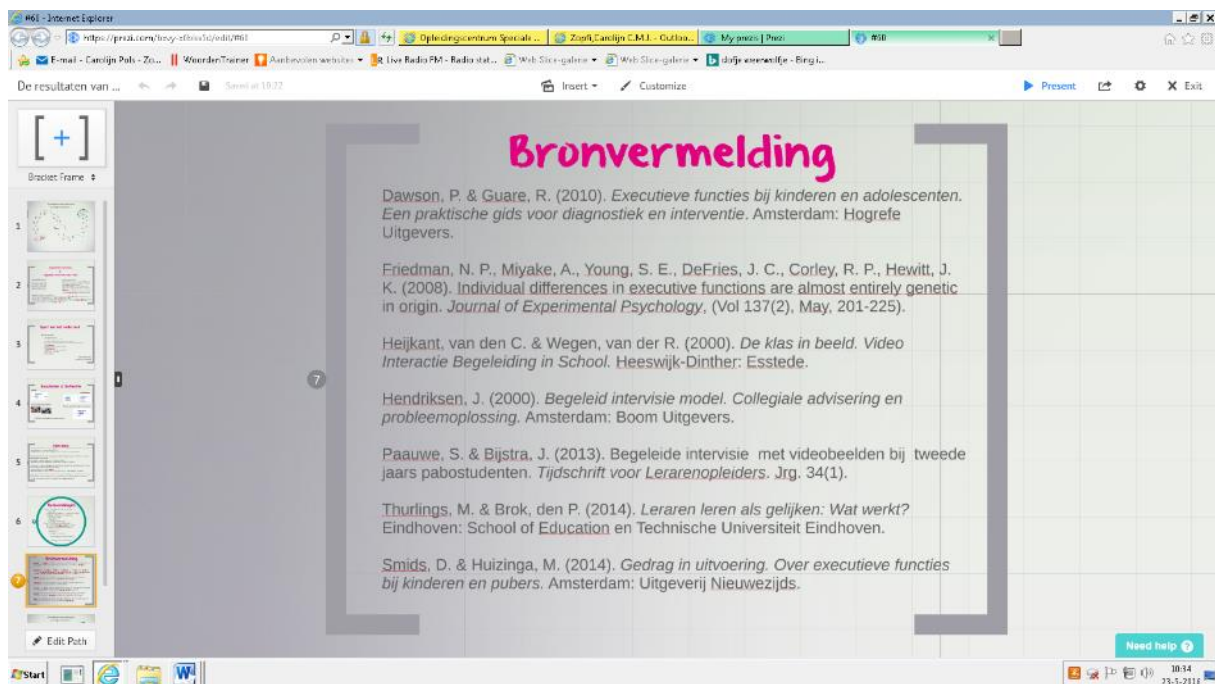
- Concrete, handelingsgerichte doelen
- Begeleide interview bestaande uit:
 - beeldmateriaal
 - kijkwijzer 2
 - collegiale consultatie

Aanbevelingen verder onderzoek

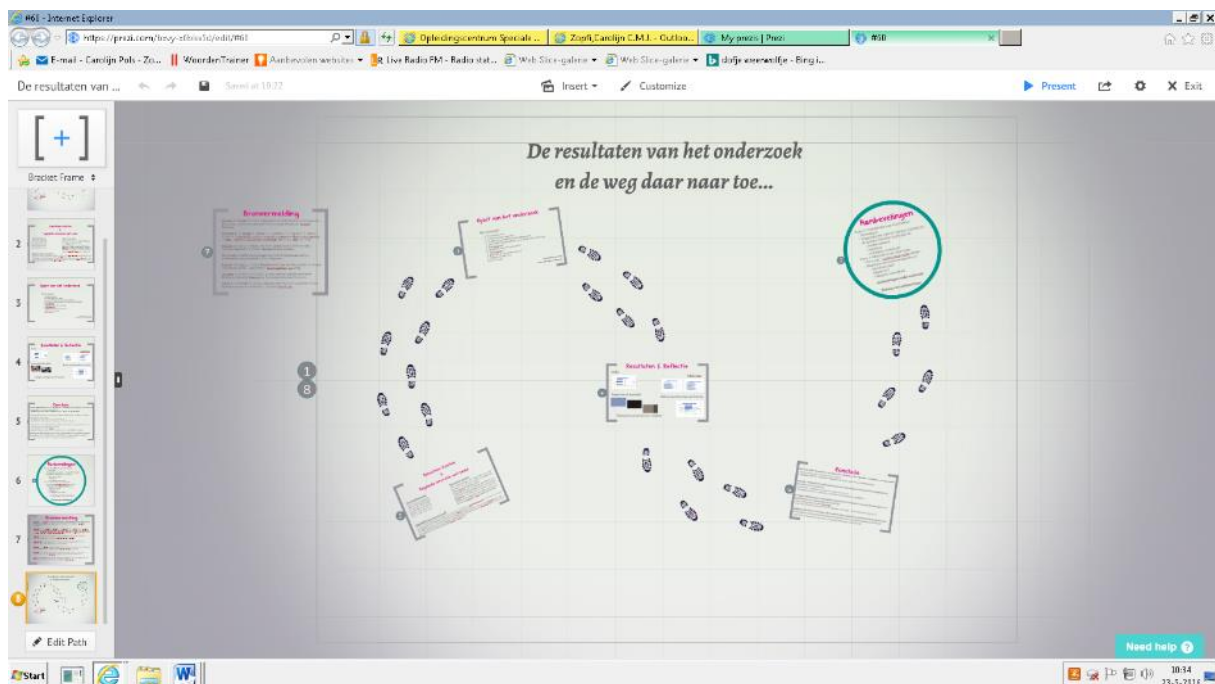
Dialog over aanbevelingen

- Aanbevelingen zijn in ieder geval fase 1 en fase 2. De punten daar onder zijn van waarde geweest tijdens het onderzoek en zouden in deze fasen kunnen worden toegepast.
- Daarbij is een goed afgestemde tijdsplanning ook belangrijk
- De begeleider moet ook bekwaam zijn in het begeleiden met beeld in een begeleide interview setting.

- Ook verder onderzoek beschrijven
- Dialoog met aanwezigen op gang brengen.

- Bronvermelding bij deze presentatie

- Afsluiting met gelegenheid voor reactie en/of vragen.
- De participanten worden gevraagd het feedbackformulier in te vullen.

Opleidingscentrum
Speciale Onderwijszorg

Feedbackformulier presentatie Praktijkgericht onderzoek

Gegevens	Naam student	Caroline Pits-Zoph
	Datum presentatie	19 mei 2016
	Naam toehoorder	Wolke Rojackers
	Titel presentatie	De resultaten 'In onderzoek en de weg naar toe'
Communicatie	Is er sprake van dialoog? Reageert de student adequaat op vragen?	Ja.
Theoretische onderbouwing	Zijn de kernbegrippen in het onderzoek duidelijk?	Ja.
	Sluit de theoretische onderbouwing aan bij wat er nodig is in de praktijk?	Ja.
	Is duidelijk rondom welke bronnen en theoretische concepten het onderzoek is opgebouwd?	Ja, wordt duidelijk weergegeven
Onderzoeksstrategie	Wordt de opzet van het onderzoek duidelijk gemaakt?	Ja, middels plan v. aanpak.
Data-verzameling / verwerking	Sluiten de verzamelde gegevens aan bij de onderzoeksvraag? Hoe wordt duidelijk wat er met de verzamelde gegevens gedaan is?	Ja. Verzamelde en weergegeven in grafieken met uitleg
Relevantie voor praktijk	Hoe relevant is het onderzoek voor de praktijk? Wat is de betekenis van dit onderzoek voor jouw praktijk?	Erg relevant. Door de deelname aan het onderzoek denk ik dat veel belommingen bij kinderen te herleiden zijn door de 'net-ontwikkeling' van bepaalde executieve functies.
	Kun je aangeven in hoeverre dit onderzoek bijdraagt aan de ontwikkeling van het beroep?	Zie vorige antwoord. En het zien van kansen. Geleerd dat kleine interventies kinderen al kunnen helpen ondersteunen.
Algemene feedback	Wat is je algemene feedback op de presentatie?	Duidelijk, goed onderbouwd, duidelijk opgebouwd.
	Wat is je algemene feedback op het onderzoek?	Relevant onderzoek, leerzaam, maakt nieuwsgierig, enthousiasmeert
	Hoe laat de student met dit onderzoek naar jouw mening zien een Master Special Educational Needs te zijn?	Venut theoretische kaders een praktijkgericht onderzoek ontwerpen en uitvoeren en daarbij kritisch zijn over opzet en uitkomsten

Handtekening:

W. Rojackers

Dit formulier maakt onderdeel uit van de toetsing behorend bij de opleiding Fontys OSO Master SEN

Feedbackformulier presentatie Praktijkgericht onderzoek

Gegevens	Naam student	Carolijn Pals - Zophi
	Datum presentatie	19-5-2016
	Naam toehoorder	Marion v. der Smah
	Titel presentatie	De resultaten v.h. onderzoek en de weg daar naar toe.
Communicatie	Is er sprake van dialoog?	- Sprake van dialoog
	Reageert de student adequaat op vragen?	- Ruimte voor vragen en reactie is adequaat
Theoretische onderbouwing	Zijn de kernbegrippen in het onderzoek duidelijk?	Ja erg duidelijk gemaakt.
	Sluit de theoretische onderbouwing aan bij wat er nodig is in de praktijk?	Ja zeker
	Is duidelijk rondom welke bronnen en theoretische concepten het onderzoek is opgebouwd?	Ja dit heeft Carolijn duidelijk gemaakt
Onderzoeksstrategie	Wordt de opzet van het onderzoek duidelijk gemaakt?	Ja
Data-verzameling / verwerking	Sluiten de verzamelde gegevens aan bij de onderzoeksvraag?	Ja
	Hoe wordt duidelijk wat er met de verzamelde gegevens gedaan is?	via grafieken heel duidelijk
Relevantie voor praktijk	Hoe relevant is het onderzoek voor de praktijk?	Videoopname geeft duidelijkheid
	Wat is de betekenis van dit onderzoek voor jouw praktijk?	Duidelijkheid gegeven over de leerling.
	Kun je aangeven in hoeverre dit onderzoek bijdraagt aan de ontwikkeling van het beroep?	Beeldmateriaal is belangrijk en dit uitwisselen met collega's en
Algemene feedback	Wat is je algemene feedback op de presentatie?	Fijn, duidelijk, prima
	Wat is je algemene feedback op het onderzoek?	Goed gegaan, er zat geen beoordeling aan vast, open houding, beoordeling
	Hoe laat de student met dit onderzoek naar jouw mening zien een Master Special Educational Needs te zijn?	Gaat een dialoog aan Staat open voor een ander Is duidelijk Enthousiast
Handtekening		M. van der Smah

Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg aanvaardt het gebruik van de resultaten van dit onderzoek voor de ontwikkeling van het beroep.

Feedbackformulier presentatie Praktijkgericht onderzoek

Gegevens	Naam student	Carolijn Pols-Zappi
	Datum presentatie	19 mrt 2016
	Naam toehoorder	Marie Louise Hermans
	Titel presentatie	De resultaten van het onderzoek en de weg eraar toe...
Communicatie	Is er sprake van dialoog?	
	Reageert de student adequaat op vragen?	
Theoretische onderbouwing	Zijn de kernbegrippen in het onderzoek duidelijk?	Ja.
	Sluit de theoretische onderbouwing aan bij wat er nodig is in de praktijk?	Ja
	Is duidelijk waarom welke bronnen en theoretische concepten het onderzoek is opgebouwd?	Ja, er staat duidelijk aangegeven waar de info vandaan komt.
Onderzoeksstrategie	Wordt de opzet van het onderzoek duidelijk gemaakt?	Ja, dmv. uitleg in combinatie met een beeldpresentatie.
Data-verzameling / verwerking	Sluiten de verzamelde gegevens aan bij de onderzoeksvraag? Hoe wordt duidelijk wat er met de verzamelde gegevens gedaan is?	Ja dmv. een overzicht waar ook uitleg gegeven wordt.
Relevantie voor praktijk	Hoe relevant is het onderzoek voor de praktijk?	Het is goed om te zien dat we in grove lijnen, tot dezelfde conclusie.
	Wat is de betekenis van dit onderzoek voor jouw praktijk?	
	Kun je aangeven in hoeverre dit onderzoek bijdraagt aan de ontwikkeling van het beroep?	De combinatie van alle verschillende onderdelen blijkt heel zinvol.
Algemene feedback	Wat is je algemene feedback op de presentatie?	Heel positief! Knap gedaan!
	Wat is je algemene feedback op het onderzoek?	Overzichtelijk + duidelijk. Carolijn heeft een open houding en legt alles duidelijk uit.
	Hoe laat de student met dit onderzoek naar jouw mening zien een Master Special Educational Needs te zijn?	Positief, duidelijk en heel gestructureerd. Wordt alles aangeboden!

Handtekening

Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Feedbackformulier presentatie Praktijkgericht onderzoek

Gegevens	Naam student Datum presentatie Naam toehoorder Titel presentatie	Carlijn Dols - Zopfi 19-5-2016 Johanneke van der Pijp De resultaten van het onderzoek en de weg daar naar toe...
Communicatie	Is er sprake van dialoog? Reageert de student adequaat op vragen?	Ja
Theoretische onderbouwing	Zijn de kernbegrippen in het onderzoek duidelijk?	Ja
	Sluit de theoretische onderbouwing aan bij wat er nodig is in de praktijk?	Ja
	Is duidelijk rondom welke bronnen en theoretische concepten het onderzoek is opgehouwd?	Ja
Onderzoeksstrategie	Wordt de opzet van het onderzoek duidelijk gemaakt?	Ja. Heel duidelijk gestructureerd en stap voor stap.
Data-verzameling / verwerking	Sluiten de verzamelde gegevens aan bij de onderzoeksvraag? Hoe wordt duidelijk wat er met de verzamelde gegevens gedaan is?	Ja, duidelijk weergegeven in grafieken en in de conclusie.
Relevantie voor praktijk	Hoe relevant is het onderzoek voor de praktijk? Wat is de betekenis van dit onderzoek voor jouw praktijk?	Heel relevant. Meer kennis en vaardigheden op het gebied van executieve functies.
	Kun je aangeven in hoeverre dit onderzoek bijdraagt aan de ontwikkeling van het beroep?	Meer inzicht in je eigen handelen waardoor je meer bewuste keuzes maakt.
Algemene feedback	Wat is je algemene feedback op de presentatie?	Goed en duidelijk.
	Wat is je algemene feedback op het onderzoek?	Nuttig en helder. We kunnen hier als school echt iets mee.
	Hoe laat de student met dit onderzoek naar jouw mening zien een Master Special Educational Needs te zijn?	Alle stappen zijn doorlopen om een degelijk betrouwbaar onderzoek te doen en hieruit een

Handtekening:

Dit formulier maakt onderdeel uit van de toetsing behorend bij de opleiding Fontys O&O Master SEN

Feedbackformulier presentatie Praktijkgericht onderzoek

Gegevens	Naam student	Carolijn Pols-Zepfi
	Datum presentatie	19 mei 2016
	Naam toehoorder	Mis Schuyjes
	Titel presentatie	De resultaten van het onderzoek en *
Communicatie	Is er sprake van dialoog? Reageert de student adequaat op vragen?	Ja.
Theoretische onderbouwing	Zijn de kernbegrippen in het onderzoek duidelijk?	Ja. 'moeilijke begrippen' worden toegelicht.
	Sluit de theoretische onderbouwing aan bij wat er nodig is in de praktijk?	Ja.
	Is duidelijk rondom welke bronnen en theoretische concepten het onderzoek is opgebouwd?	Ja. Dit wordt ook inzichtelijk gemaakt in de presentatie.
Onderzoeksstrategie	Wordt de opzet van het onderzoek duidelijk gemaakt?	Ja, heel duidelijk d.m.v. een Prezi op chronologische volgorde + PVA (plan van aanpak)
Data-verzameling / verwerking	Sluiten de verzamelde gegevens aan bij de onderzoeksvraag? Hoe wordt duidelijk wat er met de verzamelde gegevens gedaan is?	Ja. d.m.v. grafieken met toelichting.
Relevantie voor praktijk	Hoe relevant is het onderzoek voor de praktijk? Wat is de betekenis van dit onderzoek voor jouw praktijk?	Zeer relevant. Ik zou dit graag voortzetten omdat het erg zinvol was. M.b.v. deze interventies heb ik een leerling kunnen helpen en ben ik verder ontwikkeld in het herkennen van E.F. (functionele functies)
	Kun je aangeven in hoeverre dit onderzoek bijdraagt aan de ontwikkeling van het beroep? <i>extra kennis</i>	Dit draagt zeker bij. De begeleiding (met beeld) heb ik als zeer prettig ervaren en draagt zeker bij aan mijn persoonlijke ontwikkeling en zorgt voor meer diepgang in het herkennen van het beroep
Algemene feedback	Wat is je algemene feedback op de presentatie?	Mooie, inzichtelijke presentatie. Inhoudelijk sterk! Leuk om ook de andere groep te zien / horen. Carolijn's enthousiasme werkt aanstekelijk.
	Wat is je algemene feedback op het onderzoek?	Erg nuttig. Goede opbouw, professioneel, leerzaam, mooi uitgewerkt. Geslaagd!
	Hoe laat de student met dit onderzoek naar jouw mening zien een Master Special Educational Needs te zijn?	Los van de goede presentatie vind ik dat Carolijn een zeer professionele houding heeft. Ze laat duidelijk zien dat ze veel kennis heeft van het onderwerp en maakt ons hier op een prettige manier deelgenoot van. Ze vorige vraag. Complimenten! * en de weg daar naar toe.

Handtekening:

Dit formulier maakt onderdeel uit van de toetsing behorend bij de opleiding Fontys OSO Master SEN

Feedbackformulier presentatie Praktijkgericht onderzoek

Gegevens	Naam student Datum presentatie Naam toehoorder Titel presentatie	Carolyn Pels - Zopfi 19 mei 2016 Elise Roest De resultaten v.h. onderzoek en de weg
Communicatie	Is er sprake van dialoog? Roageert de student adequaat op vragen?	Er is weer ruimte voor aanvulling vanuit eigen ervaringen.
Theoretische onderbouwing	Zijn de kernbegrippen in het onderzoek duidelijk?	heel duidelijke korte samenvatting van de theorie achter je onderzoek.
	Sluit de theoretische onderbouwing aan bij wat er nodig is in de praktijk?	perfect.
	Is duidelijk rondom welke bronnen en theoretische concepten het onderzoek is opgebouwd?	goede bronvermelding met extra uitleg. (goeie onderzoeken ene)
Onderzoeksstrategie	Wordt de opzet van het onderzoek duidelijk gemaakt?	ja, met een duidelijke koppeling naar theorie.
Data-verzameling / verwerking	Sluiten de verzamelde gegevens aan bij de onderzoeksvraag? Hoe wordt duidelijk wat er met de verzamelde gegevens gedaan is?	Zeker, het sluit allemaal goed op elkaar aan.
Relevantie voor praktijk	Hoe relevant is het onderzoek voor de praktijk? Wat is de betekenis van dit onderzoek voor jouw praktijk?	Voor mij logische stappen. meer kennis sneller herkennen van een exacerbatie functies m.f.t. gedrag.
	Kun je aangeven in hoeverre dit onderzoek bijdraagt aan de ontwikkeling van het beroep?	Stukje extra kennis, professionalisering, fijn om in je achterhoofd te houden.
Algemene feedback	Wat is je algemene feedback op de presentatie?	duidelijk, goede korte samenvatting van welke stappen je hebt genomen en waarom.
	Wat is je algemene feedback op het onderzoek?	Knap werk, met veel succesverwachtingen voor alle partijen.
	Hoe laat de student met dit onderzoek naar jouw mening zien een Master Special Educational Needs te zijn?	veel theorie, goed onderzoek, mooie resultaten.

Handtekening:

Dit formulier maakt onderdeel uit van de toetsing behorend bij de opleiding Fontys OSO Master SEN

Feedback

De feedback die ik als onderzoeker heb mogen ontvangen voorafgaand, gedurende en na het onderzoek, is van grote waarde geweest. Het rijkt te ver om dit in zijn geheel weer te geven, uiteraard is de volledige feedback op te vragen bij de student.

Hieronder staat de relevante feedback weergegeven, met daarbij beschreven hoe dit in het PGO is verwerkt. Feedback over zinsbouw en spellingsfouten is wel verwerkt, maar niet toegevoegd omdat dit geen inhoudelijke keuzes tot gevolg heeft gehad. Om de woordelijke feedback zichtbaar te maken, is gekozen om te werken met printscreens.

Feedback toets Artikel

De vorige toets die ik gemaakt heb is toets 'Artikel' de feedback die ik daarbij heb ontvangen heb ik gebruikt bij het maken van de toets 'PGO'.

Toetsbeoordeling

Beoordeling/feedback examinerator 1:

Beste Carolijn

Met belangstelling heb ik je artikel gelezen over hoe Passend onderwijs kan werken met oplossingsgerichte communicatie bij leerlingen met externaliserend gedrag.

Je schrijft op een aansprekende wijze en neemt mij als lezer mee in een logisch goed samenhangend verhaal. Je start vanuit de bredere context Passend Onderwijs. Je legt de relatie uit tussen Speciaal Onderwijs en regulier onderwijs en de ontwikkelingen in Weer samen naar school en nu in Passend Onderwijs. Daarbij baseer je je sterk op een NRO bron (zd). Ik wil je aanbevelen om bij het schrijven van een artikel, een andersoortige toets of publicatie zoveel mogelijk te werken met academische- en herleidbare bronnen. Zeker binnen Passend Onderwijs zijn er vele formele bronnen te vinden. Daarnaast kun je de onderwijsontwikkelingen plaatsen in een internationaal

Tijdens deze toets heb ik getracht de schrijfstijl zo goed mogelijk vast te houden om het stuk prettig leesbaar te houden. Ook ben ik kritischer geweest op de bronnen en heb ik me georiënteerd op internationale bronnen ter verdieping van het onderzoek.

perspectief. Denk aan de VN resolutie en de Salamanca overeenkomst, die medebepalend zijn voor de Nederlandse wetgeving en beleidsrichting.

Je zoomt in op een concrete context, een dorpsschool met de leerling Bas als casus. Je schrijft dat er voor oplossingsgerichte interventies om leerlingen te ondersteunen bij hun ontwikkeling geen diagnostisch beeld nodig is. Tegelijkertijd beargumenteer je, waarom je toch ADHD kenmerken in beeld brengt en daarvan de toegevoegde waarde vindt. Dat is sterk. Je definieert zowel oplossingsgericht werken als ADHD vanuit een theoretische onderbouwing en werkt het uit in de stappendans en kenmerken van ADHD. Het was krachtig(er) geweest als je de uitwerking van een casus geïntegreerd had in het artikel (wat je bij de moduleverwerking wel gedaan hebt). Dan was de praktijkreflectie in de triade sterker tot zijn recht gekomen. Een andere kans voor verbetering is om meerdere theoretische oriëntaties op een thema te onderzoeken en van daaruit te komen tot een eigen werktheorie. Nu doe je dat met name vanuit één theorie op één thema. Een andere kans was om je keuze 'OGC en ADHD' te onderbouwen vanuit jouw professionele identiteit, door jouw visie en opvattingen te beschrijven rondom diversiteit, diagnostiek, labeling en SEN.

Je geeft een heldere reflectie door de basisdimensies en competenties te definiëren en vervolgens toe te passen op jouw praktijk. Hierbij betrek je de reflectieniveau's van Boosten en Klabbers. Je kiest er nu voor om dit als losse onderdelen te beschrijven. Het is sterk(er) als je dit integreert in het geheel. Feedback van CF's is uitgebreid en beargumenteerd verwerkt. De modules zijn zichtbaar geïntegreerd in je artikel.

BBOP2

Je geeft een goede definitie van passend onderwijs. Je laat expliciet zien welke interventies je hebt gepleegd met het team (BONO) en in gesprek met je directeur. Goed dat je critical friendship en feedback met collega's zo expliciet benut. Het zal zeker bijdragen aan je rol als change agent in je organisatie. Er is voldoende theorie geïntegreerd, aantoonbare interventies uitgevoerd en feedback is beschreven. APA criteria worden gehanteerd.

BOGC2

In deze moduleverwerking laat je zien dat je meerdere perspectieven hebt ingenomen op OGC. Het gebruik van de krachtbronnen, flowchart, Johari-venster hadden je artikel kunnen verrijken en verdiepen. Evenals het inzoomen over OGC-technieken bij jezelf als professional. Je toont concrete interventies aan en laat hier de triade zien. APA wordt gehanteerd. Feedback is zichtbaar verwerkt.

GGDR1

De module is verwerkt aan de hand van een concrete casus ADHD. Hier had je breder in mogen zoomen op externaliserend gedrag als geheel. Je hebt meerdere theoretische onderbouwingen gegeven en werkt de interventie die je gepleegd hebt uit. Feedback is zichtbaar verwerkt. APA wordt gehanteerd.

Succes met het vervolg.

Met vriendelijke groeten
Marianne den Otter

In het theoretisch kader heb ik ingezet om vanuit verschillende theoretische perspectieven te komen tot een eigen werktheorie. Omdat ik, gebaseerd op de uitgangspunten van de school en de literatuur, gekomen ben tot een geheel eigen aanpak van de begeleiding, ben ik van mening dat ik daar ook in geslaagd ben. Verder heb ik mijn best gedaan om de toets PGO zo volledig mogelijk vorm te geven, zodat alle facetten van theorie en praktijk zo goed mogelijk belicht zijn.

Feedback Onderzoeksbegeleidster Petra Lambrichs

Feedback eerste opzet onderzoek, maart 2015.

Op mijn eerste opzet heb ik een paar punten aangegeven. Daarbij de leerkracht leidend is, niet meer pas bij de aanpak van de kinderen en ook de werkdruk alleen maar vergroot. Een aantal taken van de leerkrachten en de rol van de leerling in het eigen onderzoek verminderen en noodzakelijk.

Wilt u van een leidende naar een begeleidende rol? Hoe bewerkstelling je dat? Dat zijn interessante vragen waarmee ik me in mijn onderzoek bezig

Op 24 maart 2015, de volgende beschrijving:

van een leidende naar een begeleidende rol gebracht kan worden omdat leerkrachten ten opzichte van het kind wil veranderen met als doel hun begeleidende kwaliteiten zodat de leerlingen meer eigenaarschap krijgen in het proces."

van een leidende naar een begeleidende rol?"
eigenaarschap van kinderen –

Ik heb vragen over de volgende zaken:

1. Het team over eigenaarschap van kinderen en hun rol daarin
2. Het team onder een leidende en begeleidende rol van leerkrachten
3. Het team onder eigenaarschap bij kinderen
4. Het team over eigenaarschap van kinderen en de begeleidende rol van leerkrachten zich tot

5. Het team over eigenaarschap van kinderen

Opmerking [L1]
de aanleiding/ro
onderzoek: het
Onderbouwjour
aan de hand van
onderwijs of de
maatschappelijk
inspectie- en ev
van ouders etc.
Jouw vraag kom
Maak de relatie
onderzoek met

Opmerking [L1]
een heel team
misschien gaje
pilotgroepje. dA

Opmerking [L1]
hier beter een
onderzoek hoe
Begeleiden.

Opmerking [L1]
waarom je het g
wilt veranderen
hoor, maar wel
opm. L1 hierbo

Opmerking [L1]
wilt verkrijgen is
aan waar je inh
werken.
De vragen die je
denkvragen voo

Op basis van deze feedback ben ik me gaan verdiepen in de theorie om mijn bevindingen te kunnen onderbouwen. Ook ben ik gaan toewerken naar een verdere concretisering van het onderwerp van het onderzoek en de daarbij behorende vragen. Uiteindelijk is in het onderzoek er gekozen om de focus te leggen op leerkracht begeleiding, omdat dit beter aansluit bij de ambities die ik heb in het team.

Plan onderzoek, december 2015

in mijn mapje op de portal heb ik een documentje toegevoegd dat 'Plan onderzoek' staat de onderzoeksvraag met drie deelvragen.

Ik heb ik getracht aan te geven hoe ik de deelvragen met triangulatie wil gaan beantwoorden.

Ik heb een paar vragen:

1. **De deelvragen volledig? Nog niet. Formuleer eerst de eerste en houd je de andere deelvragen volgen daarna, alsmede je plan van aanpak.**

2. **Is er een vraag voor jouw eigen rol als begeleider: hoe ga je jouw team begeleiden? BOP4, bijvoorbeeld over veranderprocessen en hoe je je team in beeld brengt in de BBBO-modules.**

De deelvragen hieronder zijn nog tamelijk in concept. Ze zijn nog niet voldoende herkenbaar geformuleerd. Je hebt wel al een idee in je hoofd. Je gaat beginnen met een presentatie als doel dat leerkrachten executieve functies gaan herkennen. Een presentatie is een doel, maar of ze daarna EF kunnen herkennen is natuurlijk de vraag; misschien is er nog een andere manier om achter 'herkennen' te komen? Ik vraag me dat af. Zie de voorbeeld van Bloom en Miller bijvoorbeeld.

3. **Wat met beeldbegeleiding en het begeleiden van leerkrachten op deze manier? Hoe ga je de aandacht? moet nog verder uitgewerkt worden. Dat komt ná de eerste gesprekken van je leerkrachten. Ik stel voor dat we op 12 januari bespreken hoe we dit gaan begeleiden. Zie hiervoor theorie over module BOP4 en de drie BBBO-modules. Hoe veel collega's ga je dit doen?**

4. **Wat vind je van de onderzoeksmethoden van de deelvragen? Moet nog even worden besloten. We nu nog niet beslissen.**

Het was duidelijk dat ik executieve functies wilde combineren met beeldbegeleiding voor leerkrachten. Het is voor mij moeilijk geweest om tot een concrete hoofdvraag te komen. Vanuit deze feedback ben ik me gaan verdiepen in hoe ik het team wilde gaan begeleiden en ben ik gaan nadenken over hoe ik het begeleiden beheersbaar kon maken voor de haalbaarheid van de uitvoering van het onderzoek. Verder heb ik op basis van deze feedback de keuze gemaakt om de presentatie te gaan maken en plannen.

Hoofdstuk 2, theoretisch kader.

Hoofdstuk 2.
Theoretisch kader

Ik zou het onderzoek sterker willen insteken vanuit jouw rol als begeleider: hoe zorg jij ervoor dat de doelen worden behaald? Op welke wijze neem jij daarin leiding? Welke keuzes maak je om de doelen te halen en waarom juist die keuzes?

In het onderzoek wordt een aantal centrale begrippen gebruikt die binnen dit theoretisch kader worden uitgelegd en verbonden. Aan het eind van het theoretisch kader wordt de onderzoeksvraag met de deelvragen geformuleerd.

Centrale begrippen

Op basis van welke inhoud van je probleem- en doelstelling kies je juist voor deze leerkrachtinterventies van activeren en compenseren? En niet voor andere interventies? Zit de handelingsverlegenheid van de leerkrachten op dit punt? En van GROW?

Maak de relatie tussen probleem-/doelstelling en jouw keuze van kernbegrippen (theorie) duidelijk.

Opmerking [LA14]: Onderzoeksvraag ook in de inleiding opnemen.

Deze feedback maakt duidelijk dat het moeilijk geweest is in het onderzoek om to the point te komen als het gaat over de manier van begeleiden. Vanuit deze feedback werd me duidelijk dat ik een verkeerd beeld begon te vormen van de leerkrachten en dat het niet duidelijk was wat het doel was van mijn begeleiding, met de daarbij behorende keuzes. Om daar duidelijkheid in de verschaffen heb ik de aanleiding/probleemstelling concreter gemaakt met een betere theoretische onderbouwing.

Ook heb ik de indeling van het theoretisch kader aangepast en aangevuld zodat het begeleidingsdeel sterker werd neergezet.

Deze conclusie leidt tot de volgende hoofdvraag met deelvragen.

Hoofdvraag:
Wat kan begeleide interventie aan de hand van beeldopnames bijdragen aan de handelingsverlegenheid/professionalisering van leerkrachten om executieve functies van leerlingen te ontwikkelen?

Wat is de bijdrage van leerkrachtinterventies aan de ontwikkeling van de executieve functies van een leerling?

Deelvragen

Welke leerkrachtkennis over executieve functies is nodig om sterke punten en kansen daarin bij leerlingen te herkennen?
Welk leerkrachtgedrag is passend om executieve functies te ontwikkelen?
Deelvraag over begeleiding: aansluiten bij behoeften van de leerkrachten?

1. Wat is de bijdrage van leerkrachtinterventies in het kunnen herkennen van executieve functies bij een leerling in de klas?
2. Wat is de bijdrage begeleide interventie met beeldmateriaal als leerkrachtinterventie op het kunnen uitvoeren van passende interventies ten behoeven van de executieve functies van een leerling in de klas?
3. Wat is er nog meer nodig aan leerkrachtinterventies om de ontwikkeling van executieve functies van een leerling te ontwikkelen?

Opmerking [LA30]: suggestie voor een andere hoofdvraag

Opmerking [LA31]: de onderstreepte begrippen zijn kernconcepten die in je theoretisch kader uitgewerkt worden.

Deze feedback heeft bijgedragen aan de formulering van de hoofd- en deelvragen van het onderzoek.

Hoofdstuk 2.

Dag Carolijn,

Ik had even tijd om alvast een blik te werpen op de aanpassingen die je hebt gedaan. Het is lastig voor mij om een 'go' te geven (zoals je vraagt) als het theoretisch kader nog niet 'staat'. De onderzoeksvraag en de deelvragen vloeien immers daaruit voort. Ik adviseer je dus om eerst te investeren in je theoretisch kader.

Als je theoretisch kader helder is, dan kom je vandaaruit ook op passende kernbegrippen voor je onderzoeksvraag en voor de deelvragen.

Ik begrijp wel deels waar je naar toe wilt, maar heb toch de indruk dat je niet alle keuzes voldoende scherp weet te funderen. Om je onderzoek goed te kunnen uitvoeren is een onderbouwing van je keuzes nodig. Vooral het stuk over het leren van het team en de begeleidingsbehoeften daarbij hangt nog erg in de lucht, zoals we laatst ook al bespraken. Ik tipte je toen ook op literatuur uit de modules BOP1 en BOP4 over professionele leergemeenschappen en leer- en veranderprocessen.

Graag lees ik dus eerst je theoretisch kader en de daaruit volgende hoofd- en deelvraag.

Groet,
Petra

Onderzoek Carolijn Pols-Zopfi
Een aangepaste hoofdvraag en deelvragen. In de hoofdvraag heb ik gekozen voor de term leerkrachtbegeleiding. Ik heb er lang over gedacht en dit is op dit moment het beste wat ik er van kan maken. Bij de deelvragen heb ik er voor gekozen om te beginnen met inzoomen op de afstemming van de begeleiding op het team. In deelvraag 2 komt de term leerkrachtbegeleiding

Deze feedback zorgde ervoor dat de eerste twee hoofdstukken opnieuw herschreven zijn met een nieuwe indeling. Hierdoor wilde ik zorgen voor een betere opbouw in de tekst met sterkere theoretische onderbouwingen die zorgen voor een goed fundament voor het onderzoek. Hierdoor is de tekst nog concreter gemaakt en is de manier van begeleiden verder uitgewerkt.

Hoofdstuk 3.

executieve functies inkorten. Formuleer ook secuur en to the point; loop je tekst daarop nog eens na.

Daarnaast kan ik je literatuurlijst niet terugvinden in deze versie. Dat is jammer, want ik kan niet alle bronnen vinden.

Onderbouw de probleemstelling steviger. Je geeft zaken aan, maar schrijft er niet bij hoe je dat methodisch/systematisch hebt onderzocht. Je schrijft bijv. over leerkrachten, maar bijv. niet hoeveel en welke (groepen).

Ik mis de doelstelling in je onderzoek (1e hoofdstuk).

Het is de bedoeling dat je probleemstelling, doelstelling en je onderzoeksvraag in één lijn zijn. Dat is nu nog niet het geval. Besteed hier aandacht aan.

Onderbouw je keuze voor de executieve functies sterker. Leg de relatie met je onderzoeksvraag en de probleemstelling.

De onderbouwing van jouw keuze voor onderzoeksinstrumenten in het kader van validiteit en betrouwbaarheid behoeft aanscherping.

Kijk nog eens goed naar de tekst in hoofdstuk 3. Kun je de informatie daar misschien nog wat toegankelijker maken, zodat precies duidelijk wordt hoe je het onderzoek gaat aanpakken? De informatie is nu niet goed gestructureerd, wat mij betreft. Misschien ordenen per deelvraag in lopende tekst, misschien ondersteund door de figuur/tabel? Ik kan bijvoorbeeld niet gemakkelijk de volgorde van je aanpak volgen. Misschien ligt dat aan mij; het is erg veel informatie. Ik doe al enkele suggesties in de opmerkingen, maar die zijn niet compleet. Pas hoofdstuk 3 aan. Dan kijk ik er nog eens goed naar, want mijn feedback is nu niet compleet.

In deze versie waren inderdaad te veel woorden gebruikt waardoor de tekst te weinig to the point kwam. Door deze feedback ben ik verder gegaan in het onderbouwen van de aanleiding en probleemstelling en heb ik de indeling van hoofdstuk 2 gemaakt zoals deze nu is, hiermee wordt een betere opbouw gemaakt in de theorie. Ook heb ik gezorgd voor een betere theoretische onderbouwing van de methodologische keuzes. Hierdoor kreeg de tekst een betere indeling en kon niet relevante tekst verwijderd worden, zodat het verslag beknopter en beter leesbaar werd.

Hoofdstuk 3-4-5

Dag Carolijn,

Ik ben aangenaam verrast door de enorme spurt die je hebt gemaakt met je onderzoeksverslag.

Compliment, je hebt echt heel hard gewerkt om bijna(?) alles op papier te krijgen.

Voor mij begint nu helder te worden wat je allemaal hebt gedaan en onderzocht in je praktijk. Ik heb gefocust op hoofdstukken 3, 4 en 5, omdat ik deze nog niet had gezien.

Ik vind dat er zeker structuur in je verslag zit. Dat is mooi. Wel vind ik het nog lastig om het hele plaatje in beeld te krijgen. Je onderzoek zit best ingewikkeld in elkaar en dat maakt verslaglegging lastig; voor de lezer maakt dat het lastig om de opzet en resultaten van je onderzoek gemakkelijk te volgen, vind ik. Maar om je nu te adviseren om je verslag 'om te gooien' vind ik momenteel te ver gaan. Mogelijk kijkt een beoordelaar daar anders tegenaan. Ik zie in je verslag dat je systematisch onderzoekend bezig bent geweest met de focus op praktijkverbetering. De bijlagen ontbreken; daarop heb ik dus geen feedback gegeven. Dat betekent ook dat ik bepaalde zaken niet kon opzoeken.

Het is prettig om te vernemen dat ik op de goede weg ben. In de opbouw van de tekst heb ik geïnvesteerd in een zo helder mogelijke weergave van de opbouw en verwerking van de data. Ik kan me echter inderdaad voorstellen dat het in den beginnen makkelijk te volgen is, omdat het onderzoek complex van opzet is. Toch ben ik van mening dat met de huidige indeling de aanpak en verwerking het voor de lezer het best te volgen is.

Voor de navolgbaarheid van hoofdstuk 3 zou je kunnen overwegen om paragraaf 3.5 na 3.3 te plaatsen. Mij zou het helpen om overzicht te krijgen over je onderzoeksopzet als ik dat schema als ankerpunt zou hebben bij het lezen van het vervolg. Maar misschien kijk jij daar anders tegenaan.

De onderzoeksvraag (je zult wel denken... daargaan we weer....) vind ik nog niet helemaal OK. 'afstemmen op het bieden van ...' vind ik ingewikkeld en moeilijk te volgen. Kun je de vraag vereenvoudigen?

Deelvraag 3 zou ik willen herformuleren: door de formulering met 'kunnen bieden' lijkt de vraag beantwoord te kunnen worden vanuit een literatuurstudie en dat is niet wat je hebt gedaan en wat je beoogt. Je doet je onderzoek daarmee te kort, vind ik. Je zou bijvoorbeeld het woord 'kunnen' kunnen weglaten.

- Paragraaf 3.5 heb ik voor de verantwoording van de methodologie geplaatst omdat ik inderdaad de mening deel dat de lezer daarmee beter kan volgen wat de volgorde is van de aanpak in het onderzoek
- De deelvragen zijn een uitdaging geweest, met deze laatste feedback heb ik ze naar tevredenheid kunnen aanpassen. Het durven weglaten van woorden is voor mij de doorslag geweest waardoor ik de vragen beter heb kunnen formuleren.

Loop de tekst na (of laat deze checken) op duidelijkheid. Bijvoorbeeld: in 4.1.3 schrijf je over de doelen van participanten die evenredig of niet zijn bereikt. Wat bedoel je daarmee? Je schrijft er ook over de koppeling van doelen? Hoe zijn die gekoppeld? Welke doelen? Een ander voorbeeld dat ik niet goed begrijp is de tekst boven 4.2.5 onder Begeleide intervisie met beeld 1.

Kijk ook eens goed naar de data bij de derde deelvraag (4.3). Maak daar de relatie tussen de data en de deelvraag helderder: wat is de relevantie van vraag 3a bijv. of de relevantie van de data in figuur 8? Maak dit helderder.

Een ander punt is jouw rol of rollen: je bent participierend, schrijf je. Maak dit transparanter. Wat houdt jouw rol(len) concreet in?

- Ik begrijp de opmerking over duidelijkheid. Wanneer ik bezig ben met de verwerking van gegevens is dat zo'n complex, veelomvattend proces, dat ik wel eens de neiging kan hebben om niet to-the-point te komen, of om vaag te blijven in mijn formulering. Ik heb de volledige tekst teruggelezen en waar nodig aanpassingen gedaan
- De data bij deelvraag 3 heb ik duidelijker verbonden aan de deelvraag.
- Mijn rol als participierend onderzoeker zit hem in de rol van begeleider. Hier heb ik duidelijker naar verwezen in de tekst

Uit je tekst begrijp ik dat leerkrachten de executieve functies van leerlingen hebben gekozen. Wat is daarvan de reden? Ik zou verwacht hebben dat leerlingen die zouden kiezen (voicing, participatie, ethiek).

Formuleer je conclusie in bewoordingen van de deelvraag. Bijv. bij deelvraag 1 gaat het om aansluiten: herhaal dat woord in de conclusie (niet 'zou de begeleiding uit de volgende elementen moeten bestaan'; dat is net iets anders).

- Het onderzoek is volledig opgezet rondom de leerkrachten en leerkrachtbegeleiding. Het heeft als doel dat leerkrachten keuzes kunnen maken die zij baseren op verdiepte inzichten. In de verantwoording is een uitvoerige beschrijving gegeven waarin beschreven staat dat de focus van het onderzoek ligt op de ontwikkeling van vaardigheden van leerkrachten. Wanneer leerlingen inspraak hadden gekregen in de executieve functie waar aan ze hadden willen werken (wat overigens prima kan, naar mijn idee) had ik moeten kiezen voor een totaal andere aanpak. Hoewel te betwijfelen valt of kleuters in staat zijn om op een dergelijk

abstract niveau kunnen reflecteren. Kort gezegd; ik heb in mijn onderzoek bewust een ander pad gekozen.

- De verwoording in de conclusie heb ik duidelijker verbonden aan die in de deelvraag.

Samenvatting van je onderzoek naar de rol van de leerkracht in de leerkrachtenopleiding

Enkele 'overige puntjes':

Check het aantal woorden

Schrijf de samenvatting in de tegenwoordige tijd.

Het woord 'data' is volgens mij meervoud; dat betekent dat de persoonsvorm dan ook in het meervoud dient te komen.

Er staan enkele typfoutjes in de tekst. Ook zijn sommige verwijswaarden niet correct of is niet duidelijk waaraan ze refereren (check woorden als 'het' en 'deze').

Zet je de GROW-kijkwijzer op p.15 in een bijlage?

In 3.6 schrijf je over 'prettige communicatie'. Dat is subjectief. Misschien het woordje prettige weglaten?

Op p.21 schrijf je over 'een greep' uit de antwoorden. Door deze formulering lijkt jouw keuze willekeurig. Dat lijkt nonchalant. Kies een ander woord.

Check de literatuurlijst bij Artikelen van bijv. Heijikant op p.37

Groet,

Petra Lambrichts

De 'overige puntjes' zijn aangepast in de tekst.

Laatste feedback.

Dag Carolijn,

Hieronder de laatste feedback/suggesties van mijn kant. Daarna inleveren en dan gaan we afwachten en duimen. Altijd spannend wat de examinatoren ervan vinden, natuurlijk.

Ik heb je onderzoek in het geheel gelezen en vooral gelet op consistentie in de grote, doorgaande lijn (rode draad) van je onderzoek. De verwerkingsopdrachten heb ik niet bekeken. Je geeft in je mail aan dat je nog gaat checken op spel (type)fouten.

De samenvatting mag wat mij betreft iets uitgebreider. De lezer dient na het lezen een globale indruk te hebben van probleem-, doel- en vraagstelling (neem de onderzoeksvraag op) en de conclusies van je onderzoek.

De samenvatting heb ik wat aangevuld. Door het beperkte aantal woorden heb ik er toch voor gekozen om het bij een beknopte samenvatting te houden. Mijs inziens geeft de samenvatting in de aangepaste vorm nu voldoende overzicht op de inhoud.

Hoofdstuk 2:

De structuur van dit hoofdstuk kun je versterken. Goed dat je met vragen hebt gewerkt als tussenkopje. Wees daarin consequent bij alle tussenkopjes (ook 2.5 bijv.) De vraag Hoe leren leerkrachten is wat mij betreft een overkoepelende vraag waaronder je verschillende invalshoeken een plekje geeft. Je zou de informatie van 2.2 over samenwerkend leren kunnen combineren met informatie uit 2.4. In 2.2 zou je ook kunnen ingaan op het drieslagleren dat je ook aanhaalt in H1. Je kunt hier dieper op ingaan, vooral op hoe de begeleiding van enkelslag naar dubbelslag leren vorm kan krijgen. Als je 2.4, 2.2 en dubbelslag leren combineert als antwoord op de vraag: hoe leren leerkrachten, dan heb je drie invalshoeken. Leren met beeld zou de vierde zijn. Daarnaast komt dan de kop: leren door inzicht in gedrag van leerlingen.

Het consequent zijn in de benoeming van de kopjes heb ik toegepast door de eerste kop aan te passen. Ik ben van mening dat deze hierdoor beter de lading dekt en beter aansluit bij de andere kopjes in dit hoofdstuk. De informatie bij 2.2 gaat verder dan samenwerkend leren en bevat ook de

koppeling met drieslag leren. Daar ben ik dus al op ingegaan. Door de uitgebreide verdieping in hoofdstuk 1 kies ik ervoor om dat niet te herhalen.

Hoofdstuk 2.2 is de 'aanloop' naar de kopjes die daarop volgen. Voor mij hoort de informatie van 2.4 niet thuis bij 2.2. Dat maakt dat ik ervoor gekozen heb om de indeling te laten zoals deze is.

In 2.3 stel je dat beeldanalyse aanvullend kan zijn in kijken naar interactie. Ik mis daarin de koppeling met instructie en klassenmanagement, die ook relevant kan zijn voor het doel van je onderzoek. En deze drie zou je kunnen koppelen aan de behoeften van Deci & Ryan (relatie, autonomie, competentie), als je zou willen.

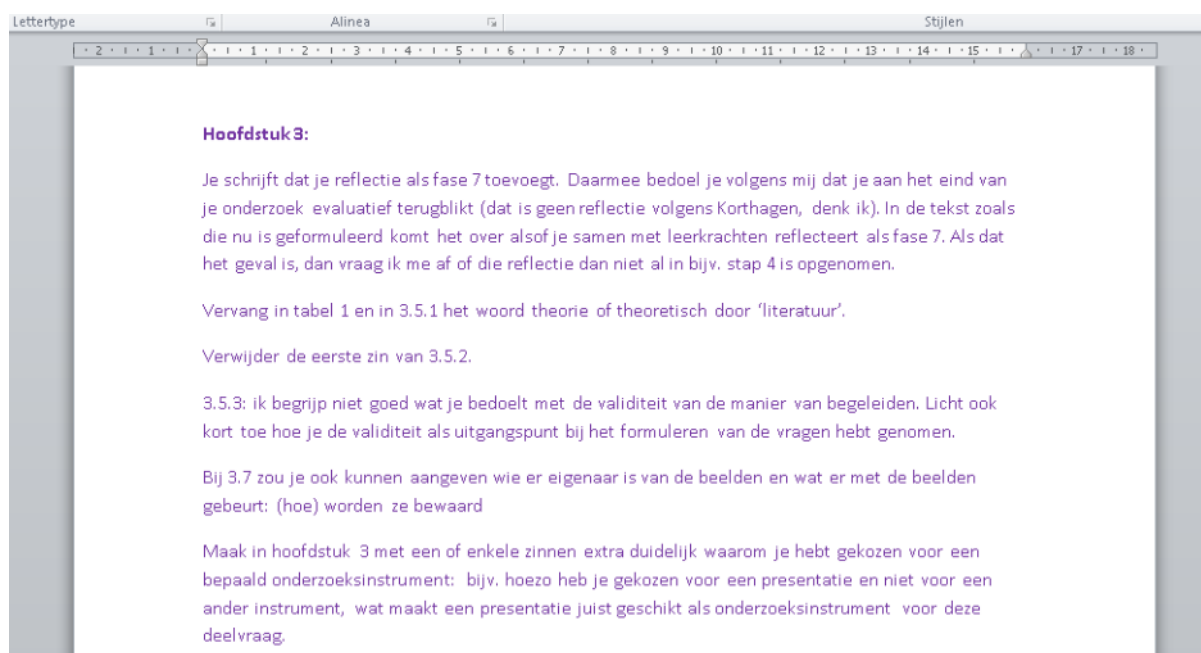
De eerste zin in 2.2. en de voetnoot zou ik weglaten. Ook bijlage 3 zou je kunnen verwijderen en vervangen door een verwijzing; immers het gaat om een 'kopie' uit het boek, denk ik. De eerste zin van 2.5 zou ik ook weglaten.

In 2.3 zou ik de volgorde van de info omwisselen: begin met "het maken van beeldmateriaal t/m eind vd paragraaf en voeg dan het eerste stuk toe. Volgens mij is dat logischer.

Bij 2.3 heb ik aangevuld dat beeldmateriaal aanvullend is interactie, instructie en klassenmanagement, dat is zeer relevant bij dit onderzoek. Het is slordig dat ik dat niet eerder ondervangen heb.

De aanbevolen weglatingen heb ik toegepast, met uitzondering van de bijlage. Dat is voor mij van waarde omdat het bij de uitvoering van het onderzoek relevant is gebleken en ik hier gebruik van gemaakt heb, o.a. bij de presentatie. Het heeft ook aan op formulering van executieve functies ik de formulering in het onderzoek heb gebaseerd.

De volgorde van 2.3 heb ik aangepast, dat is inderdaad sterker omdat je daarmee direct ingaat op de relevantie van de vermelde theorie.

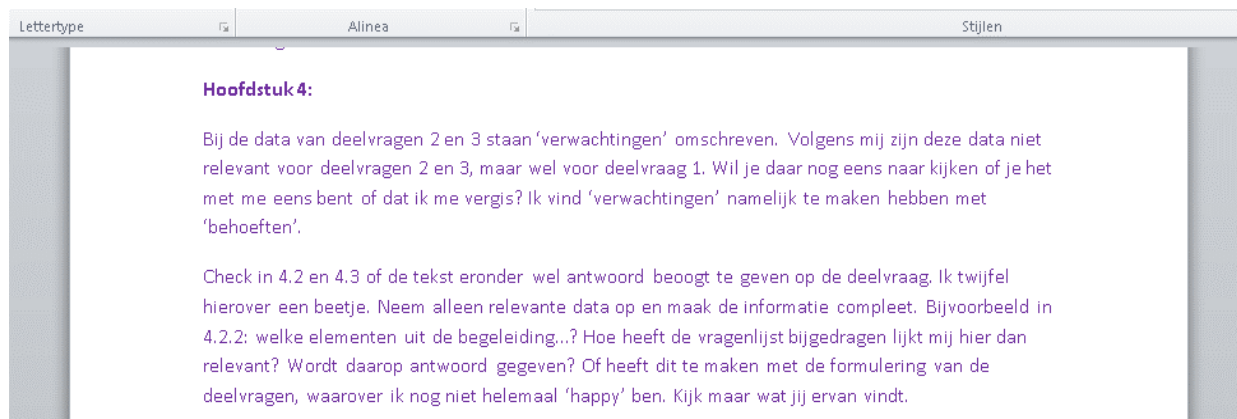
De opmerking van de reflectie als fase heb ik verwijderd. Ik begrijp dat het voor derden niet duidelijk genoeg is wat ik daarmee bedoel, dat schept verwarring en maakt het onderzoek minder betrouwbaar. Daarom kan ik deze beter verwijderen.

3.5.3 dat heb ik aangepast, inderdaad onduidelijk vermeld. Het woord theorie is vervangen voor literatuur.

3.7 dit heb ik inderdaad toegevoegd. Ik heb speciaal bij onze ICT-er de betrouwbaarheid van onze server nagevraagd, dus dat is het vermelden wel waard. Ook dit had ik eigenlijk direct moeten vermelden en heb ik over het hoofd gezien.

De laatste opmerking over de verantwoording van de methodologie kan ik niet onderschrijven. Ik ben van mening dat ik meer dan voldoende uitleg geef over de motivatie en doelen over de keuzes van

de methodologie, deze is ook onderbouwd vanuit de literatuur en sluit volledig aan op de aanleiding en de probleemstelling, mijns inziens is dat ruimschoots aangetoond.

Ik heb kritisch naar de weergave van de data bij deelvraag 2 en 3 gekeken en inderdaad deze onderdelen verwerkt bij deelvraag 1. In eerste instantie had ervoor gekozen om het zo weer te geven dat de relatie tussen de verwachting en werkelijke uitkomst goed weergegeven zou worden. Dit doet echter afbreuk aan de helderheid van de weergave van data, wat me heeft doen besluiten om dat aan te passen.

Ook heb ik de teksten onder de data gecontroleerd en aangepast waar nodig om een meer expliciete verbinding naar de deelvragen te maken.

Feedback Critical friends

Plan onderzoek 1, Karin Bongers.

Beeldbegeleiding van de executieve functies van leerlingen in hun eigen klas?

Wat denken de executieve functies bij leerlingen herkennen?
Wat zijn effectief in de ontwikkeling van de executieve functies bij
Wat aan de beeldbegeleiding voor leerkrachten?

Ik ga algemeen over EF en beeldbegeleiding
Ik ga specifiek over EF van leerkrachten
Ik ga over feedbackgesprek over EF leerling (gebaseerd op observatie) en
Ik ga over feedbackgesprek over effect interventies en mogelijke aanpassingen
Ik ga over feedbackgesprek effect interventies. Tijdens beeldopname 3
Ik ga over ervaring met beeldbegeleiding
Ik ga over EF van leerkrachten

Opmerking
een voorronc
aan de hand
Je gaat hierb
welke interv
ontwikkeling
functies bij l

Als ik jou om
ik het namel
-Je kiest 1
executieve
verder te
leerkracht
-Dit gaje
de vaardi
betrekking
interventi
brengen, c
de manier
interventi
-Je zou do
beeldopna
de executi
leerlingen
verbeteren
dit in 'gedi
zien, of de
van vragen
brengen.

Dit was het eerste plan voor het onderzoek. Hier is al meer focus op beeldbegeleiding en executieve functies. Vanuit deze feedback heb ik ervoor gekozen om de onderwerpen beeldbegeleiding en executieve functies uit te diepen in het theoretisch kader. Ook ben ik me vanuit hier verder gaan verdiepen in observatievormen van executieve functies en bijpassende interventies. Dit is uiteindelijk verwerkt in het theoretisch kader.

Hoofdstuk 1, Robin Vogels.

staande onderzoekconclusies is besloten om in dit onderzoek het gebruik van geïnterviewde intervisie een plek te geven, dit gegeven zal verder in het theoretisch kader worden.)

aan het onderzoek is verkend op welk vlak de leerkrachtinterventies ingezet gaat. Het onderzoek naar executieve functies wordt verkend. Onderzoeken tonen aan dat executieve functies zich ontwikkelen van baby tot adolescent (...). Dit gegeven maakt dat het onderzoek voor Basisschool X, omdat daarmee de volledige populatie kinderen onder de 12 jaar aan worden.

De ontwikkeling van executieve functies en leerontwikkeling wijzen uit dat er een verband is tussen executieve functies en de ontwikkeling op bepaalde leergebieden zoals taal (Sigmond, 2008). Onderzoeken naar executieve functies en neurobiologische aandoeningen zoals DHD en ASS, geven aan dat deze stoornissen direct gevolg hebben op de ontwikkeling van bepaalde executieve functies (Barkley, 1997). Dit sluit aan bij de onderzoeksvragen die herkend worden op Basisschool X.

De ontwikkeling van executieve functies geeft aan dat het kunnen analyseren van de ontwikkeling inzicht geeft in het effect op het gedrag bij leerlingen (Miyake, Friedman, & Howerter, 1999). Om een goede analyse te maken van de ontwikkeling van executieve functies kan de vragenlijst opgesteld door Dawson en Guare (2015) gebruikt worden. Deze vragenlijst handvatten voor passende leerlinginterventies (Hemert, 2013).

De ontwikkeling van executieve functies bleek dat afgestemd leerkrachtgedrag een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van executieve functies (Hemert, 2015; Jagt, 2010).

De aanleiding van de keuze om executieve functies een plek te geven

De aanleiding van het onderzoek is er op Basisschool X minimale ondersteuning van leerkrachten. Met de komst van de wet Passend onderwijs zijn er op Basisschool X

Dit beschreef de probleemstelling en aanleiding van het onderzoek. Het is voor mij als onderzoeker een zoektocht geweest om een goede indeling te krijgen op inhoud en om te bepalen welke informatie daarbij hoort. Op basis van deze feedback heb ik de keuze gemaakt op het onderdeel onderzoek uit de aanleiding te halen en om de keuze voor executieve functies en beeldbegeleiding verder de verdiepen voor een goede onderbouwing.

Opmerking [W:]
naar wat er nog meer
waarom je hiervoor
maakt de keuze voor
onderwerp sterke
hier later nog op te

Kantte

Opmerking [W:]
niet nuttig is voor
je methoden of th

Opmerking [W:]
nog niks over jou
komt de triade (no
Wat vind jij belang
Misschien een link

Opmerking [W:]

Hoofdstuk 1, Manon Somers

de aanleiding van het onderzoek is er op Basisschool X minimale ondersteuning
erkrachten. Met de komst van de wet Passend onderwijs zijn er op Basisschool X
en met gedrags- en/of leerproblematieken in de klas. Binnen de kaders van de
ing van Passend onderwijs dus grotendeel door de groepsleerkracht uitgevoerd
ambitie van Basisschool X ligt op het zo goed mogelijk aansluiten op de
van de leerlingen. Daarbij wordt de focus minder op de problematiek van de
eer op passende interventies uitgevoerd door de leerkrachten. Het is belangrijk
inzicht hebben in wat passende interventies zijn en dat zij ook vaardig zijn in het
Tijdens gesprekken met mijn collegae merk ik dat zij dit ervaren als een grote
zich verantwoordelijk voor de ontwikkeling van hun leerlingen en vinden het
luiten bij de grote verscheidenheid aan problematieken die voorkomen in de

Opmerking [MS7]: Sterk!

Opmerking [MS8]: Duidelijk
De aanleiding mist deze duidelijkheid

g om met dit onderzoek bij te dragen aan de ontwikkeling aan de 'subjectieve
gelichtermans, 2012) van mijn collegae. Dat houdt in dat ik wil bereiken dat mijn
dat zij hebben aan kennis en opvattingen over hoe ze onderwijsmomenten het
even, kunnen verdiepen en verbreden om daarmee beter aan te kunnen sluiten
beeften van onze populatie leerlingen. Dat wil ik bereiken door met mijn collegae

Opmerking [MS9]: Zou hier
zinnen van maken. Is te lang.

Door deze feedback werd ik me bewust van het belang om zo concreet mogelijk op papier te zetten wat ik bedoelde om het op deze manier volgbaar te maken voor andere lezers. Ik heb dat gedeelte naar de aanleiding verplaatst en verder gewerkt aan het concretiseren van de aanleiding en probleemstelling.

Hoofdstuk 2, Karin Bongers

In het GROW-model is analyse van de 'realiteit' een van de stappen die genomen moet worden om te komen tot ontwikkeling. Het maken van beeldmateriaal kan een waardevolle aanvulling zijn in het kijken naar de interactie tussen leerkracht en leerling, het kan veel inzicht geven en kan leiden tot goede handelingssuggesties. Observaties kunnen met beeldmateriaal specifiek en nauwkeuriger gedaan worden en daarmee kan het beeld dat er ontstaat van een leerling vele malen beter geschetst worden (Swet, 2005).

Opmerking [KB38]: Dit is zeker een belangrijk stuk om te vermelden in je onderzoek. Ik vraag me alleen af of dit thuis hoort in het theoretisch kader of in hoofdstuk 3.

Opmerking [KB39]: Je hebt hier als centraal begrip beeldbegeleiding gepakt, terwijl je hier onder direct in gaat op S-VIB, een voorbeeld van beeldbegeleiding. Als je het zo laat staan dan zou ik het centrale begrip veranderen naar S-VIB. Je zou er ook voor kunnen kiezen om het woord beeldbegeleiding te laten staan. Eerst dien je dan dit woord te definiëren en vervolgens zou je kunnen benoemen dat er S-VIB een voorbeeld is van een vorm van beeldbegeleiding en vervolgens dit begrip uitleggen.

Opmerking [KB40]: Bron?

Opmerking [KB41]: Is dit een citaat van de definitie? Dan dien je bij de bron het paginanummer te beschrijven en gebruik te maken van een apostrof aan het begin en aan het eind van de zin.

Beeldbegeleiding

Binnen S-VIB⁴ (School – Video Interactie Begeleiding) wordt het begrippenkader gebruikt van VHT (Video Home Training). Dat begrippenkader vindt zijn oorsprong in het werk van Trevarthen (1979). Hij heeft door middel van beeldmateriaalanalyses inzichten gekregen in de eerste contacten tussen ouders en pasgeboren baby's. In Nederland zijn de bevindingen van Trevarthen opgepakt door psycholoog Biemans en verwerkt in het Video Home Training (VHT). In eerste instantie werd de begeleiding thuis ingezet, voor ouders en hun kinderen. Later is de transfer naar begeleiding op school gemaakt in de vorm van S-VIB (Heijikant & Wegen, 2000). Video Interactie Begeleiding geeft inzichten in het gedrag van de leerkracht en in wat leerlingen nodig hebben (Heijikant, 2005).

Een S-VIB coachingstraject start altijd met een intakegesprek. Tijdens dat gesprek wordt de leervraag van de leerkracht vastgesteld. Deze leervraag komt uit de leerkracht zelf en geeft richting aan het coachingstraject. Het beeldmateriaal wordt gericht op deze leervraag gefilmd en geanalyseerd. Niet relevante aspecten worden niet behandeld (Heijikant & Wegen, 2000, Heijikant, 2005).

De analyse van beeldmateriaal kan gebeuren volgens een micro-analyse: dan wordt een fragment per seconde bekeken om volledig te analyseren wat er in dat fragment precies gebeurt. Daarbij wordt er enkel waargenomen (Heijikant & Wegen, 2000). Om beeldmateriaal goed te kunnen

⁴ De officiële term is School-Video Interactie Begeleiding, in de MSEN modules op Fontys wordt hetzelfde

Het kunnen plaatsen van de informatie op de juiste plek in het onderzoeksverslag is een uitdaging geweest. Het theoretisch kader was in eerste instantie veel te lang. Door deze feedback heb ik betere keuzes kunnen maken in het plaatsen van de theorie, zodat de relevantie beter zichtbaar werd.

Lettertype Alinea Stijlen

(Heijkant & Wegen, 2005).

De invulling van de begeleide interview ziet er als volgt uit (Heijkant & Wegen, 2005):

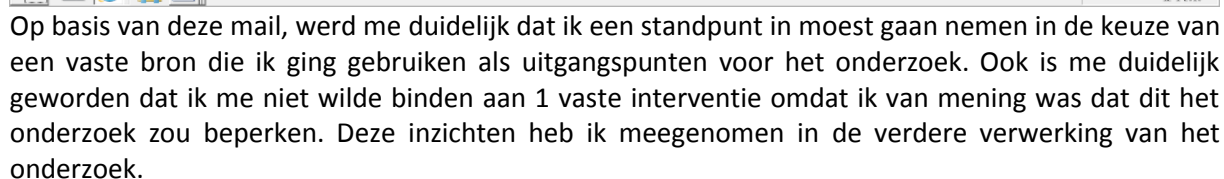
- Formuleren van de leervraag zodat alle participanten richting hebben om het fragment te bekijken
- Tonen van het fragment
- De participanten schrijven hun eerste indruk op
- Uitwisseling van de eerste indrukken
- Microanalyse van het fragment; waarnemen wat er werkelijk gebeurt, met de leervraag als uitgangspunt
- Betekenisverlening aan de beelden
- Handlingsalternatieven bespreken en uitwisselen
- Concrete voornemens formuleren
- Reflectie

De sensitief-responsieve houding die van een leerkracht verwacht wordt, mag ook van een begeleider verwacht worden. Daarnaast worden er de volgende uitgangspunten beschreven voor de begeleider (Heijkant & Wegen, 2000):

- Goede voorbereiding van het bekijken van het beeldmateriaal
- Positieve benadering, zoeken naar mogelijkheden

Opmerking [W10]: Zoals ik te maken heb gehad met begeleide interview is vooral de inbreng aan het woord en stellen de andere helpende vragen. Is dit wat je wil gaan doen? Want dat komt nu niet echt naar voren. Het is nu onduidelijk welke stap door wie wordt uitgevoerd.

Presentatie, Karin Bongers.

Interview, Karin Bongers.

The screenshot shows a document editor with a text area on the left and a sidebar on the right. The text area contains an interview transcript with several questions and answers. The sidebar contains a list of annotations, each with a label and a description. Dotted lines connect the annotations to the corresponding text in the transcript.

Om executieve functies bij een leerling te herkennen zijn er drie interventies gedaan:

- Presentatie
- Vragenlijst over executieve functies voor een leerling
- Begeleide interview 1

1. Hoe heb je deze interventies ervaren?
2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde voor jou gehad? Licht toe.
3. Wat is de meerwaarde van deze interventies voor jou geweest?
4. Welke interventie heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd? Licht toe.
5. Schaalvraag:
Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over herkennen van executieve functies, dit je beginniveau is.
 - a. Waar vind je dat je nu staat op de lijn van 0-10?
 - i. Wat voor een punt zou je daar aangeven?
 - ii. Wat maakt dat je daar staat, waar ben je beter in geworden?
 - iii. Wat heeft een bijdrage geleverd aan deze ontwikkeling?
 - iv. Heb je hier je streefdoel gehaald?
 - v. Indien nee; wat heb je nog meer nodig om daar te komen?
 - vi. Zou je daar extra ondersteuning bij nodig hebben? Indien ja; op welke manier?

Bieden van passende interventies

Om passende interventies om de executieve functies bij een leerling te ontwikkelen zijn de twee begeleide interview 1 en 2 met beeld ingezet.

6. Hoe heb je de begeleide interview 1 en 2 met beeld ervaren?
7. Wat is de meerwaarde van de begeleide interview 1 en 2 met beeld voor jou geweest?

De twee grootste onderdelen uit de interview zijn geweest kijken naar beeld en uitwisseling met collega's.

8. Hoe heb je deze onderdelen ervaren?
9. Welk onderdeel heeft voor jou de grootste bijdrage geleverd? (Licht toe)
10. Schaalvraag:
Je hebt bij het eerste interview aangegeven dat, als het gaat over het bieden van passende

Opmerking [KB7]: Om de Executieve functies

Opmerking [KB8]: Jou zou ook voor iedere interventie apart deze vraag stellen, zodat je ook waarborgt dat voor alle drie de interventies een antwoord krijgt.

Opmerking [KB9]: Op de executieve

Opmerking [KB10]: Je vraagt hier dus naar de meerwaarde van de presentatie, vragenlijst en begeleide interview 1? Of wil je ook weten welke meerwaarde het aanpakken van een bepaalde executieve functie heeft gehad?

Opmerking [KB11]: Dit zou ik als een aparte vraag doen

Opmerking [KB12]: Krijg je hier niet hetzelfde antwoord als op de vraag wat maakt wat je daar staat?

Opmerking [KB13]: Om de passende interventies met betrekking tot

Opmerking [KB14]: Deze kun je weg laten, omdat je daarnog maats 1 en 2 schrijft

Opmerking [KB15]: Het is ook interessant om te weten hoe ze hier andere verwachten van hadden? Of wat ze nog hebben gemist en een volgende keer misschien wel van belang zou zijn?

Om te zorgen voor een goede validiteit en betrouwbaarheid van de interviews zijn deze ook naar de critical friends gemaaild voor feedback. Door deze feedback heb ik aanpassingen gedaan in de opbouw van de vragen en heb ik vragen over de algemene bijdrage van de onderdelen van de begeleiding toegevoegd.

Hoofdstuk 4, Karin Bongers.

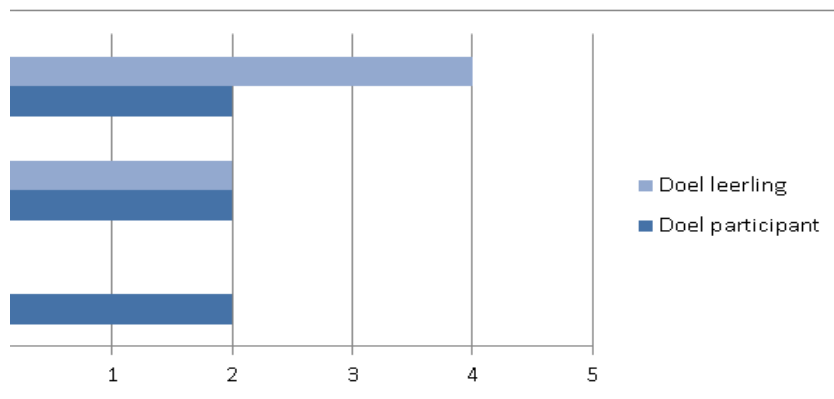
The screenshot shows a document editor with a text area. The text area contains a paragraph of text in red. The text is as follows:

Ik zou hier een korte conclusie/antwoord op deelvraag 1 schrijven. Het is voor mij nu nog niet duidelijk welke manier van begeleiden het beste aansluit bij de behoeften van de leerkrachten. Is dat de manier waarop je het nu hebt aangepakt? Of misten de leerkrachten nog iets in de begeleiding.

Ik denk dat het de beschrijven van de resultaten ook wat krachtiger maakt als je hieronder een korte conclusie geeft naar aanleiding van de resultaten dat op zijn beurt weer antwoord geeft op de deelvraag.

Om de weergave van de data goed weer te geven zijn er verschillende vormen geprobeerd. De eerste manier van weergeven bleek op basis van de feedback onoverzichtelijk, ook waren de bevindingen van de data niet weergegeven. Door deze feedback heb ik gekozen voor een andere manier van weergeven en heb ik bevindingen bij de data toegevoegd.

19 (m 28). In bijlage 13 staan per participant de leerdoelen uit interview 1 met interview 2 weergegeven. In **figuur 6** staat weergegeven of de gestelde doelen de het onderzoek.

participanten en leerlingen).

htbaar dat de doelen van de leerling wel of bijna bereikt zijn. De doelen van de enredig niet, bijna of wel bereikt. Opvallend aan de reflectie in bijlage 13 en uit r in bijlage 11 en 12, is dat **wanneer doelen** van de leerkracht gekoppeld zijn aan ling, deze wel bereikt zijn en wanneer deze koppeling er niet is, de doelen niet valt op dat de kleine, concrete doelen behaald zijn.

Opmerking [HeA7]: Je kunnen zeggen in ondersta in de zin onder figuur 6 typ, letterlijk 'In figuur 6'

Opmerking [HeA8]: He deze tabel is naar mijn men volgende:
 - Op de horizontale asis wat de cijfers aangeven, dit de **participaten** zijn, n onderzoek moet in de tal zijn waariedere as voor:
 - Tevens komt het nu ove participant 1 eigen parti of het komt over alsof je participanten hebt. Je zo kunnen kiezen om de 0 te een 1, maar dat is ook vr zou mogelijk zijn dat bijv niemand het doel is bere je de 0 er wel als mogelij hebben moeten staan. P ervoor kiezen om te num tot en met 6

Opmerking [HeA9]: Wz doelen

Hier wordt aangegeven dat de grafiek niet duidelijk te lezen is en de gegevens daardoor minder transparant zijn, wat niet ten goede komt van de validiteit. Op basis van deze feedback heb een duidelijkere weergave van de assen gekozen, zodat de gegevens zuiverder worden weergegeven.

naal aangegeven dat het geheel aan begeleiding heeft bijgedragen aan de ontwikkeling op het ebied van het herkennen van executieve functies bij een leerling.

Begeleide intervisie met beeld 1

Vraag: Voegt een verslag van hoe het verlopen is tijdens de begeleide intervisie iets toe? Anders dan lat het goed verlopen is en dat alle participanten kijkwijzer 1 met spieksblad hebben gebruikt? Ook hebben alle participanten actief deelgenomen en is de bijdrage evenredig geweest. Ik heb ook de gevulde kijkwijzers, hiermee kan ik laten zien over welke executieve functies we gesproken hebben. s dat relevante data?

2.5 Interview 2

Tabel 4 is data opgenomen uit interview 2 die relevant is voor deelvraag 2.

Vraag 2. Heeft de focus op executieve functies een meerwaarde gehad voor jou?	Aantal keer geantwoord
a, ik begrijp het gedrag beter	5
a, je kan daardoor gericht aan de slag	1

hieruit blijkt dat alle participanten vinden dat de focus op executieve functies van meerwaarde is geweest waarbij 5 participanten aangeven dat ze daardoor het gedrag van de leerling beter

Ik had de vraag gesteld of een verslag van de begeleide intervisie van toegevoegde waarde is voor de data bij deelvraag 2. Hierin geeft Karin aan dat het wel interessant is, maar geen relevante data is voor deelvraag 2. Ook geeft ze aan dat het verslag kan bijdragen aan de verantwoording. Dat maakt dat ik geen verslag van de begeleide intervisie toevoeg in de bijlage, maar wel in hoofdstuk 3 de bijlage met voorbereiding van de begeleide intervisie toevoeg.

Opmerking [HeA33]: het interessant is om te lezer een beter beeld kr begeleide intervisie er p Voor het antwoord op j is dit volgens mijn niet z Mijn advies is om een v begeleide intervisie als voegen en dan kun je er verwijzen. Indien de lez belang of interessant vi kan hij/zij daarvoor kie

Als ik echter puur alleen lijkt het mij wel dat het meerwaarde is als je dit toevoegen

Opmerking [HeA34]: dit toevoegt het meer e voor de verantwoordin hebt gedaan en hoe iel